Nicolae Brînzeu şi dosarul din Arhiva CNSAS:
Povestea unui eroism discret

© Galaxia Gutenberg, 2013

© Sergiu Soica, 2013

Descrierea CIP a Bibliotecii naţionale

SOICA, SERGIU

Nicolae Brînzeu şi dosarul din Arhiva CNSAS: Povestea unui eroism discret / Sergiu Soica.
Târgu-Lăpuş: Galaxia Gutenberg 2013

ISBN 978-973-141-520-8

I. Soica, Sergiu (autor)

Bibliogr.

www.galaxiagutenberg.ro

Editura Galaxia Gutenberg
435600 Târgu- Lăpuş, str. Florilor nr. 11
tel/fax: 0262-385280; mobil: 0723-377599
E-mail: contact@galaxiagutenberg.ro

Sergiu Soica

Nicolae Brînzeu şi dosarul din Arhiva CNSAS: Povestea unui eroism discret

CUPRINS

Cuvânt înainte: Cu o jumătate de secol în urmă.....……..7
1. Nicolae Brînzeu: Povestea unui eroism discret……10
2. „Itinerariul" Prepozitului Capitular Nicolae Brînzeu în lagărele şi penitenciarele comuniste……..16
3. Dosarul de Securitate al Prepozitului Capitular Nicolae Brînzeu……..17
3.1. Ofiţerii de Securitate şi informatorii identificaţi în „Dosar"……...19
3.2. Plan de marşrutizare a informatorului „Tudor Popa"..30
3.3. Plan de dirijare a informatorului „Tudor Popa"……..32
3.4. Planuri de măsuri ale Securităţii……..35
3.4.1. Primul plan de măsuri……35
3.4.2. Al doilea plan de măsuri……39
3.4.3. Al treilea Plan de măsuri……42
3.5. Note informative…….46
3.5.1. Detaliu note informative, informatori şi lucrători operativi…….……...48
3.6. Clerici identificaţi care au avut legături cu Nicolae Brînzeu……..51
3.7. Hotărârea Securităţii de deschidere a dosarului..……76
3.8. Anul 1945 ……...81
3.8.1. Documente ……..84
3.9. Anul 1949……..107
3.9.1. Documente ……114
3.10. Anul 1950……135
3.10.1. Documente ……..140
3.11. Anul 1951……146
3.11.1. Documente ……..152
3.12. Anul 1952……155
3.12.1. Documente ……..157

3.13. Anul 1953……165
3.13.1. Documente ……..167
3.14. Anul 1954……178
3.14.1. Documente ……..179
3.15. Anul 1955……193
3.15.1. Documente ……..194
3.16. Anul 1956……223
3.16.1. Documente ……..225
3.17. Anul 1957……260
3.17.1. Documente ……..260
3.18. Anul 1958……271
3.18.1. Documente ……..272
3.19. Anul 1959……305
3.19.1. Documente ……..306
3.20. Anul 1960……331
3.20.1. Documente ……..331
3.21. Anul 1961……339
3.21.1. Documente ……..339
3.22. Anul 1962……346
3.22.1. Documente ……..348
4. Anexe……...350
5. Rezumat: Nicolae Brînzeu şi dosarul din Arhiva CNSAS: Povestea unui eroism discret……365
5.1. Nicolae Brinzeu und das Dossier der Geheimpolizei Die Geschichte eines stillen Helden ...……..373
5.2. Nicolae Brînzeu and His File in the *Securitate* Archives: A Story of a Muted Heroism ……...383
Bibliografie……..390
Indici de nume……395
Indici de localităţi……..……..403

CUVÂNT ÎNAINTE

CU O JUMĂTATE DE SECOL ÎN URMĂ...

Sunt șase decenii de când Nicolae Brînzeu s-a întors acasă din detenție și a redevenit un membru obișnuit al familiei. Aveam cinci ani pe atunci și totuși mi-l amintesc foarte bine. Era slăbit, avea o față trasă, și totuși o privire vioaie și o voce puternică, de om care nu a putut fi niciodată înfrânt. Nimeni nu a îndrăznit să ne spună nouă, nepoților, ce s-a întâmplat atunci când bunicul a fost absent. Erau lucruri care trebuiau ținute secret față de copii: nu se putea vorbi despre închisoare, domiciliu forțat sau anii de suferinţă în care bunicul a fost departe de ai săi, în care nu a putut participa la bucuria nașterii nepoților sau la tristețea pierderii primului său născut, unchiul Felician. Nici noi, cei mici, nu am fi înțeles cum era clădită lumea în timpul comunismului, prea eram neastâmpărați și cu gândul tot mereu la joacă.

Atunci când veneam la Lugoj să îmi vizitez bunicii în vacanțe, îmi făcea plăcere să mă duc cu bunicul și cu verișorii mei la Dealul Viilor. Era un ritual de sfârșit de săptămână bine pus la punct: plecam de dimineața cu autobuzul de la gară, ajungeam undeva în mijlocul naturii și, când decidea bunicul, ne opream și savuram peisajul. Bătrânul preot ne învăța să privim ruina de pe deal, Bisericuța Grofului, și munții din depărtare, să ascultăm zgomotele din natură, să respectăm și cea mai măruntă floare, ca parte a unui univers armonios și puternic. Numai astfel, ne spunea el, poate omul, o creatură altminteri limitată, să înțeleagă misterul lui Dumnezeu. Nimicul intră atunci în contact cu totul și poate conține, în mod paradoxal, infinitul. Îl binecuvântam împreună pe Tatăl Ceresc, stăpânul cerului și al pământului, și ne bucuram că nu a ascuns aceste lucruri nici de cei înțelepți, dar nici de cei mici ca noi. Dumnezeu nu oferă

secretele sale doar persoanelor importante sau celor care se socotesc astfel, ne spunea bunicul, ci mai ales oamenilor care nu contează. Adică celor umili şi săraci cu duhul, căci inima smerită este singurul recipient capabil de a primi infinitul. Curiozitatea de a şti, împreună cu rugăciunea, ne pot purta spre descoperirea progresivă, chiar şi în parte, a misterului. Şi ne călăuzesc să-l descoperim, treptat, de-a lungul unui drum punctat de minunăţii, surprize şi multe, multe bucurii.

Apoi făceam focul, prăjeam slăninuţă pe băţ şi ne ospătam pe îndelete. Bunicul ne cerea să ne bucurăm de fiecare dumicat, să nu facem nazuri şi să fim fericiţi că nu cunoaştem foamea. Să mulţumim pentru pâinea noastră cea de toate zilele şi pentru meniurile variate de la prânz, care nu erau numai cartofi, varză, mămăligă şi fasole, aşa cum au fost hrăniţi ei, preoţii greco-catolici, pe când erau întemniţaţi la mănăstirea Căldăruşani sau, mai apoi, la Sighet.

Dar despre toate acestea nu ne spunea bunicul nimic. Nu ştiam nici noi, nici el că este urmărit, că cei în care avea încredere deplină fugeau la Securitate cu scrisorile încredinţate lor în mare secret şi povesteau acolo tot ce li se spusese şoptit în taină, la ureche. Nu ne-a relatat nimic nici despre solidaritatea extrardinară a clerului greco-catolic, unit în jurul unei credinţe ce se voia anulată prin represiune fizică şi morală. Ce lecţie extraordinară de viaţă ar fi fost pentru noi, copiii, să auzim despre cele trăite de-a lungul unei existenţe care nu a fost doar împlinită printr-o carieră ecleziastică frumoasă, ci şi frântă în mod tragic la bătrâneţe. Iar explicaţia pentru forţa cu care bunicul a trecut prin toate greutăţile epocii am găsit-o în caietul meu de amintiri, unde, în 1962, în anul morţii sale, mi-a scris:

> „Virtutea este o îndemânare a sufletului de a face un lucru bun. Dintre virtuţile naturale îţi recomand una: ‘Serva ordinem et ordo servabit te.’ Fii ordonată în gândurile tale, vei fi scutită de rătăciri; ordonată la

vorbele tale, vei fi scutită de neplăceri; ordonată în actele tale, vei fi scutită de multe rele.

ʻChiar dacă ai aur și multe pietre nestemate, podoaba cea mai de preț sunt buzele chibzuite.ʼ(Înțelepciunea lui Solomon, 20.15)

ʻOmul care nu are stăpânire de sine este ca o cetate cu zidurile dărâmate.ʼ (Ibid. 25.28)

Dacă vei ține seamă de acestea, se va putea zice: ʻMulte fete s-au dovedit harnice, dar tu le-ai întrecut pe toate.ʼ (Ibid. 31.20).

Bunicul Nicolae"

Am aflat doar de curând despre anii de temniță ai bunicului de la autorul acestei cărţi, Sergiu Soica. În mod foarte straniu, nici mai târziu nimeni din familie nu ne-a dat explicații, crezând, probabil, că și nepoții au aflat adevărul. Neștiind nimic, l-am contrazis pe Soica, afirmând că bunicul nu a fost arestat, ci doar reţinut la Căldăruşani şi trimis apoi cu domiciliul obligatoriu la Călăraşi şi Orăştie. Dar dosarul de faţă, precum şi memoriile ierarhilor greco-catolici, publicate tot mai numeros în ultimii ani, i-au dat dreptate lui Sergiu Soica și l-au făcut să scrie despre „eroismul discret" al bunicului nostru. De fapt, toate procesele verbale, mărturiile, fișele personale, notele și explicațiile incluse în acest volum sunt documente convingătoare despre sistemul polițienesc extrem de bine pus la punct de Securitate și despre războiul de incredibilă urmărire și hărțuire purtat în mod ascuns de oamenii ei. Prin urmare, eroismul clericilor greco-catolici a fost cu adevărat discret în măreția lui până astăzi, când istoria ne permite să vorbim deschis despre el. Celui care s-a încumetat să o facă și în scris, adică autorul volumului de față, îi mulțumim pe această cale și îi aducem prinos toată recunoștința noastră.

Pia Brînzeu

1. NICOLAE BRÎNZEU: POVESTEA UNUI EROISM DISCRET

Despre Nicolae Brînzeu sa putem afirma că este unul din numeroşii preoţi a cărui carieră a fost dedicată cu totul Bisericii Greco-Catolice. S-a născut la 17 august 1883 în Vulcan, judeţul Hunedoara, a studiat la liceul maghiar „Bela Kun" din Orăştie, pentru a continua apoi la universităţile din Budapesta şi Viena, unde a absolvit teologia şi şi-a luat doctoratul în 1908. Revine ca preot capelan în Petroşani în 1908, funcţionează apoi ca preot paroh în Vulcan între 1910-1917 şi ca protopop în Comloşu Mare între 1917-1920. În anul 1920, merge la Lugoj ca redactor la ziarul „Drapelul" şi protopop consistorial, devenind apoi canonic consilier eparhial al Episcopiei Lugojului în 1921 şi funcţionând ca prepozit capitular din 1937 până în 1947, anul pensionării sale. A fost direct implicat în lupta pentru Unirea Banatului şi Transilvaniei cu Ţara Mamă, a organizat Adunarea Naţională din 7 noiembrie 1918 la Comloşu Mare şi astfel a participat ca delegat titular la Marea Adunare Naţională de la Alba Iulia. A publicat o serie de lucrări teologice[1], a editat reviste[2] şi colaborat la marile reviste ale timpului.

În 12 mai 1932 începe să consemneze evenimentele mai importante din viaţa sa, după ce se declară un prelat lipsit de importanţă, dar totuşi implicat în viaţa bisericii: „Iată-mă în sfârşit hotărât să-mi scriu şi eu însemnările zilnice! Bine era dacă o începeam mai demult, nu acum la aproape 50 de ani!

---

[1] *Cultele în România*, 1925; *Maslul, căsătoria, Sfânta Scriptură şi tradiţiunea*, 1925; *Păstorul şi turma. Hodegetica*, 1930; *Semănătorul. Catehetica*, 1936 şi *Semănătorul II. Omiletica modernă*, 1944.

[2] *Cuvântul adevărului* (mănăstirea Prislop, 1913-1916 şi Bixad, 1927-1930), *Calea vieţii* (Vulcan, 1916 şi Comloşu Mare, 1917-1920), *Drapelul* (Lugoj, 1919-1920), *Albina* (Bucureşti, 1921-1922), *Sionul românesc* (Lugoj, 1920-1927), *Păstorul sufletesc* (Lugoj, 1929-1931).

N-am dat însă nici o importanţă acestei chestiuni, deşi când eram la Vulcan, începusem un carnet, dar nu am făcut mult uz de el. Mai târziu mi-am dat seama că şi un om mic, ca mine, are momente de înregistrat, care contribuie mult la cunoaşterea lucrurilor şi persoanelor cu care am avut contact. Deşi n-am ajuns şi nu voi putea ajunge la rolul de conducător în Biserică, soarta mi-a dat să trăiesc momente a căror înregistrare va contribui la cunoaşterea unor lucruri şi persoane din Biserică. Merită, deci, să le înregistrez”[3]. Astfel au fost publicate, mult mai târziu aceste memorii[4]. Înregistrarea datelor s-a oprit în 28 octombrie 1948, când a fost arestat împreună cu ceilalţi prelaţi greco-catolici pentru că a refuzat să treacă la ortodoxie.

Un moment important din cariera preotului Nicolae Brînzeu s-a produs în şedinţa capitulară din 10 februarie 1937, ţinută sub prezidiul Episcopului Ioan Bălan. Aici Nicolae Brînzeu a fost numit Prepozit Capitular, instalarea în această funcţie având loc duminica, în 21 februarie 1937. Funcţia de Prepozit Capitular a fost ocupată de Ioan Boroş[5], până în anul 1937, când acesta s-a stins din viaţă, în 29 ianuarie 1937. Astfel postul a devenit vacant.

În cuvântarea numirii noilor canonici ai Episcopiei de Lugoj Episcopul Ioan Bălan a spus: „Preafericitul Părinte Papa Pius al IX-lea[6], este pentru noi de scumpă amintire, căci El a înfiinţat Dieceza Lugojului şi tot atunci şi a Veneratului

[3] Nicolae Brînzeu, *Jurnalul unui preot bătrân*, Timişoara, Editura Eurostampa, 2011, p. 29.

[4]Nicolae Brînzeu, *Memoriile unui preot bătrîn,* Timişoara, Editura Marineasa, 2008 şi Nicolae Brînzeu, *Jurnalul unui preot bătrân*, Timişoara, Editura Eurostampa, 2011.

[5] Ioan Boroş, n. 20 octombrie 1850, a fost Prepozit Capitular în perioada 1911-1937.

[6] Papa Pius al IX-lea, născut Giovanni Maria Mastai-Ferretti (n. 13 mai 1792 – d. 7 februarie 1878). A pontificat în perioada: 16 iunie 1846 – 7 februarie 1878.

Capitlu", în Bulla „Apostolicum Ministerium" din decembrie 1853 scria: „pentru ca Episcopul Lugojului să-şi poată îndeplini mai uşor şi fără tărăgăneală datorinţele lui episcopeşti întemeiem în Catedrala Lugojului Prezbiteriul sau Capitlul"[7].

Din cuvântarea Episcopul Bălan, despre Canonici aflăm în câteva cuvinte importanţa Capitului, dar şi despre însemnătatea noii funcţii primite de Nicolae Brînzeu, cea de Prepozit Capitular: „Răposatul în Domnul Ioan cândva Boroş ocupa scaunul de prepozit, era căpetenia Veneratului Capitlu. În locul dânsului am numit ca Prepozit Capitular pe Reverendisimul dr. Nicolae Brînzeu, care până astăzi a fost canonic custode". Episcopul Ioan Bălan tot atunci i-a mai spus lui Brînzeu: „Reverendisime în Cristos Frate, însuşirile alese, cu care Te-a înzestrat Bunul Dumnezeu, nu le-ai ascuns, ci le-ai îngrijit şi le-ai cultivat cu multă trudă, căutând să fii cât mai folositor Bisericii şi Neamului. Nu numai gazetele şi revistele noastre, ci şi cărţi voluminoase sunt mărturiile cunoştinţelor alese şi ale dragostei ce ai pentru mântuirea sufletelor şi pentru ferirea lor de buruienile veninoase, cu care încearcă să îmbete sectarii pe oamenii slabi în credinţă. La organizarea AGRU-lui şi a muncii atât de folositoare a Reuniunii noastre diecezane de misiuni, Frăţia Ta ai dat o contribuţie foarte frumoasă. Ajungând în fruntea Veneratului Nostru Capitlu, după constituţia Bisericii noastre Române Unite ai ajuns la cea mai mare vrednicie din Dieceză, care urmează după Episcop. Să stărui deci din toate puterile, ca această distinsă corporaţiune să corespundă din zi în zi tot mai bine aşteptărilor juste, pe care şi le-a pus lumea în Veneratul Capitlu. Apropie-te să Te împodobesc cu insignele de Prepozit. Primeşte Sfânta Cruce, care îţi pune în faţă jertfa cea mai grea, pe care eşti dator să o duci pentru Biserica lui Cristos

[7] Demetriu Radu, *Diecesa Lugoşului Şematism Istoric*, Lugoj, Tipografia Ioan Virányi, 1903, p. 59.

şi pentru mântuirea sufletelor. Crucea o primeşti în calitate de cap şi reprezentant al Veneratului Capitlu ca o admoniţiune continuă, că Membrii Veneratului Capitlu nu sunt chemaţi la odihnă, ci la muncă foarte grea, fiind datori fiecare să aducă jertfă, nu numai sănătatea, ci de va fi nevoie chiar şi viaţa pentru Biserica lui Cristos şi pentru mântuirea sufletelor. Ca amintire a dragostei dumnezeieşti, ce trebuie să lege între sine pe toţi Membrii Veneratului Capitlu, primeşte inelul de prepozit. Poartă această vrednicie întru lungime de zile. Ocupă-ţi scaunul de Prepozit, atât de glorios, şi-l împodobeşte cu alte frumoase virtuţi!”[8]. Pe lângă Prepozitul Capitular au mai fost numiţi: Canonic custode – dr. Ioan Marianescu; Canonic scolastic – Teofil Crişan; Canonic cancelar – Ioan Ienea; Canonic Prebandat – Victor Deciu[9].

După 11 ani de la numirea sa ca Prepozit Capitular, în 28 octombrie 1948, Nicolae Brînzeu a fost arestat împreună cu Episcopul Ioan Bălan, dus la Securitate, apoi de acolo, împreună cu canonicul de Lugoj Iosif Vezoc, Vicarul Foraneu din Timişoara Iuliu Raţiu şi preotul Ladislau Teglaşiu, tot din Timişoara, au fost transportaţi la Bucureşti. De aici a fost dus la mănăstirile Neamţ şi Căldăruşani, apoi a fost închis la penitenciarul din Sighet şi a fost cu domiciliul forţat la Călăraşi, Orăştie şi Lugoj[10].

S-a procedat astfel deoarece se preconiza să se treacă la „o acţiune rapidă şi simultană” de preluare a reşedinţelor episcopale, de fixare a domiciliilor obligatorii pentru episcopii

[8] *Cuvântare rostită în Catedrala din Lugoj de către Exc. Sa dr. Ioan Bălan, cu ocazia promoţiilor canonicale, la 21 februarie 1937*, în *Sionul Românesc, Foaie oficială a Diecezei Lugojului*, anul XXIV, Lugoj, 28 februarie 1937, nr. 4, pp. 16-17.

[9] *Idem.*

[10] Arhiva Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii (ACNSAS), *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 327.

uniţi şi de mutare a tuturor factorilor de propagandă „uniată” (preoţi, călugări şi profesori) în locuri cât mai izolate. Etapele supuse atenţiei participanţilor la şedinţă de către ministrul M.A.I., au avut un caracter represiv. Astfel, se trecea la „ridicarea tuturor bandiţilor” care sprijină activitatea „foştilor episcopi” pentru a fi duşi într-o mănăstire[11].

Următoarea etapă consta în chemarea prelaţilor uniţi la Bucureşti, „arestarea lor” şi trimiterea la mănăstirea avută în vedere. În acelaşi timp, se urmărea preluarea reşedinţelor episcopale şi a catedralelor de către comisiile de preluare instituite de Ministerul Cultelor.

Ultima etapă era rezervată clericilor care refuzau actul revenirii la Ortodoxie. Aceştia erau preveniţi de pedepsele pe care le vor suporta în cazul continuării propagandei religioase. În privinţa preoţilor greco-catolici rezistenţi, putem spune că cea mai mare parte a lor a fost grupată în jurul episcopilor. Unii au fost arestaţi odată cu prelaţii uniţi, alţii în diferite împrejurări, fiind trimişi la mănăstirea Neamţ, potrivit celor hotărâte în şedinţa convocată de Teohari Georgescu la 27 octombrie[12].

În anul 1950 au fost transportaţi la Sighet 59 de personalităţi ale Bisericii Greco-Catolice şi Romano-Catolice, inclusiv Prepozitul Capitular Nicolae Brînzeu. Penitenciarul era considerat „unitate de muncă specială”, cunoscut sub numele de „*colonia Dunărea”*, dar era, în realitate, un loc de exterminare pentru elitele ţării şi, în acelaşi timp, un loc sigur de unde nu se putea fugi. Frontiera Uniunii Sovietice fiind situată la mai puţin

[11] *Idem*.
[12] Vasile Marcu, *Drama Bisericii Române Unite cu Roma (Greco-Catolică). Documente şi mărturii,* Bucureşti, Editura Crater, 1997, p. 83.

de doi kilometri de penitenciar făcea accesibilă mutarea deţinuţilor în URSS[13].

În 1955, ca urmare a Convenţiei de la Geneva şi a admiterii României comuniste (RPR) în O.N.U., a avut loc o graţiere. O parte din deţinuţii politici din închisorile româneşti au fost eliberaţi, iar o parte au fost transferaţi în alte locuri, unii cu domiciliu obligatoriu. Închisoarea de la Sighet a redevenit o închisoare de drept comun[14]. Totuşi, deţinuţi politici mai apăreau şi în anii următori, mai ales *în trecere* la spitalul psihiatric din localitate, dar o parte dintre ei au făcut un itinerar prin închisori, iar unii au ajuns la domiciliu obligatoriu.

Din acest moment de „scrierea memoriilor" acestui preot se ocupă Securitatea din România prin „Dosarul individual privind pe Nicolae Brînzeu", până în anul în care Nicolae Brînzeu a părăsit această lume, mergând la Domnul. Acest dosar cuprinde 464 de file, în care găsim numeroase note informative ce arată nu numai frămîntările unui cleric căsătorit, aflat în rezistenţă pentru cauza Bisericii Greco-Catolice.

[13] Andrei Muraru (coordonator), *Dicţionarul Penitenciarelor din România comunistă (1945-1967)*, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului din România, Iaşi, Editura Polirom, 2008, p. 462.

[14] Andrea Dobeş, Ioan Ciupea, *Decapitarea elitelor. Metode, Mijloace, Mod de acţiune. Memoria Închisorii Sighet*, Sighetul Marmaţiei, Fundaţia Academică Civică, 2003, p. 299.

2. „ITINERARIUL" PREPOZITULUI CAPITULAR NICOLAE BRÂNZEU ÎN LAGĂRELE ŞI PENITENCIARELE COMUNISTE

- Arestat în 28 octombrie 1948, dus la securitatea din Lugoj.
- 31 octombrie 1948 – 1 martie 1949 – Mănăstirea Neamţ.
- 1 martie 1949 – 24 mai 1950 – Mănăstirea Căldăruşani.
- 24 mai 1950 – 15 februarie 1952 – Închisoarea Sighet.
- 15 februarie 1952 – 22 iunie 1953 – Domiciliu obligatoriu în Călăraşi.
- 22 iunie 1953 – 6 noiembrie 1953 – Domiciliu obligatoriu în Orăştie.
- 6 noiembrie 1953 – 30 decembrie 1962 – Domiciliu obligatoriu în Lugoj.
- 30 decembrie 1962, încetează din viaţă, la Lugoj[15].

[15] Cf. ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150.

3. DOSARUL DE SECURITATE AL PREPOZITULUI CAPITULAR NICOLAE BRÎNZEU

Regimul comunist a dus o luptă susţinută împotriva religiei, a Bisericilor şi a oamenilor din aceste instituţii indiferent de confesiune. În acest context, a fost desfiinţată Biserica Greco-Catolică din România prin diferite metode şi legi la sfârşitul anului 1948. Din acest moment, elitele acestei Bisericii au avut de ales: ori au acceptat situaţia de Biserică desfiinţată ori au opus rezistenţă. Prepozitul Nicolae Brînzeu s-a opus desfiinţării şi astfel a ajuns în închisoare, în domicilii obligatorii, iar Securitatea l-a ţinut permanent sub observaţie, până la sfârşitul vieţii.

Securitatea a avut un interes sporit pentru Nicolae Brînzeu, deoarece acesta a condus Episcopia lugojană, în locul Episcopului. „Dosarul individual" al preotului Dr. Nicolae Brînzeu se întinde pe o perioadă de 17 ani (1945-1962) şi conţine 464 file.

Dosarele din Arhiva Securităţii erau formate din Fondul Informativ, Fondul Documentar, Fondul Reţea, Fondul Corespondenţă şi Fondul Penal. Dosarul preotului Nicolae Brînzeu face parte din Fondul Informativ. În dosarele de urmărire informativă se găsesc în general următoarele documente: planuri de măsuri[16], planuri de dirijare a informatorilor,, note informative[17], corespondenţa celui urmărit[18], corespondenţa Securităţii adresată ierarhic de la nivel

[16] Dosarul preotului Nicolae Brînzeu conţine 3 „planuri de măsuri".
[17] Despre Nicolae Brînzeu s-au scris 77 de note informative.
[18] Din corespondenţa interceptată a lui Nicolae Brînzeu sunt remarcabile scrisorile adresate Episcopului Ioan Bălan (Episcopul de Lugoj) şi Episcopului Alexandru Rusu (Episcopul de Maramureş).

inferior la cel superior şi invers (de exemplu de la Raionul Lugoj la Regiunea Timişoara şi mai departe la Direcţia Generală a Securităţii Poporului etc.); rapoarte ale ofiţerilor de Securitate, caracterizări, diferite adrese şi altele.

Trebuie avut în vedere că, încă de la formarea unui dosar, indiferent din ce fond s-ar găsi, toate documentele care se arhivau erau atent selectate în funcţie de interesele Securităţii. Această selecție a continuat tot timpul, pe măsură ce au apărut noi ordine sau directive. Cea mai simplă dovadă din dosarul lui Nicolae Brînzeu că a fost selectat o constituie cele 3 rânduri de numerotări ale paginilor, făcute în colţul din dreapta sus al paginii. Cifrele vechi erau tăiate cu o linie, iar numerotările noi aveau cifre din ce în ce mai mici. Aceste numerotări se pot explica astfel: anumite documente erau selectate sau grupate în alte tipuri de dosare, iar unele documente se distrugeau (în special cele ce în care erau descrise torturi ale aparatului de opresiune).

Supravegherea preotului Nicolae Brînzeu a fost efectuată de trei Direcţii Regionale ale Securităţii Statului, în diferite perioade de timp. Direcţiile Regionale fac parte din Direcţiunea Generală a Securităţii Statului, din cadrul Ministerului Afacerilor Interne. Aceasta era condusă de un şef al Direcţiei care răspundea de activitatea sa faţă de Directorul General al Securităţii Statului. Pentru îndeplinirea sarcinilor ce-i reveneau Direcţia Regională cuprindea în aparatul regional un număr de secţii şi de birouri, care variau după mărimea Regionalei şi după importanţa ei politico-economică şi erau legate de Şeful Direcţiei Regionale şi locţiitorii săi, asigurând astfel conducerea în domeniile respective ale muncii de securitate. Direcţiile Regionale aveau în subordine servicii, secţii sau birouri –

raionale – orăşeneşti şi speciale, de Securitate.[19] Cele trei Direcţii Regionale identificate în dosarul preotului Brînzeu au fost: Direcţia Regională Ialomiţa[20] – reşedinţa Călăraşi, Birouri raionale: Urziceni, Slobozia, Feteşti, Lehliu; Direcţia Regională Hunedoara[21] – reşedinţa Deva, Secţii raionale: Alba Iulia şi Petroşani, Birouri raionale: Brad, Orăştie, Haţeg, Hunedoara; Direcţia Regională Timişoara – reşedinţa Timişoara, Serviciul raional: Lugoj, Birouri raionale: Sânicolau Mare, Deta[22].

Unele din îndatoririle acestor Direcţii Regionale erau să recruteze informatori, să efectueze în mod secret controlul corespondenţei, să efectueze percheziţii şi altele.

3.1. Ofiţerii de Securitate şi informatorii identificaţi în „Dosarul individual privind pe Brînzeu Nicolae”

Cadrele, ofiţerii sau lucrătorii operativi ai Direcţiilor Regionale sau a altor Direcţii de Securitate care s-au ocupat de preotul Nicolae Brînzeu şi se regăsesc în „Dosarul individual privind pe Brînzeu Nicolae” sunt:

[19] Florica Dobre (Coordonator); Florian Banu, Theordor Bărbulescu, Camelia Ivan Duică, Liviu Ţăranu (Autori); *Securitatea, Structuri – cadre. Obiective şi metode (1948-1967)*, Vol. I, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2006, p. 22.

[20] Această Direcţie Regională a Securităţii din Ialomiţa apare în dosar deoarece Nicolae Brînzeu a avut domiciliul obligatoriu în Călăraşi.

[21] Direcţia Regională Hunedoara apare în dosar datorită legăturilor lui Brînzeu cu preoţii din acea zonă geografică, fiind născut la Vulcan, judeţul Hunedoara.

[22] Florica Dobre (Coordonator); Florian Banu, Theordor Bărbulescu, Camelia Ivan Duică, Liviu Ţăranu (Autori); *Securitatea, Structuri – cadre. Obiective şi metode (1948-1967),* p. 27.

Andrei Olimpiu[23]

S-a născut la 7 septembrie 1923, în Bucureşti, fiul Petre şi Stela. Acesta a avut gradul de locotenent-major de Securitate, în perioada 1950-1951 la Direcţia Securităţii Capitalei, Serviciul 1. A avut gradul de căpitan în perioada 1951-1953 la Direcţia Regională Bucureşti, Serviciu 3, iar în anul 1954 a fost şeful serviciului. Între anii 1957-1958 a fost locţiitor şef direcţie la Direcţia Regională Bucureşti, în grad de maior. Timp de 6 ani (1958-1964) a deţinut funcţia de şef serviciu la Direcţia a III-a, Serviciul 7, în grad de maior şi locotenent-colonel. Tot la Direcţia a III-a şi Direcţia a II-a, din 1964 a ocupat funcţia de locţiitor şef direcţie până în 1969. Între anii 1969-1970 a fost colonel la Corpul de consilieri şi inspectori ai Consiliului Securităţii Statului. Andrei Olimpiu a fost trecut în rezervă la data de 31 august 1970 şi a încetat din viaţă în 1990, în Bucureşti.

Ambruş Coloman Francisc[24]

S-a născut la 24 februarie 1907, în Livada de Câmpie, judeţul Hunedoara, fiul lui Balint şi Ludovica. În perioada 1948-1949 a avut gradul de locotenent-colonel de Securitate, la Direcţia Regională Banat-Timişoara. Între anii 1949-1954 a avut gradul de colonel tot la Direcţia Regională Banat-Timişoara, apoi la Direcţia Regională Sibiu (1951-1952) şi Direcţia Regională Braşov (1952-1954). În toată această perioadă (1948-1954) a fost şef de direcţie. Ambruş Coloman Francisc a încetat din viaţă în anul 1987, la Braşov.

---

[23] Andrei Olimpiu accesibil online la adresa: http://www.cnsas.ro/documente/cadrele_securitatii/ANDREI%20OLIMPIU.pdf (21 mai 2013).

[24] Ambruş Coloman Francisc accesibil online la adresa: http://www.cnsas.ro/documente/cadrele_securitatii/AMBRUS_COLOMAN_FRANCISC.pdf (21 mai 2013).

Bota George (Gheorghe)[25]

S-a născut la 26 ianuarie 1920, în Gilău, judeţul Cluj, fiul lui Nicolau şi Maria. A activat la Direcţia Regională Banat / Timişoara în perioada 1950-1968, a avut funcţia de şef serviciu şi locţiitor şef serviciu cu următoarele grade: locotenent-major (1954-1957), căpitan (1958-1963), maior (1962-1968). Din 1968 până în 1973 a avut gradul de locotenent-colonel la Inspectoratul Judeţean Timiş, funcţia şef serviciu, a fost trecut în rezervă la data de 31 iulie 1973 cu gradul de locotenent-colonel şi a decedat în 2006, la Timişoara.

Ciucurel Matei[26]

S-a născut la 29 martie 1927, în oraşul Gătaia, judeţul Timiş, fiul lui Ioan şi Solomia. În toată perioada 1955-1968 cât a fost la Securitate a activat la Direcţia Regională Banat / Timişoara, Serviciul 3, cu funcţia de şef birou. A avut următoarele grade: locotenent (1955-1957), locotenent, major (1957-1959), colonel (1960-1968) şi maior. A fost trecut în rezervă la data de 31 martie 1968 şi a decedat în 1994, la Timişoara.

[25] Bota George accesibil online la adresa: http://www.cnsas.ro/documente/cadrele_securitatii/BOTA_GEORGE.pdf (21 mai 2013).

[26] Ciucurel Matei accesibil online la adresa: http://www.cnsas.ro/documente/cadrele_securitatii/CIUCUREL%20MATEI.pdf (21 mai 2013).

Dumitraşcu Neculai (Nicolae)[27]

S-a născut la 4 aprilie 1924, în comuna Ziduri, judeţul Buzău, fiul lui Gheorghe şi Mariţa. A funcţionat în perioada 1948-1951 la Direcţia Regională Stalin / Braşov, în 1954-1956 la Direcţia Regională Arad, iar în 1956-1961 la Direcţia Regională Banat / Timişoara. În perioada anilor 1961-1981 a fost la Direcţia Regională Cluj, Inspectoratul Judeţean Bistriţa şi Inspectoratul Judeţean Cluj. În această perioadă a avut următoarele grade de Securitate: maior (1961-1962), locotenent-colonel (1962-1968), colonel 1969-1981. A fost trecut în rezervă la data de 21 iulie 1981 şi a decedat în anul 2003, la Cluj-Napoca.

Gedo Andrei[28]

S-a născut la 9 martie 1913, în Ungaria, fiul lui Viliam Marcu şi Şarlota. În perioada anilor 1950-1953 a avut gradul de locotenent-major de Securitate la Direcţia Regională Banat / Timişoara. Din anul 1954 are gradul de căpitan la aceeaşi Direcţie. A fost trecut în rezervă la data de 1 aprilie 1960 cu gradul de maior. A încetat din viaţă în 1997, la Bucureşti.

Kling Zoltan[29]

S-a născut la 25 mai 1912, în Timişoara, fiul lui Eugen şi Regina. A avut următorul parcurs profesional: în perioada

[27] Dumitraşcu Neculai accesibil online la adresa: http://www.cnsas.ro/documente/cadrele_securitatii/DUMITRASCU%20NECULAI.pdf (21 mai 2013).
[28] Gedo Andrei accesibil online la adresa: http://www.cnsas.ro/documente/cadrele_securitatii/GEDO_ANDREI.pdf (21 mai 2013).
[29] Kling Zoltan accesibil online la adresa: http://www.cnsas.ro/documente/cadrele_securitatii/KLING%20ZOLTAN.pdf (21 mai 2013).

1948-1950 a avut gradul de maior de Securitate, la Direcţia Regională Banat / Timişoara, Serviciul Judeţean Severin, funcţia şef serviciu. În anul 1954 Kling a devenit locotenent-colonel de Securitate la Ministerul Afacerilor Interne, iar în 30 decembrie 1954 a fost trecut în rezervă. Kling Zoltan este amintit şi de Episcopul Ioan Ploscaru că l-a anchetat. Episcopul Ploscaru menţionează că acest maior „în 1970 a fost internat la Spitalul din Lugoj, secţia de nebuni”[30].

Gologan Ioan[31]

S-a născut la 17 august 1922, în U.R.S.S., fiul Gheorghe şi Stana. Acesta a fost în perioada 1948-1949 la Direcţia Regională Dobrogea / Constanţa. Din anul 1949 a fost la Direcţia Regională Timişoara cu gradul de sublocotenent şi locotenent până când a fost trecut în rezervă la 31 decembrie 1954 şi a decedat în 2004, la Constanţa.

Moise Constantin[32]

S-a născut la 13 decembrie 1930, în localitatea Mizil, judeţul Prahova, fiul lui Vasile şi Ana. Între anii 1950-1951 a fost la Direcţia Regională Constanţa / Dobrogea, Serviciul Judeţean Ialomiţa, apoi din 1951 până în 1953 la Direcţia Regională Ialomiţa. Din 1953 funcţionează la Direcţia Regională Bucureşti. Din anul 1959, Moise Constantin are grad de căpitan de Securitate, până în 1965, când devine maior de

[30] Cf. Ioan Ploscaru, *Lanţuri şi teroare*, Timişoara, Editura Signata, 1994, p. 83.
[31] Gologan Ioan accesibil online la adresa: http://www.cnsas.ro/documente/cadrele_securitatii/GOLOGAN%20IOAN.pdf (21 mai 2013).
[32] Moise Constantin accesibil online la adresa: http://www.cnsas.ro/documente/cadrele_securitatii/MOISE%20CONSTANTIN.pdf (21 mai 2013).

Securitate la Direcţia a III-a până în 1967. Între 1967-1978 îl găsim la Direcţia I. A încetat din viaţă în anul 1978, în localitatea Snagov, judeţul Ilfov.

Moiş Aurel[33]

S-a născut la 6 septembrie 1918, în Sighetu Marmaţiei, fiul lui Iuliu şi Maria. În anul 1949 a avut gradul de maior de Securitate, la Direcţia Regională Banat / Timişoara, Serviciul I. Din 1949 până în 1954 are gradul de locotenent-colonel la aceeaşi Direcţie din Timişoara. Urmează o perioadă de 3 ani (1954-1957) la Direcţia Regională Braşov, cu funcţia de şef direcţie. Din anul 1957 este colonel la Direcţia I, cu funcţia de locţiitor şef Direcţie. A fost trecut în rezervă la data de 15 iulie 1966, cu gradul de colonel şi a decedat în 1998, la Bucureşti.

Negrea Vasile[34]

S-a născut la 10 august 1911, în comuna Hinova, judeţul Mehedinţi, fiul lui Constantin şi Elena. În perioada 1949-1951 a fost la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, Serviciul Special de Informaţii. Din 1952 până în 1954 avea gradul de maior de Securitate la Direcţia V şi Direcţia VIII. În perioada anilor 1954-1957 a fost şeful Direcţiei Regionale Banat / Timişoara. Din anul 1957 a fost la Ministerul Afacerilor interne cu funcţia de secretar general (1957-1961), adjunct ministru (1961-1968) şi prim-adjunct al ministrului în 1969. În această perioadă a avut următoarele grade: locotenent –colonel (1954-1957), colonel (1957-1959), general-maior (1959-1961) şi general-locotenent

[33] Moiş Aurel accesibil online la adresa: http://www.cnsas.ro/documente/cadrele_securitatii/MOIS_AUREL.pdf (21 mai 2013).
[34] Negrea Vasile accesibil online la adresa: http://www.cnsas.ro/documente/cadrele_securitatii/NEGREA%20VASILE.pdf (21 mai 2013).

(1962-1969). A fost trecut în rezervă la data de 6 octombrie 1969 şi a decedat în 1994, la Bucureşti.

Peter Iosif[35]

S-a născut la 15 martie 1928, în Săceni, judeţul Timiş, fiul lui Kelemen şi Francisca. A fost la Securitate în perioada 1950-1965. În toată această perioadă a fost la Direcţia Regională Banat / Timişoara şi a avut gradele de Securitate: locotenent (1954-1963) şi căpitan (1963-1965). Iosif Peter a fost trecut în rezervă la data de 8 iulie 1965.

Steskal Viliam (Stescal Viliam/Steskal Wiliam) [36]

S-a născut la 26 noiembrie 1913, în RFG, fiul lui Viliam şi Maria-Ludmila. Acesta a funcţionat în toată perioada 1951-1968 la Direcţia Regională Banat / Timişoara, iar între 1957-1969 a avut funcţia de şef direcţie. Gradele de Securitate avute au fost: locotenent-major (1951-1952), maior (1956), locotenent-colonel (1957-1963), colonel (1963-1967) şi general-maior (1967-1968). A fost trecut în rezervă la data de 4 iulie 1968 şi a decedat în 2001, la Timişoara.

[35] Peter Iosif accesibil online la adresa: http://www.cnsas.ro/documente/cadrele_securitatii/PETER%20IOSIF.pdf (21 mai 2013).

[36] Steskal Viliam accesibil online la adresa: http://www.cnsas.ro/documente/cadrele_securitatii/STESKAL%20VILIAM.pdf (21 mai 2013).

Toader Dumitru[37]

S-a născut la 13 martie 1924, în comuna Albeşti-Muru, judeţul Prahova, fiul lui Ion şi Ana. În anul 1953 avea gradul de locotenent-major de Securitate la Direcţia Regională Bucureşti, Secţia Raională Olteniţa, iar în următorii ani a fost la Direcţia a III-a, Direcţia I şi Inspectoratul Judeţean Ilfov. Lucrează la Securitate până în 5 mai 1979, când este trecut în rezervă cu gradul de colonel. A decedat în 1993, la Bucureşti.

Pe lângă aceşti lucrători operativi au mai fost identificaţi: slt. Iliescu, lt. Ştefi Aurel, lt. Bella Ioan, lt. Reghis Gheorghe cpt. Weber Iosif şi maior Sterescu Paul. În total au fost 20 de lucrători operativi cu diferite grade care s-au ocupat de dosarul preotului Nicolae Brînzeu.

Aceşti ofiţeri de Securitate sau lucrători operativi erau angrenaţi în diferite structuri organizatorice ale Direcţiilor Regionale. Aceste Direcţii Regionale erau formate din cinci Birouri. De cazul preotului Nicolae Brînzeu s-a ocupat Biroul 4 şi Biroul „Filajul corespondenţei". Biroul 4 s-a ocupat de următoarele probleme: „Activitatea cultului ortodox, a clerului reacţionar şi a elementelor reacţionare din Ministerul Cultelor; activitatea duşmănoasă a clerului catolic şi a cultului rezistent greco-catolic; activitatea cultelor luteran, protestant etc.; activitatea sectelor şi francmasoneriei"[38]. Sarcina Biroului „Filajul corespondenţei" efectua „un control secret al corespondenţei interne pentru a descoperi persoanele care au manifestări antidemocratice şi pentru a sesiza starea de spirit a

[37] Toader Dumitru accesibil online la adresa: http://www.cnsas.ro/documente/cadrele_securitatii/TOADER%20DUMITRU.pdf (21 mai 2013).

[38] Florica Dobre (Coordonator); Florian Banu, Theordor Bărbulescu, Camelia Ivan Duică, Liviu Ţăranu (Autori); *Securitatea, Structuri – cadre. Obiective şi metode (1948-1967)*, Vol. I, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2006, p. 50.

populaţiei în legătură cu campaniile politice şi măsurile luate de partid şi guvern. Urmăreşte corespondenţa persoanelor care interesează organele Direcţiunii Generale a Securităţii Statului”[39].

Pe lângă Direcția Regională a Securității Statului a mai fost şi Direcţia a III-a care s-a ocupat de urmărirea preotului Brînzeu. Atribuţiile Direcţiei a III-a erau „lupta împotriva acţiunilor teroriste, a grupurilor duşmănoase şi naţionaliste, precum şi împotriva activităţii reacţionare a clericilor şi sectanţilor. Organiza urmărirea informativă activă a legionarilor, a foştilor conducători ai partidelor burgheze, a elementelor naţionaliste, a clerului reacţionar şi sectanţilor; descoperirea şi folosirea în scopuri operative canalele lor de legătură cu centrele de emigranţi, naţionalişti şi religioase din străinătate, care desfăşoară activitate contrarevoluţionară împotriva Republicii Populare Române”[40].

Activitatea Direcţiei a III-a se împarte pe şase servicii. Serviciile acestei Direcţii, care apar în „Dosarul individual privind pe Brînzeu Nicolae” sunt Serviciul III şi Serviciul IV. Serviciul III „se ocupă cu descoperirea şi urmărirea informativă a elementelor ce difuzează manifeste duşmănoase şi documente anonime, în scopul lichidării activităţii lor de subminare”. Acest Serviciu avea în componenţă 2 Birouri: Biroul 1 – „descoperă şi lichidează autorii manifestelor adresate organelor centrale” – şi Biroul 2 – „duce muncă de control şi acordă ajutor practic regiunilor în urmărirea autorilor de manifeste şi documente anonime”. Serviciul IV „efectuează munca în vederea descoperirii şi lichidării grupărilor duşmănoase şi a elementelor care desfăşoară activitatea lor de subminare împotriva regimului democrat din R.P.R. sub masca cultelor şi sectelor”. Acest

[39] *Ibidem*, p. 52.
[40] *Ibidem*, p. 104.

Serviciu avea în componenţă 3 Birouri: Biroul 1 – „descoperă activitatea duşmănoasă dusă de elementele reacţionare din rândurile clerului ortodox”. Biroul 2 – „descoperă activitatea duşmănoasă dusă de elementele reacţionare din rândurile clerului catolic”. Biroul 3 – „descoperă activitatea duşmănoasă dusă de sectanţi şi clerul protestant”[41].

Pe lângă structura complexă a Securităţii, un „element” important a fost informatorul[42]. Agentul informator era un element de bază al acţiunii informative, deoarece el era în contact direct şi permanent cu „obiectivele” urmărite. Rolul lui era de a strânge informaţii şi de ale raporta ierarhic. Au existat atât informatori calificaţi, cât şi necalificaţi. Informatorii necalificaţi erau cei care nu aveau legături apropiate cu persoanele urmărite, oferind informaţii de interes general Securităţii. Aceşti informatori necalificaţi, denumiţi şi „colaboratori”, erau pe o treaptă inferioară informatorilor calificaţi. Informatorul calificat era recrutat din rândul persoanelor apropriate celui urmărit. Informatorului i se făcea un instructaj (plan de dirijare a informatorului, plan de marşrutizare) de către ofiţerii Securităţii, apărea şi în „planurile de măsuri” întocmite de diferite Direcţii. În cele trei „planuri de măsuri” din Dosarul lui Brînzeu apare informatorul „Tudor Popa”.

Toţi, informatorii aveau toţi nume conspirative, adică un nume de cod pe care le primeau informatorii Securităţii în momentul semnării angajamentului sau al acceptării colaborării. Numele conspirativ era ales de informator împreună cu lucrătorul operativ. Informatorii, care l-au urmărit şi au dat note despre Nicolae Brînzeu identificaţi în dosar au fost 13: „N.A.”,

[41] *Ibidem*, p. 105.
[42] Vezi Mihai Albu, *Informatorul Studiu asupra colaborării cu Securitatea*, Iaşi, Editura Polirom, 2008.

„Joseph”, „Ursulache”, „Radu”, „Frunză”, „Rândunica”, „Trofan Pavel”, „Pădureanu Axente”, „Marcu Rusalin”, „Radu Sabin”, „Scrutator”, „Ambrozie Gheorghe” şi „Tudor Popa”. Mai precizăm că întâlnirile acestor informatori erau fie la Securitate, fie în casele conspirative, imobile destinate muncii specifice Securităţii. Casele cu nume conspirative întâlnite în dosar sunt: Casa „Morărescu”, Casa „Adam”, Casa „Andrei Petri”.

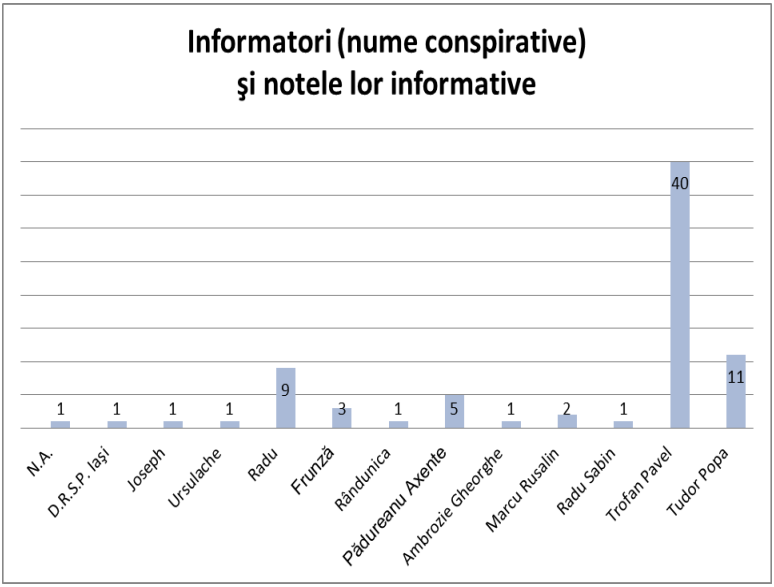

Aceşti informatori au fost dirijaţi de lucrătorii operativi ai Securităţii prin „planuri de marşrutizare”, „planuri de dirijare a informatorului”. În aceste planuri găsim sarcinile trasate informatorului, metode de a culege informaţiile, planuri de călătorie a informatorului şi altele. Astfel de planuri identificate în dosar au fost adresate informatorului „Tudor Popa”.

3.2. Plan de marşrutizare a informatorului „Tudor Popa”

Ministerul Afacerilor Interne[43]
Direcţia Regională Timişoara, Serviciul III

21 martie 1958
Se aprobă
Şeful Direcţiei Regionale
Lt. Colonel
Steskal Wiliam

Plan de marşrutizare
a agentului „Tudor Popa” la mănăstirea Ciorogârla

După reîntoarcerea sa, agentul „Tudor Popa” a intrat în legături de corespondenţă cu Episcopul Greco-Catolic Bălan Ioan care are domiciliul obligatoriu la mănăstirea Ciorogârla. Astfel, în luna ianuarie, Bălan Ioan a trimis o scrisoare de răspuns soţiei agentului, în care-i mulţumea pentru un pachet cu dulciuri trimis cu ocazia zilei numelui său. În aceeaşi scrisoare Bălan arată că se bucură de reîntoarcerea lui „Tudor Popa” şi-l roagă să vină să-l viziteze cât mai repede. După această dată, Bălan a mai scris de 2 ori, insistând să fie vizitat de „Tudor Popa”.

În acelaşi timp unii foşti preoţi greco-catolici din Lugoj, printre care şi Brînzeu Nicolae, au întrebat agentul nostru dacă nu mai merge pe la Ciorogârla, probabil pentru a transmite ştiri prin el. Menţionez că Brînzeu şi-a expus faţă de „Tudor Popa” atitudinea sa în chestiunea Bisericii Greco-Catolice, rezultând că este o poziţie duşmănoasă.

[43] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 149.

Întreg acest material a fost raportat Direcţiei a III-a şi s-a cerut avizul asupra marşrutizării agentului, deoarece episcopul Bălan este urmărit de Direcţia a III-a cu ordinul 342/00212185 din 17 martie 1958. Direcţia a III-a ne comunică că marşrutizarea lui „Tudor Popa" este oportună şi necesară în actualele condiţii, dat fiind faptul că în prezent se întreprinde o acţiune de ansamblu în problema clandestinităţii greco-catolice.

Discutându-se cu agentul, acesta a arătat că există legenda pentru plecare deoarece soţia sa îl presează a merge la Ciorogârla înainte de Paşte, pentru a duce un pachet lui Bălan.

Faţă de cele de mai sus, propun marşrutizarea agentului „Tudor Popa" la Episcopul Bălan Ioan de la Ciorogârla urmând a i se da următoarele sarcini:

Să afle care sunt preocupările actuale ale lui Bălan Ioan, intenţiile şi linia sa de orientare privind perspectiva problemei greco-catolice.

Legăturile sale actuale cu Episcopul Hossu Iuliu şi preocupările lor comune. Legăturile lui Bălan Ioan cu preoţii greco-catolici din Lugoj şi din alte regiuni. Care sunt elementele fruntaşe din ţară pe care se sprijină sau cu care colaborează. Cum ţine legătura cu ei.

Agentul va căuta să-şi creeze condiţii pentru a deveni curier între Bălan Ioan şi legăturile sale greco-catolice clandestine din Lugoj şi din alte părţi. Pentru aceasta, agentul va face cunoscut lui Bălan Ioan că în scurt timp va face deplasări la Cluj, Teiuş, Baia Mare şi eventual în alte părţi.

Sarcinile de mai sus au fost indicate de Direcţia a III-a în ordinul citat. Aceste instrucţiuni i se vor da agentului la întâlnirea din ziua de 21 martie 1958.

Pentru eventualitatea că va fi necesară încă o discuţie cu agentul, i se va fixa o întâlnire în Bucureşti înainte de a merge la Ciorogârla.

Maior de Securitate, Sterescu Paul

3.3. Plan de dirijare a informatorului „Tudor Popa”

Ministerul Afacerilor Interne
Direcţia Regională Timişoara
Serviciul III

Se aprobă:
Şeful Direcţiei Regionale
Lt. Col de Securitate
Steskal Wiliam

Plan de Dirijare[44]
A agentului „Tudor Popa” pe
Perioada 23 mai – 1 iunie 1958
23 mai 1958

Ultimele materiale informative furnizate de agentul „Tudor Popa” se referă în special la rezultatul marşrutizării făcute la episcopul greco-catolic Bălan Ioan ce are domiciliu obligatoriu la mănăstirea Ciorogârla şi la numitul Pop Valer din Bucureşti. De asemenea agentul „Tudor Popa” a relatat activitatea fostului preot greco-catolic de la Pricaz, Armeanu Nicolae, care a luat legătură cu foştii preoţi greco-catolici din Lugoj. La Lugoj, agentul a discutat cu Brînzeu Nicolae, de la care a aflat intenţiile sale de formare a unei organizaţii politice clandestine, precum şi despre intenţia de organizare a unei delegaţii de laici greco-catolici, care să discute cu reprezentaţii guvernului problema situaţiei Bisericii Greco-Catolice.

Pe baza materialelor furnizate, a poziţiei agentului, precum şi în baza indicaţiilor date de Direcţia a III-a, se vor da agentului „Tudor Popa” următoarele indicaţii:

[44] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 119.

În urma faptului că soţia agentului pregăteşte un pachet cu lenjerie pentru episcopul Bălan care este unchiul ei, agentul va folosi această ocazie pentru o nouă deplasare la mănăstirea Ciorogârla. Despre acest lucru va comunica lui Brînzeu Nicolae. Acesta promisese agentului că la prima sa plecare la Bucureşti, îi va da pentru transmitere lui Valer Pop o schiţă a discuţiilor pe care delegaţia de laici greco-catolici urmează să o discute cu reprezentaţii guvernului. Tot cu această ocazie urmează să-i dea amănunte cu privire la noul partid politic pe care-l preconizează, date ce urmează de asemenea a fi transmise lui Valer Pop. Pentru cele de mai sus, Brînzeu l-a rugat pe agent să-l anunţe negreşit despre o nouă deplasare ce ar urma să o facă.

Pentru a cunoaşte conţinutul schiţei pe care a pregătit-o Brînzeu şi pentru a o fotocopia, precum şi problemele despre organizaţia politică, se va organiza o nouă întâlnire cu agentul înainte ca aceasta să ia legătură cu Pop Valer şi cu Bălan Ioan. În caz de nevoie această întâlnire se va organiza la Bucureşti.

În raport de materialele pe care le va primi agentul de la Brînzeu Nicolae, se va face un nou instructaj, privitor la atitudinea pe care agentul o va adopta faţă de Valer Pop şi Bălan. Tot în Bucureşti se va face şi instructajul agentului în legătură cu răspunsurile ce va trebui să le dea lui Brînzeu la reîntoarcerea sa la Lugoj.

În principal, în caz că nu este însă o organizaţie creată, ci numai o intenţie în acest sens a lui Brînzeu, direcţia instruirii agentului va fi de a influenţa pe Brînzeu să renunţe la intenţiile sale. Acelaşi lucru se va face şi în legătură cu acţiunile ce le întreprinde pentru crearea unei delegaţii de laici greco-catolici ce urmează să discute problema Bisericii Greco-Catolice.

În legătură cu Armeanu Nicolae, prin agentul „Popa” se va adânci problema scopului deplasării sale la Lugoj. Pentru aceasta, „Tudor Popa” va discuta cu Brînzeu dacă Armeanu a fost pe la el şi îi va relata propunerile făcute de Armeanu de a

întreprinde şi în Lugoj o acţiune de trimitere de scrisori guvernului, din partea credincioşilor greco-catolici. Îl va întreba pe Brînzeu dacă i-a făcut şi lui această propunere. Pe baza atitudinii lui Brînzeu şi a răspunsului ce îl va da, se va urmări în continuare folosirea agentului „Tudor Popa" pentru influenţarea lui Armeanu să renunţe la această activitate. Această problemă se va mai analiza ulterior, înaintea unei eventuale marşrutizări a agentului în regiunea Deva.

Pentru cheltuieli de deplasare a agentului la Bucureşti şi Ciorogârla, i se va da suma de 500 lei.

Maior Sterescu Paul
23 mai 1958

3.4. Planurile de măsuri ale Securităţii

Pe lângă planurile de marşrutizare şi dirijare a informatorului, în dosarele Securităţii mai există şi „planurile de măsuri". Aceste planuri se întocmesc de către Ofiţerii Securităţii, cuprind sarcini exacte adresate nu numai informatorilor, ci şi altor ofiţeri de Securitate şi diferitelor Servicii sau Direcţii. Cele 3 „planuri de măsuri" identificate în Dosar sunt:

3.4.1. Primul plan de măsuri

M.A.I.
Dir. Reg. Timişoara
342/6 februarie 1959

PLAN DE MĂSURI[45]
pe perioada 1 februarie – 30 apr. 1959

în acţiunea informativă individuală dusă asupra preotului greco-catolic rezistent Brînzeu Nicolae din Lugoj.

În urma măsurilor informativ-operative luate în acţiune, în baza ultimului plan de măsuri, s-au obţinut materiale informative date de agentul Tudor Popa, din care rezultă atitudinea prezentă a obiectivului în unele probleme privind cultul greco-catolic.

Astfel în nota din 24 mai 1958, agentul „Tudor Popa" semnalează că într-o discuţie avută cu obiectivul, acesta i-a vorbit despre procesul unor preoţi romano-catolici ce a avut loc la Timişoara /este vorba de procesul grupului condus de preotul SZABOSZLAY/. În urma acestor ştiri pe care le-a auzit, Brînzeu a spus sursei că chestiunea cu partidul socialist creştin

[45] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 52.

despre care amintise anterior nu mai este actuală, deoarece vede că astfel de acţiuni sunt considerate subversive, aşa cum s-a întâmplat cu acţiunile preoţilor romano-catolici condamnaţi.

Toate acestea – a spus obiectivul agentului – îl fac să fie prudent şi a cerut agentului să nu vorbească cu nimeni despre cele ce i-a spus în legătură cu „partidul socialist creştin", pe care intenţiona să-l formeze. De asemenea nu-l interesează nici problema discutării la „nivel înalt" a problemei greco-catolice.

Tot agentul „Tudor Popa" semnalează faptul că Brînzeu se ţine ferm pe poziţia sa veche de rezistentă şi şi-a manifestat nemulţumirea de trecerea unor preoţi greco-catolici la ortodoxism acum recent, cu gândul că au trecut puţini din cei 600 preoţi greco-catolici.

Obiectivul este cunoscut că face slujbe zilnic în rit greco-catolic. Întreţine legături cu preoţi greco-catolici rezistenţi, precum şi cu cei din străinătate. Dintr-un alt material informativ, furnizat tot de agentul „Tudor Popa", rezultă că Brînzeu, pe lângă preoţi greco-catolici, întreţine legături şi cu avocatul Oniga din Lugoj, care a fost invitatul obiectivului cu ocazia sărbătoriri zilei onomastice a acestuia din urmă.

În vederea stabilirii activităţii, în continuare a obiectivului, intenţiile şi legăturile sale, în perioada în care se întocmeşte planul de măsuri în această acţiune, se vor lua următoarele măsuri:

În continuare va fi dirijat pe lângă Brînzeu agentul „Tudor Popa", care dispune de bune posibilităţi de informare.

Prin agent, urmărim să stabilim intenţiile obiectivului în ceea ce priveşte activitatea clandestină greco-catolică, precum şi legalizarea cultului greco-catolic. Îndrumările şi indicaţiile pe care le dă aceasta preoţilor greco-catolici rezistenţi cu care vine în contact, precum şi legăturile pe care le are cu elemente suspecte greco-catolice din alte localităţi.

Termen: permanent

Se va cere de la M.A.I. Dir. Reg. Hunedoara, anchetarea preotului greco-catolic Armeanu Nicolae, în prezent reţinut de regiunea respectivă, cu privire la legăturile sale cu Brînzeu, precum şi activitatea desfăşurată împreună.

Din datele existente, rezultă că Armeanu a fost în mai multe rânduri la Lugoj, cu care ocazie a luat legătura cu preoţii greco-catolici din Lugoj, printre care şi cu obiectivul nostru.

Termen: 15 februarie 1959

Răspunde: Lt. Maj. Bella Ioan

Se vor lua măsuri prin Raionul de Securitate Lugoj de identificare, verificare şi culegere de date asupra avocatului Oniga din Lugoj. Aceasta se va face cu scopul cunoaşterii activităţii acestuia pe linie greco-catolică, precum şi a relaţiilor sale cu Brînzeu. Se va studia utilitatea şi posibilităţile pentru o eventuală recrutare a acestuia în rândul preoţilor greco-catolici din Lugoj.

Paralel se va folosi şi agentura, în culegerea de date necesare.

Termen: 10 martie 1959.

Răspunde: Lt. Maj. Bella Ioan

Avându-se în vedere faptul că obiectivul nostru, are unele legături cu elemente greco-catolice din străinătate şi în special cu preotul Kapros ce se află în Italia, pentru a verifica aceste legături se va cere la Dir. M.A.I. să ne comunice relaţii în această privinţă pentru a putea fi exploatate de către noi în acţiune.

Termen: 25 februarie 1959

Răspunde: Lt. Maj. Bella Ioan

În vederea încadrării informative mai active a obiectivului, cu scopul atingerii sarcinilor din acţiune, se va întocmi un raport la Dir. III, M.A.I., care se va cere analizarea

posibilităţilor agentului de care dispun, urmând ca agentul cu posibilităţi să fie marşrutizat la Lugoj spre a lua legătura cu obiectivul nostru.

Termen: 1 martie 1959
Răspunde: Lt. Maj. Bella Ioan

Pentru identificarea legăturilor obiectivului şi a caracterului acestor legături, se va cere supravegherea corespondenţei atât interne, cât şi externe.

Termen: 18 februarie 1959
Răspunde: Lt. Maj. Bella Ioan

Dacă în timpul aplicării prezentului plan de măsuri vor apare noi situaţii operative, se vor face propuneri corespunzătoare care vor fi supuse aprobării conducerii profesionale.

Lucrător Operativ
Lt. Maj. de Securitate
Bella Ioan

Şeful Biroului IV
Lt. Maj. de Securitate
Ciucurel M.

Al doilea „Plan de măsuri” din „Dosarul individual privind pe Brînzeu Nicolae”:

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
Dir. Reg. TIMIŞOARA

Serv. 3 - Bir. 4
342 / 1 iulie 1959
SE APROBĂ

3.4.2. Al doilea plan de măsuri

PLAN DE MĂSURI[46]
Pe perioada 1 iulie - 31 decembrie 1959

În acţiunea individuală dusă asupra preotului
greco-catolic rezistent Brînzeu Nicolae din Lugoj:

În ultima perioadă de timp, în cadrul acţiunii informative dusă asupra preotului greco-catolic rezistent Brînzeu Nicolae, s-au obţinut materiale din care rezultă că acesta continuă să întreţină legături cu preoţii greco-catolici rezistenţi din Lugoj ca: Bălan Ştefan, Tiut Vasile, Sălăgean Dumitru, Deciu Victor şi alţii, precum şi cu Vezoc Iosif din Timişoara. La fel acesta se menţine ferm pe poziţia de rezistenţă, oficiază slujbe religioase în rit greco-catolic la domiciliul său şi întreţine legături cu alţi preoţi greco-catolici rezistenţi din alte localităţi ale ţării.

Materialele obţinute dovedesc că obiectivul este un element fanatic şi duşmănos, care duce în continuare activitate clandestină greco-catolică şi caută a influenţa în mediul său menţinerea rezistenţei greco-catolice.

Din cele arătate mai sus se impune luarea unor măsuri informativ-operative, menite ca în scurt timp să ducă la stabilirea concretă a activităţii desfăşurate de cel urmărit:

1. În primul rând se va continua dirijarea pe lângă obiectiv a agentului „Tudor Popa”, care prin materialele furnizate până în prezent s-a dovedit că dispune de posibilităţi de informare pe lângă obiectiv.

Prin dirijarea acestui agent vom urmări să stabilim următoarele probleme:

[46] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 49.

a. Care este, în mod concret, activitatea prezentă a obiectivului pe linia clandestinităţii greco-catolice, îndrumările pe care le dă şi influenţa sa atât în rândul preoţilor rezistenţi, cât şi a credincioşilor greco-catolici.
b. Legăturile obiectivului cu preoţii greco-catolici rezistenţi din Lugoj, precum şi din alte localităţi, urmărind să cunoaştem activitatea comună dusă pe linia clandestinităţii greco-catolice.
c. Se va căuta să se identifice legăturile obiectivului cu credincioşii greco-catolici din Lugoj, în ce raporturi este cu aceştia şi cărora le oficiază slujbe religioase clandestine.
d. Tot prin agent se va urmări să se precizeze funcţia şi calitatea pe care o are Brînzeu în clandestinitatea greco-catolică şi în special în fosta episcopie greco-catolică din Lugoj.

Cunoscând aceste date ne vom putea orienta în studierea elementelor care sunt indicate în vederea anchetării lor şi în obţinerea de materiale justificabile împotriva celui urmărit.

Răspunde: Maior Sterescu P. şi Lt. Maj. Bella I.

2. Tot în scopul obţinerii de materiale cât mai amănunţite asupra legăturilor şi a activităţii desfăşurate de Brînzeu, se va studia posibilitatea de marşrutizare a agentului „Marcu Rusalin" de la sediul regiunii, care lucrează pe linia problemei greco-catolice.

Menţionăm că această marşrutizare est posibilă întrucât agentul „Marcu Rusalin" are rudenii apropriate în Lugoj, unde de altfel a desfăşurat şi activitate comună, atât cu Brînzeu Nicolae, care i-a fost superior, cât şi cu alţi preoţi greco-catolici din Lugoj.

Termen de execuţie: 5 oct. 1959

Răspunde: Lt. Maj. Bella I.

3. În semestrul al II-lea al anului 1959 s-a prevăzut, pe baza materialelor compromițătoare existente, arestarea preotului rezistent Voştinaru Teodor din Timişoara.

   În urma efectuării acestei arestări, se vor lua măsuri pentru anchetarea acestui element şi în direcţia stabilirii activităţii duşmănoase a preotului greco-catolic Brînzeu Nicolae cu care a întreţinut legături.

   Materialele ce se vor obţine eventual din anchetarea lui Voştinaru ne vor ajuta la luarea unor măsuri operative asupra celui urmărit.

   Răspunde: Lt. Maj. Bella I.

4. În vederea stabilirii legăturilor ce eventual există între obiectiv şi Belle Ioan, preot greco-catolic din Caransebeş, urmărit pe bază de acţiune, se vor lua măsuri prin Rai[onul] Caransebeş, prin dirijarea agenturii ce lucrează pe lângă Belle de a stabili acest lucru. Materialele vor fi exploatate de către noi.

   Termen de execuţie: 20 sept. 1959

   Răspunde: Lt. Maj. Bella I.

5. În cazul în care în timpul desfăşurării acţiunii informative şi al aplicării planului de măsuri, nu se vor obţine probe justificabile pe baza cărora să se poată trece la arestarea obiectivului, se vor face propuneri pe baza materialelor documentate pentru dislocare a lui Brînzeu, cu scopul de a-l înlătura din rândul credincioşilor greco-catolici asupra cărora are influenţă.

   Răspunde: Lt. Maj. Bella I.

În raport de materialele ce se vor obţine în timpul desfăşurării acţiunii, se vor face propuneri noi pe baza cărora să se poată lua măsuri corespunzătoare asupra obiectivului urmărit.

LUCRĂTOR OPERATIV
Lt. Maj. de Securitate
Bella I.

ŞEFUL BIROULUI IV
Lt. Maj. de Securitate
Ciucurel M.

3.4.3. Al treilea plan de măsuri

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
Dir. Reg. BANAT
Serv. 3 - Grupa 4

342 / 9 iunie 1961
SE APROBĂ

PLAN DE MĂSURI[47]
Pe perioada 17 iunie 1961 - 20 dec. 1961

În acţiunea informativă dusă asupra preotului greco-catolic rezistent din Lugoj, BRÎNZEU NICOLAE.

În cadrul acţiunii informative duse împotriva preotului greco-catolic Brînzeu Nicolae din Lugoj, în ultima perioadă de timp s-au obţinut următoarele materiale:

Preotul Brînzeu Nicolae s-a situat pe poziţie de rezistenţă încă de la desfiinţarea cultului greco-catolic şi a menţinut acest spirit de rezistenţă şi în rândul celorlalţi preoţi greco-catolici.

[47] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 40.

Întreţine legături cu preoţii fostului cult greco-catolic cu care împreună menţin spiritul greco-catolic în rândul preoţilor şi credincioşilor greco-catolici.

Din supravegherea informativă a susnumitului în ultima perioadă se constată că, în urma faptului că este suferind de pe urma operaţiei făcute, legăturile sale cu preoţii greco-catolici rezistenţi şi cu alte elemente sunt restrânse, evită contactele cu aceştia, trăind sub o supraveghere strictă a fiului său, care este funcţionar la Banca din Lugoj şi cu care locuieşte împreună.

Susnumitul se menţine pe poziţie de rezistenţă, fără a fi însă semnalat în ultimul timp cu manifestări sau acţiuni în această direcţie.

Avându-se în vedere activitatea prezentă a obiectivului, în perioada aplicării prezentului plan se preconizează stabilirea următoarelor obiective:

I. Stabilirea concretă a activităţii sale prezente pe linia cultului desfiinţat greco-catolic.
II. Legăturile pe care le mai menţine în prezent cu preoţii sau credincioşii greco-catolici. Caracterul acestor legături, dacă au ceva comun cu activitatea greco-catolică.
III. Dacă întreţine legături cu elemente din exterior, preoţi greco-catolici plecaţi din fosta episcopie a Lugojului. Prin ce mijloace face această legătură şi scopul acestor legături.

În vederea atingerii acestor obiective se vor lua următoarele măsuri:

1. Va fi dirijat mai activ pe lângă obiectiv agentul „Tudor Popa”, care dispune de posibilităţi de informare, bucurându-se de încrederea obiectivului. Agentul a furnizat materiale valoroase despre

activitatea şi legăturile acestuia. Prin dirijarea acestui agent urmărim stabilirea următoarelor aspecte:

- Care este activitatea prezentă a obiectivului pe linia clandestină greco-catolică.
- Care sunt legăturile sale prezente. De către cine este vizitat, scopul acestor vizite şi cu ce elemente se întreţine. Ce discută cu ocazia întâlnirii cu greco-catolici.
- Dacă se ocupă cu pregătirea diferitelor scrieri privind cultul greco-catolic, ce anume şi în ce stadiu se găsesc. Cine eventual îi ajută în procurarea datelor necesare.
- Ce legături are în prezent cu alte elemente greco-catolice din alte regiuni, precum şi legături cu elementele plecate în străinătate.
- Dacă în discuţiile cu preoţii sau credincioşii greco-catolici, susnumitul obiectiv caută să menţină ideea greco-catolică şi să imprime şi în ceilalţi greco-catolici influenţa pe care o are asupra acestora.

În baza datelor ce le va obţine agentul în legătură cu persoana obiectivului, dacă va fi oportun, agentul va fi instruit de a-l influenţa pe obiectiv să nu mai desfăşoare activitate de rezistenţă şi să nu mai influenţeze alte elemente la asemenea activitate, faptul se datorează calităţii şi poziţiei sale în cultul greco-catolic, obiectivul o va putea face. Prin aceasta se urmăreşte frânarea activităţii duşmănoase a unor elemente greco-catolice oscilante şi atragerea lor spre activitate paşnică, urmând ca elementele duşmănoase să fie izolate de restul foştilor greco-catolici.

În vederea realizării acestor sarcini, se va întocmi un plan concret şi detaliat de dirijare a agentului „Tudor Popa” pe baza căruia să se facă dirijarea sa în continuare.

Termen de execuţie: 10 oct. 1961.

2. Se va organiza o deplasare la Rai[onul] Lugoj, unde împreună cu tovarăşii care deservesc această problemă se vor studia posibilităţile şi capacitatea agenţilor pe care îi au în problema greco-catolică, urmând a se întocmi planuri de dirijare a lor pe lângă obiectiv cu scopul stabilirii aspectelor din activitatea acestuia, legată de activitatea altor greco-catolici din Lugoj, urmăriţi de raion pe bază de acţiune.

Se va urmări stabilirea şi verificarea anturajului obiectivului, luându-se măsurile cele mai corespunzătoare pentru urmărirea lor informativă şi cunoaşterea activităţii lor.

Termen de execuţie: 15 aug. 1961.

3. Pentru a stabili eventualele legături ce le are obiectivul, atât interne cât şi externe, se va cere supravegherea corespondenţei obiectivului, a rudelor sale cât şi a unor legături mai apropriate, prin care eventual ar putea menţine legături prin corespondenţă.

Termen de executare 25 iunie 1961.

ŞEFUL GRUPEI A IV-A
Lt. Maj. Cristescu I.

LUCRĂTOR OPERATIV
Cpt. Bella I.

3.5. Note informative

În urma acestor „planuri de măsuri” informatorii trebuiau să culeagă informaţii. Aceste informaţii erau oferite Securităţii prin note informative. Cei 13 informatori din Dosar au dat 77 de note informative. În decursul celor 14 ani, în care a fost urmărit preotul Nicolae Brînzeu, informatorul „Trofan Pavel” sau „Tudor Popa”[48] a oferit 51 de note informative, iar restul informatorilor au dat note sporadice de-a lungul timpului.

Notele informative au fost primite de către lucrătorii operativi ai Securităţi. Aceştia făceau comentarii pe note despre persoanele menţionate şi dădeau noi sarcini informatorului.

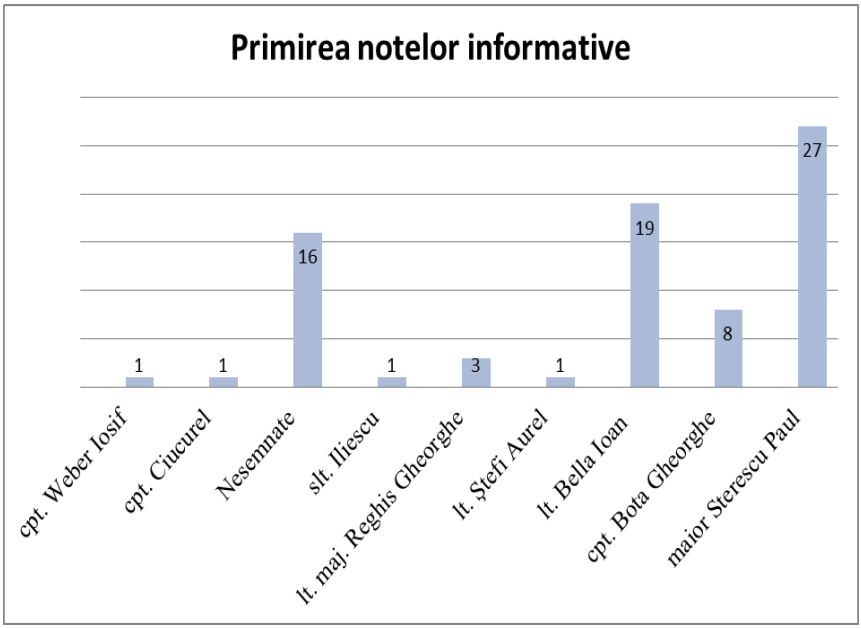

[48] Este vorba de acelaşi informator, căruia i-a fost schimbat numele conspirativ.

În notele informative, informaţiile prezentate de către informatori trebuie tratate cu prudenţă. În antetul notelor se menţionau: numele conspirativ al informatorului, ofiţerul care primea nota, data emiterii, locul unde se primea nota: casa conspirativă, uneori şi numărul de dosar al persoanei urmărite (în cazul nostru numărul de doar al preotului Nicolae Brînzeu era: 1.085). Notele informative se puneau la dosarul persoanei urmărite la care se făcea referire în notă, dacă erau mai multe persoane menţionate se efectuau copii şi erau anexate la dosarele persoanelor respective[49].

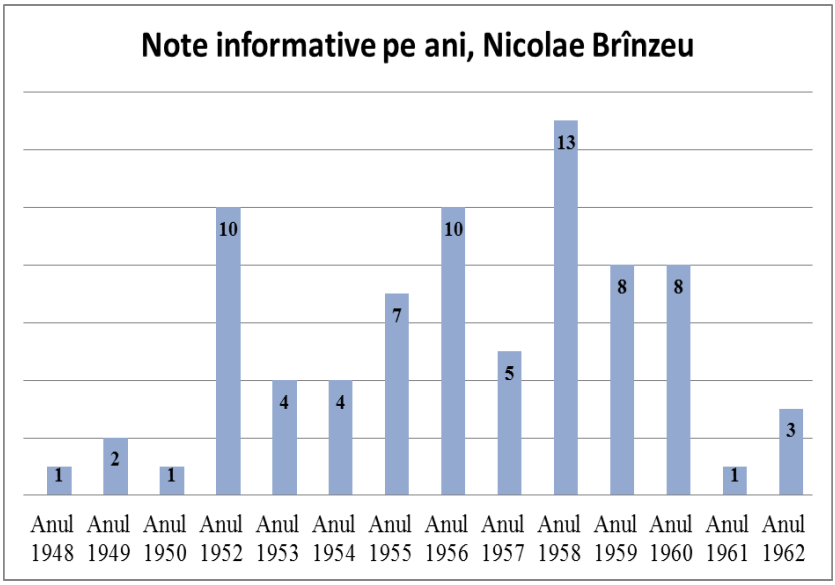

[49] Carmen Chivu, Mihai Albu, *Dosarele Securităţii, studii de caz*, Iaşi, Editura Polirom, 2007, p. 165.

3.5.1. Detaliu note informative, informatori şi lucrători operativi

Nr.	Data	Informatorul/ sursa	Lucrătorul operativ
1948			
1.	3 august	N.A.	–
1949			
2.	6 ianuarie	D.R.S.P. Iaşi	–
3.	22 octombrie	„Joseph”	–
1950			
4.	10 iunie	„Ursulache”	–
1952			
5.	19 martie	„Radu”	–
6.	2 aprilie	„Radu”	–
7.	3 aprilie	„Radu”	–
8.	4 aprilie	„Radu”	–
9.	5 aprilie	„Radu”	–
10.	7 aprilie	„Radu”	–
11.	8 aprilie	„Radu”	–
12.	9 aprilie	„Radu”	–
13.	10 aprilie	„Radu”	–
14.	15 decembrie	„Frunză”	–
1953			
15.	2 ianuarie	„Frunză”	–
16.	10 februarie	„Frunză”	–
17.	8 octombrie	„Rândunica”	slt. Iliescu
18.	30 noiembrie	„Trofan Pavel”	lt. Reghis Gh.
1954			
19.	28 aprilie	„Trofan Pavel”	lt. Ştefi Aurel
20.	2 iulie	„Trofan Pavel”	slt. Bella Ioan
21.	4 august	„Pădureanu Axente”	slt. Bella Ioan

22.	19 septembrie	„Pădureanu Axente”	slt. Bella Ioan
1955			
23.	26 ianuarie	„Trofan Pavel”	slt. Bella Ioan
24.	9 februarie	„Pădureanu Axente”	slt. Bella Ioan
25.	3 martie	„Trofan Pavel”	slt. Bella Ioan
26.	16 martie	„Trofan Pavel”	slt. Bella Ioan
27.	1 iulie	„Pădureanu Axente”	slt. Bella Ioan
28.	5 august	„Pădureanu Axente”	slt. Bella Ioan
29.	9 noiembrie	„Trofan Pavel”	lt. Reghis Gheorghe
30.	13 ianuarie	„Trofan Pavel”	lt. Bella Ioan
31.	6 februarie	„Trofan Pavel”	lt. Reghis Gheorghe
32.	8 februarie	„Trofan Pavel”	lt. Bella Ioan
33.	18 martie	„Trofan Pavel”	lt. Bella Ioan
34.	18 martie	„Trofan Pavel”	lt. Bella Ioan
35.	23 martie	„Trofan Pavel”	lt. Bella Ioan
36.	4 mai	„Trofan Pavel”	lt. Bella Ioan
37.	25 iunie	„Trofan Pavel”	lt. Bella Ioan
38.	7 iulie	„Trofan Pavel”	lt. Bella Ioan
39.	13 iulie	„Trofan Pavel”	lt. Bella Ioan
1957			
40.	26 ianuarie	„Trofan Pavel”	lt. maj. Bota Gheorghe
41.	25 februarie	„Trofan Pavel”	lt. maj. Bota Gheorghe
42.	14 martie	„Trofan Pavel”	cpt. Sterescu Paul
43.	Martie	„Trofan Pavel”	cpt. Sterescu Paul
44.	17 mai	„Marcu Rusalin”	lt. Bella Ioan
1958			
45.	17 februarie	„Trofan Pavel”	maior Sterescu Paul
46.	7 martie	„Trofan Pavel”	maior Sterescu Paul
47.	21 martie	„Trofan Pavel”	maior Sterescu Paul
48.	14 aprilie	„Trofan Pavel”	maior Sterescu Paul
49.	14 aprilie	„Trofan Pavel”	maior Sterescu Paul
50.	14 aprilie	„Trofan Pavel”	maior Sterescu Paul

51.	5 mai	„Trofan Pavel”	maior Sterescu Paul
52.	5 mai	„Trofan Pavel”	maior Sterescu Paul
53.	5 mai	„Trofan Pavel”	maior Sterescu Paul
54.	24 mai	„Trofan Pavel”	maior Sterescu Paul
55.	21 octombrie	„Trofan Pavel”	maior Sterescu Paul
56.	21 noiembrie	„Trofan Pavel”	maior Sterescu Paul
57.	29 decembrie	„Trofan Pavel”	maior Sterescu Paul
1959			
58.	14 mai	„Trofan Pavel”	maior Sterescu Paul
59.	28 iulie	„Trofan Pavel”	maior Sterescu Paul
60.	15 august	„Trofan Pavel”	maior Sterescu Paul
61.	31 august	„Ambrozie Gheorghe”	cpt. Weber Iosif
62.	25 septembrie	„Trofan Pavel”	maior Sterescu Paul
63.	15 octombrie	„Trofan Pavel”	maior Sterescu Paul
64.	13 noiembrie	„Trofan Pavel”	maior Sterescu Paul
65.	26 decembrie	„Marcu Rusalin”	cpt. Ciucurel
1960			
66.	9 ianuarie	„Tudor Popa”	maior Sterescu Paul
67.	24 ianuarie	„Tudor Popa”	maior Sterescu Paul
68.	12 aprilie	„Tudor Popa”	maior Sterescu Paul
69.	12 septembrie	„Tudor Popa”	cpt. Bota Gheorghe
70.	12 octombrie	„Tudor Popa”	maior Sterescu Paul
71.	17 octombrie	„Radu Sabin”	cpt. Bota Gheorghe
72.	28 noiembrie	„Tudor Popa”	maior Sterescu Paul
73.	28 decembrie	„Tudor Popa”	maior Sterescu Paul
1961			
74.	8 aprilie	„Tudor Popa”	cpt. Bota Gheorghe
1962			
75.	16 ianuarie	„Tudor Popa”	cpt. Bota Gheorghe
76.	2 aprilie	„Tudor Popa”	cpt. Bota Gheorghe
77.	22 iunie	„Tudor Popa”	cpt. Bota Gheorghe

3.6. Clerici identificaţi care au avut legături cu Nicolae Brînzeu

Ofiţerii de Securitate în Dosarul preotului Nicolae Brînzeu au menţionat: „urmăriţi obiectivul şi elementele din jurul lui". Elementele din jurul lui Nicolae Brînzeu au fost preoţii Episcopiei din Lugoj. Astfel, în notele informative şi în Dosarul preotului Nicolae Brînzeu au fost identificaţi, pe lângă Episcopii Greco-Catolici, următorii preoţi care au avut legătură cu Prepozitul Capitular: Albu Vasile, Armeanu Nicolae, Bălan Ştefan, Belle Ioan, Borda Vasile, Paveloniu Valer, Răsădean Dimitrie, Raţiu Iuliu, Sălăgean Dumitru, Tiut Vasile, Vezoc Iosif, Voştinaru Teodor şi Avocatul Ioan Craşovan (fiu de preot).

Episcopul Ioan Bălan

Ioan Bălan a fost al optulea Episcop de Lugoj și a condus Episcopia între anii 1936-1948. S-a născut la Teiuş, judeţul Alba, în 11 februarie 1880. Studiile le-a urmat la Blaj, la Gimnaziul Greco-Catolic, unde a primit tunsura la 5 aprilie 1903, ipodiaconatul tot la 5 aprilie 1903 şi preoţia la data de 7 aprilie 1903. A urmat studiile teologice la Seminarul Central din Budapesta şi apoi la Viena[50], unde a obţinut doctoratul în teologie în anul 1906 cu o teză despre dipticele liturgice: „Die kirchlichen Dyptichen. Ihr Wesen und Gebrauch"[51].

[50] Cornel Sigmirean, *Intelectualitatea ecleziastică Preoţii Blajului (1806-1948)*, Târgu-Mureş, Editura Universităţii Petru Maior, 2007, p. 213.

[51] *Studiu istoric şi liturgic asupra dipticelor.* Această lucrare se găseşte în manuscris la Arhiva Mitropoliei Banatului, Arhiepiscopia Ortodoxă Română Timişoara, *Fond Episcopul Ioan Boroş*, nr. 41 – 52, Dosar nr. 46, *Ioan Bălan, Curs teologie pastorală.*

Odată cu numirea Episcopului Alexandru Nicolescu ca Mitropolit la Blaj, în data de 30 august 1936, Sfântul Scaun de la Roma a numit şi noul Episcop de Lugoj în persoana Canonicului Ioan Bălan. Mitropolitul Nicolescu şi Episcopul Bălan au depus jurământul în faţa Regelui Carol al II-lea în ziua de 15 septembrie 1936, la castelul Peleş, iar martori ai acestui jurământ din partea Mitropolitului au fost Dr. Victor Macavei şi Iacob Popa de la Blaj, iar ai Episcopului au fost Dr. Nicolae Brînzeu şi Dr. Nicolae Muntean de la Lugoj[52].

Prigoana provocată de Guvernul comunist a pricinuit mari dureri episcopilor şi clerului greco-catolic. Aceştia au trebuit să privească, aproape neputincioşi, cum se „destramă" Biserica Greco-Catolică. Episcopul Ioan Bălan a fost arestat în 28 octombrie 1948, împreună cu Prepozitul Capitular Nicolae Brînzeu şi Canonicul Iosif Vezoc de la Lugoj. Episcopul Ioan Bălan a fost vizitat la sediul Episcopiei din Lugoj, vineri, 28 octombrie, în jurul orei 15, de către comandantul Securităţii din Lugoj, maiorul Kling, care l-a invitat la sediul Securităţii, „unde doi domni vor să-i vorbească"[53]. Acesta a fost momentul nefast în care Episcopul Ioan Bălan a părăsit pentru totdeauna Episcopia de Lugoj, pe care o păstorise timp de doisprezece ani.

În ziua următoare, 29 octombrie, evenimentele în Episcopia lugojeană s-au desfăşurat cu rapiditate. La Episcopie s-a prezentat o comisie formată din reprezentantul poliţiei, Popescu, preoţii ortodocşi Mihăescu, Jigorea şi Sintescu, precum şi câţiva profesori care formau „comitetul de preluare a Episcopiei", interesându-se de bibliotecă, arhiva episcopiei şi edificiul episcopal[54].

[52] *Sionul Românesc*, anul XXIII, Lugoj, nr. 21, 25 octombrie 1936, p. 89.
[53] Ioan Ploscaru, *Lanţuri şi teroare*, p. 213.
[54] *Idem.*

Alături de Episcopul Ioan Bălan, au mai fost arestaţi episcopii Valeriu Traian Frenţiu la Oradea, Alexandru Rusu la Baia Mare, Vasile Aftenie, Vicar episcopal la Bucureşti, şi Iuliu Hossu la Cluj. Episcopul Ioan Bălan a fost dus la Bucureşti, iar de acolo, la vila Patriarhului ortodox, la Dragoslavele, împreună cu ceilalţi episcopi, fiind consideraţi prizonieri ai Patriarhului până se vor decide să treacă la Biserica Ortodoxă. În vila de la Dragoslavele, episcopii arestaţi au dus o viaţă foarte grea. Fiecare avea câte o cameră, cu pază pe coridor şi în exterior. Sufereau de frig şi de foame. Raţia alimentară era socotită la preţ oficial, dar era cumpărată la liber, aşa încât era extrem de puţină mâncare[55].

De la mănăstirea Dragoslavele, episcopii arestaţi au fost duşi la mănăstirea Căldăruşani. Aici au stat în lagăr, timp de 15 luni, până în ziua de 25 mai 1950, când au fost transportaţi la închisoarea din Sighet. Aici cel mai greu de suportat era frigul şi foamea. Episcopul Ioan Bălan a fost pus în celula 48, împreună cu ceilalţi episcopi. Ulterior au fost despărţiţi, iar Ioan Bălan a stat în celula 44 împreună cu Iuliu Hossu şi Valeriu Traian Frenţiu. În această perioadă, Episcopul Bălan a suferit de hernie dublă şi totuşi a fost supus unor munci grele, precum spartul şi căratul lemnelor, curăţirea closetelor, transportul tinetelor[56].

În anul 1955, episcopii care n-au murit în penitenciarul din Sighet, Iuliu Hossu, Alexandru Rusu şi Ioan Bălan[57], au fost

---

[55] Iuliu Hossu, *Credinţa noastră este Viaţa noastră Memoriile Cardinalului dr. Iuliu Hossu*, Cluj-Napoca, Edit. Viaţa Creştină, 2003, p. 143.

[56] Iuliu Raţiu, (manuscris), *„Revenirea" din 1948 sau Unificarea Bisericilor Româneşti. Păţaniile mai multora, Amintirile şi comentariile unuia care şi el a trăit-o*, Arhiva Episcopiei greco-catolice de Lugoj, Fond *Iuliu Raţiu*, p. 26.

[57] ACNSAS, Dosar nr. 6626, vol. I, Ministerul Securităţii Statului, Serviciul „C", Arhiva Operativă, Dosar anchetă *Ioan Bălan*, Ministerul Afacerilor Interne, *Dunărea, Dosar individual Bălan Ioan Episcop de Lugoj*, 30 ianuarie 1953, fila 4.

duşi la Curtea de Argeş. În acelaşi an, eliberat din închisoare, Ioan Ploscaru a mers de Sfântul Nicolae într-o vizită la Curtea de Argeş pentru a-l vedea pe Ioan Bălan: „Preasfinţitul Ioan Bălan era îmbătrânit şi gârbovit de spate, însă cu spiritul tot atât de vioi ca şi înainte. Când a sosit de la Sighet Episcopul era atât de slăbit, încât nu putea urca treptele; se oprea la fiecare treaptă câte un minut ca să se odihnească, fiind secătuit de regimul de detenţie din închisoarea de la Sighet. La Curtea de Argeş erau cazaţi în fostul palat al reginei Elisabeta unde aveau fiecare câte o cămăruţă (camerele prevăzute pentru servitori). Acolo mai erau şi Episcopii Iuliu Hossu şi Alexandru Rusu”[58].

Din păcate, după arestarea din 28 octombrie 1948, Episcopul Ioan Bălan nu-şi va mai revedea Eparhia niciodată. În cei 11 ani de închisoare, episcopul a trecut prin mari suferinţe pentru credinţa sa catolică, dar, până la moarte, s-a devotat binelui sufletesc al celor pe care i-a păstorit. Aflat la închisoarea din Dej, când Episcopul Ioan Bălan a încetat din viaţă, Episcopul Ioan Ploscaru le-a spus preoţilor de lângă el: „Dumnezeu îi va da Episcopului Ioan Bălan tripla coroană: de dascăl, de feciorelnic şi de martir pentru munca de evanghelizare, pentru viaţa curată şi pentru suferinţele ce le-a îndurat în închisoare”[59].

Episcopul Ioan Bălan a încetat din viaţă la vârsta de 79 de ani, în 4 august 1959, ora 2 dimineaţa, la mănăstirea Ciorogârla. Trupul neînsufleţit a fost transportat la cimitirul Belu catolic din Bucureşti. Oficiile religioase au fost făcute de preotul romano-catolic Francisc Zudor[60].

---

[58] Ioan Ploscaru, *Lanţuri şi Teroare*, Timişoara, Editura Signata, 1994, p.313.
[59] Ioan Bota, Cicerone Ioniţoiu, *Martiri şi mărturisitori ai Bisericii din România*, vol. II, Cluj-Napoca, Editura Patmos, 1998, p. 24.
[60] ACNSAS, Dosar referitor la *Ioan Bălan*, Nr. 11714, fila 1.

Episcopul Ioan Ploscaru

Episcopul Ioan Ploscaru s-a născut la 17 noiembrie 1911 în comuna Frata, judeţul Cluj. A fost fiul lui Vasile şi Ana (Anica), născută Crişan[61]. Studiile le-a urmat la Blaj, unde a primit tunsura la 25 martie 1932 şi ipodiaconatul la 14 septembrie 1933. După absolvire a cerut să fie hirotonit preot celibatar. A fost hirotonit de Episcopul Valeriu Traian Frenţiu la data de 17 septembrie 1933 alături de alţi cinci preoţi în catedrala din Blaj. După hirotonire, prin decretul nr. 5028 din 1933, a fost numit preot de gradul II şi profesor de religie la Braşov, unde a stat până în 1935[62].

În anul 1936 Canonicul Ioan Bălan este numit Episcop de Lugoj. Noul episcop îi propune lui Ioan Ploscaru să-şi continue studiile la Universitatea din Strasbourg, iar mitropolitul Alexandru Nicolescu este de acord cu trimiterea sa pentru continuarea studiilor teologice în Franţa.

La Lugoj, Episcopul Ioan Bălan l-a numit secretar episcopal. În această perioadă serviciul secretariatului era foarte greu, mai ales din cauza bolii de ochi (cataractă) a Episcopului Bălan, deoarece Ploscaru trebuia să-i citească aproape toate documentele.

În anul 1942 a fost ales canonic, deoarece în anul 1941 apăruse o lege ce impunea pensionarea la 62 de ani, iar canonicii pensionaţi trebuiau înlocuiţi. Tot în această perioadă, Ploscaru preda religia la câteva şcoli din Lugoj, o slujbă considerată de el mai mult ca o delectare. În anul 1945 a fost numit vicar general episcopal, adică cel care îl înlocuieşte pe episcop în

[61] Ioan Ploscaru, *Bucurii şi speranţe*, Timişoara, Editura Helicon, 1998, p. 82.
[62] Cornel Sigmirean, *op.cit.*, p. 272.

administrarea eparhială în lipsa acestuia. Şi-a păstrat acest rang până în anul 1948, anul desfiinţării Bisericii Române Unite[63]

Ioan Ploscaru a fost vizitat în data de 17 noiembrie 1948 de Monseniorul Guido Del Mestri venit de la Nunţiatura Apostolică din Bucureşti. Acesta îl găseşte pe Ploscaru în confesionalul Bisericii Romano-Catolice şi îi aduce la cunoştinţă că Sfântul Părinte a hotărât să-l ridice la treapta arhieriei, ca Episcop auxiliar. După întâlnirea cu Monseniorul Del Mestri, Ploscaru merge la Bucureşti pentru a fi consacrat Episcop. În data de 30 noiembrie 1948 a fost consacrat *Episcopus Trapezopolitanus* (inpartibus), deoarece la data consacrării trăia încă Episcopul eparhial de Lugoj, Ioan Bălan .

Consacrarea a avut loc la Bucureşti la sediul Nunţiaturii Apostolice şi a fost făcută de către Nunţiul Apostolic Gerard Patrick O'Hara, asistat de Arhiepiscopul Romano-Catolic de Bucureşti, Alexandru Cisar, iar ca diaconi au fost Monseniorul Guido Del Mestri, secretarul Nunţiaturii, şi Monseniorul John Kirk, secretarul personal al Nunţiului. La sfârşitul consacrării, Monseniorul Del Mestri a căutat în Orologhionul greco-catolic şi, văzând că în ziua de 30 noiembrie se face pomenirea „Sfântului Andrei"[64], acesta a exclamat că este cel dintâi chemat. De fapt, din noua generaţie de episcopi catolici, Ploscaru era cel dintâi episcop consacrat în ambele rituri din ţară.

La început, Episcopul Ioan Ploscaru nu a putut avea o activitate intensă, deoarece el a fost arestat în 29 august 1949. Dar în scurta perioadă până în 1949 a depus un foarte mare efort pentru reorganizarea Bisericii. A participat la consacrarea Episcopului Erös, fost auxiliar al Episcopului Márton Áron de

[63]*Sionul Românesc*, anul XXXII, Lugoj, nr. 8, 15 aprilie-mai 1945, p. 22.
[64]Cf. *Orologhion*, Blaj, Editura Seminarului Arhidiecezan, 1934, p. 351.

Alba Iulia, alături de Nunţiul Apostolic[65], a mers la Nunţiatura din Bucureşti, asistându-l pe Nunţiul O'Hara la consacrarea Episcopului Ioan Dragomir[66] ca auxiliar pentru Eparhia de Maramureş. Ioan Ploscaru s-a ferit mai tot timpul să se afle că este consacrat episcop. Era conştient că va fi arestat și, împreună cu ceilalţi preoţi din Lugoj, şi-a pregătit bagajul, purtând tot timpul cu el servieta şi paltonul pentru cazul în care va fi arestat[67]. Acest lucru s-a și întâmplat în 29 august 1949, când a fost arestat împreună cu ceilalți preoţi greco-catolici din Lugoj: Ştefan Bălan , Ştefan Turcu, Patriciu Tufescu şi Vasile Albu[68]. Când a ieşit din Biserica Romano-Catolică din Lugoj, a fost invitat să meargă la Securitate, unde se afla Maiorul Kling, comandantul Securităţii din Lugoj[69]. De la Securitatea din Lugoj este dus la Securitatea din Timişoara, decembrie 1949 – mai 1950, Ministerul de Interne, Jilava mai – septembrie 1950, Sighetul Marmaţiei, octombrie 1950 – aprilie 1955, din nou la Jilava, aprilie 1955, şi apoi Timişoara până în 25 septembrie 1955. Este lăsat o perioadă în libertate, până în 14 august 1956. Este din nou arestat, dus la Timişoara pentru a treia oară, în perioada 15 august 1956 – februarie 1957. Se perindă apoi pe la Cluj–Napoca, februarie – martie 1957, la Ministerul de Interne, martie – iunie 1957, Malmaison şi Uranus, iunie – octombrie

[65] Ioan Ploscaru , *Lanţuri şi teroare,* p.73.
[66] ACNSAS, Dosar Nr. 2418, Vol. 2, Ministerul Afacerilor Interne, Direcţia M.A.I., Regiunea Timişoara, Serviciul „C", Dosar anchetă nr. 331, Dosar *control al anchetei Ploscaru Ioan,* deschis la data 27 aprilie 1995, *Proces Verbal de interogatoriu*, 15 decembrie 1955, fila 17.
[67]*Ibidem*, fila 6.
[68] ACNSAS, Dosar Nr. 2418, Vol. 3, Ministerul Afacerilor Interne, Direcţia M.A.I., Regiunea Timişoara, Serviciul „C", Dosar *Ploscaru Ioan Episcop Greco-Catolic de Lugoj – Timişoara,* fila 26.
[69]*Ibidem*, p. 80.

1957, Gherla, Piteşti şi Timişoara în perioada 1957 – 1964[70]. A fost eliberat în ziua de 4 august 1964, beneficiind de emiterea Decretului Nr. 411/1964, dar această libertate a fost ceva provizoriu, deoarece a fost ţinut sub o permanentă observaţie şi supraveghere. Avea domiciliul obligatoriu la Lugoj, pentru că în baza legii graţierii, conform căreia i s-a dat drumul din închisoare, trebuia să se întoarcă la vechiul domiciliu. Pe lângă domiciliul obligatoriu, Securitatea dorea ca Ploscaru să se încadreze imediat într-un serviciu, altul decât preoţia. Încadrarea într-un serviciu era benefică pentru Securitate deoarece îl putea supraveghea mai uşor[71], dar Ploscaru a refuzat, pretextând boala pe care a „achiziţionat-o" în închisori[72]. Cu toate acestea, Ioan Ploscaru a rămas Episcop de Lugoj până în anul 1996, anul pensionarii sale şi a decedat în data de 31 iulie 1998, la Lugoj.

Preotul Albu Vasile

Preotul Vasile Albu s-a născut în comuna Firiza de Sus, judeţul Satu Mare, la data de 18 ianuarie 1907, din părinţii Rozalia şi Vasile. După hirotonire a primit parohia Fârliug din judeţul Caras-Severin[73].

Din Fişa matricolă penală[74] nr. 4538, scrisă la Unitatea C[entrul] T[riere] Văcăreşti, aflăm că a fost reţinut la data de 21 decembrie 1950 de către Direcţia Regională de Securitate

[70] Cf. Ioan Ploscaru, *Lanţuri şi teroare*, Timişoara, Edit. Signata, 1994; şi fisă matricolă penală, *Ioan Ploscaru*, accesibilă online: http://www.crimelecomunismului.ro/ro/fise_detinuti_politici/fise_detinuti/, (03 iulie 2013).

[71] Ioan Ploscaru, *op. cit.*, p. 352.

[72] Victor Codrea, *Interviu cu Episcopul Ioan Ploscaru*, 1994, Biblioteca Episcopiei Greco-Catolice, Lugoj.

[73] *Sionul Românesc*, anul XVII, Lugoj, nr. 23-24, 15 decembrie 1930, p. 96.

[74] *Fişa matricolă penală Albu Vasile* a fost întocmită de Elev Iliescu Marin.

Timişoara, pentru durata de 24 de luni, cu începere din 1 martie 1951 până la 1 martie 1953. Următoarea fişă matricolă penală completată în Lagărul Galeş, observăm că în 27 martie 1953 este transferat în acest lagăr, cu toate că în prima fişă matricolă penală scria că în martie 1953 îi expiră pedeapsa. Preotul Vasile Albu a fost transferat în acest lagăr prin ordinul Ministerului Securităţii Statului nr. 023132 / 29 februarie 1953. În Lagărul Galeş a stat 5 luni până la data de 28 august 1953, dată la care a fost transferat la C.T.B.[75] prin hotărârea judecătorească nr. 206628 din 1953, apoi se pare că a fost eliberat[76].

Preotul Vasile Albu a fost în următoarele închisori comuniste: arestat (21 decembrie 1950 la Timişoara); Centrul de Triere Văcăreşti; Lagărul Galeş: 27 martie 1953 – 14 august 1953; Centrul de Triere Bucureşti: 14 august 1953 – 28 august 1953. Eliberat prin ordinul DLCN[77] nr. 0219659 din 28 august 1953.

Preotul Armean Nicolae

Preotul Nicolae Armean era originar din Hunedoara, născut la data de 20 noiembrie 1913 în comuna Pricaz, din părinţii Solomon şi Maria. La data arestării activa ca preot celibatar greco-catolic clandestin.

A fost arestat în 29 octombrie 1958, judecat la Tribunalul Militar Cluj în 1959, prin hotărârea judecătorească nr.

[75] Centrul de Triere Bucureşti.
[76] *Fisă matricolă penală Albu Vasile*, accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/A/A%2001.%20Ababei%20-%20Alexoaie/Albu%20Vasile%20V/index.php, (6 iulie 2013).
[77] D.L.C.M. – Direcţia Lagăre şi Colonii de Muncă.

1270/1959, acuzat de uneltire[78], închis pentru o durată de 25 de ani, condamnat fiind la Muncă Silnică, pentru perioada: 29 octombrie 1958 – 22 octombrie 1983. A fost graţiat prin Decretul 411/1964, în 28.07.1964.

Preotul Nicolae Armean a fost în următoarele închisori comuniste: arestat (29 octombrie 1958, la Deva); penitenciarul Cluj 1958 – 1960; penitenciarul Gherla: 2 februarie 1960 – 14 mai 1963; Lagărul de muncă Giurgeni: 14 mai 1963 – 18 august 1963;penitenciarul Jilava: 18 august 1963 – 28 iulie 1964; Eliberat: 28 iulie 1964 prin Decretul de graţiere: Nr. 411 din 1964[79].

Preotul Bălan Ştefan

Preotul Ştefan Bălan s-a născut în localitatea Teiuş judeţul Alba, la data de 22 octombrie 1907, din părinţii Traian şi Valeria. Studiile le-a făcut la Blaj şi Strasbourg [80]. La data arestării era preot celibatar în Lugoj, fără avere şi apolitic. A fost reţinut prin ordinul nr. 218 din 21 decembrie 1950. Conform fişei matricole penale nr. 4539[81] îl găsim la Centrul de Triere Văcăreşti, iar apoi la Lagărul Galeş. Este reţinut de Ministerul

[78] Art. 209 Cod Penal, vezi în: *Enciclopedia Regimului Comunist, Represiunea*, Vol. A-E, Colecţia Enciclopedii, Coordonator Octavian Roske, Bucureşti, Editura Institutul Naţional pentru Studiul Totalitarismului, 2011, p. 334.

[79] *Fişă matricolă penală Armean Nicolae*, accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/A/A%2004.%20Ardelea%20-%20Azoitei/Armean%20Nicolae%20S/index.php, (5 iulie 2013).

[80] Cornel Sigmirean, *op. cit.*, p. 263.

[81] *Fişă matricolă penalăBălan Ştefan,* accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/B/B%2002.%20Balan%20-%20Barbot/Balan%20Stefan%20T/index.php, (5 iulie 2013).

Securităţii Statului Timişoara timp de 24 de luni cu începerea pedepsei din 1 martie 1951 până la 1 martie 1953. După expirarea perioadei de detenţie la 1 martie 1953 este transferat, în 27 martie 1953 la Lagărul Galeş. A fost eliberat de Ministerul Securităţii Statului de la Lagărul Galeş prin ordinul nr. 0612059/53 conform Hotărârii judecătoreşti nr. 206629/1953, la data de 14 septembrie 1953; de la lagărul Galeş a fost transferat la Centrul de Triere Bucureşti în 28 august 1953, apoi eliberat[82].

Preotul Ştefan Bălan a fost în următoarele închisori comuniste: arestat prin ordinul nr. 218/950, în 21 decembrie 1950; penitenciarul Timişoara: 21 decembrie 1950; C. T. Văcăreşti; Lagărul Periprava: 27 martie 1953; Lagărul Galeş: 27 martie 1953 – 28 august 1953; C. T. Bucureşti: 28 august 1953; Eliberat: 28 august 1953[83].

Preotul Bele Ioan

Preotul celibatar greco-catolic al Eparhiei de Lugoj Ioan Bele este originar din Chereluş, judeţul Arad. S-a născut în 8 iulie 1908 din părinţii Ioan şi Ana. Ioan Bele a fost internat de către DGSP Lugoj cu ordinul nr. 8697 din 1950 la penitenciarul Lugoj[84]. De la acest penitenciar are acelaşi itinerar al locurilor de detenţie ca preoţii Vasile Tiut şi Dumitru Sălăgean, la penitenciarul Timişoara, apoi la penitenciarul Sighet Principal, camera nr. 48.

---

[82] *Idem.*

[83] *Fişa matricolă penală Bălan Ştefan* nu oferă date concludente despre detenţia preotului Ştefan Bălan.

[84] *Fişă matricolă penală Bele Ioan*, întocmită de D.G.S.P. Lugoj, nr. matricol 798, penitenciarul Lugoj, 16 octombrie 1950, accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/B/B%2003.%20Barbu%20-%20Bentan/Belle%20(Bele)%20Ioan%20I/index.php, (6 iulie 2013).

Următoarea fişă matricolă penală[85] prezintă situaţia juridică la data de 24 octombrie 1955: are mandat de arestare nr. 160 din 1955, dat de Procuratura Timişoara, pentru „instigare publică", articolul 327 C.P. Descrierea faptului: *a refuzat să treacă la ortodoxism*[86].

Ioan Bele a fost arestat a doua oară la data de 17 octombrie 1959, a fost judecat de Tribunalul Militar Timişoara, nr. mandat 238/1960, acuzat de „uneltire"[87]. Instanţa judecătorească l-a condamnat la 6 ani corecţie, cu începere din 17 octombrie 1959 până în 14 octombrie 1965[88]. În toată această perioadă, până în 23 iunie 1964 când a fost graţiat prin Decretul 411, a fost în următoarele închisori comuniste: Arestat: în 1950 la Lugoj; penitenciarul Timişoara: 1950 – 1951; penitenciarul Sighet: 1951 – 24 septembrie 1955; penitenciarul Timişoara: 24 septembrie 1955 – 27 septembrie 1955; Eliberat: 27 septembrie 1955 – 17 octombrie 1959; rearestat: 17 octombrie 1959 penitenciarul Timişoara; penitenciarul Timişoara: 17 octombrie 1959 – 20 iunie 1960; penitenciarul Oradea: 20 iunie 1960 – 4 august 1960; penitenciarul Gherla: 4 august 1960 – 6 august 1960; Lagărul de muncă Ostrov: 6 august 1960 – 19 noiembrie 1960; Lagărul de muncă Giurgeni: 19 noiembrie 1960 – 10

---

[85] *Fişă matricolă penală Bele Ioan*, întocmită la penitenciarul Timişoara, nr. dosar personal 149, 20 iulie 1950. Accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/B/B%2003.%20Barbu%20-%20Bentan/Belle%20(Bele)%20Ioan%20I/index.php, (6 iulie 2013).

[86] *Idem*.

[87] Art. 209 Cod Penal, vezi în: *Enciclopedia Regimului Comunist, Represiunea*, p. 334.

[88] *Fişă matricolă penală Bele Ioan*, Categoria Penală Contrarevoluţionar, nr. matricol 102, dosar întocmit de U.M. 0232 Timişoara, accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/B/B%2003.%20Barbu%20-%20Bentan/Belle%20(Bele)%20Ioan%20I/index.php, (6 iulie 2013).

aprilie 1962; Lagărul de muncă Periprava: 10 aprilie 1962 – 20 mai 1962. A fost grațiat în 23 iunie 1964, prin Decretul 411/1964 şi eliberat în 31 iulie 1964.

Preotul Borda Vasile

Vasile Borda s-a născut în 5 aprilie 1902 în Bistriţa din părinţi Vasile şi Maria, căsătorit cu Tănase Cornelia. A fost sfinţit preot de Episcopul Ioan Bălan la 26 aprilie 1946 în Catedrala din Lugoj[89]. La data arestării locuia în Timişoara. A fost arestat la 22 august 1953 de către Miliţia Timiş cu mandatul de arestare nr. 1398/1963 sub acuzaţia de instigare publică. Descrierea acestei fapte: a vorbit în cadrul Bisericii ca preot împotriva regimului. A fost internat de către M.S.S. Timişoara cu ordinul nr. 1000/1953[90].

După desfiinţarea Bisericii Române Unite din 1948 s-a angajat la Episcopia Romano-Catolică din Timişoara, preot la parohia Elisabetin. În perioada 1948 – 1953 trebuia să reorganizeze situaţia Bisericii Greco-Catolice din Timişoara şi avea dreptul de retractare, oferit de Episcopul Ioan Ploscaru[91]. Pater Bazilius, cum era denumit în Timişoara, a săvârşit liturghii şi pastoraţie împreună cu Pater Paulus Weinschrot (preot romano-catolic în Timişoara) până la arestarea din anul 1953.

Motivul primei arestări a fost că nu a vrut să colaboreze cu Statul Român şi a refuzat conducerea Politehnicii din Timişoara A fost arestat în 22 august 1953. A doua oară a fost

[89]Date preluate din „Iconiţa de amintire" de la Hirotonirea preotului Vasile Borda, arhiva familiei Vasile Borda.
[90] *Fişă matricolă penală Borda Vasile*, accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/B/B%2006.%20Bold%20-%20Bozt/Borda%20Vasile%20V/index.php, (7 iulie 2013).
[91] ACNSAS, Dosar de grup 2819, vol. 4, I 259613, fila 135.

arestat din cauza unui memoriu al Episcopatului, pe care l-a distribuit în Timişoara. În septembrie 1957 a fost arestat si condamnat la 7 ani închisoare corecţională, conform sentinţei definitive pentru delictul de uneltire contra ordinei de Stat[92]. În această perioadă a stat la închisoare, în aceeaşi celulă[93] cu Pater Paulus Weinschrot[94].

După o lună de la eliberarea sa, în 14 mai 1964, preotul Vasile Borda se adresează Protopopiatului Romano-Catolic din Timişoara[95] pentru a fi angajat. Menţionează că a fost preot ajutor la Parohia Romano-Catolică Timişoara III, cu acordul Ministerului Cultelor, din octombrie 1948 până în anul 1953, data arestării[96]. În urma acestei adrese, Episcopia Romano-Catolică din Timişoara se adresează Împuternicitului Cultelor al Regiunii Banat pentru a studia dacă este posibilă angajarea preotului Vasile Borda[97].

Din 1964 preotul Borda „mergea zilnic la biserica parohială din Elisabetin, participa la toate liturghiile – pe atunci se ţineau la ora 6, ora 7, ora 8 şi uneori chiar şi la 8.30

---

[92] Arhiva Episcopiei Romano-Catolice de Timişoara, Fond *Personalia, Borda Bazilius (Vasile),* gr. kath. Priester, war 1948 – 1957 in der Pfarrei Temeswar III, fond neordonat.

[93] Interviu realizat cu preotul Vasile Borda (nepotul preotului Vasile Borda), Timişoara, 13 ianuarie 2012.

[94] *Fişă matricolă penală Wienschrott Anton*, accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/fisapenala.php?file=f%3A%5Cweb%5CFise+matricole+penale+-+detinuti+politici%5CW%5CW+01.+Wacaluc+-+Wutschi%5CWeinschrott+Anton+A%2FP2320165.JPG, (14 iulie 2013).

[95] Arhiva Episcopiei Romano-Catolice de Timişoara, Fond *Peronalia, Borda Bazilius (Vasile),* gr. kath. Priester, war 1948 – 1957 in der Pfarrei Temeswar III, fond neordonat.

[96] *Idem*.

[97] Arhiva Episcopiei Romano-Catolice de Timişoara, Fond *Personalia, Borda Bazilius (Vasile)*, Adresă către Împuternicitul Cultelor al Regiunii Banat, nr. 813, 23 mai 1964, semnată de Ordinarius Substitutus Konrad Kernweiss, numit de Episcopul Augustin Pacha.

recviemuri. Vasile Borda stătea în mijlocul unei bănci din partea dreaptă a bisericii, aproape de scaunele confesionale. Acolo îşi spunea rugăciunile din diferite cărţi şi rozariul. Dacă cineva se aşeza lângă el, în bancă, pentru a se spovedi, acesta era disponibil, totul se desfăşura discret, dar lumea care frecventa biserica ştia că îşi desfăşoară misiunea de confesor"[98]. Tot în această perioadă a propus Episcopului Ioan Ploscaru în 1966 să îl sfinţească preot pe Agliceriu Fulvius. Acesta a fost sfinţit şi a devenit preot greco-catolic[99].

După această activitate diversă, la vârsta de 76 de ani, Vasile Borda s-a stins din viaţa în 9 august 1978, la Spitalul Judeţean din Timişoara[100].

Vasile Borda a avut trei fişe matricole penale: prima fişă matricolă penală a fost făcută de penitenciarul Timişoara la data de 22 iulie 1953. A doua fişă matricolă penală a fost făcută de penitenciarul Jilava la data de 4 septembrie 1954. A treia fişă matricolă penală a fost făcută de penitenciarul Timişoara la data de 17 decembrie 1957[101].

Din a doua fişă matricolă penală cu nr. 2463 al dosarului personal de la Jilava aflăm următoarele: are un mandat de arestare nr. 929/1954 cu acuzaţia „de crimă de uneltire contra ordinii sociale". Este judecat de Tribunalul Militar Bucureşti, cu hotărârea judecătorească nr. 2094/1954, pentru faptul că a ştiut de complotul unei organizaţii legionare şi nu l-a denunţat. A fost

---

[98] Elisabeta Kyri, *Cum îmi aduc aminte de Părintele Vasile Borda*?, Timişoara, 27 octombrie 1999, arhiva familiei preotului Vasile Borda.

[99] Arh. Ep. Gr-cat. Lugoj, Fond *Liste preoţi*, întocmit Episcop Ioan Ploscaru.

[100] Interviu realizat cu preotul Vasile Borda (nepotul preotului Vasile Borda), Timişoara, 13 ianuarie 2012.

[101] *Fişă matricolă penală Borda Vasile*, accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/B/B%2006.%20Bold%20-%20Bozt/Borda%20Vasile%20V/index.php, (7 iulie 2013).

condamnat la 1 an şi 6 luni, începând cu 19 februarie 1954 şi până în 17 august 1955[102].

A treia fişă matricolă penală cu nr. dosarului personal 355 din 17 decembrie 1957, menţionează că este arestat cu mandatul 65868 din 1957 cu acuzaţia de agitaţie. Este judecat de Tribunalul Militar Timişoara cu nr. hotărârii judecătoreşti 52/1958 şi acuzat de uneltire conform art. 209. Durata pedepsei a fost de şapte ani, cu începere din 30 septembrie 1957 până în 27 septembrie 1964[103].

Preotul Vasile Borda a fost în următoarele închisori comuniste: arestat în 22 august 1953 la Timişoara; 18 iunie 1955 ordin de transfer din penitenciarul Timişoara[104]; Conform fişelor matricole penale a fost închis la închisorile din Timişoara, Oradea, Gherla, Jilava, Cluj-Napoca. A fost graţiat şi eliberat în 15 aprilie 1964.

Preotul Paveloniu Valer

Protopopul greco-catolic Valer Paveloniu, din Protopopiatul Orăştie, s-a născut la Densuș în 19 septembrie 1890. A fost internat, conform fişei matricole penale[105] nr. 21269, întocmită la C.T. Văcăreşti, de către M.S.S. Hunedoara, procesul verbal nr. 20 din 1952, motivul internării a fost

[102] *Idem.*
[103] *Idem.*
[104] Fişele matricole penale ale preotului Borda Vasile nu sunt concludente asupra datelor de transfer dintr-un penitenciar în altul.
[105] *Fişă matricolă penală*, *Paveloniu Valer*, Unitatea C.T. Văcăreşti, accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/P/P%2005.%20Pavelca%20-%20Petcut/Paveloniu%20Valer/index.php, (2 iulie 2013).

membru în PNŢ Maniu, durata internării 60 de luni, perioada 16 august 1952 – 16 august 1957.

În fişa matricolă penală cu acelaşi nr. 21269, dar întocmită la C.T. Bucureşti, găsim data eliberării la 11 august 1953, cu ordinul de eliberare al Serviciului Penitenciar nr. 39875 din 1953. Preotul Valer Paveloniu a fost în următoarele închisori comuniste: penitenciarul C.T. Văcăreşti 16 august 1952 – 1953; penitenciarul C.T. Bucureşti 1953 – 11 august 1953. A fost eliberat în 11 august 1953[106].

Preotul Răsădeanu Dimitrie

În anul 1948 preotul Răsădeanu Dimitrie a fost paroh în comuna Icloda, judeţul Timiş. S-a născut în comuna Şeitin, judeţul Arad, la data de 7 mai 1899. A fost arestat la data de 23 octombrie 1959 de către U.M. 0232 Timişoara, cu mandatul de arestare nr. 36505 din 1959, pentru fapta *uneltire* conform articolului 209 din Codul Penal[107].

Preotul Răsădeanu Dimitrie a fost judecat de Tribunalul Militar Timişoara cu nr. procesului 193 din 1960. Prin Hotărârea judecătorească nr. 126 din 1960 a fost condamnat la 7 ani „corecţie" pentru fapta „uneltire" conform art. 209 C.P. Data începerii pedepsei a fost în 22 octombrie 1959 până în 19

[106] *Fişă matricolă penală Paveloniu Valer*,, Unitatea C.T. Bucureşti, accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/P/P%2005.%20Pavelca%20-%20Petcut/Paveloniu%20Valer/index.php, (2 iulie 2013).

[107] *Fişă matricolă penală Răsădeanu Dimitrie*, accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/R/R%2001.%20Rab%20-%20Razus/Rasadeanu%20Dimitrie/index.php, (6 iulie 2013).

octombrie 1966, conform fişei matricole penale nr. 71 categoria penală C.R.[108]

În cei şapte ani de închisoare Răsădeanu Dimitrie a fost în următoarele închisori comuniste: arestat: 23 octombrie 1959; penitenciarul Arad: 24 octombrie 1959 – 14 martie 1960; penitenciarul Timişoara: 14 martie 1960 – 17 noiembrie 1960; penitenciarul Oradea: 17 noiembrie 1960 – 20 decembrie 1960; penitenciarul Aiud: 20 decembrie 1960 – 29 iulie 1964. A fost eliberat în 29 iulie 1964, dar i s-a fixat domiciliu obligatoriu în comuna Icloda, Judeţul Timiş.

Preotul Raţiu Iuliu

S-a născut la 15 decembrie 1902, din părinţii Iuliu şi Iuliana, în localitatea Moftinul Mic, judeţul Sălaj. Se căsătoreşte cu Valeria Văcariu, iar la 6 august, de sărbătoarea Schimbării la faţă a Domnului Isus Cristos, este hirotonit preot în catedrala din Lugoj de către Episcopul dr. Alexandru Nicolescu. Episcopul Valeriu Traian Frenţiu nu l-a acceptat în Eparhia de Oradea deoarece Iuliu Raţiu a dorit să fie preot căsătorit, nu celib[109]. După sfinţire a fost numit preot paroh în parohia Păru, lângă Lugoj, apoi este numit secretar episcopal şi prim notar consistorial al Episcopiei de Lugoj. Noul Episcop de Lugoj, dr. Ioan Bălan, îl numeşte protopop, la Deva în anul 1937 unde a construit o biserică. În perioada anilor 1940 – 1948 funcţionează ca Vicar Foraneu al oraşului Timişoara şi paroh la parohia greco-catolică din cartierul Fabric.

Vicarul Iuliu Raţiu a fost în următoarele închisori comuniste: arestat în 29 octombrie 1948, dus la securitatea din

[108] *Idem*.

[109] În eparhia de Oradea, seminariştii trimişi la studii în străinătate trebuiau să promită că la întoarcerea în ţară vor fi hirotoniţi preoţi celibi. Această „direcţie" era valabilă şi în celelalte eparhii.

Timişoara; Mănăstirea Neamţ: 31 octombrie 1948 – 1 martie 1949; Mănăstirea Căldăruşani: 1 martie 1949 – 24 mai 1950; Închisoarea Sighet: 24 mai 1950 – 14 septembrie 1950; de la Sighet este eliberat deoarece semnează o declaraţie că nu va funcţiona ca preot clandestin greco-catolic şi îşi va căuta un serviciu care nu se intersectează cu preoţia; este rearestat în 18 august 1961, pentru nereguli la locul de muncă. Stă în închisoarea de drept comun la Timişoara până în 1963 şi este eliberat la 29 iulie 1963.

Preotul Sălăgean Dumitru

Dumitru Sălăgean[110] s-a născut în comuna Vişinel, judeţul Cluj, în 29 octombrie 1913, din părinţii Ioan şi Maria. Studiile le-a urmat la Blaj şi a fost hirotonit preot de Episcopul Valeriu Traian Frenţiu în 8 martie 1936[111]. A venit ca preot celibatar în Dieceza de Lugoj, unde a fost arestat. A fost internat la penitenciarul Lugoj cu ordinul nr. 8697 din 1950[112], fără a fi invocat nici un motiv în fişa matricolă penală.

De la Lugoj estre transferat la penitenciarul Timişoara, apoi la penitenciarul Sighet Principal, camera 48. A fost arestat în 24 Septembrie 1955, cu mandat de arestare nr. 1621 din 1955 pentru „uneltire publică” conform articolului 327 Cod Penal.

[110] În cele cinci Fişe matricole penale ale preotului Dumitru Sălăgean apar diferite denumiri: Sălăgeanu Dumitru, Sălăgean Dumitru şi Sălăjean Dumitru.
[111] Cornel Sigmirean, *op. cit.*, p. 278.
[112] *Fişă matricolă penală Sălăgean Dumitru*, întocmită de D.G.S.P. – Direcţia Generală a Securităţii Poporului Lugoj, 16 octombrie 1950,accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/S/S%2001.%20S%20-%20Sandru/Salageanu%20Dumitru/index.php, (6 iluie 2013).

Descrierea pe scurt a faptului este remarcabilă deoarece în fişa matricolă penală este scris *a refuzat să treacă la ortodoxism*[113].

Dumitru Sălăgean a fost în următoarele închisori comuniste: penitenciarul Lugoj: 16 februarie 1951; penitenciarul Timişoara: 16 februarie 1951 – 10 mai 1951; penitenciarul Sighet: 10 mai 1951 – 24 septembrie 1955; penitenciarul Timişoara: 24 septembrie 1955 – 27 octombrie 1955. A fost eliberat în 27 octombrie 1955 conform adresei Nr. 610 din 1955 a Procuraturii Teritoriale Timişoara.

Preotul Tiut Vasile

Vasile Tiut s-a născut în comuna Petrilaca, judeţul Mureş, la data de 24 aprilie 1915. S-a stabilit la Lugoj ca preot celibatar, de unde a fost internat la Serviciul de Securitate Lugoj, cu ordinul nr. 8697 din 1950[114]. De la penitenciarul Lugoj a fost mutat în 26 februarie 1951 de către Securitate, cu adresa nr 10593 din 1951, la Timişoara. În fişa matricolă penală de la penitenciarul Timişoara[115] are mandatul de arestare nr. 161 din 1955 pentru faptul „uneltire publică", conform articolului 327 Cod Penal, descrierea pe scurtă a faptului este remarcabilă

[113] *Fişă matricolă Penală Sălăgean Dumitru*, penitenciarul Timişoara, nr. dosarului personal 124, 20 iulie 1950, accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/S/S%2001.%20S%20-%20Sandru/Salageanu%20Dumitru/index.php, (8 iulie 2013).

[114] *Fisă matricolă penală* D.G.S.P. Lugoj nr. matricol 812, accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/T/T%2007.%20Timer%20-%20Tobos/Tiut%20Vasile/index.php, (8 iulie 2013).

[115] *Fisă matricolă penală Tiut Vasile*, penitenciarul Timişoara, nr. dosarului personal 62, 20 iulie 1950, accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/T/T%2007.%20Timer%20-%20Tobos/Tiut%20Vasile/index.php, (8 iulie 2013).

deoarece în fişa matricolă penală este scris că *a refuzat să treacă la ortodoxism*[116]. De la penitenciarul Timişoara, preotul Vasile Tiut, este mutat la penitenciarul Sighet Principal în camera 49. La penitenciarul din Sighet Vasile Tiut a stat până în 10 mai 1955. A fost eliberat din penitenciarul Timişoara la 27 septembrie 1955 conform adresei Nr. 610 din 1955 a Procuraturii Teritoriale Timişoara.

Preotul Vasile Tiut a fost în următoarele închisori comuniste: arestat: octombrie 1950; penitenciarul Lugoj: octombrie 1950 – 1951; penitenciarul Timişoara: 1951; penitenciarul Sighet: 10 mai 1951 – 24 septembrie 1955; penitenciarul Timişoara: 24 septembrie 1955 – 27 septembrie 1955. A fost eliberat în 27 septembrie 1955 conform adeverinţei nr. 655/955a, Procuratura Timişoara.

Preotul Vezoc Iosif

S-a născut la 10 mai 1906, în comuna Ramna, judeţul Caraş-Severin, din părinţii Ioan şi Maria[117]. A fost arestat împreună cu Episcopul Ioan Bălan şi Prepozitul Capitular Nicolae Brînzeu[118]. A urmat şapte ani în detenţie, începând cu mănăstirea Neamţ, mănăstirea Ciorogârla şi Sighet camera 49, fără nici o judecată sau vreun proces[119]. Iosif Vezoc nu a povestit familiei ce s-a întâmplat prin locurile de detenţie doar

[116] Acelaşi fapt se găseşte şi la Preotul Dumitru Sălăgean.
[117] *Fişă matricolă penală Vezoc Iosif*, Penitenciarul Sighet, accesibilă online la adresa: http://www.crimelecomunismului.ro/ro/fise_detinuti_politici/fise_detinuti/, (20 iulie 2013).
[118] Ioan Ploscaru, *op. cit.*, p. 25.
[119] *Fişă matricolă penală Vezoc Iosif*, accesibilă online la adresa: http://www.crimelecomunismului.ro/ro/fise_detinuti_politici/fise_detinuti/, (20 iulie 2013).

că la închisoarea din Sighet s-a îmbolnăvit grav de pleurezie. Nu a fost tratat de această boală, nu i s-a dat nici un medicament, ci a fost izolat, singur într-o celulă[120].

Iosif Vezoc a fost transferat la 15 aprilie 1955 din închisoare din Sighet, împreună cu Episcopul Ioan Ploscaru, la penitenciarul Timişoara,de unde a fost eliberat la 25 septembrie 1955[121]. Ajuns la Timişoara, Canonicului Vezoc i s-a oferit un post de consilier la Mitropolia Ortodoxă a Banatului, pe care nu la acceptat. După eliberare a fost permanent urmărit de un ofiţer de securitate, până la sfârşitul vieţii. În această perioadă a reuşit să se angajeze ca muncitor la Electrobanat, apoi magazioner la Avicola Giarmata până la pensionare[122].

Canonicul Iosif Vezoc a avut o activitate intensă în perioada de după eliberare pentru Biserica Română Unită. Pe lângă activitatea spirituală, a oficiat zilnic Sfânta Liturghie, a adresat memorii lui Nicolae Ceauşescu, Departamentului de Istorie al Ministerului Culturii, Cenaclului Flacăra, în care a cerut să se ridice o Catedrală a Neamului şi o copie a columnei lui Traian la Bucureşti, prin care să dovedească lumii că românii nu sunt slavi, ci latini. Iosif Vezoc a crezut cu tărie până la sfârşitul vieţii că „regimul comunist va cădea, că Biserica Greco-Catolică va fi repusă în drepturi şi va fi în România o singură Biserică cu un singur păstor – la Roma”. Canonicul Iosif Vezoc nu și-a văzut împlinit acest vis, de a fi repusă în drepturi Biserica Română Unită, deoarece a mers la Domnul în 1 decembrie 1986, în etate de 80 de ani[123].

Canonicul Iosif Vezoc a fost în următoarele închisori comuniste: arestat în 29 octombrie 1948, dus la securitatea din Timişoara; Mănăstirea Neamţ: 31 octombrie 1948 – 1 martie

[120] Interviu cu dr. Maria Grigoriţă [Vezoc], fiica Canonicului Iosif Vezoc.
[121] Ioan Ploscaru, *op. cit.*, p. 113.
[122] Interviu cu dr. Maria Grigoriţă [Vezoc], fiica Canonicului Iosif Vezoc.
[123] Iosif Vezoc, *Note Biografice*, manuscris, p. 4.

1949; Mănăstirea Căldăruşani: 1 martie 1949 – 24 mai 1950; Închisoarea Sighet: 24 mai 1950 – 15 aprilie 1955; Închisoarea Jilava: 15 aprilie 1955 – 18 aprilie 1955; Închisoarea Timişoara: 18 aprilie – 27 septembrie 1955. A fost eliberat în 27 septembrie 1955.

Preotul Vostinaru Teodor

Preotul Teodor Voştinaru s-a născut la Minişul de Sus, judeţul Arad, pe data de 10 septembrie 1910, din părinţii Teodor şi Elisabeta. Teodor Voştinaru a fost preot la Lugoj. Clasele primare le-a urmat la Şcoala Confesională greco-catolică din Şiria. Unchiul său, Protopopul Aradului, Gheorghe Voştinar Bulzan, a remarcat calităţile intelectuale ale nepotului şi l-a luat sub oblăduirea sa. Teodor Voştinaru a fost trimis împreună cu Silviu Voştinar (fiul protopopului), la Liceul – Samuil Vulcan din Beiuş. Protopopul Aradului, Gheorghe Voştinar Bulzan, îl pregăteşte pentru învăţământul universitar deoarece a vrut să-l aibă ca urmaş, mai ales că fiul său Silviu a decedat[124].

Teodor Voştinaru a urmat cursurile Institutului „*De Propaganda Fidae*" de la Roma, unde a obţinut licenţa în teologie în anul 1934. Reîntors acasă a devenit protopop în Arad. Câţiva ani mai târziu, în aul 1941, obţine titlul de doctor în drept canonic tot la Roma[125].

Conform fişei matricole penale nr. 3394[126] este înmatriculat la data de 12 februarie 1950, în penitenciarul Aiud;

[124] Pavel Orb, *Protopop canonic, dr. Teodor Voştinar (1909-1982)*, accesibilă online la adresa: http://actualitateasiriana.ro/protopop-canonic-dr-teodor-vostinar1909-1982/ (21 iulie 2013).
[125] *Ibidem*.
[126] *Fişa matricolă penală Voştinaru Teodor*, accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/V/V%2004.%20Vlaisan%20-%20Vutulescu/Vostinariu%20Teodor%20T/index.php, (17 iulie 2013).

a fost ridicat de Securitate[127] în anul 1949. Teodor Voştinaru este judecat de Tribunalul Militar Bucureşti şi a primit o condamnare de 10 ani de temniţă.

Preotul Teodor Voştinaru a fost în următoarele închisori comuniste: arestat în anul 1949; penitenciarul Lugoj: 1949; penitenciarul Timişoara: 1949; penitenciarul Aiud: 12 februarie 1950; Lagărul de muncă Poarta Albă: 1952; Lagărul de muncă Valea Neagră: 1952; Lagărul de muncă Galeş: 1952 – 1953; penitenciarul Timişoara: 1953. A fost eliberat în 19 februarie 1953, cu ordinul nr. 19100 din 1953.

Avocatul Ioan Craşovan – fiu de preot

Craşovan Ioan a fost fiul preotului greco-catolic Craşovan Ioan (preot activ după anul 1948 în oraşul Timişoara[128]). S-a născut la data de 4 februarie 1930, din părinţii Ioan şi Silvia, în localitatea Becicherecul Mare, Iugoslavia. A fost arestat cu mandatul de arestare nr 40406 din 17 aprilie 1958 emis de către U.M. 0230 Timişoara pentru fapta de *uneltire*, articolul 209 C.P. conform fişei matricole penale, categoria penală C.R.[129]

Prin sentinţa penală nr. 432 din 1958 şi prin Hotărârea Judecătorească nr. 326 din 1958, Tribunalul Militar Timişoara l-a condamnat conform articolului 209 C.P. la 17 ani de muncă silnică în perioada 16 aprilie 1958 – 11 aprilie 1975[130]. În

---

[127] *Fişa matricolă penală* a lui Voştinaru Teodor nu oferă mai multe detalii.
[128]Cf. Ioan Ploscaru, *op. cit.*, p. 113.
[129] *Fişă matricolă penală Craşovan Ioan*, accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/C/C%2008.%20Cot%20-%20Crissoghelos/Crasovan%20Ioan/index.php, (13 iulie 2013).
[130] *Idem*.

închisorile comuniste a stat o perioadă de 6 ani, fiind graţiat în 28 iulie 1964 prin Decretul 411 din 1964[131].

Avocatul Craşovan a fost în următoarele închisori comuniste: penitenciarul Timişoara: 18 aprilie 1958 – 22 decembrie 1958; penitenciarul Gherla: 22 decembrie 1958 – 12 octombrie 1959; Lagărul Salcia: 12 octombrie 1959 – 18 noiembrie 1959; penitenciarul Gherla: 18 noiembrie 1959 – 18 mai 1961; Lagărul de muncă Periprava: 18 mai 1961 – 28 iulie 1964. A fost eliberat în 28 iulie 1964.

Nicolae Brînzeu a avut o legătură strânsă cu aceşti preoţi prezentaţi. Din acest motiv a fost pus în urmărire şi i s-a deschis dosarul individual. Deschiderea dosarului s-a făcut printr-o Hotărâre a Direcţiei Regionale de Securitate Timişoara, în care era menţionată legătura cu preoţii prezentaţi mai sus: „Printre legături mai deosebite are cu: Tiut Vasile, Sălăjanu Dumitru, Deciu Victor şi alţii din Lugoj. La fel are legături cu Armeanu Nicolae din Pricaz - Orăştie, urmărit de organele Regiunii Hunedoara, pentru activitate clandestină greco-catolică”.

[131] *Idem.*

3.7. Hotărârea Securităţii de deschidere a dosarului

Hotărârea de deschidere a „Dosarului individual" conţine: date de identificare, descrierea materialelor „compromiţătoare", precum şi scopul deschiderii dosarului. S-a hotărât deschiderea dosarului de urmărire a lui Nicolae Brînzeu de către: Lt. Maj. de Securitate Ciucurel Matei, Lt. Maj. de Securitate Bella Ioan şi Maior de Securitate Sterescu Paul, la data de 16 mai 1958:

M.A.I.
Dir. Reg. TIMIŞOARA

SE APROBĂ

HOTĂRÂRE[132]

De deschidere a dosarului individual asupra preotului gr. cat. Dr. Brînzeu Nicolae

I. DATE DE IDENTIFICARE:

Dr. Brînzeu Nicolae, născut la data de 17 august 1883, în com. Corveşti - Alba, fiul lui Ioan şi Maria, de naţionalitate şi cetăţenie romînă, cu domiciliul în oraşul Lugoj, str. Dobrogeanu Gherea, nr. 18, ca studii are doctoratul în teologie, de profesie preot gr. cat., în prezent pensionar.

Activitatea politică / în prezent / neîncadrat.

[132] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 2.

Activitatea politică / în trecut / a fost membru al partidului Goga-Cuza în cadrul cărui partid activează până în 1924.

Susnumitul în anul 1945 a fost reţinut deoarece a editat manuale şcolare religioase ce cuprindeau pasaje duşmănoase la adresa U.R.S.S. şi a orânduirii de stat socialiste.

II. CONŢINUTUL PE SCURT A MATERIALELOR COMPROMIŢĂTOARE:

Din materialele verificate ce le posedăm asupra lui Brînzeu Nicolae, rezultă că în cadrul cultului greco-catolic, a deţinut funcţia de canonic şi prepozit major al episcopiei greco-catolice din Lugoj, activând în această calitate până în 1948 când s-a produs actul unificării bisericii greco-catolice cu cea ortodoxă.

Cu această ocazie acesta a refuzat trecerea la ortodoxism, punându-se pe poziţie de rezistenţă, îndemnând credincioşii şi preoţii la rezistenţă.

La 29 dec. 1948, pentru activitatea sa pe linia rezistenţei gr. cat. este reţinut şi încarcerat la penitenciarul Sighet. Ulterior în 1952 este trimis cu D.O. în oraşul Călăraşi, iar în 1953 este mutat cu domiciliul în oraşul Lugoj la vechiul său domiciliu, unde se găseşte şi în prezent.

Susnumitul venind acasă în Lugoj restabileşte legătura cu restul de preoţi greco-catolici rezistenţi ce sunt liberi atât în Lugoj, cât şi în alte localităţi, legături ce le menţine şi în prezent.

Printre legături mai deosebite are cu: Tiut Vasile, Sălăjanu Dumitru, Deciu Victor şi alţii din Lugoj. La fel are legături cu Dr. Armeanu Nicolae din Pricaz - Orăştie, urmărit de organele Reg[iunii] Hunedoara, pentru activitate clandestină greco-catolică.

În timp ce episcopii greco-catolici: Rusu, Hossu, Bălan se aflau la Curtea de Argeş, iar apoi la Mănăstirea Ciorogârla, întreţinea legături prin corespondenţă informând, prin aceste scrisori, episcopii despre situaţia cultului greco-catolic, trimite cărţi episcopului Bălan şi îl încurajează pentru menţinerea moralului /fotocopiile scrisorilor respective se găsesc la prezentul dosar/.

În ultimul timp s-au obţinut materiale asupra lui Brînzeu Nicolae de la agentul „Tudor Popa" din care rezultă că acesta continuă să se intereseze de repunerea în drepturi a cultului greco-catolic, precum şi faptul că întreţine legături cu elemente din străinătate.

Astfel cu nota din 21 martie 1958 agentul semnalează că Brînzeu i-a relatat că i se pare suspectă îngrijirea specială ce se acordă episcopilor gr. cat. şi că crede că este vorba de o repunere în drepturi a bisericii greco-catolice. După Brînzeu repunerea în drepturi urmează a se face în felul următor: episcopii greco-catolici ar putea fi încadraţi ca vicari arhierei pe lângă episcopiile catolice, ceea ce Roma ar aproba fără condiţii. În ceea ce priveşte preoţii rezistenţi, aceştia ar urma să exercite în parohii rom. cat., fie după ritul rom. cat., fie după ritul gr. cat. În această problemă Brînzeu consideră că episcopii vor trebui să fie de acord şi să înţeleagă situaţia reală. Brînzeu este de părere că în această problemă să fie consultaţi cîţiva laici / academicieni / ca: Dr. Haţegan, Agârbiceanu şi alţii şi să facă totul pentru a se ajunge la orice compromis.

De asemeni Brînzeu mai spune că lichidarea bisericii gr. cat. este ordin de la Moscova. Acolo s-a redactat procesul-verbal care a ajuns la Patriarhie în Bucureşti fiind tradus de un basarabean ce lucrează acolo. Acesta a dat o copie de pe exemplarul tradus fostului episcop Aftenie, care l-a predat Nunţiaturii, iar aceasta, l-a rândul ei, la trimis la Roma. Acest basarabean - menţionează Brînzeu - este omul nostru.

La fel din materialul existent asupra susnumitului, confirmat şi de către ag. „Tudor Popa” cu nota din 21 martie 1958, rezultă că menţine legătura cu preotul gr.cat. Capros din Italia, cunoscut ca fost preşedinte al Comisiei Ajutorului Catolic pentru Refugiaţi, cu care are corespondenţă.

Dovezile neîndoielnice constau din: materialul informativ obţinut de la agentură, materiale de la Secţia „C” şi interceptarea corespondenței.

III. CATEGORIA DE EVIDENŢĂ OPERATIVĂ:

Din datele compromiţătoare reiese că desfăşoară activitate pe linia clandestinităţii greco-catolice şi întreţine legături suspecte cu elemente din străinătate cunoscute cu activitate duşmănoasă împotriva ţării noastre.

Urmează a fi luat în evidenţă operativă ca element activ cu activitate pe linia clandestinităţii greco-catolice.

PROPUNERI PENTRU DESCHIDERE:

În baza materialelor existente din care rezultă activitatea desfăşurată de Brînzeu Nicolae, propun deschiderea dosarului individual asupra acestuia.

Scopul deschiderii dosarului este de a stabili:

1. Calitatea pe care o are obiectivul în clandestinitatea greco-catolică, precum şi activitatea ce o desfăşoară pe această linie.
2. Legăturile acestuia cu elemente greco-catolice şi natura acestor legături, precum şi cu alte elemente.
3. Stabilirea naturii legăturii sale cu Capros din Italia, precum şi cu alte elemente, şi dacă eventual aceste

legături nu sunt ţinute în scopul informării serviciilor de spionaj imperialiste despre situaţia de la noi din ţară.

Documentând astfel activitatea practică intenţiile duşmănoase pentru demascarea completă a acestei activităţi.

Redactat astăzi: 5 apr. 1958, în Timişoara, în 1 exemplar.

ŞEFUL BIROULUI IV
Lt. Maj. de Securitate
Ciucurel M.

LUCRĂTOR OPERATIV
Lt. Maj. de Securitate
Bella I.

ŞEFUL SERVICIULUI
Maior de Securitate
Sterescu P.
Secţia „C”.

Înregistrat la data 16 mai 1958
Sub nr. 1085

LUCRĂTOR OPERATIV
Semnătură indescifrabilă

3.8. Anul 1945

Din anul 1945, mai precis în lunile august – octombrie, Prepozitul Capitular Nicolae Brînzeu a făcut „cunoştinţă" cu mecanismele regimului comunist. A fost interogat despre manualul şcolar pentru clasele a VII-a primare, *Catehismul* şi *Istorie Bisericească*, tipărit în anul 1940 la Tipografia Naţională C. Danciu din Lugoj, şi lucrarea *Cremaţiunea* (Lugoj, Tipografia Naţională, 1940). În această perioadă Nicolae Brînzeu a avut domiciliu obligatoriu acasă, i-a fost percheziționată locuinţa, sigilată biblioteca, chiar a fost reţinut la sediul Poliţiei din Lugoj și propus spre a fi trimis în lagăr.

La toate acestea a intervenit Episcopia de Lugoj, a dat o declaraţie canonicul Ioan Stanciu despre cele două publicaţii, precum și evreii din Lugoj, care au afirmat: „Prin această declaraţie pe cea mai bună conştiinţă a noastră, declarăm că părintele dr. Nicolae Brînzeu a fost cunoscut de noi şi apreciat ca om cu principii democratice, care a trăit în cele mai bune raporturi cu populaţia evreiască, fără a manifesta nici un fel de ură rasială, ci ajutând pe cine şi unde a putut"[133]. Toate aceste fapte s-au terminat în octombrie 1945, când biblioteca personală a fost desigilată, iar Nicolae Brînzeu a fost „ţinut de aici înainte sub observaţie discretă".

Tot despre această perioadă avem informaţii de la Nicolae Brînzeu însuși[134]. Astfel Prepozitul şi-a notat aceste evenimente în jurnal astfel:

„Alaltăieri [3 august 1945] s-a interesat Siguranţa de „Catehismul" meu de clasa a VII-a primară, unde este un pasaj

[133] Vezi pagina 96.

[134] Nicolae Brînzeu, *Jurnalul unui preot bătrân*, Timişoara, Editura Eurostampa, 2011, pp. 577-583.

pe care eu l-am epurat, lipindu-l cu hârtie. Azi am dat o declaraţie[135].

Joi, în 9 crt. [1945], am fost dus la Poliţie şi reţinut acolo „în interesul cercetărilor, urmând să fiu trimis în lagăr", - aşa spunea ordinul Inspectoratului de Poliţie, sosit ca răspuns la declaraţia mea pomenită mai sus, în chestiunea „Catehismului". Am stat la poliţie până a doua zi seara, când în urma unui ordin de la Bucureşti, am fost lăsat acasă, cu domiciliu obligatoriu şi cu cancelaria sigilată. A fost sesizată de dimineaţă Preşedinţia Consiliului şi Lulu[136], care încă a lucrat; a fost încunoştinţată şi Timişoara, unde Otto [Roth][137] a mijlocit de la secretarul general al Regionalei Partidului Comunist o telegramă favorabilă. În aceeaşi zi mi-au făcut şi o percheziţie domiciliară[138].

Am stat aşa, cu domiciliul obligatoriu, 12 zile. În 15 am fost lăsat la Liturghia pontificală, fiind sărbătoare mare[139]; în 19 la fel, fiind instalarea de canonic a fratelui Voştinaru. Ceea ce mă neliniştea mai mult era că Mili şi Nica[140] nu erau acasă, pentru cazul că ar fi trebuit să plec undeva.

În 17 August mi-a telefonat Otto că a vorbit cu dl. Ilie Drăgan, secretarul general al Partidului Comunist din Timişoara, care spunea că sunt liber, el nici nu ştia că sunt reţinut cu domiciliul acasă; mai spunea să cer prefectului desigilarea camerei. Dar cu prefectul de aici nu poţi vorbi. Iar scumpul meu Lulu îmi telefonează că prim-ministrul ar fi dat chiar un ordin să

---

[135] Declaraţia Prepozitului Nicolae Brînzeu se găseşte la pagina 86.
[136] Lulu – Iulian Brînzeu (1913-1992), fiul lui Nicolae Brînzeu.
[137] Otto Roth a fost coleg de liceu la Orăştie cu Nicolae Brînzeu. Politician în perioada interbelică în Banat, apoi avocat – vezi Nicolae Brînzeu, *Memoriile unui preot bătrîn,* Timişoara, Editura Marineasa, 2008, pp. 98-101.
[138] Procesul Verbal al percheziţiei se găseşte în text, la pagina 92.
[139] În 15 august se sărbătoreşte Adormirea Maicii Domnului.
[140] Mili – soţia lui Nicolae Brînzeu, Emilia (născută Nicoară, 1885-1976) şi Nica – fiica sa, Domnica (1919-1995).

se ancheteze cine a comis abuzul faţă de mine. De fapt, spunea ordinul Inspectoratului să fiu reţinut în interiorul cercetărilor şi să fiu trimis în lagăr înainte de a avea rezultatul cercetărilor. Asta a făcut-o cineva de la Inspectoratul Poliţiei, despre care îmi spunea Otto că îi e rudă, dar că nu se poate înţelege cu el.

În 21 mi-a telefonat Otto că iarăşi a vorbit cu Ilie Drăgan şi că sunt liber, să-mi iau libertatea a umbla prin oraş şi să-mi desigilez eu camera. Am vorbit cu cei de la Poliţie şi ne-am înţeles că pot să-mi iau libertatea, dar camera mi-o desigilează ei şi-mi sigilează dulapurile. Aşa s-a şi făcut. Dar nu fără emoţii.

9 Septembrie.

Două săptămâni am ţinut „Memoriile" la Episcopie, în Cassa de fier. Acum le-am adus iarăşi acasă.

7 Octombrie.

Alaltăieri m-a chemat la el domnul locotenent Frunză, care reprezintă la noi Comisia Aliată pentru executarea armistiţiului, un om aspru cu cei care merg la el. Eram curios să aflu ce vrea cu mine. S-a interesat dacă am fost deţinut şi cum s-a întâmplat totul. Spunea că a auzit de la generalul Susaicov de la Bucureşti. Aflând că biblioteca mi-e tot sigilată, a dat imediat ordin să se desigileze[141]. Mi-a spus că orice neplăcere aş avea să-i spun lui."

[141] Ordinul de desigilare a Biblioteci a fost dat în 5 octombrie de către Direcţiunea Poliţiei de Siguranţă, vezi pagina 106.

3.8.1. Documente

POLIŢIA DE REŞEDINŢĂ LUGOJ[142]

Biroul Siguranţei

Nr. 1746 S

3 august 1945

Domnului
Părinte Nicolae Brînzeu

Lugoj
Str. Octavian Goga, nr. 15

Vă rugăm a vă prezenta de urgenţă la Oficiul acestei Poliţii, Biroul Siguranţei, camera nr. 10, aducând cu Domnia Voastră manuscrisul lucrării: „Catehism – Istoria Bisericească”, pentru clasa a VII-a primară, ediţia a II-a, cum şi toate volumele găsite încă la Dvs.

Şeful Poliţiei Lugoj
ss. Kling Zoltan

Şeful Biroului Siguranţei
ss. Naghi Victor

[142] Arhiva Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii (ACNSAS), *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 224.

Poliţia de reşedinţă Lugoj[143]
Biroul de Poliţie
Către
Inspectoratul Regional de Poliţie Timişoara
3 august 1945

Avem onoare a înainta alăturat două copii în câte un exemplar, de pe pasajele extrase de noi din Catehismul Istoriei Bisericeşti pentru clasa a VII-a primară, de Părintele Nicolae Brînzeu, ediţia a II-a, tipărită în 1940, la Lugoj, Tipografia Naţională C[onstantin]. Danciu, cu conţinut anti-democrat şi fascist, cu rugămintea să binevoiţi a dispune.

Menţionăm că lucrarea în cauză a fost vândută şi se vindea la Librăria „Diecezană" din localitate, unde transportându-ne am blocat un număr de 212 bucăţi la dispoziţia noastră, luând în acelaşi timp măsuri pentru a ajunge în posesia manuscrisului şi a volumelor găsite la autor.

La intervenţia autorului, care domiciliază în acest oraş, str. Octavian Goga, nr. 15, Librăria Diecezană a lipit pasajele în cauză şi numai astfel le-a vândut în comerţ, operaţie ce s-a făcut cu aproximaţie acum 2 săptămâni.

Totodată raportăm că susnumitul nu figurează în cazierele acestei Poliţii.

Şeful Poliţiei Lugoj
Kling Zoltan

Şeful Biroului Siguranţei
Naghi Victor

[143] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 225.

Copie[144]:

După un pasaj anti-democrat din Catehismul Istoria Bisericească pentru clasa a VII-a primară, de Părintele Nicolae Brînzeu, ediţia a II-a, tipărită în 1940 la Lugoj, Tipografia Naţională C. Danciu, pagina 74, al[iniatul]. 3.

În Basarabia după ce Ţara a ajuns sub stăpânirea rusească, biserica a fost contopită în biserica rusească. Ruşii au scos limba românească din ea, Sfintele slujbe se făceau numai în limba rusă, iar preoţii erau crescuţi în spirit rusesc. Neamul nostru e sortit pierii dacă Basarabia nu se eliberează de sub stăpânirea rusească.

Conform cu originalul

Copie[145]:

După un pasaj anti-democrat din Catehismul Istoria Bisericească pentru clasa a VII-a primară, de Părintele Nicolae Brînzeu, ediţia a II-a, tipărită în 1940 la Lugoj, Tipografia Naţională C[onstantin]. Danciu, pagina 77, al[iniatul]. 2 şi 3.

Cine nu crede în Dumnezeu şi viaţa de dincolo? Sau acela la care îi merge prea bine; sau acela la care îi merge rău.

Puţini sunt la care să le meargă atât de bine, întrucât ei să nu mai creadă în nimic. De aceea, Necuratul a recurs la cei mulţi la aceea la care le merge rău, căci aceea să întărească necredinţa. În veacurile din urmă cu dezvoltarea industriilor, cu maşinile şi cu fabricile, au început luptele muncitoreşti faţă de stăpâni, faţă de cei cu stare bună, care de multe ori sunt nedrepţi faţă de muncitori. Luptele muncitoreşti au fost susţinute de aşa numiţii socialişti. Unul din conducătorii socialiştilor, evreul Carol Marx, a născocit că în lume tot ce s-a făcut în decursul istoriei şi că se

[144] *Ibidem*, fila 223.

[145] *Ibidem*, fila 222.

face se face numai din interese materiale. Părerea aceasta a lui se numeşte materialism istoric. Deci, zice el, nu trebuie căutat deloc folosul material. Averile trebuie împărţite, ca să fie ale tuturor, să fie comune, de aceea cei ce urmăresc asemenea învăţături se numesc comunişti, iar pornirea în sine se numeşte comunism. Statele de azi trebuie răsturnate ca să nu mai fie state naţionale; ci internaţionale. Toată puterea să vie de la poporul de jos; de aceea se pretinde democraţie. Unii dintre ei zic că schimbarea trebuie făcută prin revoluţie, ca să pună mâna pe putere cum au făcut-o bolşevicii în Rusia; ceilalţi socialişti zic că cu încetul trebuie să se schimbe lucrurile, dar în cele din urmă tot la comunişti tind ca şi bolşevicii.

În jurul acestei idei la toate popoarele se dă o luptă pe viaţă şi pe moarte. Deasupra acestei lupte stă Biserica cu Evanghelia în mână. Singurul adevărul lui Cristos poate mântui omenirea de toate relele.

Materialismul istoric este o rătăcire. Nu toate lucrurile în lume s-au făcut şi se fac pentru foloase materiale! Cine ar putea spune despre vechii creştini că pentru atari foloase se lăsau omorâţi? Sau pentru cei ce se jertfesc pentru Patrie? Despre mamele care suferă pentru copiii lor? Ori se poate închipui, că fără frica lui Dumnezeu să fie bunătate şi dreptate în lume? Doar cele ce se întâmplă de 22 de ani în Rusia bolşevică, cele ce s-au făcut în Ungaria, în Spania comunistă, în Mexic şi la alte stăpâniri fără de Dumnezeu, acelea arată ce grozavă rătăcire e materialismul istoric, comunismul, marxismul, bolşevismul…
Conform cu originalul.

PROCES VERBAL[146]

Astăzi 6 august 1945

Noi, Naghi Victor, comisar ajutor din Poliţia de reşedinţă Lugoj, Biroul Poliţiei de Siguranţă.

Având în vedere rezultatul descinderii noastre făcute la Librăria „Diecezană" din Lugoj, fapt raportat Inspectoratului Regional de Poliţie Timişoara cu raportul Poliţiei Lugoj, nr. 1746, din 3 august 1945, unde printre manualele ce se vindeau în comerţ, s-a găsit şi un număr de 212 volume din „Catehismul cu Istoria Bisericească pentru clasa a VII-a primară", scrisă de dr. Nicolae Brînzeu, canonic-prepozit al Sfintei Episcopii greco-catolice Lugoj, care lucrare verificată fiind s-a constatat de noi că are pasagii anti-democratice şi contrarii actualei ordine de Stat.

În baza celor de mai sus, am citat în faţa noastră pe susnumitul autor, care interogat fiind, ne dă o declaraţie aparte, vizată de noi pentru neschimbare şi care se anexează prezentului proces verbal şi în care numitul justifică motivele ce l-au determinat de a scrie în lucrare şi acele pasagii, cum şi motivul pentru care nu a procedat de îndată, după 23 august 1944 la lipirea acestor pasagii şi numai astfel lipită să permită vinderea lor în comerţ.

Drept pentru care am adresat prezentul proces verbal spre cele legale.

Comisar ajutor,
Naghi Victor

[146] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 226.

Declaraţie[147]

6 august 1945
Dată în faţa noastră
Comisar aj. Naghi Victor

Subsemnatul dr. Nicolae Brînzeu, de 62 ani, canonic, prepozit al Episcopiei Lugojului, căsătorit, cu patru copii, domiciliat în Lugoj, str. Octavian Goga, 17, asupra manualului „Catehism cu Istoria Bisericească pentru clasa a VII-a primară" declar următoarele:

1. Acest manual face parte din seria de catehisme pentru diferitele clase ale şcolii primare, redactate de mine în conformitate cu planul oficial de învăţământ religios şi tipărite cu aprobarea mai marilor.
2. Pasajul acum eliminat de la pag. 77, ediţia 1940 şi pp. 72-73, ediţia 1943, se referă la luptele Bisericii împotriva necredinţei, luptă care în trecut era în strânsă legătură cu luptele sociale. De aceea s-a atins şi chestiunea socială, cu o mică iniţiere în ea – pe care învăţământul profan nu o făcea pe vremea aceea – şi dându-se mai ales explicaţia diferitelor numiri, pe care în viaţă au să le întâlnească absolvenţii cursului supraprimar. Să se observe însă că la ediţia din 1943, deşi eram în plin război, a fost ştearsă propoziţia cu „bolşevicii în Rusia" anume ca să nu se creadă că ce se spune se spune împotriva marelui nostru vecin. S-a vorbit în general.
3. La 23 august 1944, dar mai ales pe la mijlocul lui septembrie, când s-a încheiat armistiţiul, stocul necesar de manuale şcolare era deja trimis librăriilor, iar de la

[147] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 227.

acestea în bună parte difuzate la şcoli. Aşa că pentru anul şcolar 1944-45 a rămas ca şi acest Catehism să fie tratat cum au fost tratate celelalte cărţi şcolare de la editura Statului; să li se facă epuraţia textelor şi a hărţilor de către deţinătorii lor, adică de către învăţători. Lucrul acesta a fost verificat pe teren de către Inspectorii Şcolari.

4. În vederea anului şcolar 1945-46 am hotărât scoaterea unei noi ediţii a manualului de clasa a VII-a, obţinând în acest scop autorizaţia superiorilor şi aprobarea textului refăcut. Din acest text a fost eliminat pasajul din chestie, fiindcă acum sunt alte căi prin care se iniţiază tineretul în chestiunea socială. Am lăsat numai pasajul de la pag. 52, respectiv 50 (ediţia 1943) cu comunismul primilor creştini.

Durere, la Oficiul de hârtie din Bucureşti, unde am fost personal, mi s-a spus că nu poate fi vorba să obţinem hârtia pentru tipărirea noii ediţii; pentru şcolile Statului se cer 400 vagoane şi ei abia au putut programa 60 vagoane de hârtie.

În aceste condiţii am dispus ca pentru a satisface cererile anului 1945-46, la actualele manuale să se acopere cu hârtie bine lipită, textul epurat, iar la pag. 75, respectiv 71, să se şteargă cu cerneală Episcopia Basarabiei.

Această operaţie s-a făcut lunile trecute şi nici un exemplar nelipit şi necorectat nu a fost pus în vânzare.

Lugoj 5 august 1945 ss. dr. Nicolae Brînzeu

Inspectoratul Regional de Poliţie Timişoara[148]

Nr. 7216 S 8 august 1945

Către

Poliţia de Reşedinţă Lugoj
Nr. 1746.S/945

La raportul nr. 1746, din 7 august 1945, Vă rugăm a lua măsuri pentru confiscarea lucrărilor:

1. „Catehismul Istoriei Bisericeşti pentru clasa a VII-a primară" şi
2. „Cremaţiunea".

Ambele lucrări publicate de către dr. Nicolae Brînzeu, prepozitul Episcopiei Greco-Catolice din Lugoj, întrucât conţin pasagii anti-democratice şi anti-sovietice.

Totodată veţi lua măsuri ca autorul acestei cărţi (lucrări), dr. Nicolae Brînzeu, să fie internat în lagăr, raportându-ne de executare cât mai urgent.

Inspector Regional Poliţie
Iosif Vasile

Şes Serviciu Poliţie Siguranţă
Comisar Şef
Teodorescu G.

[148] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 235.

Poliţia de Reşedinţă Lugoj[149]

Biroul Siguranţei

Nr. 1746 S 10 august 1945

Către

Parchetul Tribunalului Lugoj

Avem onoarea a vă ruga să binevoiţi a ne aproba facerea unei percheziţii domiciliare la locuinţa Părintelui dr. Nicolae Brînzeu din acest oraş, str. Octavian Goga, nr. 17, cu scopul de a găsi material de propagandă subversivă.

Şeful Poliţiei Lugoj
Secretar de Poliţie
Kling Zoltan

Şeful Biroului Siguranţei
Comisar aj.
Naghi Victor

PROCES VERBAL DE PERCHEZIȚIE DOMICILIARĂ[150]

Adresat azi 10, luna august, anul 1945.

Noi Naghi Victor, comisar aj. din Poliţia de Reşedinţă Lugoj.

Având în vedere ordinul rezolutiv al Parchetului Tribunalului Lugoj, pus pe adresa Poliţiei de Reşedinţă Lugoj, nr. 1746/945, prin care se aprobă facerea unei percheziţii domiciliare la locuinţa părintelui dr. Nicolae Brînzeu din Lugoj,

[149] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 240.
[150] *Ibidem*.

str. Octavian Goga, nr. 17, cu scopul de a găsi material de propagandă subversivă.

În baza celor de mai sus, însoțit fiind de către Comisarul aj. Dicu Păun, agenţii de poliţie Boldureanu Nicolaie şi Golici Nicolaie, toţi din Poliția Lugoj, de faţă fiind şi părintele canonic dr. Nicolae Brînzeu, căruia punându-i-se în vedere scopul venirii noastre, acesta ne-a pus la dispoziţie întreg apartamentul ce îl ocupă şi procedând la facerea unei percheziţii domiciliare am constatat cele ce urmează:

Numitul preot ocupă un imobil întreg compus din 4 camere, bucătărie şi magazie de alimente. Întrucât cel vizat a propus că ne va prezenta tot materialul ce îl posedă şi contrar actualei ordine în Stat, am admis şi astfel am ridicat următoarele volume, broşuri etc. după cum urmează:

„Cu fierul roşu" de Florin Bercescu – material documentar anticomunist.

„Pentru legionari" 1936, de Corneliu Zelea Codreanu, volum I, în rezumat povestea tinereţii sale de la 19-34 de ani.

„Ateismul militant" de preot A. Scvoznicov, 1937.

„Comunismul iată inamicul!" 1936.

„Protocoalele înţelepţilor Sionului" de Ion I. Moţa.

„În faţa primejdiei" de I. C. Cătuneanu.

„Apărarea Naţională" A. C. Cuza, 1927.

„Principii de program, Blocul Muncitorilor Români Naţional Socialist", 1932.

„Jos masca", de Ioan Dragomir, 1936.

„Bolşevism" Alexandru R. Moroianu, 1920.

„Prăbuşirea Socialismului Bolşevic" Mariott.

„Bolşevismul antireligios" preot dr. Carol Starke.

„Jidanii în comerţ şi secretul reuşitei lor" Roderich Stoltheim.

„Conspiraţia Lojilor" Toma Petrescu.

„Numerus Clausus" în maghiară, Caesareus.

„Evreii în Ungaria”, în maghiară, Kovasc Lajos.
„Otrava Evreiască” în maghiară, Husar Caroly.
„Jos cu masca”, în maghiară, de Haller Ştefan.
„Ovreii şi puterea lor în lume”.
„Interpelare asupra Francmasoneriei”, dr. I. Trifu.
„Comunismul”, în germană, Weldmer Gurian.
Una sută patruzeci şi şapte volume din Catehismul pentru clasa a VII-a primară, cu pasagiile nelipite, ediţia a III-a, 1943, de dr. N. Brînzeu.

Drept pentru care am adresat prezentul proces verbal, spre cele legale, menţionând că am dispus sigilarea biroului numitului dr. N. Brînzeu, întrucât din lipsă de timp şi personal nu s-a putut cenzura întreaga bibliotecă ce o posedă, ceea ce ar cere timp îndelungat, urmând a proceda la continuarea percheziţiei şi revizuirea întregii biblioteci şi lucrări proprii, manuscrise, conferinţe etc.

Menţionăm: Catehismul avea pasagiile lipite.
Semnătură indescifrabilă.

Poliţia de Reşedinţă Lugoj[151]

Biroul Siguranței

Nr. 1746 S 10 august 1945

Către

Episcopia Unită Lugoj

În conformitate cu ordinul nr. 7216 S din 8 august 1945, al Inspectoratului Regional de Poliţie Timişoara, avem onoarea a vă comunica că Părintele canonic-prepozit dr. Nicolae Brînzeu a fost reţinut la această Poliţie pentru completarea unor cercetări, urmând a fi internat în lagăr.

Şeful Poliţiei Lugoj
Secretat de Poliţie
Kling Zoltan

Şeful Biroului Siguranţei
Comisar aj.
Naghi Victor

[151] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 242.

Declaraţie[152]

Subsemnaţii evrei din Lugoj, prin această declaraţie pe cea mai bună conştiinţă a noastră, declarăm că, părintele dr. Nicolae Brînzeu, a fost cunoscut de noi şi apreciat ca om cu principii, democrat, care a trăit în cele mai bune raporturi cu populaţia evreiască, fără a manifesta nici un fel de ură rasială, ci ajutând pe cine şi unde a putut.

Lugoj, la 10 august 1945.

Armin Hirschl
Alexandru Iszaki
Mauriţiu Epstein
Volf Kilzner
Huszar

[152] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 251.

Declaraţie[153]

Subsemnatul dr. Ioan Stanciu[154], canonic episcopal, din Lugoj, str. Ion Vidu, 27, în calitate de Inspector al Librăriei Diecezane din Lugoj, str. Regina Maria, 4, declar că pe la sfârşitul lunii iunie, după cât îmi amintesc, Ilustrisimul Prepozit Capitular Episcopesc din Lugoj, în calitate de autor al cărţii „Catehism pentru clasa a VII-a", a adus lipici şi hârtie şi a cerut

---

[153] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 250.

[154] Ioan Stanciu a fost până în anul 1944 paroh la Craiova şi a fost numit Canonic al Episcopiei de Lugoj la data de 6 februarie 1944. A primit postul de canonic prebandat, deoarece preotul Valer Paveloniu a renunţat la statutul de canonic prebandat. Cf. Sionul Românesc, Foaia Oficială bilunară a Diecezei Lugojului, anul XXXI, 15 februarie 1944, nr. 3, p. 12. Ioan Stanciu a avut demnitatea de canonic până în anul 1948. În 16 iunie 1948 a trimis o scrisoare-protest Înaltului Prezidiu al Republicii Populare Române în care a afirmat următoarele: „Subsemnatul Canonic Dr. Ioan Stanciu din Capitlul Diecezei Lugojului am luat la cunoştinţă de invitarea I.P.S. Patriarh Iustinian Marina, făcută Bisericii Române Unite să nege ascultarea faţă de Sfântul Scaun Apostolic al Romei, Scaunul Verhovnicului Apostolilor, Petru... Protestez: contra intenţiei de a desfiinţa Biserica Română Unită cu forţa, de asemenea mă declar gata de a muri pentru Cristos Dumnezeu şi Biserica Sa cea adevărată, convins că cel ce ucide trupul, nu poate ucide şi sufletul. Rugându-vă a lua la cunoştinţă că demnitatea omenească şi bunul simţ înnăscut nu tolerează violenţă asupra conştiinţei religioase, asupra căreia dispune numai Dumnezeu singur, rămân cu înaltă consideraţiune". Cf. Fond, Arhiva Episcopiei Greco-Catolice de Lugoj, 1948, fond *Prezidial*, fond neordonat. Din dosarul de la ACNSAS a preotului Nicolae Brînzeu, într-o notă informativă din 21 octombrie 1958, Ioan Stanciu este menţionat astfel: „Stanciu Ioan, doctor în teologie la Roma, a rupt definitiv legăturile cu Biserica Greco-Catolică când s-a însurat în urmă cu 2 ani. Conform canoanelor greco-catolice a fost exmatriculat de Vatican prin faptul căsătoriei". Cf. ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 1085, (99.439), fila 74.

ca vânzătoarele librăriei în timpul liber să-i lipească anumite texte. De atunci şi până azi nu s-a vândut nici un exemplar, fiind o carte de şcoală, care se vinde după începutul anului şcolar, exemplarele lipite în număr de 212 au ridicate de Onor. Poliţia de Reşedinţă Lugoj.

Lugoj, 11 august 1945.

Inspectorul Librăriei Diecezane
Canonic dr. Ioan Stanciu

Episcopia Română Unită Lugoj[155]

nr. 2868/1945

Către
Poliţia de Reşedinţă
Biroul Poliţiei de Siguranţă Lugoj

Poliţia oraşului de Reşedinţă Lugoj, Biroul de Poliţie de Siguranţă, cu scrisoarea Nr. 1746 S de la 10 august 1945, ne anunţă că în conformitate cu ordinul Dv. Nr. 7216 S, din 8 august 1945, Ilustrisimul Canonic Prepozit dr. Nicolae Brînzeu a fost reţinut la Poliţia de Reşedinţă Lugoj, pentru complectarea unor cercetări, urmând a fi internat în lagăr.

Toţi oamenii de bine au rămas consternaţi aflând de acest ordin. Pentru Eparhia Română Unită a Lugojului ordinul a adus o mare durere, pentru că este dat în contra unui om care, după

[155] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 253.

Episcopul, deţine cea mai înaltă demnitate şi loveşte în un om cu o bogată activitate bisericească, culturală şi publicistică de 40 de ani, apreciată acum de curând de însuşi Onor. Minister al Cultelor, care proprio motu i-a acordat gradaţia de merit.

În calitate de Arhiereu al Ilustrisimului dr. Nicolae Brînzeu sunt dator să cunosc de aproape temeiurile în baza cărora aţi dat ordinul nr. 7216 S. De aceea Vă rugăm cu toată stăruinţa să binevoiţi a Ne pune la dispoziție dosarul acestui număr, ca Noi să-l putem examina în conformitate cu sf. canoane.

După ce ulterior a fost lăsat la domiciliu Ilustrisimul dr. Nicolae Brînzeu, Vă rugăm să Ne comunicaţi hotărârea ce s-a luat în această chestiune. Ţara poate fi sigură că acest om nu va fugi din tară şi că stă totdeauna la dispoziţia organelor ei legale pentru a răspunde de faptele sale.

Lugoj 12 august 1945.

Episcopul Lugojului,
Ioan Bălan

PROCES VERBAL[156]

Astăzi ziua 13, luna august, anul 1945.

Noi Naghi Victor – comisar ajutor – din Poliţia de Reşedinţă Lugoj.

Având în vedere procesul verbal dresat de noi în ziua de 6 august 1945 – în legătură cu pasagiile publicate în Catehismul Istoriei Bisericeşti clasa a VII-a primară de către Părintele Canonic dr. Nicolae Brînzeu, pasagii antidemocratice şi

[156] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 244.

antisovietice, iar ulterior găsind că numitul a mai editat încă o broşură intitulată „Cremaţiunea" din punct de vedere istorico-religios, moral şi social – în anul 1940, în care la pagina a 3-a, aliniatul I, ca introducere are un pasagiu cu conţinut fascist-legionar, prin care caută să scoată în evidenţă că procedeul cremaţiunii este o idee păgână, crematoriul este o anexă a lojei masonice, este ceva contrar religiei creştine, terminând cu cuvintele „România e Creştină". – Iar în continuare la pagina 15, în litere cu caractere diferite, evidenţiază cuvântul cremaţiune – sinonim cu cuvântul cremaţiune-crimă, aducând ca dovezi martirizarea legionarilor cu concursul crematoriului care este cea mai grăitoare dovadă de caracterul diabolic al Cremațiunii.

În acest scop am procedat la interogarea din nou a numitului preot canonic dr. Nicolae Brînzeu, care ne dă o declaraţie voalată vizată de noi. Se anexează prezentului proces verbal în care declaraţie aduce argumente de nevinovăţie primelor pasagii antidemocratice şi antisovietice publicate în Catehism, prezentând în acelaşi timp ca justificare a celor publicate în „Cremaţiunea" – ca străine de el. Un articol publicat în anul 1937 – în revista „Cultura Creştină", apărută la Blaj, unde într-adevăr la paginile 416-428 are publicat acest articol, însă fără pasagiile menţionate şi publicate în broşura din anul 1940, motivând că este străin de aceste pasagii şi care au fost introduse fără voinţa lui de către preotul profesor Corneliu Zasloţi[157] legionar – şi care tipărea la această tipografie. În

[157] Corneliu Zasloţi a fost preot al Episcopiei Greco-Catolice de Lugoj, secretar episcopal şi profesor de religie la Liceul „C. Brediceanu". Licenţiat în Teologie la facultatea din Strasbourg în anul 1930. (Cf. *Sionul Românesc*, Anul XVII, nr. 13– 14, Lugoj, 26 iulie 1930, p. 56). S-a născut în localitatea Filimon Sârbu, judeţul Hunedoara, pe data de 28 noiembrie 1904, fiul lui Petru şi Valeria. După 1948 a fost arestat. La data arestării era căsătorit şi avea un copil. Corneliu Zasloţi a fost ridicat de către DRSS Timişoara în 18

continuare mai declară că el însuşi a fost prigonit de către membrii mişcării legionare, trecut pe lista neagră şi declarat francmason.

Drept pentru care am adresat prezentul proces verbal, spre cele legale, de rezultatul cercetărilor făcute în legătură cu preotul dr. Nicolae Brînzeu, cercetări care s-au mai complectat cu declaraţia Editurii Tipografia Naţională din Lugoj, proprietar Constantin Danciu şi a Librăriei „Diecezana" din Lugoj, care a scos în vânzare aceste lucrări.

Comisar aj.

Onor. Poliţie de Reşedinţă Lugoj[158]

13 august 1945
Vizat de noi pentru neschimbare

---

septembrie 1952, cu ordinul nr 5781 din 14 iunie 1952, de la domiciliul său din Lugoj, conform fişei matricole penale întocmită la penitenciarul Timişoara în 14 iunie, nr. dosarului penal 583. În această fişă nu apare motivul condamnării. În cea de-a doua fişă matricolă penală nr. 18487 găsim motivul internării: „fost secretar la organizaţia legionară din fostul Judeţ Severin" (observăm că motivul arestării este că a fost legionar, precum este menţionat şi în Procesul-verbal, din august 1945). Aici apare numărul procesului verbal de internare PV nr. 1 din 9 septembrie 1952 al DGSS Regiunea Timişoara şi durata internării de 60 de luni, cu începere din 9 septembrie 1952, până în 9 septembrie 1957. A fost eliberat în 30 iunie 1954 prin ordinul D[irecţia] G[enerală] P[enitenciarelor] nr. 68974/1954. Cf. *Fişă matricolă penală Corneliu Zasloţi*, întocmită la unitatea C.T. Văcăreşti nr. 18487, accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/Z/Z%2002.%20Zara%20-%20Zwolfer/Zaslati%20Corneliu/index.php, (23 mai 2013).

[158] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 245.

Comisar ajutor
Naghi Victor

Subsemnatul dr. Nicolae Brînzeu, Prepozit Capitular al Sfintei Episcopii din Lugoj, rugându-vă să binevoiţi a pune la punct cu toată preciziunea şi obiectivitatea acuzele ce mi se aduc, cu onoare ţin să declar şi pe această cale următoarele:

1. Cu privire la Catehismul pentru clasa a VII-a primară.

Ca întregire la cele arătate în declaraţia mea din 6 august a.c. [1945] se constată:

a). Că textul încriminat figurează într-o carte destinată copiilor pentru ultima clasă supraprimară, din care copiii ies în viaţă, având vârsta de 14-15 ani. La această vârstă azi sunt primiţi la „Tineretul progresist", unde li se face educaţie socială, ceea ce până aici nu se făcea.

Textul respectiv a apărut cu aprobarea tuturor factorilor în drept, inclusiv al cenzurii de atunci şi nimeni nu poate fi tras la răspundere pentru scrisul său în baza altor legi, decât a celor existente în momentul apariţiei; legea nu are retroactivitate /lex retro non agit/. În consecinţă, oricare ar fi textul respectiv, iese de sub răspunderea mea.

Cu toate acestea, să facem analiza textului, ce spune el? Vorbeşte de luptele Bisericii în legătură cu mişcările sociale. Felul de a vorbi în limbajul bisericesc cu diavolul, cu necuratul este luat din Apocalipsă, unde se descrie lupta Bisericii cu Diavolul, Şarpele-Balaurul cel mare – se spune că necuratul îşi recrutează aderenţii dintre cei mulţi şi neîndreptăţiţi; prin asta se recunoaşte mai întâi îndreptăţirea luptelor sociale, care, totuşi, în trecut adeseori pe nedrept au fost îndreptate împotriva Bisericii; har Domnului, azi nu mai e aşa! Dar vorbim fără a generaliza. Dacă Sfânta Scriptură spune că diavolul a intrat în Iuda şi l-a vândut pe Cristos, nu în toţi Apostolii a intrat necuratul; dacă

spun că un preot şi-a trădat Biserica ori un soldat Patria, prin aceasta nu am condamnat toată tagma preoţească ori militară!

Definiţiile ce se dau aici: că socialiştii susţin luptele muncitoreşti, comuniştii au în program împărţirea averilor, nu sunt inexactităţi, nici nu se spun în înţeles peiorativ, doar mai sus se spunea că primii creştini şi-au comunizat averile. La fel cu definiţia internaţionalismului şi a democraţiei. Că conducătorii socialiştilor sunt în mare parte evrei s-a spus nu cu gânduri rasiale, ci cum s-ar spune în cazul că ar fi fost germani, francezi ori altceva. Noi ţinem să spunem că Mântuirea a venit prin evrei şi detestăm cuzismul şi nazismul care au scos din cultul creştin tot ce era evreiesc.

Din ediţia 1943 a Catehismului am scos bolşevismul rusesc numai pentru a rămâne în cadrul general, nu pentru felul cum a venit la putere, ci doar revoluţia e sărbătorită anual de poporul rus!

b). Se constată că pentru circulaţia cărţii cu acest text în anul şcolar 1944/1945, răspunderea nu e a mea. La 23 august 1944 cartea era deja trimisă librăriilor, iar de acolo ajunsese la sate când s-au publicat condiţiile Armistiţiului. Aceiaşi situaţie era cu celelalte cărţi de şcoală din editura Statului. Nu era de făcut decât ori să se revoce din circulaţie şi să rămână copiii absolut fără manuale; ori să se epureze textele. Din partea Ministerului s-a recurs la a doua soluţie: s-a dat ca învăţătorii să taie din cărţi textele şi hărţile inadmisibile. Dacă undeva s-a neglijat această operaţie, răspunderea nu e a editurii ori a librăriei, ci a respectivilor învăţători preoţi şi a organelor de control.

c). În vederea anului şcolar 1945/1946, subsemnatul am cerut la timp aprobarea noii ediţii a Catehismului de clasa a VII-a, desigur cu eliminarea textului acum încriminat. Acest lucru l-am dovedit cu actele respective. Că totuşi nu putem avea noua ediţie, asta e din lipsă de hârtie. Puţinele rezerve ce avem,

din care am dat şi împrumut gazetei „Cuvântul Naţional Democrat”, am şi primit-o înapoi cu mulţumită. La Oficiul de Hârtie, unde neprimind răspuns la scrisorile Episcopiei /se pot controla/ am intervenit personal, ne-a pus în vedere că nici 1/6 din hârtie reclamată pentru cărţile din editura Statului nu o pot livra!

d). Astfel am ajuns la soluţia lipirii textului încriminat din proprie iniţiativă şi fără a da drumul nici unui exemplar nelipit pentru anul şcolar 1945/1946.

2. Cu privire la broşura „Cremaţiunea”

Lucrarea mea originală şi autentică asupra subiectului „Arderea Cadavrelor” e cea apărută în revista „Cultura Creştină” din Blaj, nr. 6-7, din 1937.

În toamna anului 1940 s-a făcut o retipărire în broşura intitulată „Cremaţiunea” la Tipografia Naţională din Lugoj, la care cercurile legionare /Zasloţi etc./ care tipăreau la această tipografie o gazetă şi alte lucruri, în cursul reviziei, au adăugat câteva fraze, la început şi la sfârşit. La început prezintă lucrarea ca ceva nou, deşi apăruse în 1937; la sfârşit, la chestia cu medicina legală, aduce cremaţiunea în legătură cu „legionarii martirizaţi” /maltrataţi/ la crematoriu, lucru ce cu durere din acest punct de vedere s-a repetat în măsură supraabundentă la jertfele nazismului în taberele germane! Sunt de părere că legal tot ce se poate face aici e confiscarea broşurii, de unde se mai află, în baza aceluiaşi, principiu de neretroactivitate a legilor.

La timpul său, eu a trebuit să adopt o ţinută pasivă în această chestiune, mergând unii legionari atât de departe cu îndrăzneala cât şi pe mine m-au declarat francmason şi m-au pus pe lista neagră.

3. După acestea ţin să se constate:

Că în întreg trecutul meu cu o activitate bisericească, şcolară, culturală şi publicistică de patruzeci de ani, nu se găseşte nici un punct vulnerabil în privinţa atitudinii curat

democrate: am fost omul poporului, în cele mai bune raporturi cu cetăţenii de toate limbile şi religiile, de la care aş putea aduce dovezi numeroase; cercetător în scris al adevărului, am făcut studii pe diferite terenuri şi doctrine, fără să mă identific cu ele; păstrător al unei tradiţii primite în acelaşi Institut ca unii dintre actualii conducători ai României, în aceiaşi vreme servind cu credinţă Instituţia care m-a cinstit cu toată încrederea ei.

Am conştiinţa că nu eu, Prepozitul Sfintei Episcopii, dr. Nicolae Brînzeu, sunt omul, care să dau de lucru Siguranţei Statului şi – ceea ce ar fi îngrozitor pentru oricine ar auzi-o fără judecată să înfund lagărele destinate celor ce periclitează existenţa Statului.

În temeiul acestora, rog scoaterea mea de sub urmărire şi repunerea în toate drepturile.

Lugoj, 13 august 1945

Canonic-Prepozit
Dr. Nicolae Brînzeu

Ministerul Afacerilor Interne
Direcţiunea Generală a Poliţiei
Direcţiunea Poliţiei de Siguranţă[159]

Nr. 24066-S 5 octombrie 1945

Către

Inspectoratul Regional de Poliţie Timişoara

În referire la raportul Dvs. nr. 8123-S din 22 septembrie a.c., avem onoare a vă ruga să binevoiţi a dispune ca biblioteca Dr.-ului Nicolae Brînzeu, canonic prepozit al Sf. Episcopii din Lugoj, să fie desigilată, susnumitul urmând a fi ţinut de aici înainte sub observaţie discretă.

Director
Semnătură indescifrabilă

[159] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 254.

3.9. Anul 1949

Ne ducem spre moarte sau temniţi morminte
Pentru Tine, Doamne, peste-ntreaga ţară,
Preoţii ce-n dragostea fierbinte
Nu şi-au plecat frunţile la fiară[160].

In 28 octombrie 1948, Prepozitul Capitular Nicolae Brînzeu, la, a fost arestat împreună cu Episcopul Ioan Bălan, dus la securitate, apoi de acolo, împreună cu canonicul de Lugoj, Iosif Vezoc, au fost transportaţi la Bucureşti. De aici face un „itinerant" la mănăstirile Neamţ şi Căldăruşani, apoi a fost închis la penitenciarul din Sighet şi din nou domiciliul obligatoriu la Călăraşi, Orăştie şi Lugoj.

S-a procedat astfel deoarece se preconiza să se treacă la „o acţiune repede şi simultană" de preluare a reşedinţelor episcopale, fixarea de domicilii obligatorii episcopilor uniţi şi mutarea tuturor factorilor de propagandă „uniată" (călugări şi profesori) în locuri cât mai izolate. Etapele supuse atenţiei participanţilor la şedinţă, de către ministrul MAI, au un caracter represiv. Astfel, se trecea la „ridicarea tuturor bandiţilor" care sprijină activitatea „foştilor episcopi", pentru a fi duşi într-o mănăstire.

Preotul Nicolae Brînzeu ne relatează cum a fost arestat în jurnalul său[161]:

„[Joi 28 octombrie 1948] luăm masa, mă pun la obişnuita odihnă de după-masă, dar nu-mi vine somnul. Mă ridic, îmi împachetez două volume din „Memorii" (al treilea era mai demult pus bine), îi dau fiicei mele instrucţiuni ce să facă cu ele.

[160] Ioan Andrei, *Cruci de gratii*, Timişoara, Editura Helicon, 1993, p. 33.
[161] Nicolae Brînzeu, *Jurnalul unui preot bătrân*, Timişoara, Editura Eurostampa, 2011, pp. 733-737.

Trecând în camera dinspre curte, văd două figuri suspecte în coridor, venind spre uşă.

- Ce căutaţi?

Unul dintre ei se retrage imediat. Celălalt cere să-l las înăuntru, s-aşează pe un scaun şi-mi spune să stau şi eu puţin jos.

- Bine, dar despre ce-i vorba?

- O să vină un domn care o să vă spună.

Cum eu eram suferind şi aveam în program să merg în această zi la spital pentru a mă interna – vorbisem deja cu directorul – mă retrag în altă cameră şi mă îmbrac în acest scop. E ora 3, fiica mea pleacă iarăşi la liceu, cu un simplu „Servus Tată!" fără să poată bănui că 3 ani şi patru luni nu o să mă mai vadă.

Peste un sfert de oră revine celălalt individ cu funcţionarul Bolchiş de la Securitate.

- Domnule canonic, vă rog să poftiţi până la noi, pentru a da o declaraţie!

- Durează mult?

- Nu, în 5 minute sunteţi înapoi.

Intru în camera unde soţia mai era culcată, îi spun şi plec cu un simplu „Servus", fără nici o formalitate de despărţire.

La poartă ne aştepta o maşină închisă, condusă de însuşi şeful Securităţii, maiorul Kling. Distanţa între casa mea şi localul Securităţii abia era de 250 m.

Urcând treptele spre birourile Securităţii, cu funcţionarul Bolchiş lângă mine, acesta îmi şopteşte jenat:

E foarte neplăcut pentru mine…

O credeam şi eu, el fiind în bune raporturi cu familia noastră.

În biroul al 2-lea, lângă uşa prin care se trece în biroul prim, mă aştepta un scaun, pe care sunt poftit să şed.

M-am aşezat şi am aşteptat ca să mi se ia declaraţia. Nimeni nu se ocupa de mine. Funcţionarii treceau încolo-încoace, îşi vedeau de treaba lor. După o aşteptare de o oră şi jumătate, îi spun funcţionarului de serviciu că eu trebuie să merg la spital şi îl rog să isprăvească mai repede cu mine.

- N-are a face, spune el, chemăm aici pe d-l director. Şi imediat telefonează doctorului Iamandi ca în trecere spre spital să intre aici. A venit, a vorbit mai întâi cu şeful, spunând că de fapt am nevoie de tratament, au venit apoi ambii la mine şi mi-au spus că se aşteaptă un domn cu care trebuie să vorbesc. Rămâne ca dimineaţa să merg la spital.

Continui şederea pe scaun. Îmi vine aminte cum la 22 Septembrie acest şef al Securităţii a venit cu maşina la mine, m-a dus la Prefectură, unde un anumit deputat Cristescu, împreună cu şeful, au căutat să mă convingă că trebuie să primesc a merge ca delegat la adunarea preoţilor de la Cluj, pentru a hotărî reîntoarcerea uniţilor la „ortodoxie", spunând deputatul că e trimis la mine de domnul prim-ministru, căruia are să-i telefoneze imediat. Refuzând eu cu toată hotărârea şi plecând, a venit şeful după mine, cerându-mi discreţie şi exprimându-şi părerea de rău că voi avea mult de suferit. Îmi vine aminte cum cineva îmi pusese în vedere că el va şti dinainte când urmează arestarea noastră şi mă va aviza ca să ştiu să mă refugiez. Chiar avizul dat de...: „Eu le-am spus că mi se pare că nu sunteţi acasă", era un indiciu că aş putea să nu fiu acasă. Şi timp aş fi avut să ies prin curte, să iau câmpul şi de la gara vecină să iau trenul. Dar nu am făcut-o. Mi-am dat bine seama. Dacă cineva trebuie să sufere, eu sunt acela. Contrar, aş da de bănuit într'o parte, pe de altă parte mi-aş expune familia la vexaţiuni. Nu! Fie voia Domnului!

După alte două ore de aşteptare, fiind numai cu funcţionarul Bolchiş, care scria la masa lui, îl întreb:

- Bine, dar unde sunt ceilalţi: Episcopul şi alţi preoţi? …

El îmi face semn. Întorc capul şi – uşa fiind deschisă – văd în biroul Şefului pe Episcopul Bălan, aşezat pe un scaun, ca şi mine.

Pe la orele 8 suntem conduşi într-un antreu închis, cu o măsuţă şi 3 scaune. Aici e adus şi canonicul Vezoc, care fusese închis într-o cameră din curte. Întrebăm pe şeful: ce e, ce vor cu noi?

- Aşteptăm pe un domn inspector de la Bucureşti, nu ştim de ce nu mai soseşte, a plecat din Timişoara. – Mai târziu am auzit că a sosit, dar nu a stat de vorbă cu noi.

Am gustat toţi trei din ce i s-a adus Preasfinţitului de cină. Fiind zi de vineri, nici el nici Vezoc nu mâncase nimic în ziua aceea; aşa se practica de unii, în legătură cu devoţiunile ce se ţineau zilnic în catedrală, în timpul din urmă, cu participarea întregului popor.

Am petrecut noaptea pe scaune, eu având scaun cu răzămătoare, iar Episcopul şi Vezoc răzimaţi cu coatele de măsuţă.

Dimineaţa am telefonat acasă, să-mi aducă dejun. Soţia-mi spune că au fost şi aseară cu cina, dar nu au admis-o cei de la poartă. - Nu voia nici dimineaţa să admită dejunul, dar am auzit eu vocea servitoarei şi am cerut intervenţia funcţionarului de inspecţie. Aşa am putut primi de acasă şi masa de la amiază. Afară de puţină plimbare prin curte, am fost ţinuţi tot în acel antreu.

La orele 2 d.m. apare funcţionarul cu puţine bagaje, trimise fiecăruia dintre noi, de acasă. Se deschide uşa antreului în afară, sub poartă erau 3 maşini: în prima suntem poftiţi noi, în alta erau cei doi plecaţi de la Timişoara (vicarul Raţiu şi Teglaş), cu protopopul din Arad, a 3-a era remorcă, cu însoţitorii prevăzuţi cu mitralieră. Aşa am plecat spre destinaţie necunoscută. În maşina noastră era Bolchiş. Şoferul ne spunea – într-un moment necontrolat – că avem să mergem toată noaptea.

Acolo pe la Deva mi-a spus Bolchiş că mergem la Bucureşti la Interne.

Pe drum ne-am dat seama şi de ştirea de la Radio Vatican".

După trei zile de la arestare, Nicolae Brînzeu a ajuns la mănăstirea Neamţ. Pe lângă Prepozitul Capitular de Lugoj, la mănăstirea Neamţ au mai fost de la Mitropolia din Blaj: Canonicul Ioan Moldovan, Canonicul Alexandru Folea, Protopopul Bucureştilor Tit Liviu Chinezu, profesorii: Eugen Popa, Leon Sârbu şi Ioan Vultur; funcţionarii cancelariei mitropolitane: Grigore Tecşa seful contabil, Alexandru Olteanu, Aurel Rusu secretarul arhiepiscopal, Ioan Cristea directorul cancelariei şi călugărul Ştefan Berinde.

De la Baia Mare au fost: Canonicii Gheorghe Bob şi Ludovic Vida, Vicarul din Sighet Titus Berinde şi preotul Vasile Cîmpeanu din Mireşul Mare.

De la Oradea: Canonicul Coriolan Tămâian, rectorul seminarului teologic, Gheorghe Sălăjan, protopopul din Valea lui Mihai, Alexandru Raţiu, parohul bisericii seminarului din Oradea şi preotul Alexandru Chişiu, preot în parohia Cordău din aproprierea oraşului Oradea.

De la Lugoj: Prepozitul Capitular Nicolae Brînzeu, Canonicul Iosif Vezoc, Protopopul Aradului Ioan Deliman, Ladislau Teglaşiu, paroh în Timişoara şi Iuliu Raţiu, Vicarul Timişoarei. De la Cluj canonicul Ioan Cherteş[162].

La mănăstirea Neamţ au fost reţinuţi şi izolaţi 25 de preoţi ai Bisericii Române Unite. Aceste „vârfuri"[163], cum i-a poreclit Patriarhul Iustinian, au fost reţinuţi, toţi, în aceeaşi perioadă de timp, 28 – 29 octombrie 1948.

---

[162] Cf. Iuliu Raţiu (manuscris), „*Revenirea",* p. 13 şi Iuliu Hossu, *Credinţa noastră este viaţa noastră*, Cluj-Napoca, Editura Viaţa Creştină, 2003, p. 131.

[163] Iuliu Hossu, *op. cit.*, p. 36.

Episcopii Bisericii Române Unite au fost de asemenea reţinuţi. Ei au fost adunaţi la Ministerul de Interne, iar de acolo duşi la o altă destinaţie, separată de mănăstirea Neamţ − la (mănăstirea) vila de vară din Dragoslavele a Patriarhului Iustinian, sub regim de penitenciar.

Cei 25 de preoţi au fost „cazaţi" în clădirea şcolii de cântăreţi a mănăstirii Neamţ, într-o cameră mare, cu 25 de paturi (pat de fier, lenjerie cazonă, saltea, pătură de cal, pernă umplută cu paie). La această mănăstire, ca de altfel peste tot, preoţii întâmpinau greutăţi, mai ales în ceea ce priveşte problema hainelor de schimb, în special a „albiturilor" de rezervă. Când îi luaseră din casele lor, Securitatea nu i-a lăsat să îşi ia cu ei haine de schimb, doar hainele ce le aveau pe ei. Un moment important, referitor la haine, s-a petrecut când deţinuţii au primit un colet colectiv. Au primit fiecare două perechi de indispensabili, ciorapi şi batiste. În camera celor 25 s-a pus întrebarea cine a fost binefăcătorul. Li s-a spus că Mitropolitul ortodox al Moldovei din Iaşi, Sebastian Rusan[164]. În realitate însă, coletul a venit de la Nunţiul O' Hara[165].

Grupul de preoţi greco-catolici a fost vizitat de exarhul mănăstirilor din Mitropolia Moldovei, Teoctist Arăpaşu, cu intenţia de a-i trece la ortodoxie. Acesta a venit la mănăstirea Neamţ în jurul sărbătorii „Intrarea Maicii Domnului în Biserică" (21 noiembrie). Teoctist Arăpaşu i-a poftit pe preoţii greco-catolici: „În casa ortodoxie: să veniţi cu experienţa voastră, cu cunoştinţele, cu calităţile voastre şi atunci va fi bine". Acesta a fost luat în primire de preotul Nicolae Brînzeu, care era purtătorul de cuvânt al preoţilor greco-catolici închişi la mănăstirea Neamţ. Discursul Canonicului Brînzeu a fost energic şi ofensiv, astfel încât Teoctist Arăpaşu a afirmat că nu a venit

[164] A se vedea nota informativă din 6 ianuarie 1949, pagina 114.
[165] Iuliu Raţiu (manuscris), „*Revenirea"*, p. 19.

pregătit pentru polemică, ci numai să tălmăcească invitarea mai marilor săi la ortodoxie.

Teoctist Arăpaşu a revenit după câteva zile, iar de această dată a chemat fiecare preot individual în biroul comandantului de lagăr. Aici Teoctist a convins patru persoane să adere la ortodoxie. Aceştia au fost: Titus Berinde – Sighetul Marmaţiei, Vasile Câmpeanu – Mirişelul Mare (Maramureş), Ladislau Teglaşiu – Timişoara (grav bolnav, operat imediat ce a ajuns acasă), Alexandru Chişiu – Cordău, Bihor (soţia acestui preot era acasă bolnavă de cancer la gât)[166]. Acestora din urmă li s-a spus că, dacă nu vor face trecerea la Biserica Ortodoxă, nu vor fi trataţi.

Elitele Bisericii Greco-Catolice au stat la mănăstirea Neamţ în perioada 31 octombrie 1948 – 1 martie 1949, după care au fost mutate la mănăstirea Căldăruşani.

[166] Iuliu Raţiu (manuscris), „*Revenirea”*, p. 22.

3.9.1. Documente

NOTA[167]

Sursă: D.R.S.P. - Iaşi
Rap. 5.121/6.I.1949
J1.7270/8.I.1949

131 / 6 Ianuarie 1949

În ziua de 3 Ianuarie a.c. [1949], orele 12, Mitropolitul Sebastian[168] al Sucevei şi Maramureşului a sosit la mănăstirea Neamţului[169].

Primit de stareţul mănăstirii Merchisedec, i-a prezentat situaţia mănăstirii, după care Mitropolitul Sebastian arată că este delegat din partea Patriarhiei.

După vizitarea a două schituri a mănăstirii Neamţului, intenţionând să viziteze şi preoţii catolici, a fost oprit de a-i vizita pe motiv că nu are autorizaţie. A arătat că a fost pe la Patriarhie, fiind informat de către Patriarhul Justinian cum că la mănăstirea Neamţ se găsesc preoţi catolici, spunând de asemenea că ar fi cazul ca aceştia să treacă la adevăratele sentimente ale ortodoxismului. De asemenea susnumitul a spus că aceştia nu vor sta mai mult de 10 zile urmând să se instaleze

[167] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 374.

[168] Sebastian Rusan s-a născut la 22 septembrie 1884, în Secăşel, judeţul Alba. În septembrie 1948 devine Arhiepiscop de Suceava şi Maramureş, iar la 26 februarie 1950 a fost ales Arhiepiscop de Iaşi şi Mitropolit al Moldovei. A încetat din viaţă la 15 septembrie 1956.

[169] Preoţii greco-catolici au stat la mănăstirea Neamţ în perioada 31 octombrie 1948 – 1 martie 1949.

în locul lor în Seminarul Monahal, pentru care au şi fost numiţi profesori respectivi printre cari 4 episcopi.

La plecare Mitropolitul Sebastian a intenţionat să înmâneze preotului catolic Brînzeu Nicolae un pachet cu rufe de schimb, acesta fiind rudă cu soţia susnumitului preot, însă acest lucru totuşi nu l-a făcut.

NOTE[170]

Asupra discuţiilor dintre preoţii greco-catolici internaţi la Şcoala de Cântăreţi de la mănăstirea Neamțului şi interceptate de către informatorul nostru „SCRUTĂTOR”[171], introdus în acel lagăr timp de două săptămâni, în cursul lunilor noiembrie-decembrie.

1. Dr. Brînzeu Nicolae, arhipresbiter capitular de la Episcopia greco-catolică a Gorjului[172].

Este figura cea mai reprezentativă dintre toţi preoţii uniţi de la seminarul Monahal „Mănăstirea Neamțului”.

După circa 3 zile de cunoaştere / împrietenire declară informatorului nostru următoarele:

---

[170] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, filele 330-340.

[171] „SCRUTĂTOR” - Care privește atent, pătrunzător, care analizează minuțios. Cf. *Dicţionar Explicativ al Limbii Române,* Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2009. Informatorul de la mănăstirea Neamțului a fost un preot ortodox: protopopul din Bârlad, pe numele de Baltazar, care este amintit de Iuliu Rațiu în (manuscris), *„Revenirea” din 1948 sau Unificarea Bisericilor Româneşti. Păţaniile mai multora, Amintirile şi comentariile unuia care şi el a trăit-o*, Arhiva Episcopiei Greco-Catolice de Lugoj, Fond *Iuliu Raţiu*, p. 35.

[172] Episcopia Lugojului.

„Sunt coleg de clasă cu Primul Ministru, Dr. Petru Groza. Am făcut liceul împreună la Budapesta, eu fiind primul în clasă, el mai la coadă."

„Adesea îi făceam problemele la matematică, în special Petre Groza îşi aminteşte cu plăcere de zilele acelea şi le povesteşte tuturor prietenilor comuni, astfel la Lugoj, venind vorba într-un cerc de prieteni de legăturile din copilărie spunea:

- Pentru fiecare problemă făcută de Brînzeu, cât şi pentru fiecare greşeală ce risca îi dădeam câte un pumn. Închipuiţi-vă aşa mic cum îl vedeţi era şef şi la gimnastică, eu voinic şi cu conformaţie atletică, îi eram supus."

„În 1947, la 5 Mai, ne-am întrunit la Budapesta clasa respectivă pentru a comemora 40 ani de la intrarea în liceu. Ne-am fotografiat şi ziarele au reprodus această fotografie." (Organele noastre de la Serviciul de Securitate Piatra Neamţ, în urma instrucţiunilor primite făcând control asupra internaţilor au găsit la preotul Brînzeu fotografia cu dl. Prim Ministru Petru Groza, care se anexează alăturat)[173].

Intrând în discuţie mai aprofundată asupra relaţiilor actuale ale dr. Brînzeu cu Primul Ministru Petru Groza, acesta declară informatorului:

„Primul căruia i-a propus ca să-l urmeze în politica Frontului Plugarilor eu am fost. Eu am refuzat pentru considerentul că eram consecvent cu trecutul meu, fiind adept convins al politicii naţionaliste. Văzând că nu a reuşit a trimis la mine personal pe Dl. Profesor Vlădescu Răcoasa pentru a-mi propune preşedinţia organizaţiei P.N.P. din judeţul şi oraşul Lugoj, având mandat de deputat asigurat cât şi o serie de servicii familiei mele. D-l Răcoasa mi-a spus categoric:

[173] Despre această fotografie Nicolae Brînzeu pomeneşte în *Jurnalul unui preot bătrân*, p. 738.

„Dl. Prim Ministru doreşte cu insistenţă ca să faceţi parte din Parlament”

Am refuzat nu de alta, dar instrucţiunile ce le aveam de la Vatican erau de aşa manieră că eliminau din familia catolică pe orice membru care ar fi aderat la politica comunistă sau filocomunistă.

Cu toate acestea niciodată nu venea în Deva sau Lugoj fără să ne fi întâlnit, ca tot aşa de câte ori mă duceam eu la Bucureşti trebuia să mă întâlnesc cu el, altfel se supăra foc. Locul unde ne vedeam era la Preşedenţie, mai rar la el acasă, unde de obicei luam masa sau la un prieten comun (nu mi-a spus numele).

Acolo am avut prilejul să cunosc o serie nesfârşită de chestiuni şi secrete de Stat, mai ales că mă duceam după unele intervenţii.

Astfel, m-am prezentat la dl. Prim Ministru Petru Groza în cazul preotului Surdu[174] de la Biserica Unită din Paris. Acest

[174] Gheorghe Surdu s-a născut în localitatea Boian, judeţul Sibiu, la data de 11 iunie 1914. Studiile le-a făcut la Academia de Teologie din Blaj, apoi în Franţa, la Strasbourg. La Paris, în anul 1946 a înfiinţat „Societatea Bisericii Greco-Catolice Române”, a primit autorizaţia de funcţionare de la Ministerul Afacerilor Interne din Franţa. Tot aici a deschis o capelă pentru românii greco-catolici şi un cămin franco-român pentru studenţii care doreau să studieze în capitala Franţei. În anul 1947 a dorit să viziteze România, astfel preotul Gheorghe Surdu a ajuns la Episcopia de Lugoj în acel an. La Lugoj s-a întâlnit cu preoţii Ioan Ploscaru şi Dumitru Sălăgean, iar aceştia au dorit să formeze o asociaţie „disponibilă” Bisericii. Această asociaţie a fost aprobată de Episcopul Ioan Bălan, chiar şi-a manifestat episcopul dorinţa de a activa şi el în această asociaţie, dar preotul Gheorghe Surdu a fost arestat chiar în anul 1947. În fişa matricolă penală întocmită la Direcţia Securităţii Bucureşti nu a fost trecută cetăţenia deoarece Gheorghe Surdu era preot în Franţa. De aceea la cetăţenie este scris „nu este clară”. Surdu a fost reţinut 2 ani, din 1947 până în 1949. În anul 1957 i s-a emis un nou mandat de arestare, nr. 270 din 31 martie 1957, pentru fapta de înaltă trădare conform articolului 194 C.P. A fost condamnat la 8 ani închisoare, până la data de 20

preot de la Mitropolia Blajului aplecat în Franţa la studii. Acolo prin ajutorul refugiaţilor politici din România a cumpărat în Paris o clădire unde a amenajat o capelă greco-catolică şi un cămin pentru studenţi şi eventualii refugiaţi fără căpătâi. Lucru ce l-a impresionat şi pe Dl. Ştefan Voitec, pe atunci [1946] Ministrul Instrucţiunii, care a şi trecut postul de preot în bugetul Ministerului Cultelor. Acest preot făcea în Franţa o intensă propagandă contra regimului din România, făcând din instituţia creată un nucleu de rezistenţă naţională românească în Franţa. Trebuiau însă să primească instrucţiuni noi din ţară şi s-au grăbit să-l trimită tocmai pe el, bănuind că sub haina de preot va trece neobservat şi îşi va putea îndeplini misiunea în bune condiţiuni. Ajuns în ţară acest preot transmite scrisori şi memorii verbale d-lui Iuliu Maniu. Are de asemeni o serie de convorbiri telefonice cu Parisul, cu diferite personalităţi române, convorbiri ce au fost interceptate. De asemeni ia contact cu nunţiul Apostolic O'Hara şi cu toţi episcopii catolici şi greco-catolici, cărora le transmite diferite informaţii din Franţa de la oamenii politici şi de la studenţi. Această situaţie este interceptată intenţionat de către Siguranţă. Vrând să plece în Franţa cu instrucţiuni primite de la dl. Iuliu Maniu şi de la alte persoane, pe Aeroportul Băneasa este oprit de un agent de Siguranţă sub pretextul că paşaportul cu numărul preotului nu este valabil, deoarece a plecat altcineva cu dânsul şi-l invită la Siguranţă unde stă câteva zile şi apoi e dus la Văcăreşti, unde este şi astăzi închis.

---

iulie 1963. Condamnarea a durat 6 ani deoarece i s-a calculat prima detenţie din 2 iulie 1947 – 9 aprilie 1949. După 1990, Gheorghe Surdu s-a reîntors în Franţa, iar în septembrie 1991, a fost numit superior al Misiunii greco-catolice din Paris. Cf. *Fişă matricolă penală Surdu Gheorghe*, accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/S/S%2015.%20Strachescu%20-%20SusuiO.N.U./Surdu%20Gheorghe/index.php, (9 iunie 2013).

Toţi episcopii greco-catolici au făcut intervenţii la dl. Prim Ministru Petru Groza pentru a-l pune în libertate. Nunţiul Apostolic O'Hara a mers la Dl. Ştefan Voitec, în zadar. Atunci episcopii catolici uniţi, cunoscându-mi legăturile ce le am personal cu dl. Dr. Petre Groza, mi-au dat sarcina să fac o ultimă intervenţie şi iată ce mi-a spus:

- Au fost la mine toţi episcopii uniţi şi catolici în frunte cu Nunţiul Apostolic pentru a elibera pe preotul Surdu. Am vorbit cu Teohari şi acesta mi-a spus că este imposibil, deoarece agenţii din Paris au semnalat preotul acesta ca pe un element extrem de periculos. Mi-a vorbit de Maniu, de convorbiri telefonice, etc.

Vorbind cu Ana Pauker de această situaţie aceasta mi-a spus: "Petre, Petre, fereşte-te de oameni căci vei avea şi alte decepţii".

Am pe masă tablouri cu toţi preoţii închişi, şi nu o dată intervin pentru eliberare, dar nu pot face mare lucru, astfel: în Eparhia Oradiei au fost arestaţi mai mulţi preoţi pentru că ar fi împărţit cărţi de rugăciune şi iconiţe la credincioşi. Imediat ce mi s-a semnalat acest lucru am dat ordin să fie puşi imediat în libertate. S-a prezentat însă Teohari cu un dosar din care rezulta că aceşti preoţi au colportat cărţi din timpul lui Antonescu cu articole anti-bolşevice care erau şterse din tabla materiilor, dar care se găseau în cuprinsul volumelor.

Venind în această chestiune la mine Episcopul Oradiei, Nicolae Popovici[175], îi fac observaţie că m-a dus în eroare şi îl întreb: - Unde este găzduit? - La Athenée Palace. Pleacă imediat la Patriarhie că Teohari te arestează. Zăpăcit de acest lucru episcopul Popovici fuge din biroul meu de la Preşedenţia

[175] Nicolae Popovici s-a născut în localitatea Biertan la 3 ianuarie 1903. A fost Episcop Ortodox de Oradea, în perioada 28 iunie 1936 – 4 octombrie 1950.

Consiliului uitând să-şi ia paltonul şi pălăria. L-am întors de pe stradă, prin şeful de cabinet, să şi le ia şi când te gândeşti că pe acesta l-am trimis în Comisiune de două ori la Moscova, având pretenţia de a fi Mitropolit.

Întrebându-l informatorul nostru pe preotul Brînzeu cum se poate menţine Dr. Petru Groza Preşedinte de Consiliu. Acesta îi răspunde: L-am întrebat pe Groza şi mi-a răspuns astfel:

Prin prezenţa mea am impresionat pe Stalin care mi-a arătat întotdeauna mare solicitudine. În interior, în Partidul Comunist, sunt mari neînţelegeri. Astfel pe de-o parte este partida condusă de Ana Pauker, Vasile Luca, Teohari, Chişinevschi, etc., partida jidanilor cum li se mai spune, care se bucură de sprijinul ruşilor, şi de altă parte de grupul G. Dej.

Prim Ministru normal ar trebui să fie acesta din urmă, lucru ce nu convine însă partidei opuse şi nici lui Stalin, pentru a se evita reeditarea unui nou caz Tito. De aceea atâta timp cât va dăinui această situaţie voi rămâne Preşedinte de Consiliu. Eu caut să aibă impresia că fac parte din fracţiunea Ana Pauker. Şti cum sunt? Ca un somnambul care merge pe marginea unei prăpastii şi e gata, gata a se prăbuşi în clipa trezirii. Dragă Brînzeu, de clipa asta îmi este frică. Fără mine în fruntea Guvernului ar fi fost şi mai rău. Pe cât am putut am încercat să câştig timp, să îndulcesc loviturile ce se dădeau ţării, să zădărnicesc planuri şi proiecte care în alte ţări ca: Bulgaria, Polonia, Ungaria şi-au găsit cu ani înaintea noastră înfăptuirea, iar la noi abea acum şi cu extrem de multe îndulciri, aceasta fiind exclusiv opera mea. În concret, la formarea Guvernului din 6 Martie, după plecarea lui Rădescu[176]. În casa din Parcul

[176] Generalul Nicolae Rădescu la 28 februarie 1945, îşi prezintă demisia Regelui, datorită presiunilor Moscovei. Din 7 martie 1945, Petru Groza, noul preşedinte al Consiliului de Miniştri, îi fixează Generalului Rădescu domiciliu obligatoriu, până la 15 iunie 1946, când acesta, părăseşte România.

Filipescu, în faţa acestui birou, i-am spus lui Vîşinschi că primesc a fi prim Ministru dacă Stalin îmi confirmă respectul: legalităţii, proprietăţii şi al Bisericii. După o zi se prezintă Vîşinschi şi îmi declară că Stalin a acceptat. Legalitatea însă a rămas numai un cuvânt şi o promisiune, o diplomaţie. Astfel, cu toate stăruințele mele, cu toate ameninţările mele, cu toate intervenţiile în Guvern şi pe lângă ruşi, Antonescu este condamnat la moarte.

Una din cele mai odioase crime pe care martori la vreme vor testa că nu am dorit-o, nu am organizat-o şi nu am provocat-o, ci dimpotrivă. Acelaşi lucru şi cu Maniu. Îţi aminteşti cum înainte de Armistiţiu aşteptam împreună cu tine pe Maniu la Mediaş ca să avem o convorbire. Tu ai plecat însă, iar eu am aranjat ca să urmez politica lui Maniu şi chiar am pus baza unui program şi am format chiar o listă de membri ai Guvernului în care Ministru al Cultelor figura Constantinescu Iaşi.

Împotriva legăturilor de prietenie, împotriva legalităţii garantate de Stalin, Maniu şi colaboratorii sunt condamnaţi la pedepse formidabile. La fel, la timp, se va şti cât am luptat să evit acest act de ilegalitate.

Proprietatea a devenit o ficţiune. Uită-te, s-a luat tot, dar absolut tot. Am rămas un om sărac. Copiii mei nu vor avea de la mine nimic. Mi s-a luat moşia şi moara mi-o lăsase, nu o naţionalizase, că nu făcea în 24 ore decât 9.800 kg. făină. Totuşi am cerut să o naţionalizeze ca să nu se zică că am fost exceptat, favorizat. Din această pricină cu familia mă găsesc în rele raporturi. Soţia mea este absentă de la orice festivitate, este ostilă politicii ce o fac. Orice explicaţie că nu sunt comunist şi că nu pot da înapoi, că orice încercare de părăsire a puterii ar fi o catastrofă pentru mine, familie şi ţară, totuşi ea nu vrea să audă şi mă tratează cu ironie şi răutate şi o recunosc că pe bună dreptate.

Biserica. În ultima audienţă avută la Stalin, acesta îmi spune: „Cum e posibil că în Bugetul unui Stat de democraţie populară să mai apară o sumă prevăzută pentru întreţinerea cultului?" la care i-am răspuns: „Biserica română are un trecut şi în prezent lucrează pe drumul democraţiei". Am reuşit să o menţin în Buget şi socot că e unul din cele mai mari succese personale în acţiunea de guvernare de astăzi.

Iată un rezultat favorabil, la fel ar fi trebuit să fie şi celelalte, dar am spus-o - atât am putut - .

De altfel preotul Brînzeu vorbind despre trecerea pe care o are [la] Dl. Prim Ministru Dr. Petru Groza în Guvern, se destăinuie sondei noastre informative:

Am cerut să-mi uşureze obţinerea unei vize de paşaport a unui fiu al meu, funcţionar la B.N.R., mi-a promis dar nu a făcut nimic. Am cerut, fiind Ministru *Ad-Interim* la Culte după plecarea lui Mihail Ralea, să menţină şi mai departe funcţia de Canonic la Blaj, îmi spune:

„Se poate să nu te servesc, dă-mi hârtia Episcopului."

O dau, o înregistrează la Preşedenţie şi spre surprinderea tuturor primesc următorul răspuns din partea Ministerului Cultelor:

„Cu tot avizul favorabil al d-lui Preşedinte de Consiliu vi se pune în vedere că nu vi se admite cererea."

De asemenea din proprie iniţiativă s-a oferit să facă nişte carnete C.F.R. Prea Sfinţitului Episcop greco-catolic din Lugoj. Rezultatul că ceea ce putea face un cântăreţ nu a putut face Primul Ministru şi Ministru al Cultelor. Este o figură teatrală, un Vasilache, dirijat din umbră.

De altfel, Dl. Groza nu se sfieşte a spune că va fi lichidat tot atât de uşor ca şi Tătărescu. Astfel acasă, în dosul biroului, are o icoană reprezentând pe Isus Hristos răstignit pe cruce.

Şi spune Domnia sa:

„Într-o zi aud: − Petre, Petre. Întorc capul şi văd că vorbea icoana: − Scoate-mi un cui ca să-ţi dau un picior în ... !?”

Este cunoscută slăbiciunea colegului meu pentru femei.

Astfel într-o zi Teohari Georgescu avea absolută nevoie de dl. Petru Groza. Vine la Preşedenţie de unde Şeful de Cabinet îi spune că dl. Prim a plecat cu o doamnă pe jos şi nu ştie unde.

„Îţi închipui, Brînzeu, mă rătăcisem la şosea prin nişte boscheţi. Nu trece mult şi iată pe Teohari. Îi spun: − Bine că te-am pus Ministru de Interne ca să găseşti pe alţii, nu pe mine.”

La fel Dl. Groza povesteşte şi această întâmplare. Cu ocazia instalării la Preşedenţia de Consiliu, o doamnă tânără i se prezintă cerându-i să fie luată în serviciul personal al Domniei Sale.

El îi ripostează: − Dumneata îţi dai seama ce ceri?

La răspunsul afirmativ a repartizat-o în birourile din aproprierea sa.

Cu Primul Preşedinte am avut adesea discuţii în privinţa comunismului. Ultima dată i-am spus: „Comunismul să se ocupe de probleme economice nu de cele metafizice, aceste să fie lăsate pe seama Bisericii.”

„Da! Da! Sunt de acord”, mi-a spus Premierul.

Tot Dl. Groza mi-a mai spus:

„În Rusia acum este la ordinea zilei Panslavismul, mai mult decât comunismul. În locul Internaţionalei se cântă un imn închinat ideii Panslave. Internaţionala se mai cântă la noi şi în alte state. Fii sigur că în clipa când Panslavismul va fi o realitate, Moscova cea dintâi va da cu piciorul comunismului.”

În continuare preotul Brînzeu declară: „Am cunoscut şi pe Burducea[177], sinistră figură a preoţimii româneşti. Acesta a

[177] Constantin Burducea – Ministru al Cultelor în Guvernul Petru Groza.

comis o greșeală, care apoi a comis-o şi Primul Ministru Petru Groza.”

Vizitând Episcopia de Oradea, un protopop îi turna mereu în pahar, încât a început să vorbească şi una şi alta, aşa că venind vorba de Unirea Bisericilor Burducea spunea:

„Stalin s-a înţeles cu Partidul Comunist din România (Teohari Georgescu) şi cu Tito în Iugoslavia pentru a distruge Catolicismul. În Iugoslavia evenimentele au eliminat posibilitatea, în România vedem care este situaţia.”

Tot preotul Brînzeu declară:

Am un fiu la Timişoara, profesor Universitar la Facultatea de Medicină, la specialitatea chirurgie. Cu ocazia unei vizite în Regiunea Timişoarei, un secretar de la Ambasada Americană a suferit un accident de automobil. S-a cerut să se expedieze un medic cu avionul la Timişoara, dar s-a răspuns că nu e nevoie, deoarece operaţia o şi făcuse Dr. Brînzeu. Între profesor şi pacient s-a legat o strânsă prietenie, care a dus la confidenţe, astfel:

„De ce se mişcă aşa de greu americanii pentru a veni în ajutorul statelor cotropite de ruşi?”

Răspunsul americanului a fost:

„Rusia este aici, permanent şi violent aici, pe când americanii sunt departe la mii de leghe. Ne dăm interesul ca fiecare din noi, din orice colţ al Europei, să arătăm grozăviile făcute de ruşi. Avem strânse legături cu toate centrele de informaţii ca această acţiune să fie cât mai corectă, dar e prea departe de noi şi toate sunt privite din perspectiva depărtării ca prin fum. Dar să ştii că odată America pornită nimic nu o mai poate opri. Şi fii sigur că noul Pearl-Harbour va izbucni.”

Deşi acest Secretar de Legaţie a plecat din ţară, fiul meu continuă să aibă legături cu Ambasada Americană.

Nu s-a înscris la niciun partid şi nici nu a trecut la ortodoxie. S-a declarat fără de confesiune. E posibil să-l fi ajutat Petre Groza ca să nu fie epurat sau compromis.

Cu ocazia numirii Anei Pauker ca Ministru de Externe al României, am fost la Groza unde am avut următoarea convorbire:

„Am acceptat numirea Anei Pauker ca Ministru de Externe pentru următoarele motive: fiind cunoscute relaţiile ce le are cu Stalin, acesta la cererea ei ne va reduce datoriile de război şi ne va retroceda regiunea Herţa.

Ana Pauker a făcut însă şi greşeli imense, astfel în 1944 a declarat că de ce noi românii cerem Ardealul, că nu avem drept, deoarece numărul cel mai mare de locuitori sunt maghiari, deci al lor să fie. Ulterior a retractat, dar ce folos pentru o persoană ce candidează la un post aşa de mare, nu e permis asemenea gafe. Nu poate fi comparată cu Tătărescu, care ne-a reprezentat aşa de magistral la Conferinţa de Pace. La scadenţă a fost însă grosolan dat afară."

Îi spune atunci:

„De ce nu o botez pe Ana Pauker ca şi pe Teohari Georgescu?"

Dl. Groza a protestat vehement că nu e adevărat, Teohari e român şi e creştin.

Eu am replicat:

„Tot ce e posibil, totuşi eu aşa ştiu."

(Referitor la această discuţie preotul Brînzeu se adresează preotului protopop Chinezu din Bucureşti):

„Părinte Chinezu, ai auzit că Teohari a fost evreu?"

La aceasta răspunde: „Da, am auzit vorbind cu părintele Dănilă de la Biserica Unită, unde sunt şi eu, că el ar fi botezat pe Teohari, care până la botez se chema Burah Tescovici."

Vorbind cu Groza despre sistemele comuniste, acesta la un moment dat declară:

„Pentru comuniști în atingerea ţelului nimic nu e amoral. La 6 Martie 1944 când s-au împuşcat comuniştii, aceştia nu au fost atacaţi de către agenţii lui Rădescu, ci de comuniştii înşişi. Ce contează 15-20 de morţi când e de atins un scop, care în desfăşurarea comunismului nu este decât o etapă?”

El declară:

„Sunt pentru o Unire, cu condiţia ca aceasta să se facă cu Roma.”

Permanent aprecia diplomaţia Vaticanului afirmând:

„Este cea mai obiectivă şi în acelaşi timp foloseşte metodele cele mai demne.”

Mi-a povestit următoare întâmplare în ce fel erau calificaţi Miniştrii noştri Plenipotenţiari.

Preşedintele Roosvelt trimisese pe lângă Sft. Scaun ca trimis extraordinar pe dl. Robert Tylor. Acesta în Audienţa de la Sft. Părinte i-a solicitat să-i indice un Ministru care să-i servească ca şi ghid, până ce se va familiariza cu noua funcţiune. Sft. Părinte i-a recomandat pe dl. Petrescu-Commen[178] Ministrul României. La fel la Viena era Ministru Mitilineu, ales un fel de magistrat al Corpului Diplomatic.

Ce diferenţă de la acest apogeu la Ana Pauker.

Vorbind în continuare de Sf. Scaun, spune că aşa de apreciat e că ţări necreştine îşi trimit ambasadori ca: Japonia, China, India, etc.

În continuare preotul Brînzeu mai declară: „Am fost la Groza imediat după constituirea Guvernului din 6 Martie 1945 şi mi-a declarat:

<<L-am lucrat pe Mihalache în foi de viţă. Vîșinschi era gata să-l accepte din partea Naţional Ţărăniştilor în Guvern, atunci eu personal i-am prezentat o fotografie în uniforma

[178] Nicolae Petrescu-Commen – ministru plenipotențiar al României la Vatican în perioadele 1930-1932 și 1938-1940.

Frontului Renaşterii, cât şi dosarul cu plecarea ca voluntar pe frontul de răsărit. Acest dosar Mihalache reuşise să-l fure ca apoi Serviciul Secret din Bucureşti să-l fure din nou de la dânsul.

Pe Iuliu Haţieganu eu l-am pus Ministru scoţându-l din puşcărie.>>"

Pentru completarea acestui aspect al Raportului prezentat se mai anexează următoarele informaţii provenite de la preoţii: Folea Augustin - Canonic din Blaj, Radu Aurel - Secretar Mitropolitan Blaj, Olteanu Alexandru - Secretarul Canonicilor Făgăraş, Popa Eugen - profesor de Teologie şi Cristea Ioan din Blaj.

În luna Septembrie 1948 I.P.S. Mitropolit Suciu din Blaj a sfinţit o biserică în judeţul Făgăraş. Cu acest prilej a ţinut un mare discurs. La ieşirea din sat I.P.S. Suciu a fost arestat şi dus cu o maşină la Siguranţa din Codlea, lângă Braşov. A fost vârât în beci şi ţinut două zile. I s-a pus pe cap o pătură ca să nu vadă unde este dus. Dându-i-se drumul, s-a dus în audienţă la dl. Petru Groza, care i-ar fi declarat:

„Nu ştiu nimic de aceste abuzuri. Dacă ele se fac totuşi, vinovate sunt organizaţiile locale Comuniste, care îşi fac de cap şi care au ordin de a persecuta pe Catolici - Moscova. Dvs. trebuie să vă opuneţi, să îndemnaţi lumea la rezistenţă şi să pună pe fugă pe aceşti intruşi."

Mitropolitul Suciu se duce în vizită la Ministrul Cultelor, unde este primit de dl. Stanciu Stoian, care la fel declară:

„Nu ştiu nimic, cer scuze. Sunt măsuri luate peste capul nostru, de o putere străină cu concursul Partidului Comunist."

Întors la reşedinţă, Mitropolitul Suciu, ţine de la amvon o cuvântare formidabilă în care afirmă:

„Trăim Vinerea Patimilor Bisericii Româneşti de rit greco-catolic. Am fost la dl. Prim Ministru Petru Groza care a

declarat că Guvernul ţării nu are niciun amestec în aceste persecuţii, o forţă străină de noi ne impune această comportare.

Va veni vremea când fără frică, de la înălţimea aceluiaşi, să vă declar cine este acea ţară şi încotro îi erau graniţele."

Revenim la preotul Brînzeu:

Fiind la masă la dl. Prim Ministru Petru Groza a venit vorba de schimbarea Secretarului General preot Vaşca de la Ministerul Cultelor.

„L-am înlocuit pe Vaşca. Se făcea caz că ar fi omul lui Bodnăraş, deoarece amândoi sunt din Bucovina. Ministrul Războiului e în dizgraţie că ar fi antisemit. De altfel sistematic i s-au scos oamenii de la mai toate Ministerele. Am pus pe Dr. Manu, fost Prefect - tot din Frontul Plugarilor."

Despre Dr. Petre Manu, preotul Brînzeu spune:

„Ştiu că e căsătorit cu o evreică şi mai ştiu că fraţii ei au făcut mari afaceri în regiunea Blajului."

Preotul Brînzeu declară apoi cum s-a procedat cu solicitarea C[ucerniciei] Sale de a trece la ortodoxie.

S-a prezentat un deputat Comunist „Cristescu" la Lugoj, cu invitaţia din partea d-lui Prim Ministru Groza de a trece, căci de nu riscă să aibă neplăceri. El a răspuns cu legea. Cristescu a început să insulte Biserica Ortodoxă spunând că e materialistă şi că Biserica Unită trecând la ortodoxism o va renova.

De altfel felul cum înţelege preotul Brînzeu această unire se vede şi din anexata notă de discurs ce l-a ţinut în numele tuturor preoţilor internaţi la Seminarul Monahal din mănăstirea Neamţ părintelui Teoctist Arăpaşu[179], delegatul Î.P.S. Justinian, Patriarhul României.

Pe patriarh în face ţigan din Vâlcea.

[179] În această perioadă Teoctist Arăpaşu era Exarhul Mănăstirilor ortodoxe din Mitropolia Moldovei.

Venind vorba de alegerea Î.P.S. Rusan, Episcopul ortodox al Maramureşului ca Arhiepiscop al Sucevei, preotul Brînzeu spune:

„Groza mi-a spus că-l va face Mitropolit deoarece când s-a căsătorit el l-a cununat. La aceasta a adăugat că un băiat de al Episcopului RUSAN ia în căsătorie fata lui Justinian."

Preotul Brînzeu mai spune:

„În familie se aranjează şi azi ca şi altădată oamenii. Mai ales că Emilian Antal, Vicarul de la Suceava era un om de-a lui Bodnăraş."

De altfel, aşa cum se putea constata din rapoartele privitoare la ceilalţi preoţi, tuturor episcopilor greco-catolici ce s-au perindat în audienţă sau la masă la dl. Petru Groza li s-ar fi spus acelaşi leit-motiv:

„Fără mine ar fi şi mai rău!

Eu temporizez, amân sau îndulcesc, posteritatea va decide."

(Note după declaraţiile preoţilor Folea, Olteanu, Rusu, Cristea, Popa etc.)

Tot preotul Brânzeu vorbind despre situaţia episcopilor, a preoţilor catolici din Ucraina, din Polonia Sovietică şi din Rusia Subcarpatică, spune:

„Încă de acum trei ani de când Stalin a dat faimosul decret de trecere a tuturor catolicilor la ortodoxie, sunt închişi toţi episcopii. Unul dintre ei, Episcopul Comisin, în vârstă înaintată, fost la Episcopia Tarnopol, lângă Carpaţi, a murit. Informaţia mea e categorică.

La fel şi cu episcopii noştri care sunt închişi. Din şase, trei sunt bolnavi şi cu regim. Frenţiu de la Oradea sigur va fi cea dintâi victimă."

...

NOTA[180]

132 / 22 Octombrie 1949

Otto Ganisius Pfarenkopf[181] a fost secretarul şefului ordinului iezuit LIPSCHI până în 1932. În 1933 a funcţionat la mănăstirea iezuită din Cernăuţi, fiind în subordinea Mgr. Cosca.

Între 1935 şi 1940 împreună cu canonicul Nicolae Brînzeu şi preoţii Anton Durcovici[182] şi Gabor a fost iniţiatorul difuzării presei catolice, încurajând publicaţiile „Farul Nou", „Raiul Copiilor" şi „Paradisul Tinereţii". În această perioadă de timp a avut legături cu legionarul catolic Dr. Bulbuc şi cu Av. Legionar Anton Vladimir Frollo. În 1941 după rebeliune a mers la Închisoarea Malmaison, unde a spovedit pe legionarii catolici închişi înlesnindu-le comunicarea cu exteriorul.

Pfarenkopf care a funcţionat din 1906-1924 în India Ceylon şi Extremul Orient, este foarte cult şi fanatic. A fost ales de Cizar[183] timp de mai mulţi ani ca confesor personal.

SURSA: „Joseph" Valoarea: sigură

---

[180] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, f. 372.

[181] Farrenkopf Otto Canisius s-a născut la data de 5 februarie 1888, în Buchen (Baden-Würtemberg), Germania. A fost preot iezuit, Superiorul general al Congregaţiei Maica Domnului din Cluj. A stat în penitenciarele regimului comunist 16 ani şi o lună. În această perioadă a fost şi la închisoarea din Sighet, eliberat la 4 iunie 1969, fiind declarat nebun.

[182] Durcovici Anton – Episcop Romano-Catolic la Iaşi. S-a născut la data de 17 mai 1888 la Bad Deutsch-Altenburg (Austria). A murit la închisoarea din Sighet după 2 ani jumătate de detenţie în 10/11 decembrie 1951.

[183] Alexandru Theodor Cisar – s-a născut la 21 octombrie 1880 în Bucureşti. La 12 decembrie 1924 a fost numit arhiepiscop de Bucureşti şi administrator apostolic al Episcopiei romano-catolice din Iaşi. Activitatea sa la Bucureşti a durat până în anul 1948. În perioada anilor 1949-1953 a fost cu domiciliu obligatoriu la Orăştie într-o mănăstire franciscană. Spre sfârşitul anului 1953 a fost lăsat să se întoarcă la Bucureşti, unde a încetat din viaţă la 7 ianuarie 1954 şi a fost înmormântat în capela din Cimitirul Bellu.

Declaraţie[184]

Subsemnatul preot Dumitru Matei[185] născut în anul 1913, luna Iulie 28 în com. Sărata jud. Bacău, fiul lui Dumitru şi al Mari[a] cu ultimul domiciliu în Bucureşti str. Toamnei 109, declar următoarele:

Pe preotul Dumitru Romilă[186] l-am cunoscut încă înainte de anul 19[2]9, când subsemnatul eram intern la seminarul din Iaşi, str. Comănescu 6 şi dumnealui era paroh al catedralei catolice din Iaşi.

---

[184] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, filele 375-376.

[185] Dumitru Matei – născut la 28 iulie 1913, a absolvit Institutul Teologic din Iaşi, unde a fost hirotonit preot la 24 iunie 1939. În noiembrie 1948, Dumitru Matei a fost obligat să fugă din Iaşi. După 5 ianuarie 1949 s-a refugiat la mănăstirea Neamţ (în acest timp, aici se aflau şi preoţii greco-catolici), apoi în Bucureşti. La 18 mai 1950, preotul Matei a fost arestat de Securitate şi acuzat de „înaltă trădare". La 6 decembrie 1950, Curtea Militară a dat sentinţa definitivă: „condamnarea la moarte". Execuţia prin împuşcare a condamnaţilor la moarte Dumitru Matei, Romuald Druszcz şi Ioan Cudalbu a avut loc la 21 februarie 1951, ora 6.30, la Penitenciarul Jilava de lângă Bucureşti. Cf. Alois Moraru şi Dănuţ Doboş, accesibil online la adresa: http://www.ercis.ro/lumina/numar.asp?an=2001&numar=2&id=31(3 iulie 2013).

[186] Dumitru Romilă s-a născut în Huşi-Corni la 13 mai 1897. La 4 octombrie 1907 a intrat în Seminarul Episcopiei de Iaşi. În 1919 a fost trimis la Roma pentru continuarea studiilor teologice, unde a fost hirotonit preot în anul 1922. Acesta a fost acuzat de către regimul comunist de încălcarea Legii 351/1945 (legea sabotajului) şi Legii 302/1947 (legea comercializării), conform art. 33 din prima lege, deoarece nu a declarat vinul din posesia Episcopiei de Iaşi. Imediat după arestarea lui, ziarul *Scânteia*, din 26 august 1948, publica un articol denigrator la adresa preoţilor Anton Trifaş şi Dumitru Romilă, arestaţi la acea dată pentru „sabotaj" şi „sustragere de la inventariere". Cf. Alois Moraru şi Dănuţ Doboş, accesibil online la adresa: http://www.ercis.ro/lumina/numar.asp?an=2000&numar=7&id=142 (3 iulie 2013).

Dumnealui era originar din Huşi, studiile le-a făcut la Iaşi şi în Italia, la Roma.

Actualmente este ex-paroh al catedralei catolice din Iaşi din str. Ştefan cel Mare 56, în vârsta de peste 50 ani, necăsătorit.

Începând din anul 1939 şi până în 1948 a fost şeful subsemnatului, în calitate de paroh, iar subsemnatul ajutor de paroh. A fost paroh până la sfârşitul anului 1948, când a demisionat. În timpul cât a fost parohul subsemnatului am avut de la dumnealui dispoziţii de natură bisericească în ceea ce priveşte conducerea parohiei. Dispoziţii de natură politică nu am avut de la dumnealui, nici nu cunosc dacă a făcut vreun fel de politică.

Dumnealui a fost responsabil al averilor Episcopiei Catolice de Iaşi şi înainte de 1938 unic administrator al averilor Episcopiei Catolice de Iaşi. În această calitate a fost dat în judecată de autorităţile civile în 1948 pentru nereguli în chestia vinului şi a fost condamnat, după cât ştiu, la 6 luni închisoare.

Pe preotul Ivanciuc l-am cunoscut personal de când a fost numit paroh la Răducăneni, întrucât venea de acolo la Iaşi pentru diferite interese bisericeşti sau gospodăreşti. Nu pot preciza în ce an l-am văzut prima dată. Până la data fugii mele din Iaşi, Noiembrie 1948, dumnealui era încă paroh la Răducăneni, jud. Fâlciu. A făcut studiile la Hălăuceşti, jud. Roman, şi în Italia, e în vârstă de circa 40 ani, necăsătorit. Cu dânsul am avut legături colegiale, întrucât ne salutam şi schimbam câteva cuvinte de prietenie când venea la Iaşi. La dumnealui în parohie nu am fost niciodată. Chestiuni de natură politică nu am discutat cu dumnealui.

Din primăvara anului 1949, am găzduit de câteva ori la mănăstirea Pitar Moş din str. Pitar Moş, Bucureşti. Nu pot preciza de câte ori exact, cam de vreo 5-6 ori stând câte o noapte, două. Odată am stat circa 8 zile. În acest timp preoţii

deserventi ai Mănăstirii erau pr. Matei Ghiuzan[187] şi P. Dumitraş. Dumnealor ştiau că subsemnatul sunt urmărit, dar nu le-a spus pentru care motiv şi nici nu am vorbit cu ei vreodată despre organizaţia din care fac parte. Cât am stat acolo am făcut slujbe religioase după programul stabilit de pr. Matei Ghiuzan.

Uneori am făcut slujbe şi în afară de program.

Activitate de natură politică nu am întreprins în mănăstire.

La sfârşitul anului 1948 subsemnatul am fost la Mănăstirile Agapia şi Văratec intenţionând să mă camuflez acolo. La ambele mănăstiri am fost primit la arhondaric[188]. La ambele mănăstiri am spus că sunt vizitator. Nu le-am spus că sunt urmărit. Constatând că nu e posibil să mă camuflez, fiind şi la mănăstire control poliţienesc, am plecat fără a spune cuiva intenţia subsemnatului. La începutul anului 1949 am fost la Mănăstirile Secu şi Neamţ. La Secu am stat o noapte

---

[187] Matei Ghiuzan – s-a născut la Adjudeni, la 18 martie 1914. A urmat studiile seminariale la Hălăuceşti şi la Academia Teologică din Luizi-Călugăra. A fost hirotonit preot la 11 mai 1941. A activat la Hălăuceşti, la Institutul „Notre Dame de Sion" din Bucureşti, Săbăoani, Institutul „Sfânta Maria" şi capela „Saint Vincent de Paul" din Bucureşti şi Adjudeni. A fost închis de regimul comunist în perioada 1952-1955, iar după eliberare, a activat la Oneşti şi Bârgăuani, pentru ca în anul 1962 să fie din nou arestat. Eliberat în anul 1964, a activat la Pildeşti, Buruieneşti şi Mărgineni. S-a pensionat în anul 1984, pe motiv de boală, după ce suferise anterior trei intervenţii chirurgicale. Moare la 20 decembrie 1984, în casa parohială din Cioplea. Cf. Alois Moraru şi Dănuţ Doboş, accesibil online la adresa: http://www.ercis.ro/lumina/numar.asp?an=2010&numar=1&id=11 (3 iulie 2013).

[188] Arhondaríc, *arhondarice,* s. n. Aripă sau casă specială a unei mănăstiri rezervată găzduirii oaspeților; arhondărie – *Dicţionar Explicativ al Limbii Române,* Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2009.

intenţionând numai să vizitez mănăstirea, ştiind că nu e posibilă o camuflare.

La Neamţ am stat de cca. 4 ori. La Neamţ m-am dus pentru a mă ocupa de preoţii greco-catolici internaţi acolo în lagăr, despre care auzisem un zvon la Văratic şi Agapia.

Cel mai mult timp am stat la Neamţ cca. 8 zile: De la Bobotează 1949 până în duminica următoare. Nu am spus la nimeni că sunt urmărit, ci am pretextat că sunt venit să studiez slujbele şi pentru acest motiv am cerut învoire stareţului să rămân mai multe zile. Despre al doilea scop al venirii mele, adică constatarea existenţei şi felul traiului preoţilor din lagăr, nu am spus la nimeni. În timpul acestei şederii am fost legitimat de şeful postului şi comandantului lagărului, cărora le-am spus că sunt vizitator al mănăstirii. Chestiuni de natură politică nu am discutat cu călugării.

În următoarele vizite din Februarie - Martie 1949, am propus stareţului să trimitem ajutoare pentru preoţii greco-catolici internaţi şi dumnealui să treacă totul la magazia mânăstirii şi din magazie să li se dea şi cu ce voim să contribuim şi noi. S-au dat cca. 30 - 40.000 lei şi câte un rând de schimburi cu ciorapi, flanele, batiste, pentru 20 de persoane, ajutoare trimise din banii Nunţiaturii prin subsemnatul şi D-l. Brînzeu din Lugoj, fiul canonicului Brînzeu.

Toate aceste constatări de la Neamţ subsemnatul le-am comunicat şi Nunțiaturii.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau, susţin şi semnez.

Pr. D. Matei

3.10. Anul 1950

Anul 1950 a fost important, deoarece în această perioadă episcopii şi preoţii au fost duşi de la mănăstirea Căldăruşani la închisoarea de la Sighet. La Căldăruşani, pe lângă viaţa cotidiană[189], au fost şi aspecte remarcabile, cum ar fi sfinţirea de noi episcopi: Tit Liviu Chinezu şi Ioan Cherteş. Un aspect spiritual de la această mănăstire a fost următorul: preoţii au hotărât la Crăciunul anului 1949 să facă 1.000 de Sfinte Liturghii Sfântului Părinte[190].

De la mănăstirea Neamţ preoţii au fost transportaţi la mănăstirea Căldăruşani, cu opt maşini, în data de 1 martie 1949. Aici, la mănăstirea Căldăruşani, s-au întâlnit cu toţi episcopii greco-catolici. Episcopii se găseau acolo de la orele dimineţii, venind de la mănăstirea Dragoslavele. Preoţii de la mănăstirea Neamţ au ajuns aproximativ la ora 13. Aici au fost cazaţi, tot ca la mănăstirea Neamţ, în clădirea Şcolii de Cântăreţi Bisericeşti din mănăstire. Preoţii au stat în două încăperi mai mari, iar episcopii câte trei în două camere mai mici. Spre deosebire de mănăstirea Neamţ, la Căldăruşani nu mai trebuiau să se ascundă pentru oficierea Sf. Liturghii, aveau autorizaţie şi primeau vin liturgic, din cel al mănăstirii, pentru două liturghii pe zi[191].

Programul zilnic în detenţia de la Căldăruşani era unul de seminar teologic. Trezirea era la orele 5.30 dimineaţa, urmată de Sfânta Liturghie: prima a episcopilor, fără episcopul de Oradea Valeriu Traian Frenţiu şi a preoţilor de serviciu, a doua liturghie

[189] Viaţa cotidiană de la mănăstirea Căldăruşani este prezentată pe larg în: Nicolae Brînzeu, *Jurnalul unui preot bătrân*, pp. 738-770.
[190] *Ibidem*, p. 766.
[191] *Idem*.

celebrată de ceilalţi preoţi, în frunte cu episcopul de Oradea. După micul dejun (când exista), preoţii făceau pe rând serviciu de adoraţie în faţa Sfântului Sacrament, astfel acolo preoţii aveau adoraţie perpetuă. Prânzul era la ora 13, masa era pregătită de călugăriţa Iraida, măicuţă din Basarabia. Seara se încheia cu serviciul divin în comun. În timpul liber, deţinuţii se destindeau cu jocul şahului. Comandantul soldaţilor care îi păzeau pe episcopii şi preoţii greco-catolici de la Căldăruşani era amator de şah şi pretindea că este „tare" la acest joc. Figurile de şah au fost sculptate cu briceagul, de canonicul Iosif Vezoc din Lugoj, care se pricepea şi care le-a oferit jucătorilor de şah o garnitură de figuri frumoase pentru şah. Episcopul de Baia Mare, Alexandru Rusu, era un bun şahist, iar comandantul avea ambiţia să-l „bată" la şah, dar nu a reuşit[192].

Nicolae Brînzeu ne-a lăsat mărturie programul alimentar avut la mănăstirea Căldăruşani, în perioada 1 octombrie 1949 – 23 mai 1950. Din aceste notiţe putem observa cum au fost trataţi episcopii şi preoţii din punct de vedere alimentar:

[192] Iuliu Raţiu (manuscris), „*Revenirea"*, p. 27.

Programul alimentar al episcopilor şi preoţilor de la Mănăstirea Căldăruşani[193]

Luna Octombrie, 1949[194]

Ziua	Prânz	Cină
1	Ciorbă cart[ofi]	Lapte, măm[ăligă], 900 gr[ame] pâine
2	Fript[ură] oaie cu puré	Lpt. [lapte]
3	Varză cu carne	Lpt. [lapte] m[ămăligă]
4	Arpacaş, 900 gr[ame] p[âine]	Lpt. [lapte], m[ămăligă]
5	Fasole ciorbă, 900 gr[ame pâine]	Cartofi salată
6	Cartofi, măm[ăligă]	Lpt. [lapte], m[ămăligă]
7	Fasole cio[rbă]	Cart[ofi] salată (fără ulei)
8	Varză cio[rbă], 900 gr[ame pâine]	Lpt. [lapte], m[ămăligă]
9	Fript[ură] oaie cu puré	Lpt. [lapte], m[ămăligă]
10	Fasole cio[rbă], 900 gr[ame pâine]	Lpt. [lapte], fără m[ămăligă]
11	Varză, carne	Lapte, m[ămăligă]
12	Cartofi cio[rbă]	Cartofi sal[ată], f[ără] u[lei]
13	Fasole frecată	Lpt. [lapte], m[ămăligă]
14	Cartofi, măm[ăligă]	Cartofi sal[ată], f[ără] u[lei]
15	Varză cio[rbă]	Lapte, m[ămăligă]
16	Cartofi, carne piuré 450 gr[ame] mere	Lapte, plăcintă
17	Cartofi carne, 450 gr. mere	[fără cină]

[193] Prepozitul Capitular Nicolae Brînzeu a notat regimul alimentar de la mănăstirea Căldăruşani. Arhiva personală Pia Brînzeu.

[194] Episcopii şi preoţii au stat la mănăstirea Căldăruşani în perioada 1 martie 1949 – 24 mai 1950. Episcopii au ajuns la această mănăstire de la mănăstirea Dragoslavele, iar preoţii de la mănăstirea Neamţ. Din păcate nu a fost identificată toată această perioadă de domiciliu obligatoriu referitor la regimul alimentar primit. A fost identificată perioada 1 octombrie 1949 – 23 mai 1950, pentru lunile următoare vezi anexele. Mai menţionăm că episcopii şi preoţii la mănăstirea Căldăruşani nu au primit micul dejun.

18	Conopidă carne, 450 gr. mere	Lpt. [lapte], m[ămăligă]
19	Fasole cio[rbă]	450 gr[ame] mere, pere
20	Cart[ofi], măm[ăligă], 900 gr[ame] pâine	Lpt. [lapte], m[ămăligă]
21	Fasole cio[orbă]	Cartofi sal[ată], f[ără] u[lei]
22	Varză	Lpt. [lapte], m[ămăligă]
23	Cio[rbă] şi fript[ură] piuré, 900 gr[ame] pâine	Lpt. [lapte], m[ămăligă]
24	Fas[ole] frec[ată]	Lapte, m[ămăligă]
25	Cart[ofi] carne, 900 gr[ame] pâine	Lapte, m[ămăligă]
26	Varză carne	Mere
27	Cart[ofi], carne	Lapte, m[ămăligă]
28	Fasole cio[rbă]	Lapte bătut
29	Varză cu carne	Lapte cu m[ămăligă]
30	Cart[ofi] cu carne	Lapte, plăcintă
31	Cart[ofi] cu carne, 900 gr[ame] pâine	Măm[ăligă] cu br[ânză]

Un eveniment, cu totul deosebit în această mănăstire, s-a petrecut în ziua de 2 ianuarie 1950, când Securitatea a venit şi l-a luat pe Episcopul de Maramureş Alexandru Rusu şi l-a dus la Ministerul de Interne. Aici a fost anchetat timp de cinci luni. Anchetatorul i-a adresat următoarele cuvinte: „Pot să-ţi dau, Monseniore, orice vrei! Pot să te fac Mitropolit de Iaşi!”. Răspunsul Episcopului Rusu a fost că anchetatorul îl insultă. La această replică anchetatorul a afirmat: „Dar nu ştii, Monseniore, că eşti în mâinile mele şi eu pot să te bag şi la 25 de ani închisoare?” Alexandru Rusu a replicat ironic: „Fă-o pe viaţă, că va fi mai scurtă!” Episcopul Alexandru Rusu a fost dus înapoi la Căldăruşani la 22 mai 1950, spre deosebire de episcopii Ioan

Suciu şi Vasile Aftenie care nu au mai fost duşi la Căldăruşani[195].

În această perioadă Securitatea căuta la mănăstirea Căldăruşani pe cineva „cu greutate morală" pentru a fi făcut episcop ortodox. Aici preoţii şi episcopii au aflat că au fost propuşi să fie episcopi ortodocşi. Din afara acestui lagăr, preotul călugăr Leon Man[196], de la fosta mănăstire greco-catolică Prislop, era propus episcop ortodox, dar nu era de găsit. Din această cauză, preotul Dumitru Neda[197] fugise la rude, apoi prin ţară, ca în cele din urmă să-l ajungă obştescul sfârşit la Craiova, în închisoare, fără a accepta să fie episcop ortodox. Alţi preoţi „episcopabili ortodocşi" din Eparhia Lugojului au fost: călugării iezuiţi de la Toteşti – Haţeg, preoţii Bodocan şi Chira, care au murit şi ei în închisorile comuniste; următorul „lot" din Lugoj, Ioan Ploscaru, Dumitru Sălăjan, Vasile Tiut, Ioan Bele, Vasile Albu, Ştefan Bălan, Ştefan Turcu, cum desigur şi alţi preoţi din alte centre episcopale greco-catolice au fost propuşi pentru

---

[195] ACNSAS, dosar nr. 44725, *Acţiunea informativă Bălan Ioan*, I 195466, fila 13.

[196] ACNSAS, Consiliul Securităţii Statului 2819, vol. 1, Dosar arhivă I259613/1, *Dosar de grup privind pe Borda Vasile, Cut Teodor, Raţiu Iuliu, Albu Vasile, Brînzeu Nicolae*, deschis la data de 10 mai 1951, Direcţia Regională Timişoara, Serviciul III, Biroul II, f.144.

[197] NEDA, Dumitru**.** Născut la 22 februarie 1893, în satul Nevrincea, comuna Bethausen, Timiş. Studii teologice la Viena şi Innsbruk. Canonic mitropolitan la Academia Teologică de la Blaj, notar consistorial al Episcopiei Lugojului şi profesor la Academia Teologică. Arestat în 1950. Eliberat de la penitenciarul Sighet, grav bolnav de plămâni, în 1952. Internat la Spitalul evreiesc din Cluj, a fost îngrijit cu abnegaţie de doctorul Alexandru Ciplea (care-i procura medicamente din banii săi). Rearestat şi anchetat la Securitatea din Cluj-Napoca. I s-a fixat domiciliu obligatoriu în oraşul Craiova, unde a murit în 1956. *Dicţionarul Victimelor terorii comuniste* accesibil online la adresa: http://www.procesulcomunismului.com/marturii/fonduri/ioanitoiu/dictionar_no (5 iulie 2013).

episcopat ortodox, dar toţi au fost prin penitenciarele din ţară. De la mănăstirea Căldăruşani au fost duşi spre a fi consacraţi episcopi ortodocşi Ioan Suciu la 10 mai 1949, apoi Vasile Aftenie la 23 mai 1949. Aftenie a fost dus la Văcăreşti, unde a şi murit, fiind primul episcop greco-catolic care a încetat din viaţă.

3.10.1. Documente

DIRECŢIUNEA REGIONALĂ A SECURITĂŢII POPORULUI TIMIŞOARA[198]

Nr. 4/4712/11.III.1950

DIRECŢIUNEA REGIONALĂ A SECURITĂŢII POPORULUI BRAŞOV

Spre ştiinţă D.G.S.P.

La adresa dvs. Nr. 54/71581 din 3 Martie 1950, în care ne cereţi să facem investigaţii asupra tatălui Dr. Brînzeu Pius din Timişoara, vă facem cunoscut următoarele:

Numitul Dr. Brînzeu Nicolae, este născut la data de 27 August 1883, în comuna Corbeşti, Jud. Alba, de religie: Greco-Catolică, de profesiune: Prezbiter, ca studii: teologia, situaţia militară: ieşit din cadrele Armatei, căsătorit cu trei copii, domiciliat în Lugoj str. Dobrogeanu Gherea, Nr. 19.

În trecut a fost membru activ a Mişcării Cuzisto-Ghoghistă, în care scop a activat din anul 1924, a fost membru în Asociaţia Româno-Germană, a fost şi membru al

[198] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, f. 380.

Y.M.C.A.[199], în timpul sosirii delegaţiilor din această Asociaţie, susnumitul îi invita la el acasă.

Scria cărţi bisericeşti cu conţinut dăunător. În liturgica c. IV secundară scria contra situaţiei din U.R.S.S. înveninând legăturile cu marea noastră aliată.

În prezent nu s-a încadrat în niciun partid politic, se manifesta făţiş contra regimului şi susţinea mişcarea reacţionară.

A fost arestat de către Serviciul de Securitate Lugoj în problema cultului Greco-Catolic la data de 19 Octombrie 1948 şi înaintat, la data de 30 Octombrie 1948, la D.G.S.P. de unde tot prin delegatul nostru a fost transferat la mănăstirea Neamţ unde credem că se află şi în prezent. Nu ştim dacă a fost condamnat.

COLONEL DE SECURITATE
Ambrus Coloman

CĂPITAN DE SECURITATE
Schnellbach Martin

[199] Y.M.C.A. – Young Men's Christian Association. În România, YMCA apare în anul 1919, în Bucureşti, sub numele de Asociația Creștină a Tinerilor ACT România. YMCA România prinde contur sub înaltul patronaj al Reginei Maria, care a văzut activitatea membrilor YMCA din SUA și Europa în timpul primului război mondial și se hotărăște să susțină financiar și moral activitatea nou înființatei asociații. Activitatea YMCA România a fost întreruptă în anul 1947 de către regimul comunist. Proprietățile YMCA au fost confiscate și trecute în patrimoniul statului român. Mulți dintre membrii de marcă ai YMCA au fost arestaţi din cauza convingerilor lor politice și religioase.

Copie

DECLARAŢIE[200]

Subsemnatul Teodor Voştinaru, născut la 10 Septembrie 1909, în comuna Minişul de Sus, jud. Arad, din părinţii: Teodor şi Elisabeta, de profesie fost preot greco-catolic, domiciliat în Lugoj, str. Poincare 12, prin prezenta declar următoarele:

În anul 1948 prin luna Octombrie, fiindu-mi teamă că voi fi arestat de Securitate pentru faptul că nu am trecut la ortodoxie, am luat tezaurul Episcopiei de Lugoj şi l-am dus preotului greco-catolic Ioan Ienea[201] din Lugoj, str. Goldiş; acest tezaur l-am dus împreună cu canonicul Nicolae Brînzeu din Lugoj.

Tezaurul predat preotului Ienea conţinea următoarele:

1. Una cruce pectorală cu lanţ dublu cu briliante de aur şi în cutie neagră.
2. Una cruce cu lanţ simplu de aur, pietre verzi şi una albastră, în cutie roşie.
3. Una cruce fără lanţ, pietre albe şi verzi, în cutie.
4. Una cruce fără lanţ, pietre roşii, în cutie.
5. Un potir cu diac, cruce cu lanţ şi inel, donate de Episcopul VALERIU FRENŢIU.
6. Un potir de aur artistic lucrat, donat de Sfântul Părinte.
7. Un inel de aur cu rubine.
8. Un inel de aur cu piatră verde.
9. Un inel de aur cu piatră roz.
10. Un inel de aur cu piatră roşie.

[200] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 377.

[201] Ioan Ienea (1879 – 1954), protopopul Orăştiei, ales canonic cancelar de Lugoj în anul 1934.

11. Brâu metalic.

La predarea acestor obiecte i-am comunicat preotului Ienea să le păstreze până când Capitlul le va cere. Eu nu mai ştiu dacă au fost predate Capitlului. Despre o cruce pectorală din aur ştiu că a rămas la canonicul Nicolae Brînzeu[202]. În podul casei mele din Lugoj, str. Poincare la internatul diecezan.

Acestea le declar, susţin şi semnez
Poarta Albă, la 22.VII.1950[203]

ss./ Teodor Voştinaru
colonist

D.G.S.S.
Serviciul Raional Lugoj
342 / 20 Noiembrie 1950

FIŞE[204]

Numele şi prenumele: Brânzeu Nicolae
Numele de călugărie: nu are
Data şi locul naşterii: 17 August 1883, com. Corbeşti - Alba
Domiciliul:
Comuna: Lugoj
Strada: Dobrogeanu Gera, nr. 19
Raionul: Lugoj
Regiunea: Timişoara

[202] Această cruce pectorală a fost returnată de către doamna Pia Brînzeu Episcopiei Greco-Catolice de Lugoj la data de 18 aprilie 2013.
[203] Observăm că această declaraţie a preotului Teodor Voştinaru a fost dată în lagărul de muncă Poarta Albă, de la Canalul Dunăre – Marea Neagră.
[204] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 387.

Funcţia sau munca prezentă: este pensionar.
Numele şi adresa instituţiei la care lucrează: nu lucrează la nicio instituţie.
Ministerul de care depinde unitatea la care lucrează: nu lucrează la nicio unitate.
Numele şi ocupaţia soţiei: Brînzeu Emilia - casnică.
Numele şi adresa instituţiei la care lucrează soţia: nu lucrează la nicio instituţie.
Ministerul de care depinde unitatea la care lucrează: nu lucrează la nicio unitate.
În ce împrejurări a ieşit din cler:

Numitul Brânzeu Nicolae, fiind contra unificării şi ducând o activitate contra hotărârilor luate pentru unificare, a fost reţinut în cursul anului 1948. A demisionat din preoţie pentru faptul că nu i-a convenit unificarea.

În prezent în majoritatea timpului călătoreşte, negăsindu-se acasă decât foarte rar.

SERVICIUL JUDEŢEAN DE SECURITATE A POPORULUI SEVERIN - LUGOJ[205]

Rezistent
Reţinut

FIŞĂ - PERSONALĂ

Numele şi Prenumele: Dr. Brînzeu Nicolae
Porecla: Nu are
Nume fals: Nu are
Numele părinţilor:
Data şi locul naşterii: 17 August 1883 în Com. Cărveştin - Alba
Studii: Academia Teologică
Profesiunea: Nu are
Religia: Greco-Catolică, nu a trecut la Ortodoxism.
Gradul Clerical: Prepozit Capitular.
Domiciliul actual: Lugoj, str. Dobrogeanu Gherea Nr.19.
Situaţia materială: Posedă avere
Situaţia militară: Scos din cadrele Armatei
Starea civilă: Căsătorit cu copii

ANTECEDENTELE POLITICE:

A făcut parte din Partidul Gogist. A scris multe cărţi împotriva U.R.S.S. A fost compromis prin administrarea unor fonduri eparhiale.

ACTIVITATEA POLITICĂ DUPĂ 23 AUGUST 1944:

Nu s-a încadrat la niciun partid politic democrat. A corespondat foarte mult cu Dr. Petru Groza care din informaţii ar fi dorit a-l face conducător al Bisericii Unite din R.P.R. A fost ridicat în anul 1943.

CARACTERIZARE:

Este propagandist, are priză la mase, era urât de către mulţi preoţi uniţi prin felul său de a fi, adică de a-şi acumula avere.

[205] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, f. 388.

3.11. Anul 1951

Pentru preotul Nicolae Brînzeu 1951 a fost unul dintre cei mai grei ani din perioada detenţiei, deoarece a fost la penitenciarul de maximă siguranţă Sighet sau „Colonia Dunărea”, cum era denumită această închisoare de Securitate.

Sighetul ca un penitenciar comunist al elitelor ţării a devenit un loc de exterminare din mai 1950 până în anul 1955, perioadă în care era condus de Vasile Ciolpan[206]. La acest

[206] Vasile Ciolpan (n. 8 ianuarie 1920, Vişeul de Jos, jud. Maramureş – d. 2004). Ciolpan a fost comandantul închisorii de la Sighet într-o perioadă de apogeu a represiunii politice. De profesie tăietor de lemne, a fost pe front în divizia „Tudor Vladimirescu” şi a devenit membru PCR în 1947. În cadrul Direcţiei Generale a Penitenciarelor (DGP) a avut funcţiile de educator politic la penitenciarul Sighet (iulie 1949 – mai 1950) şi comandant al aceleiaşi închisori între 1950 şi 1955. În caracterizările existente în dosarul de cadre, Vasile Ciolpan era descris ca „un element ataşat instituţiei noastre, [iar] munca ce i-a fost încredinţată a dus-o în bune condiţii”. Foştii deţinuţi îl descriu ca fiind un ins brutal, care „îi bătea cu picioarele până şi pe cei bolnavi”. În perioada ianuarie – iunie 1955, Ciolpan a fost cercetat de către comisii ale M.A.I. pentru nerespectarea regulamentului şi regimului din penitenciar. În rapoartele întocmite de către comisii se consemnează că Vasile Ciolpan nu a întocmit certificatele de deces ale deţinuţilor decedaţi în penitenciarul Sighet între 1950 şi 1955, „a tolerat şi nu a tras la răspundere cadrele care au bruscat deţinuţii”, şi-a însuşit alimente din raţia destinată deţinuţilor şi obiectele personale ale acestora. În mai 1955, Ciolpan a trimis o adresă Direcţiei Penitenciare în care admitea că „tot ceea ce s-a făcut este în afara legii”. Totuşi, el cerea să fie disculpat, deoarece se considera doar un „comunist” care a „dus la îndeplinire sarcina dată” de partid. În urma acestor cercetări, Vasile Ciolpan a fost înlocuit din funcţia de comandat al penitenciarului Sighet, iar până în decembrie 1989 a avut funcţiile de director al cinematografului din Sighet, funcţionar la primăria Sighet şi administrator al unui stand de tir sportiv din centrul oraşului. Vasile Ciolpan a murit în 2004, împăcat cu faptele sale, pentru că „acesta a fost regimul”. Accesibil online la adresa:

penitenciar, în noaptea de 5–6 mai 1950, au fost duşi aproximativ 80 de foşti politicieni din perioada anilor 1918 – 1945. Aceste arestări s-au făcut de către Ministerul de Interne, la care au participat 228 de „tovarăşi" organizaţi în 38 de echipe a câte şase tovarăşi, 115 erau de la Şcoala DGSP, 40 de la Securitatea Bucureşti şi 63 de la Direcţia a IV-a[207]. În 26 mai 1950 au ajuns la Sighet episcopii şi preoţii Bisericii Greco-Catolice, reţinuţi încă din 28 – 29 octombrie 1948, care aveau domiciliu obligatoriu la diferite mănăstiri[208]. Printre ei era şi preotul Nicolae Brînzeu. În august 1951 au ajuns deţinuţii din lotul Maniu – Mihalache, iar până în 1952 au mai ajuns alţi oameni politici şi clerici greco-catolici[209].

Deţinuţii au ajuns la Sighet datorită Decretului nr. 6 din 1950, care prevedea înfiinţarea unităţilor de muncă pentru „elementele duşmănoase ale Republicii Populare Române, în vederea pregătirii şi încadrării lor pentru viaţa socială în condiţiunile democraţiei populare şi a construirii socialismului". Oricine putea fi reeducat dacă „faptele sau manifestările lor, direct sau indirect, primejduiesc sau încearcă să primejduiască regimul de democraţie populară, îngreunează sau încearcă să îngreuneze construirea socialismului în Republica Populară Română, precum şi cei care, în acelaşi mod, defăimează puterea

---

http://www.crimelecomunismului.ro/ro/biografiile_nomenklaturii/#Vasile Ciolpan,(18 iunie 2013).

[207] Claudiu Secaşiu, *Noaptea Demnitarilor 5/6 mai*, accesibil online la adresa http://calincis.go.ro/Istorie/Arestari50.htm, (18 iunie 2013).

[208] Mănăstirile ortodoxe în care au fost reţinuţi Episcopi şi preoţi Greco-Catolici: *Dragoslavele, Neamţ, Căldăruşani, Ciorogârla, Curtea de Argeş şi Cocoş*.

[209] Episcopii şi preoţii din Banat întemniţaţi la penitenciarul Sighet din Episcopia Greco-Catolică Lugoj au fost Ep. Bălan Ioan [Lugoj], Ep. Ploscaru Ioan [Lugoj], Berinde Daniel Ştefan [Petroşani, Hunedoara], Brînzeu Nicolae [Lugoj], Raţiu Iuliu [Timişoara], Sălăgean Dumitru [Lugoj], Tiut Vasile [Lugoj], Vezoc Iosif [Lugoj].

de stat sau organele sale dacă aceste fapte nu constituie sau nu pot constitui prin analogie infracţiuni”[210].

Episcopii şi preoţi greco-catolici au ajuns la Sighet în două etape, în 26 mai 1950, transportaţi de la mănăstirea Căldăruşani, şi în toamna anului 1950, de la diferite penitenciare din ţară.

Penitenciarul din Sighet s-a făcut „remarcabil” datorită regimului alimentar şi sanitar precar, dar în primul rând datorită izolării deţinuţilor. Nevoia de comunicare a reuşit să treacă peste regimul disciplinar extrem de sever, deţinuţii asumându-şi riscurile pentru metodele de comunicare folosite. La început a fost o fază de identificare pentru a-i recunoaşte pe cei care, prin forţa contextului, deveniseră colegi; acest lucru nu s-a realizat în totalitate, chiar şi astăzi necunoscându-se numele tuturor celor care au fost la Sighet. Contactele s-au stabilit prin fereastră şi prin uşă în timpul plimbărilor din curte, al lucrului şi al curăţeniei. Preoţii, mai ales Alexandru Raţiu şi Alexandru Todea[211], erau cei care făceau legătura prin uşi, deoarece erau scoşi la măturat şi la spălat pe jos. S-au mai stabilit contacte şi „prin bilete lăsate în cenuşa de la calorifer sau la bucătărie; eroarea făcută de deţinutul Zamfirescu; la o percheziţie s-au găsit asupra lui însemnări privind conversaţia făcută cu o santinelă care le da – colectivului – ţigări şi chiar jurnale”[212]. Se pare deci că existau contacte nu doar între deţinuţi, ci şi între aceştia şi personalul închisorii. De asemenea, ca în orice închisoare, codul Morse şi comunicările prin zid erau utilizate pentru a conversa cu colegii din celulele vecine; o perioadă s-a folosit limba franceză pentru transmiterea mesajelor, deoarece

[210] Andrei Muraru (coordonator), *Dicţionarul penitenciarelor din România comunistă (1945-1967)*, Iaşi, Editura Polirom, 2008, p. 462.
[211] *Cardinalul Todea – Omagiu – Centenarul Naşterii*, Târgu Lăpuş, Editura Galaxia Gutenberg, 2012, p. 56.
[212] *Ibidem*, p. 448.

gardienii şi restul personalului închisorii nu cunoşteau limbi străine.

Putem observa cum funcţiona codul Morse de la Nicolae Brînzeu, care nota în jurnalul său că în data de 1 iunie 1951, se afla la închisoarea Sighet, într-o celulă cu episcopii greco-catolici. Aceştia spre seară se pregătesc să comunice cu vecinii prin bătăi în perete, deoarece cineva a trecut prin faţa uşii lor, şoptind „21 de litere", ca să folosească doar literele fără diacritice şi să nu se mai încurce în codare/decodare. Prima literă din alfabet, a, corespundea unei bătăi, cea de-a doua, b, primea două bătăi şi aşa mai departe.

Mesajul prin bătăi din celula vecină din seara zilei de 1 iunie 1950 era: „Ştie părintele Brînzeu că fiul său din Turcia, Felician[213], a murit?" Brînzeu descrie momentul: „A urmat o clipă de tăcere, de consternare generală. Eu, mi-am ridicat capul, apoi cu inima strânsă de durere mi l-am aşezat pe pernă, cu faţa în jos şi n-am scos nici un sunet…

După câteva clipe, tăcerea a fost întreruptă de P.S. Alexandru Rusu:

– Dacă a murit, Dumnezeu să-l odihnească! Condoleanţele noastre, frate Nicolae!

– Mulţumesc, i-am răspuns cu glasul stins, şi vă implor, rugaţi-vă pentru el.

Atunci P.S. Iuliu Hossu, care era oratorul festiv la anumite ocaziuni şi vorbea în numele episcopilor (având în acest scop delegaţia Î.P.S. Valeriu Frenţiu, înaintat în vârstă), a intervenit cu o scurtă cuvântare, prezentând condoleanţele de rigoare ale întregii camere. Am mulţumit cu aceleaşi cuvinte ca mai sus.

[213] Felician Brînzeu (1909-1949), fiul preotului Nicolae Brînzeu, lector universitar la Istanbul şi Ankara.

Imediat P.S. Iuliu a căutat să mă mângâie: nu e sigur că ştirea e adevărată, a putut lua naştere din gura lumii, lansată, poate, chiar cu un anumit scop.

– Dar să-l întrebăm, sugerează P.S. Alexandru, de unde au aflat ştirea.

– De la familie, a fost răspunsul unui proaspăt întemniţat, venit de la Lugoj.

– Când a murit?

– În iarna anului 1949-50"[214].

La Penitenciarul Sighet, în intervalul de timp 1950-1955, au decedat 53 de deţinuţi[215]. Aceste persoane au fost înhumate noaptea în cimitirul oraşului, fără să fi fost marcate locurile. Aici şi-au găsit sfârşitul personalităţi politice şi ierarhi ai Bisericii Greco-Catolice: Tit Liviu Chinezu, Episcop Greco-Catolic de Bucureşti, Valeriu Traian Frenţiu, Episcop Greco-Catolic de Lugoj apoi de Oradea, locţiitor de mitropolit la Blaj, Ioan Suciu, Episcopul Blajului şi Canonicul Augustin Maghiar.

Nicolae Brînzeu a fost scos din acest penitenciar, la data de 15 februarie 1952, la intervenţia lui Petru Groza[216]. De la această dată, Brînzeu a fost mutat în domiciliu obligatoriu în Călăraşi, apoi la Orăştie şi Lugoj.

Hotărârea Consiliului de Miniştri nr. 1199 din 26 iunie 1955 a adus o speranţă deţinuţilor Penitenciarului din Sighet. Datorită acestei hotărâri, o parte din deţinuţi au fost eliberaţi, o parte trimişi în domiciliu obligatoriu, iar alţii au rămas în penitenciare[217].

Majoritatea celor care au supravieţuit acestui penitenciar au afirmat: „Cel mai mare chin al acestui penitenciar era

---

[214] Nicolae Brînzeu, *Jurnalul unui preot bătrân*, pp. 770-772.
[215] Andrei Muraru (coordonator), *op. cit.*, pp. 468-469.
[216] Vezi text, documente 1951: *referatul* 342/21 aprilie 1951, întocmit de Maiorul de Securitate Stănescu H., pagina 152.
[217] Andrei Muraru (coordonator), *op. cit.*, p. 470.

foamea". Iuliu Hossu scria: „La Sighet, am văzut, simţit şi trăit foamea"[218]. Persoanele care au stat cinci ani în acest penitenciar au avut un regim de exterminare. În memoriile sale „Lanţuri şi Teroare", Episcopul Ioan Ploscaru a scris referitor la Sighet: „Cel mai mare chin al temniţei din Sighet a fost foamea... Noi ne consolam, mai ales când murea vreun episcop, zicând: pe acesta nimeni nu-l va mai sili să treacă la Biserica Ortodoxă, nici foamea, nici frigul, nici boala; moartea lui este un punct câştigat pentru credinţă[219]."

În anul 1955, ca urmare a Convenţiei de la Geneva şi a admiterii României (RPR) în O.N.U. a avut loc o graţiere a deţinuţilor politici. O parte din deţinuţii politici de la penitenciarul Sighet, dar şi din alte închisori româneşti, au fost eliberaţi, au fost transferaţi la alte închisori sau li s-a dat domiciliu obligatoriu. După anul 1955, închisoarea din Sighet a devenit închisoare de drept comun, iar în anul 1977 a fost închisă şi lăsată să se degradeze[220].

[218] Iuliu Hossu, *op. cit,* p. 227.
[219] Ioan Ploscaru, *Lanţuri şi teroare*, p. 123.
[220] Cf. Memorialul victimelor comunismului şi al rezistenţei, *Muzeul de luat acasă, replică virtuală a Memorialului Sighet*, Bucureşti, Editura Fundaţia Academică Civică.

3.11.1. Documente

Notă[221]

Preotul Canonic, consilier eparhial Brînzeu Nicolae (pensionar), căsătorit cu patru copii, în prezent este deţinut la Penitenciarul Sighet, fiind suferind de nefrită şi reumatism.

Sursă N. 7/467 - 14.IV.1951

342 / 21 Aprilie 1951

REFERAT[222]

Obiect:

Situaţia canonicului greco-catolic duşmănos Nicolae Brînzeu.

În 18 Aprilie a.c.[1951], am fost chemat de Tov. Ministru Stanciu Stoian, care mi-a comunicat următoarele:

Tovarăşul [223]..... l-a rugat să facă tot posibilul pentru a obţine eliberarea lui Nicolae Brînzeu şi pentru ca să se admită stabilirea canonicului la fiul său, prof. dr. Brînzeu din Timişoara.

Am raportat Tov. Ministru Stanciu Stoian că această problemă mă depăşeşte şi că ar fi preferabil ca tovarăşul ..... să se adreseze direct Cabinetului Ministerului Afacerilor Interne.

---

[221] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 371.

[222] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, filele 347-348.

[223] Este vorba de Petru Groza.

În faţa mea Tov. Ministru a cerut la telefon pe tov. ....., căruia i-a comunicat cele raportate de mine. După sfârşitul convorbirii, Tov. Ministru mi-a comunicat că tov. ..... stăruie ca Brînzeu să fie pus în libertate, întrucât este colegul său de şcoală şi de bancă, întrucât familia stăruie pe lângă el şi întrucât Brînzeu este prea bătrân şi prea bolnav pentru a mai putea fi dăunător.

Relaţii:

Brînzeu Nicolae, născut la 17 August 1883 în Corbeşti Alba, Arhipresbiter şi Pro-Vicar Capitular al fostei Episcopii Greco-Catolice a Lugojului, a domiciliat până în Octombrie 1948, în Lugoj.

A făcut politică gogistă, a fost membru al YMCA şi a scris cărţi religioase cu conţinut deschis antisovietic. Înainte şi după 23 August 1944 a avut legături de prietenie cu Tov. .....: în 1947 împreună cu acesta a fost la Budapesta la o serbare comemorativă a şcolii pe care a urmat-o. În 1948 a purtat corespondenţă cu preoţi şi studenţi teologi de la Roma, exprimându-şi ostilitatea faţă de R.P.R.

În Septembrie – Octombrie 1948 a agitat împotriva revenirii maselor de greco-catolici la ortodoxie şi nu şi-a schimbat atitudinea nici în urma discuţiilor avute cu Tov. .....

Din Octombrie 1948 Brînzeu a parcurs împreună cu lotul fruntaşilor duşmănoşi ai greco-catolicismului itinerariul: Mănăstirea Neamţ - Mănăstirea Căldăruşani - Penitenciarul Sighet. De fiecare dată când i s-a dat posibilitatea să ia o atitudine mai puţin ostilă regimului, Brînzeu a stăruit în fanatismul său.

Propuneri:

În cazul că se aprobă punerea sa în libertate, propunem a nu i se fixa domiciliul la Timişoara, centru de activitate al ierarhiei clandestine greco-catolice, ci într-un oraş din Oltenia sau Muntenia, fără populaţie fostă greco-catolică sau romano-catolică.

MAIOR DE SECURITATE,
Stănescu H.

3.12. Anul 1952

În această perioadă, preotul Nicolae Brînzeu a avut domiciliu obligatoriu în localitatea Călăraşi şi în acest context apare în documentele anului 1952 ale Direcţiei Generale a Securităţii Statului Regiunea Ialomiţa şi a Raionului Călăraşi. Observăm din aceste documente că Brînzeu a avut contat cu preotul Buding Zoltán, din Banat, Lupu Nicolae şi Mureşanu Alexandru[224], care au fost deportaţi în aceeaşi localitate.

Buding Zoltán[225] s-a născut la data de 21 august 1924, în localitatea Vinga. Studiile le-a făcut la Liceul Romano-Catolic „Majláth Gusztáv" din Alba Iulia, apoi la Institutul Teologic Romano-Catolic, tot la Alba Iulia, unde Episcopul Márton Aaron, i-a oferit ordinele minore *lectoratul, exorcistatum et acolitatum*[226]. O parte din studiile teologice le-a urmat şi la Academia Teologică Romano-Catolică din Timişoara pe care a absolvit-o în anul 1948. La 31 mai 1948, Dr. Adalbert Boroş i-a propus diaconului Buding accederea la preoţie. A fost hirotonit preot[227] în biserica romano-catolică din Biled de către

---

[224] Mureșan Alexandru a fost preot greco-catolic la Oradea, în parohia Velenţa (cartier în Oradea). Cf. Octavian Roske. (coordonator), *Mecanisme represive în România 1945-1989, Dicţionar Biografic M,* vol. IV, Academia Română, Institutul Naţional pentru Studiul Totalitarismului, Bucureşti, Editura INST, 2005, p. 392.

[225] Cf. *Părintele Buding Josef Zoltán 1924 – 1996, prezentare pe scurt a vieţii şi activităţii sale pastorale, Oraviţa*, Arhiva Episcopiei romano-catolice Timişoara, 2010.

[226] Cf. documentului emis la Alba Iulia sub numărul 60 în data de 01 martie 1947, Arhiva Episcopiei Romano-Catolice Timişoara.

[227] Certificatul de Hirotonire emis de Ordinariatul Romano-Catolic Timişoara sub numărul 228 din 30.01.1959 şi semnat de Konrad Kernweisz, ordinarius

Episcopul Augustin Pacha în data de 29 iunie 1948, unde a celebrat şi prima Sfântă Liturghie în data de 30 iunie 1948.

Până la data de 9 iulie 1951 a fost capelan la Dudeştii Vechi, când conform Cărţii de muncă a încetat activitatea. Această încetare a activităţii a durat până la data de 1 ianuarie 1955 când a fost încadrat capelan la Reşiţa, conform Cărţii de muncă. În această perioadă preotul Buding a fost deportat în Bărăgan. Buding a primit aprobarea Ordinariatului Arhiepiscopiei Romano-Catolice de Bucureşti pentru a asista creştinii catolici din satele câmpiei Bărăganului, de la Olaru, Ezerul, Pelican, Dropia, Mărculeşti, Draga Nouă, Fundata, Viişoara, Dudeşti, Rubla, Stăncuţa, Frumuşiţa şi Vădeni[228].

După această perioadă grea din Bărăgan, preotul Buding a revenit în Banat, unde a funcţionat ca preot la Reşiţa, Beşenova-Veche, Sântana, Arad, Dognecea, Vinga şi Oraviţa. La Oraviţa a fost paroh din 1 octombrie 1966 până la sfârşitul vieţii, în 10 mai 1996.

Un moment remarcabil în 1952 a fost vizita soţiei preotului Nicolae Brînzeu, Emilia, la Călăraşi. Emilia Brînzeu a ajuns în această localitate la 28 mai 1953, „evenimentul" fiind descris de Nicolae Brînzeu în jurnalul său[229].

Nicolae Brînzeu a stat în domiciliu obligatoriu la Călăraşi până la data de 22 iunie 1953, când a fost mutat la Orăştie, tot cu domiciliu obligatoriu.

---

substitutus în perioada 1954-1981, Arhiva Episcopiei Romano-Catolice, Timişoara.

[228] Originar din Biled, D-l Peter Krier scrie un articol intitulat „*Adsum – hier bin ich Herr – Abschied von Eherendechant Zoltán Josef Buding*" (editorial necunoscut - document aflat în Arhiva Episcopiei romano-catolice Timişoara).

[229] Nicolae Brînzeu, *Jurnalul unui preot bătrân*, pp. 773-775.

3.12.1. Documente

Direcţia Miliţiei Regiunii Ialomiţa
Secţia Insc. şi Evid. Populaţiei,
Nr. 30687 din 10.03.52

Nr. 342/25608
11 Martie 1952

Către
Direcţia Generală a Securităţii Statului
Regiunea Ialomiţa[230]

Vă facem cunoscut că numitul Brînzeu Nicolae de profesie Preot, dislocat din Sighet - Lugoj din ordinul D.G.S.S., a sosit în localitatea Călăraşi pe ziua de 15.02.52 şi locuieşte pe Str. Plevna, Nr. 200.

Acesta locuieşte împreună cu fostul Capelan Catolic Buding Zoltan, care este venit în această localitate tot în aceiaşi situaţie ca cel de mai sus.

Director,
Maior de Miliţie,
Semnătură indescifrabilă

Şef,
Serv. Insc. şi Evid. Pop.
Plut. de Miliţie,
Semnătură indescifrabilă

[230] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 367.

DIRECŢIUNEA GENERALĂ A SECURITĂŢII STATULUI

Nr. 342/433768 M.

Către
REGIUNEA IALOMIŢA[231]

INTRARE
N. 25935
1952 - III - Ziua 19

Conform Directivei, veți deschise dosar de verificare preotului canonic, fost greco-catolic, Brînzeu Nicolae, care a fost eliberat din Penitenciarul Sighet în cursul lunii Februarie a.c. şi i s-a fixat domiciliul la Parohia Romano-Catolică din Călăraşi.

Întrucât Brînzeu Nicolae în calitate de canonic a făcut parte din conducerea fostei Episcopii de Lugoj, este necesar să stabiliţi dacă el are în prezent vreo misiune în cadrul ierarhiei greco-catolice clandestine.

Veţi înainta primul raport până la 30 Martie 1952, apoi veți raporta lunar.

Anexăm material privind pe susnumitul.

COLONEL DE SECURITATE,
Birtaş G.

MAIOR DE SECURITATE,
Stănescu H.

[231] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 384.

NOTĂ INFORMATIVĂ[232]

8 Aprilie 1952

Informez, că la preotul Buding Zoltan a venit preotul Nicolae Brânzeu pe la 7,30 şi a stat până la ora 8,30. Pe la 8,35 a sosit un tovarăş de la C.F.R. şi a adus un aviz pentru preotul Buding Zoltan, avizul era pentru 6 colete, nu am putut să iau adresa pentru că era foarte încurcată, numărul de aviz am luat şi greutatea, nr. 1837 şi greutatea 2,547 kg. Mai târziu s-a dus preotul Buding Zoltan să ridice coletele de la gară şi i-a spus ca să vină după amiază. Când s-a întors mi-a spus că sunt coletele preotului Nicolae Brînzeu.

ss. Catolic
Sursa = Radu C.

[232] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 359.

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ
Nr. 342/77.022

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
DIRECŢIA GENERALĂ A SECURITĂŢII STATULUI[233]

INTRARE
REGIUNEA BUCUREŞTI
Nr. 1013

1952, luna Oct., ziua 10

RAIONUL CĂLĂRAŞI

Luaţi măsuri ca cel târziu până la data de 15 Octombrie a.c. să ne înaintaţi un raport cu rezultatele obţinute şi propuneri, în urma verificării Preotului greco-catolic Brînzeu Nicolae, deoarece termenul de închidere al dosarului de verificare a expirat la 18 Septembrie a.c.

Ulterior veţi înainta şi o copie de pe întregul material existent la dosar.

COLONEL DE SECURITATE
A.Stancu

CĂPITAN DE SECURITATE
A.Olimpiu

AP/RD Orig. R. C.
2 ex. Copie A.S.
Notă de mână
10 Oct. 1952
342/Raport la D.R.B. unde se va arăta data când s-a deschis dosarul.

[233] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 364.

DIRECŢIUNEA REGIONALĂ A SECURITĂŢII STATULUI
- BUCUREŞTI -
SECŢIA RAIONALĂ CĂLĂRAŞI[234]

Nr. 342/2013
din 10 Nov. 1952

Către
DIRECŢIA REGIONALĂ A SECURITĂŢII STATULUI
- BUCUREŞTI -

La ord. Dvs. Nr. 342/77022 din 5 Nov. 1952 referitor la preotul greco-catolic anume Brînzeu Nicolae, raportăm următoarele:

Din acţiunea de verificare desfăşurată până în prezent asupra acestuia, am stabilit că de la venirea sa în Călăraşi anturajul este compus numai din preoţi, şi anume: Buding Zoltan, Mureşanu Alexandru şi Lupu Niculae toţi preoţi catolici cu domiciliul în oraşul Călăraşi, fără a se stabili ca la mijloc să fie o activitate duşmănoasă îndreptată împotriva regimului nostru.

Totodată raportăm că numitul Brînzeu Nicolae înainte de dislocare, în calitate de canonic, a făcut parte din conducerea fostei Episcopii de Lugoj, neputându-se stabili dacă în prezent ar avea vreo misiune în cadrul ierarhiei greco-catolice clandestine.

În ceea ce priveşte pătrunderea noastră informativă pe lângă acesta, raportăm de asemenea că am avut un singur informator ce a lucrat pe lângă Brînzeu Nicolae, informator care în prezent se află mutat cu serviciul al Bucureşti, de către noi urmând a se studia şi recruta o a doua persoană.

CĂPITAN DE SECURITATE
MAISS ISIDOR

Slt. de Securitate
Moise Constantin

[234] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, f. 361.

Copie

NOTĂ INFORMATIVĂ[235]

15 Decembrie 1952

Vă informez că duminică, 14 Decembrie 1952, am stat de vorbă cu preotul greco-catolic N. Brînzeu, iar din conversaţia avută am constatat că i s-a stabilit domiciliul obligatoriu în Călăraşi, pentru motivul că în anul 1948 nu a vrut să adere la unirea cu Biserica Ortodoxă.

A refuzat acest lucru pentru motivul că se afla la conducerea Episcopiei, fiind Consilier Referent.

Pentru refuz a fost trimis la închisoare 3 ani şi jumătate împreună cu Episcopul său de la Lugoj [Ioan Bălan] iar mai apoi, fiind bătrân, l-au trimis aici.

Nu a manifestat nimic ostil împotriva Regimului, probabil din prudenţă.

ss / Frunză

[235] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 351.

DIR. REG. A M.S.S. BUCUREŞTI
SECŢIA RAIONALĂ CĂLĂRAŞI

Nr. 342/1648
din 17 dec. 1952

Către,
DIR. REG. A M.S.S. BUCUREŞTI[236]

La ordinul Dvs. Nr. 342/77022 din 15 Dec. 1952 şi urmare a raportului nostru nr. 342/1013 din 10 Noiembrie a.c., referitor la preotul greco-catolic, anume Brînzeu Nicolae, cu domiciliul obligatoriu în oraşul Călăraşi, raportăm:

Susnumitul şi-a făcut apariţia în oraşul Călăraşi în luna Februarie 1952, venit din com. Sighet - Lugoj, stabilindu-se aici cu domiciliul obligatoriu.

În baza materialului posedat la dosarul său de suspect trimis de Reg. Timişoara, cu adresa nr. 342/A/4529 din 21 Aprilie a.c., de către noi s-au luat măsuri şi i s-a deschis dosar de verificare, în scopul de a-i stabili activitatea prezentă, întrucât susnumitul, în calitate de canonic a făcut parte din conducerea fostei Episcopii de Lugoj.

Din acţiunea de verificare desfăşurată de la data de 21 Mai şi până în prezent asupra acestuia, am stabilit că de la venirea sa în Călăraşi anturajul său este compus numai din preoţi catolici şi anume: Buding Zoltan, Mureşanu Alexandru şi Lupu Nicolae, toţi cu domiciliul obligatoriu în oraşul Călăraşi, a căror situaţie a fost raportată de noi în sintezele lor de verificare, astfel că nu s-a stabilit ca la mijloc să fie vreo activitate duşmănoasă îndreptată împotriva Regimului nostru.

[236] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 346.

De la venirea sa în Călăraşi şi până în prezent, acesta nu îndeplineşte nicio funcţie publică sau particulară, întreţinându-se cu ceea ce îi trimit rudele.

În ceea ce priveşte pătrunderea noastră informativă pe lângă acesta, aşa cum am mai arătat şi în raportul nostru anterior, raportăm că s-a reuşit introducerea unei a doua persoane pe lângă acesta.

Astfel, la data de 14 Dec. a.c., colaboratorul nostru ne sesizează că în convorbirea avută cu preotul Brînzeu Nicolae - acesta din urmă arată că este stabilit cu domiciliul obligatoriu în oraşul Călăraşi, pe motivul că în anul 1948 nu a vrut să adere la unirea cu Biserica Ortodoxă, acesta făcându-o cu atât mai mult că se afla şi în conducerea Episcopiei ca Referent Consilier.

În continuare mai arată că pentru acest refuz a făcut trei ani închisoare împreună cu Episcopul său de Lugoj [Ioan Bălan] şi după ispăşirea pedepsei a fost trimis la Călăraşi cu domiciliul obligatoriu.

Brînzeu Nicolae - născut la 17 Aug. 1883 în com. Corbeşti fostul judeţ Alba, de religie greco-catolic, de profesie Prezbiter, studii are la bază teologie, serviciul militar satisfăcut, are 3 copii, cu ultimul domiciliu în oraşul Lugoj, str. Dobrogeanu Gherea, nr. 19.

În trecut a fost membru cuzist în care a activat până în anul 1924, fost membru în Y.M.C.A.

De către noi i se urmăreşte în continuare activitatea, vom raporta la timp noile constatări.

LT MAJ DE SECURITATE,
Toader Dumitru

LT DE SECURITATE,
Moise C-tin

3.13. Anul 1953

În anul 1953, îl găsim pe preotul Nicolae Brînzeu cu domiciliu obligatoriu la Orăştie. Mutarea la Orăştie s-a datorat faptului că absolvenţii liceului „Kun" urmau să sărbătorească o jumătate de secol de la terminarea studiilor. La acest liceu a fost şi Petru Groza, care a dorit cu orice preţ ca preotul Brînzeu să participe şi el. În documentele anului 1953, observăm cum s-a produs acest fapt: „Faţă de această situaţie raportăm că Dir. Generală a Miliţiei Bucureşti, cu ordinul telefonic nr. 33.229 din 22 Iunie a.c., ordona Raionului de Miliţie Călăraşi a i se pune în vedere preotului Brînzeu Nicolae ca în ziua de 22-23 Iunie a.c. să se prezinte în audienţă la tov. Dr. Petru Groza, Preşedintele Marei Adunări Naţionale, ordin semnat de tov. Lt. Colonel Şerban şi transmis telefonic de Slt. Popescu Petre.

Organele de la B.I.E.P. din cadrul Raionului de Miliţie Călăraşi ne-au confirmat că în momentul când a fost invitat la Miliţie – preotul Brînzeu Nicolae – pentru a i se pune în vedere să se prezinte în audienţă, a afirmat că este chemat de Dr. Petru Groza pentru că s-au împlinit 50 de ani de când au terminat şcoala împreună, iar cu această ocazie îşi va aranja şi situaţia personală, dorind a i se schimba domiciliul din Călăraşi. Astfel că la numai o săptămână de zile, Raionul de Miliţie Călăraşi a primit ordin din partea D. G.M.-ului Bucureşti de a i se aproba mutarea numitului Brînzeu Nicolae din oraşul Călăraşi la Mănăstirea Orăştie, unde de altfel se află în prezent"[237].

Despre, Petru Groza, colegul său de şcoală, Nicolae Brînzeu a consemnat în memoriile sale următoarele: „Ceva mai departe stătea un alt Petru, Groza, un băiat îndesat, care abia mai târziu s-a smuls şi s-a făcut bărbatul voinic de astăzi. Rezervat, cu privirea-i serioasă, câteodată cruntă, acest coleg nu ne dădea nici

[237] Vezi pagina 168.

pe departe de bănuit cum a ajuns aici la liceu tocmai din Banat. Ulterior am aflat că anumite năzdrăvănii – pe care el însuşi le povesteşte până astăzi şi care se vor publica în altă carte – au făcut pe părintele Adam Groza de la Coşteiul-Mare să-şi aducă copilul cel mai mare la Orăştie la liceu. Motivul adevărat era însă, cred eu, de ordin familial.

Părintele Adam Groza, hirotonisit în 1885, fusese preot ajutor pe lângă tatăl său, în comuna lui natală, Băcia (lângă Simeria), unde a rămas titular după moartea tatălui său. Dar în anul 1891 a trecut la parohia Coşteiul-Mare, lângă Lugoj, ducând cu el o soţie bolnavă şi trei copilaşi. Nu mult după aceea, a rămas văduv. A luptat cu toate mizeriile vieţii unui preot văduv din tinereţe, dar – pe lângă restaurarea parohiei, pe care a pus-o în cea mai bună rânduială – şi-a consacrat toată atenţia educaţiei celor trei copilaşi. Între aceştia, Petru era cel mai dinamic. El avea nevoie de atenţie din partea familiei. Şi cum părintele avea la Băcia o soră, măritată Martensi, iar alături, la Petreni, o altă soră, soţia preotului Bobeiu, e uşor de înţeles că a adus pe Petru la Orăştie, unde a făcut şi părintele liceul. De aici, băiatul putea merge în vacanţe la mătuşile lui, iar ele puteau să-l viziteze mai des.

Soarta a voit ca să mă apropiu tot mai mult de acest coleg, firile noastre complectându-se mult, şi să fim singurii români în clasă, până la sfârşitul studiilor. Chiar şi după terminarea liceului am rămas în aceeaşi solidaritate sufletească, deşi am bătut drumuri deosebite”[238].

[238] Nicolae Brînzeu, *Memoriile unui preot bătrân*, Timişoara, Editura Marineasa, 2008, pp. 48-49.

3.13.1. Documente

Copie

NOTĂ INFORMATIVĂ[239]

2 Ianuarie 1953

Vă informez că în ziua de 31 Decembrie 1952, am stat de vorbă cu numitul Brînzeu Nicolae, preot greco-catolic cu domiciliul obligatoriu în oraşul Călăraşi.

În discuţiile ce le-am avut aproximativ două ore, mi-a afirmat între altele că a fost coleg de şcoală cu Dr. Petru Groza.

Cu privire la aceasta afirmă că Groza ar fi intervenit pentru scoaterea acestuia de la închisoare şi ca rezultat crede că l-ar fi trimis cu domiciliul obligatoriu în Călăraşi unde se bucură de un regim bun.

La întrebarea pusă de mine că de ce nu trece la ortodoxie, susnumitul a declarat că fiind la conducere [Episcopiei] şi luându-şi angajamentul faţă de episcop său de a rămâne (fidel) credincioşilor şi ideilor lor, nu poate călca acest angajament.

Apoi mai afirma că în prezent are 3 copii care sunt bine şi de la care se întreţine cu cele necesare.

Ss/Frunză

[239] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 350.

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ
MINISTERUL SECURITĂŢII STATULUI

DIR. REG. A M.S.S. BUCUREŞTI
INTRARE
SECŢIA RAIONALĂ CĂLĂRAŞI[240]
No. 3725
Nr. 342/5138 din 4 Iulie 1953
953, luna VII, ziua 7

Către
DIR. REG. A M.S.S. BUCUREŞTI

Raportăm că în anul 1951 a fost adus cu domiciliul obligatoriu numitul Brînzeu Nicolae, preot greco-catolic de la Lugoj.

După raionarea din cursul anului 1951 cu ocazia restructurării arhivelor Securităţii Statului, a sosit la fosta Regiune de Securitate Ialomiţa dosarul personal al celui în cauză, din materialul căruia s-a văzut motivul pentru care este cu domiciliul obligatoriu în oraşul Călăraşi, acela că susnumitul a ascuns un călugăr catolic urmărit de organele Securităţii Statului pentru Spionaj.

Pe baza materialului ce a existat la dosarul său personal i s-a deschis Dosar de Acţiune de Verificare în luna Mai 1952, în scopul de a i se stabili activitatea pe care o desfăşoară, însă din acţiunea dusă în jurul acestuia nu s-a stabilit activitatea duşmănoasă desfăşurată de acesta împotriva Regimului nostru.

Întrucât informatorul pe care îl aveam pe lângă Brînzeu Nicolae nu a dat rezultatele cele mai bune, la data de 15

[240] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, filele 390-391.

Decembrie se reuşeşte a se introduce o a doua linie informativă, bine dirijată, stabilindu-se următoarele:

Astfel la data arătată mai sus, informatorul ne sesizează că în discuţiile avute cu numitul Brînzeu Nicolae, acesta s-a manifestat printre altele că el a fost adus cu domiciliul obligatoriu în oraşul Călăraşi pe motiv că în anul 1948 nu a vrut să adere la unirea cu Biserica Ortodoxă, şi aceasta a făcut-o cu atât mai mult cu cât el se afla la conducerea Episcopiei de Lugoj în calitate de Consilier Referent. Pentru refuz a fost ţinut la închisoare 3 ani şi jumătate împreună cu Episcopul său din Lugoj şi apoi a fost trimis cu domiciliul obligatoriu în oraşul Călăraşi.

La data de 2 Ianuarie 1953 informatorul semnalează că în discuţiile avute cu Preotul Brînzeu Nicolae, acesta a afirmat printre altele că el a fost coleg de şcoală cu Dr. Petru Groza şi că acesta ar fi intervenit pentru scoaterea lui de la închisoare şi trimiterea sa cu domiciliul obligatoriu în Călăraşi, unde se bucură de un regim bun.

La data de 2 Februarie a.c. informatorul mai sesizează că în discuţiile avute cu Brînzeu Nicolae, acesta afirma printre altele că prin Martie a.c. aşteaptă să vină la el în vizită la Călăraşi Mitropolitul Moldovei şi al Sucevei, anume Sebastian Rusan. În legătură cu aceasta la întrebarea pusă că în ce calitate vine acesta şi ce legătură are cu dânsul, Brînzeu afirmă că au fost preoţi amândoi într-o comună, unul la Catolici, iar celălalt la Ortodocşi, şi în plus soţiile lor sunt verişoare bune.

Tot referitor la Mitropolitul Sebastian Rusan, informatorul îl întreba prin ce împrejurări a ajuns acesta mitropolit, i s-a răspuns că Sebastian Rusan este finul lui Dr. Petru Groza şi datorită acestuia a devenit mitropolit.

Cu Ord. Dvs. Nr. 342/49729 din 3 Iunie 1953 se cere închiderea Dosarului de Verificare al celui în cauză şi trimiterea

sa la Regiune, conformându-ne cu Raportul nostru Nr. 342/4875 din 5 Iunie a.c.

Cu Ord. Dvs. Nr. 342/77287 din 30 Iunie a.c. se ordona din nou încadrarea informativă a preotului greco-catolic Brânzeu Nicolae până la 5 Iulie a.c., iar un prim rezultat privind activitatea acestuia să fie raportat până la 20 Iulie a.c.

Faţă de această situaţie raportăm că Dir. Generală a Miliţiei Bucureşti, cu ordinul telefonic nr. 33.229 din 22 Iunie a.c., ordona Raionului de Miliţie Călăraşi a i se pune în vedere preotului Brînzeu Nicolae ca în ziua de 22-23 Iunie a.c. să se prezinte în audienţă la tov. Dr. Petru Groza, Preşedintele Marei Adunări Naţionale, ordin semnat de tov. Lt. Colonel Şerban şi transmis telefonic de Slt. Popescu Petre.

Organele de la B.I.E.P. din cadrul Raionului de Miliţie Călăraşi ne-au confirmat că în momentul când a fost invitat la Miliţie – preotul Brînzeu Nicolae – pentru a i se pune în vedere să se prezinte în audienţă, a afirmat că este chemat de Dr. Petru Groza pentru că s-au împlinit 50 de ani de când au terminat şcoala împreună, iar cu această ocazie îşi va aranja şi situaţia personală, dorind a i se schimba domiciliul din Călăraşi. Astfel că la numai o săptămână de zile după aceasta Raionul de Miliţie Călăraşi a primit ordin din partea D. G.M.-ului Bucureşti de a i se aproba mutarea numitului Brînzeu Nicolae din oraşul Călăraşi la Mănăstirea Orăştie, unde de altfel se află în prezent.

LT MAJ DE SECURITATE
Toader Dumitru

LT DE SECURITATE
Moise C[onstantin]

BP/ME
2 ex. 1 DRMSS
1 ex. dosar A.
Notă de mână: Raionul Orăştie, reg. Hunedoara

MINISTERUL SECURITĂŢII STATULUI
REGIUNEA TIMIŞOARA
STRICT SECRET

Prin curier:
Exemplarul nr. 1
Nr. 342/a/20.128
Din 16 Sept. 1953

Către,
RAIONUL DE SECURITATE
LUGOJ[241]

Luaţi măsuri pentru identificarea numitului BRÂNZĂU N. LIVIU, preot greco-catolic rezistent cu domiciliul în oraşul Lugoj.

Susnumitul este născut la data de 14 Oct. 1913 în com. Coroeşteni - Vulcan Hunedoara, fiul lui Nicolae, fost episcop gr.cat.

Ne veţi raporta date şi relaţii despre cel în cauză.

LT. COLONEL DE SECURITATE
Moiş Aurel

LT. MAJ. DE SECURITATE
Gedo Andrei

BI/BI
2 Ex.
1 Rai. Lugoj
1 A.S.

INTRARE
Nr. 3520
1953 Luna X ziua 18

[241] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 13.

STRCT-SECRET

Copie

NOTĂ INFORMATIVĂ[242]

Sursa: „Rândunica”
Primit: Slt. Iliescu
Data: 8. IX. 1953

Cu privire la preotul greco-catolic Brînzeu, ştiu că este plecat din localitate cu domiciliul forţat în Orăştie, regiunea Hunedoara, şi de atunci nu l-am mai văzut.

La lucrare şi raport la M.A.I. figurează cu foştii preoţi greco-catolici. s.s. Iliescu. - notă adiacentă

Cu privire la preotul Ştefan Bălan, ştiu că a fost vreo 10-15 zile în Lugoj, după ce fusese eliberat de la Canal, iar după aceea a plecat la părinţii săi din Beiuş fiind bolnav de: rinichi, ficat, etc.

Cu privire la preotul Albu Vasile, ştiu că s-a întors de la Canal şi că în prezent se află cu domiciliul în Lugoj, fiind angajat ca responsabil la grădina Spitalului de Stat.

Am stat de mai multe ori de vorbă cu el dar n-am putut afla nimic interesant întrucât se ferea să vorbească cum a dus viaţa la Canal.

Sarcini:

Vei continua pe mai departe să dai orice informaţii în legătură cu Preotul Greco-Catolic Albu Vasile, care în prezent se află în Lugoj.

Vei semnala dacă preoţii greco-catolici: Bălan Ştefan şi Brînzeu Nicolae care sunt plecaţi în alte localităţi.

Se vor întoarce (notă de mână)

[242] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 37.

Prin Curier
Strict-Secret

Exemplar Nr. 1

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
Serviciul Raionual de Securitate Lugoj[243].

Nr. 342/a/3520.
9 Octombrie 1953

Către
MINISTERUL AFACERILOR INTERNE.
REGIUNEA TIMIŞOARA

La ordinul Dvs. Nr. 342/20.128, din 16 Septembrie 1953, cu privire la identificarea şi supravegherea informativă a numitului Brînzeu N. Iuliu, preot greco-catolic, rezistent, care în prezent ar fi cu domiciliul în oraşul, raportăm:

Din acţiunea informativă şi investigaţii s-a stabilit că numitul Brînzeu N Iuliu, a fost o perioadă scurtă cu domiciliul forţat în oraşul Lugoj, iar în prezent se afla cu domiciliul forţat în localitatea Orăştie, Regiunea Hunedoara. În perioada cât a domiciliat în Lugoj, nu a fost semnalat cu manifestări fățișe regimului.

Propunem a fi semnalat pentru identificarea susnumitului şi ţinerea sa în supraveghere informativă în localitatea Orăştie, Regiunea Hunedoara.

În caz că va apare în raza Raionlui nostru, vom raporta şi ne vom conforma ordinului Dvs.

LT. MAJ. DE SECURITATE
MIHĂILESCU ALEXANDRU

[243] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 36.

MINSITERUL AFACERILOR INTERNE
INTRARE
REGIUNEA HUNEDOARA – DEVA
No. 25968
953 Luna XI Ziua 9

Nr. 342/210.312 din
6 Nov. 1953

CĂTRE

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
REGIUNEA TIMIŞOARA[244]

Vă semnalăm pe numitul Brînzeu N. preot gr.cat. rezistent, care şi-a stabilit domiciliul la familia sa în oraşul Lugoj, Str. Dobrogeanu Gherea, Nr. 15 la familia sa.

Susnumitul a avut până în prezent domiciliul obligator la Orăştie şi este cunoscut ca suspect.

Şef Dir. Reg. M.A.I.
Maior Mihaly Alex.

ŞEFUL SERVICIULUI
Cpt. Baicu Florean

[244] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 34.

NOTA INFORMATIVĂ[245]

STRICT SECRET

Sursă: „Trofan Pavel”
Primeşte: Lt. de Securitate Reghis Gh.
Data: 30 XI. 1953

Brînzeu Nicolae studiază. La Căldăruşani au fost trataţi de stareţ, care era spionul Patriarhiei. Cei de la Interne erau foarte bine informaţi. De exemplu într-o noapte episcopul Frenţiu a numit ca episcopi[246] pe Hirţe Iuliu[247] şi Vera Nicolae, ei neştiind nimic. Călugărul Berinde[248] le-a spus dimineaţa, aici în capelă a umblat cineva azi noapte, căci ornatele nu sunt aranjate cum le aranjase el aseară. La foarte puţin timp a fost pe la ei un tânăr sublocotenent de la Interne care l-a întrebat pe Frenţiu: „Papa ţi-a dat ordin să-i faci pe ăştia episcopi?” Frenţiu

[245] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, filele 204-208.

[246] La mănăstirea Căldăruşani au fost consacraţi episcopi: Tit Liviu Chinezu (protopop la Bucureşti) şi Ioan Cherteş (canonic la Cluj).

[247] Iuliu Hirţea a fost sfinţit episcop la dorinţa episcopului Valeriu Traian Frenţiu şi a fost consacrat episcop la 29 iunie 1949, în secret, de Internunţiul Papa Gerald Patrick O’Hara, la Bucureşti. Hirţea s-a născut la 13 aprilie 1914 (părinţii Teodor şi Vilma), în localitatea Vintere, Judeţul Bihor. A fost arestat la 8 decembrie 1952, deţinut la penitenciarul Oradea. A avut proces în 8 iulie 1953 – judecat la Tribunalul Militar Oradea, dar sentinţa a fost anulată prin Mandatul 3309/1953 de Tribunalul Militar M.A.I.. Conform Hotărârii Judecătoreşti nr. 1306/1953 a fost condamnat la 12 ani Muncă Silnică, acuzat de Crimă de trădare conform art. 190-191 C.P. Descrierea pe scurt a faptei în fişa matricolă penală este: „Pentru spionaj şi a dat informaţii Vaticanului”. Iuliu Hirţea a fost eliberat în 28 iulie 1964, prin Decretul de amnistie D411/1964.

[248] Berinde Ştefan – Preot asumpţionist (Blaj). S-a născut la data de 20 ianuarie 1910, în localitatea Câmpul lui Neag (Hunedoara). A fost arestat la 28 octombrie 1948. A stat în detenţie 14 ani şi 2 luni, din care 5 ani la închisoarea din Sighet.

a bâlbâit ceva neclar zicând că nu. În toamna lui 1949 Suciu şi Aftenie au fost duşi la Interne, după aceea s-au descoperit toate legăturile lor cu externul. Şi subl. Bădiţă îi pare rău, a fost si el silit să recunoască faptul că a contribuit cu bani la cumpărarea radioului. Are ură mare pe episcopul Rusu care îi ameninţa cu teroarea pe toţi, iar lui i se asocia şi episcopul Hossu. Singurul care vedea lucrurile clar era episcopul Bălan, dar ceilalţi episcopi nu-l băgau în seamă. Rusu şi Hossu le spuneau mereu că actualul regim se va schimba în scurt timp. Trecând timpul fixat Brânzeu le spunea ca nu s-a schimbat nimic. Ei i-au răspuns că încercau doar să-i încurajeze pe fraţi. Brânzeu le-a spus că aceasta este o minciună, deci e un păcat. Pe episcopul Rusu l-a întrebat că de ce hirotonesc episcopi în secret şi de ce nu-i consultă. Iar Rusu i-a răspuns că pe ei nu-i priveşte, e secret pontifical.

De la Căldăruşani au ajuns în închisoare unde le-a fost greu, mai ales la cei care erau singuri în celulă. La cei care au fost mai mulţi le-a trecut timpul mai uşor.

Aici episcopii Frenţiu şi Bălan aveau regim ce consta în două porţii de pâine şi în loc de fasole şi mămăligă primeau altceva. Cea mai bună mâncare era fasolea. La eliberare i s-au luat declaraţii şi i s-a spus să spună că vine de la Mănăstirea Sinaia, fără să spună nimănui nimic cunoscute fiind declaraţiile date. În luna martie-aprilie au fost duşi la Interne fără a cunoaşte motivul. Se presupune că motivul ar fi de teama Căldăruşanilor, discuţiile trecând la altele. Situaţia Bisericii putea fi alta iar vinovaţi sunt episcopii şi mai ales Nunţiatura care nu a dorit să vadă situaţia reală.

La Orăştie protopopul Paveloniu[249] nu pomeneşte pe niciun episcop cu numele şi numai pe arhiereii noştri. În rugăciuni pomeneşte numai pe greco-catolici, se roagă cu

[249] Detalii despre preotul Valer Paveloniu, vezi studiu introductiv, pagina 66.

„Spirit” şi „Doamne Îndură-te” şi nu cu „Doamne Miluieşte”, aşa că tot biserică greco-catolică este considerată. Acum au primit ordin să facă slujbe prin rotaţie, adică şi în bisericile foste ortodoxe. Paveloniu a spus că aceasta nu o va face. Fiind încă la Orăştie a aflat de la Brehariu[250] că episcopii sunt al Mănăstirea Pasărea din Prahova. Brehariu ar şti de la un student de la Arad, fost teolog, care acum e ceva preşedinte. Acestuia i-au fost cerute ceva servicii de către Rusan, episcopul Maramureşului şi al Sucevei. Fostul teolog i-a condiţionat satisfacerea cererii dacă va afla unde sunt episcopii greco-catolici. După un timp oarecare i-a spus ca sunt la Pasărea. Cu Rusan este de mult timp în relaţii bune. Când a fost la Neamţ, Rusan i-a dus nişte lucruri şi lenjerie prin fiul lui Brînzeu, care era la Banca Naţională.

La Orăştie l-a cercetat Rusan când se afla la Alba-Iulia la aniversarea revenirii. L-a întrebat de episcopi, răspunsul fiind că nu ştie unde sunt. Sub cel mai mare secret şi ce că a fost chemat la Deva de Dr. Petru Groza care i-ar fi spus „în fine am reuşit să capacitez pe episcopi să ceară domiciliul”, ajunge cererea la mine, mă duc la Gh. Dej şi îi zic să se rezolve chestia episcopilor uniți dându-i cererea. Cererea este respinsă fiindcă într-un colţ era scris „din detenţie”. Aceasta nu poate fi decât opera lui Rusan care a căutat să se salveze singur, dar tot mai mult s-a afundat căci preoţii îl consideră pe el ca mitropolit.

OBSERVAŢII

Brînzeu Nicolae este fost preot greco-catolic rezistent de la început. A avut domiciliul obligatoriu, de curând eliberat stabilindu-se în Lugoj.

MĂSURI DE LUAT

Raport la M.A.I. Bucureşti în cadrul dosarului de acţiune informativă Borda Vasile şi grupul greco-catolic.

[250] Brehariu Zaharia – preot greco-catolic în Arad. După 1948 s-a angajat contabil la Întreprinderea „11 iunie”, Arad.

3.14. Anul 1954

Din acest an, preotul Nicolae Brînzeu a revenit la Lugoj, mai precis, la data de 6 noiembrie 1953, a fost mutat din domiciliu obligatoriu de la Orăştie la Lugoj. Securitatea menţiona că Brînzeu s-a întreţinut din pensie şi din ajutorul dat de fiul său Iulian, care era funcţionar la Banca din Lugoj.

Odată cu revenirea la Lugoj, observăm din documentele anului 1954 că Brînzeu şi-a pus problema conducerii Episcopiei. Această problemă a Succesorilor (Ordinarius Substitutus) s-a pus în fiecare Episcopie Greco-Catolică din ţară în perioada regimului comunist.

La Episcopia Lugojană, după arestarea Episcopului Ioan Bălan, a devenit succesor Episcopul Ioan Ploscaru pentru o scurtă perioadă de timp, deoarece a fost arestat în 1949, astfel încât a trebuit să fie înlocuit. Înlocuirea s-a putut face doar de persoane aflate în libertate. În acel moment, în libertate a fost preotul Vasile Borda, din Timişoara, şi Ioan Bele, care au condus Episcopia până când au fost arestaţi.

După revenirea la Lugoj, Nicolae Brînzeu a preluat conducerea Episcopiei până în anul 1955, an în care au fost eliberaţi preoţii de la penitenciarul din Sighet. Din 1955, Episcopia a fost condusă, în diferite perioade de timp de Canonicul Iosif Vezoc, Canonicul Victor Deciu, Vasile Tiut, Dumitru Sălăgean (toţi arestaţi în diferite perioade de timp), iar din 1964, de Episcopul Ioan Ploscaru.

Un eveniment al anului 1954, menţionat de Securitate, a fost vizita lui Nicolae Brînzeu la Episcopul Augustin Pacha. Această vizită a avut loc la data de 17 august 1954[251], în Timişoara.

[251] Ziua de 17 august era ziua de naştere a preotului Nicolae Brînzeu.

3.14.1. Documente

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
INTRARE
DIRECŢIA REG. TIMIŞOARA

Nr. 1213
Nr. 342/8812
1954, luna V, ziua 14

Către
SERVICIUL RAIONAL DE SECURITATE LUGOJ[252]

STRICT SECRET
Exemp. Nr. 1

Odată cu prezenta vă trimitem în copie privind pe unii preoţi, foşti greco-catolici, care domiciliază în Lugoj, şi anume: Brînzeu Nicolae, Enea Ioan şi Deciu Victor.

Numitul Brînzeu Nicolae este cunoscut în evidenţele noastre ca preot greco-catolic, domiciliază în prezent în oraşul Lugoj, este un element duşmănos, la unificare a refuzat să treacă la cultul ortodox, după care a depus activitate greco-catolică clandestină, fapt pentru care a fost reţinut.

În prezent susnumitul întreţine legături cu restul preoţilor foşti greco-catolici, rezistenţi faţă de unificare.

Numitul Deciu Victor este cunoscut în evidenţele noastre ca un element care şi în prezent depune activitate a cultului interzis greco-catolic. În mod ilegal face slujbe şi liturghii la domiciliul său, plus şi la alţi cetăţeni care au fost de credinţă greco-catolică din oraşul Lugoj.

[252] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, filele 17-18.

Numitul Ienea Ioan este cunoscut în evidenţele noastre ca preot greco-catolic, rezistent faţă de unificare, după care a întreţinut legături cu restul preoţilor rezistenţi din oraşul Lugoj.

Numitul Armean Nicolae este fost preot greco-catolic, în prezent domiciliază într-o comună din Regiunea Hunedoara, este un element care la unificarea bisericilor a refuzat să intre în cultul ortodox, este cunoscut de noi că în mai multe rânduri face deplasări în oraşul Lugoj, unde ia legătura cu foştii preoţi greco-catolici.

Numitul Ploscaru Ioan, fost vicar general al cultului greco-catolic, la unificarea bisericilor a refuzat să adere la cultul ortodox, după care a depus activitate clandestină greco-catolică, fapt pentru care a fost arestat, în prezent ar avea domiciliul forţat în Orăştie, Regiunea Hunedoara[253].

Numitul Voştinaru este un fost preot greco-catolic, la unificarea bisericilor a refuzat să adere la cultul ortodox. Nu este cunoscut cu activitate interzisă greco-catolică, în schimb întreţine legături cu foştii preoţi greco-catolici, susnumitul în prezent este funcţionar la I.R.C.L.T., sucursala Lugoj.

Faţă de susnumiţii luaţi şi Dvs. măsuri de încadrarea lor informativă, pentru stabilirea activităţii ilegale greco-catolice pe care aceştia o desfăşoară în prezent.

Vă atragem atenţia că susnumiţii de noi sunt în prezent încadraţi informativ pe două linii, astfel să fiţi foarte precauţi de dirijarea agenturii Dvs. în jurul lor, întrucât să nu ajungem să dăm naştere la vreo deconspirare a agenturii.

Raportaţi de urmare rezultatele obţinute.

ŞEFUL DIRECŢIEI RAIONALE
LOCOTENENT COLONEL MOIŞ AUREL

ŞEFUL SERVICIULUI
CĂPITAN GEDÖ ANDREI

[253] Ioan Ploscaru nu a avut domiciliu forţat în Orăştie.

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
Dir. Reg. TIMIŞOARA
Nr. 321/8605

Strict secret
24 mai 1954
Exemplar Nr. 2

Serviciul Raional de Securitate LUGOJ[254]

Luaţi măsuri pentru a ne raporta în cel mai scurt timp date şi relaţii complect asupra numitului Nicolae Brînzeu, domiciliat în oraşul Lugoj, str. Dobrogeanu Gherea, nr. 15.

Susnumitul întreţine legături prin corespondenţă cu numitul Otto Roth din Timişoara, care este urmărit în cadrul unui obiectiv de către această Regiune.

Dacă este posibil stabiliţi în mod discret natura legăturilor ce există între aceşti doi.

ŞEFUL DIRECŢIEI REGIONALE
LT. COLONEL
Moiş Aurel

ŞEFUL SERVICIULUI
CĂPITAN
GEORGESCU

Concept. SJ
Dactilo. JF
Exempl. Nr. 1 Serv. Rai. Lugoj
Exempl. Nr. 2 MAI, Dir. Reg. Timişoara

[254] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 15.

NOTĂ INFORMATIVĂ[255]

Strict Secret.

Sursă: „Trofan Pavel”
Primeşte: Slt. Bella Ioan
Data: 21 iulie 1954

În ziua de 15 iulie a.c., am fost la numitul Brînzeu cerându-i dispensă spune că nu mai trebuie. Referitor la şef spune că Borda[256] a fost, că cine este el nu ştie, nu a căutat dar dacă va avea timp, şi i se va pune problema, va căuta. Este o dispoziţie a călugărilor iezuiţi de a se ţine Vicarul complet camuflat, ceea ce nu e bine. Spune că a fost cazul de la Iaşi când la un moment dat au apărut 3 în loc de unul.

Spune apoi că Pacha e la Timişoara, că îl va căuta să-l întâlnească dacă îl va primi căci e bolnav şi nu vede, poartă ochelari negri. Spune că Pacha la sosire în Timişoara nu a avut primire oficială[257]. La gară l-au aşteptat 2 inspectori de la Culte şi 2 preoţi, cu maşina episcopului ortodox Lăzărescu[258].

La fel spune că a fost pe la el Căprariu, inspector la Culte.

În continuare Brînzeu spune că Guvernul vede că nu a reuşit Unirea, caută să vadă câţi preoţi netrecuţi mai sunt şi cum

---

[255] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 205.

[256] Este vorba de cine a condus Episcopia, de succesori (Ordinar substitut). Pentru detalii despre preotul Borda Vasile vezi studiu introductiv, pagina 63.

[257] Episcopul Augustin Pacha a fost graţiat de către regimul comunist la 1 iunie 1954. Acesta a revenit la Timişoara la data de 12 iulie 1954, peste câteva luni a încetat din viaţă, în Timişoara, la 4 noiembrie 1954.

[258] Vasile Lăzărescu a fost Mitropolitul Ortodox al Banatului în perioada 26 octombrie 1947 - 18 decembrie 1961.

trăiesc. Se caută un aranjament cu Biserica Romano-Catolică pentru a fi pusă în legalitate, dar se greşeşte pentru că un angajament trebuie făcut în întregime, adică să cuprindă şi pe cea Greco-Catolică.

OBSERVAŢII:

Numitul Brînzeu Nicolae este fost Prepozit greco-catolic la Episcopia gr.cat de Lugoj. A fost reţinut pentru activitate clandestină gr.cat şi de spionaj în favoarea Vaticanului. După unificarea Bisericii gr.cat cu cea ortodoxă trecând în rezistenţa gr.cat.

A fost ulterior stabilit cu domiciliul obligatoriu în oraşul Craiova[259], în prezent este cu domiciliul în Lugoj.

Este semnalat că are legături cu foşti preoţi gr.cat din Lugoj.

Este urmărit în cadrul dosarului de acţiune informativă grup, deschis asupra grupului gr.cat. clandestin.

INSTRUCŢIUNI:

Pe viitor veţi căuta / în mod foarte discret / prin discuţiile purtate cu Brînzeu - căruia veţi încerca ai face în continuare vizite - precum şi prin Bălan Ştefan[260], de a stabili dacă aceştia într-adevăr au o conducere aici în Lugoj sau unde-i [dacă e în altă parte n.n.], dacă au legături cu preoţii din Reg. Hunedoara: cum o fac, ce mijloace folosesc sau pe cine folosesc ca legătură.

La fel veţi căuta să stabiliţi ce activitate duce Brînzeu pe această linie, dacă are vreo funcţie etc.

În acest scop / pentru îndeplinirea acestor sarcini / veţi căuta în vizitele ce le veţi face acestora, în discuţiile purtate cu ei, să obţineţi deplina încredere a acestora în Dvs., să le arătaţi

[259] Este vorba de Călăraşi, greşeala aparţinându-i Ofiţerului de Securitate Ioan Bella.

[260] Detalii despre preotul Bălan Ştefan vezi studiu introductiv, pagina 60.

că vă frământă şi vă gândiţi mereu asupra situaţiei Bisericii Greco-Catolice, la situaţia multor preoţi care nu au trecut al ortodoxie, dacă aceştia sunt ajutaţi, şi că vă îngrijorează şi situaţia celor trecuţi la ortodoxie, dacă aceştia pot reveni.

Căutaţi în discuţiile purtate cu Brînzeu să fiţi atent să nu scăpaţi nimic din purtarea faţă de D-ta şi din felul cum va căuta să răspundă şi să conducă discuţiile în această problemă. Trebuie să-l lăsaţi să înţeleagă şi să rămână cu impresia, prin comportarea D-tale faţă de el şi grija pentru cultul gr.cat., că i-aţi putea ajuta în diferite probleme ce eventual le-ar întreprinde.

Am luat la cunoştinţă conţinutul
Trofan Pavel.

MĂSURI PROPUSE A SE LUA:

- Vor fi dirijaţi informatorii din problema rom.cat. de a ne semnala dacă va veni Brînzeu la Pacha, căutându-se a se stabili scopul acestei vizite.
- Se va face o sinteză cu tot materialul obţinut în ultimul timp în cadrul acestui dosar de grup şi se va raporta la M.A.I.
- Se vor aştepta rezultatele ce se vor obţine de la agenţi şi în funcţie de aceste rezultate se vor face noi propuneri concrete.

Slt. de Securitate
Bella Ioan

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
SERVICIUL RAIONAL DE SECURITATE LUGOJ

Ex. Nr. 2
Nr. 321/1289
28-VII.1954

Către,
DIRECŢIUNEA REGIONALĂ M.A.I.
TIMIŞOARA[261]

STRICT SECRET

La ordinul Dvs. Nr.321/8605 din 24 mai a.c., referitor la numitul Brînzeu Nicolae din Lugoj, raportăm următoarele:

Din investigaţiile efectuate în oraşul Lugoj la adresa indicată de Dvs. Cu ordinul de mai sus, nu se identifică nicio persoană cu numele Brînzeu Nicolae, însă s-a identificat numitul Brînzeu Nicolae, care este identic cu cel de mai sus. Astfel numitul Brînzeu Nicolae, este născut la data de 17 august 1883 în comuna Cărveştin - Alba, de profesiune fost preot greco-catolic, în prezent fără ocupaţie, ca studii are teologia, este de naţionalitate şi cetăţenie română, căsătorit având 1 copil[262], domiciliat în Lugoj str. Dobrogeanu Gera, nr. 15.

Activitatea politică înainte de 23 august 1944, după cum rezultă din evidenţele acestui serviciu raional: a făcut parte din partidul goghist, în care timp şi chiar după aceia a scris diferite cărţi împotriva U.R.S.S.

[261] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 14.
[262] Nicolae Brînzeu a avut 5 copii, dintre care patru ajunşi la maturitate: Felician, Pius, Iulian şi Domnica.

După 23 august 1944 nu se încadrează în nicio organizaţie de masă. În anul 1948 cu ocazia unificării Bisericii Greco-Catolică cu cea Ortodoxă, susnumitul nu a trecut la ortodoxism, depunând chiar activitate organizată contra hotărârilor luate de partid şi Guvern în legătură cu unificarea celor două Biserici, fapt pentru care a fost reţinut în cursul anului 1948. Tot după 23 august 1944 a corespondat mult timp cu Dr. Petru Groza, care din informaţii ar fi dorit a-l face conducătorul Bisericii Unite din R.P.R.

În prezent este întreţinut de fiul său, anume Brînzeu Iulian, care este funcţionar la Banca R.P.R. din Lugoj.

Cât priveşte legăturile dintre susnumitul şi numitul Otto Roth din Timişoara, după cum rezultă dintr-o referinţă dată de acesta din urmă asupra lui Brînzeu Nicolae, reiese că se cunosc încă din 1895 pe când erau colegi la liceul Colegiului Reformat din Orăştie.

Cu prezentul raport înaintăm alăturat o referinţă, în copie, dată de Otto Roth din Timişoara, asupra numitului Brînzeu Nicolae din Lugoj.

Cât priveşte caracterul legăturilor care există în prezent între susnumiţii, nu s-a putut stabili până în prezent.

ŞEFUL SERVICIULUI RAIONAL
Căpitan AVRAMESCU AVRAM

ŞEFUL GRUPEI A III-A
Lt. GOLOGAN IOAN

GV/GVlt. 2 exemp.

Copie

NOTĂ INFORMATIVĂ[263]

Sursă: „Păduraru Axente”
Primeşte: Slt. Bella Ioan
Data: 19 VIII. 1954

În 17 aug. 1954, orele 17, am fost în str. Dobrogeanu Gherea, nr. 15, la Brînzeu Nicolae care mi-a spus că el a fost să-l viziteze pe episcopul Pacha din Timişoara care este suferind de ochi şi primeşte pensie 500 lei de la Ministerul Cultelor şi locuieşte în casa parohială din Iozefin, unde s-a evacuat o cameră pentru dânsul.

De asemeni mi-a spus că a participat la înmormântarea lui Ienea Ioan pentru care a depus o cuvântare funebră de adio pe care a dat-o lui Voştinaru Teodor să o citească la mormânt.

De asemeni mi-a spus că Deciu Victor[264] e bătrân şi bolnav şi că trăieşte în mizerie şi ar trebui ajutat de cei care pot, pentru a putea ieşi din mizeria în care stă.

Instrucţiuni:

Veţi căuta ca prin discuţiile purtate cu Brânzeu să stabilească scopul vizitei lui la episcopul Pacha, la fel în mod precaut, căutaţi să stabiliţi în ce calitate Brînzeu a redactat această cuvântare pe care a dat-o lui Voştinaru s-o citească.

[263] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 202.

[264] Victor Deciu s-a născut în Scăiuş la 7 septembrie 1880. Liceul l-a terminat la Beiuş în 1901, iar Teologia la Blaj în 1905. Are şi un rigoros la Universitatea din Budapesta, făcut din dreptul roman la 1909. A fost hirotonit preot celib la Crăciun în anul 1906, când a şi fost numit paroh la Cenad, unde a stat până a devenit Canonic al Episcopiei Lugojului.

Cele de mai sus le veţi stabili în mod foarte precaut făcând o vizită lui Brînzeu, căruia îi veţi da un aspect întâmplător; în cadrul discuţiilor, printre altele, veţi pune şi întrebări din care să puteţi stabili cele de mai sus.

În legătură cu Raţiu Iuliu vă veţi conforma instrucţiunilor primite anterior în scris.

OBSERVAŢII:

Numitul Brînzeu este cunoscut şi urmărit în cadrul unui dosar de grup în cadrul grupei IV.

Din materialele existente se presupune că acesta ar îndeplini o oarecare funcţie în cadrul cultului desfiinţat, greco-catolic.

MĂSURI PROPUSE:

Se va verifica prin informatorii din probleme rom.cat. dacă Brînzeu l-a vizitat pe episcopul Pacha, când şi în ce scop.

Se va pune o copie la dosarul de acţiune.

Slt. Bella I.

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ
MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
SERVICIUL RAIONAL DE SECURITATE LUGOJ

NR. 222/2702
DATA 22 OCT. 1954
Exemplar Nr. 2

CĂTRE
MINISTERUL AFACERILOR INTERNE, DIRECȚIA REGIONALĂ TIMIȘOARA[265]

Strict Secret

La ordinul Dvs. Nr. 222/22.574 din 20 Septemvrie 1954, ultimul din 11 oct. 1954, cu privire la numitul BRĂNESCU [Brînzeu] din Lugoj, str. Dobrogeanu Gherea nr. 15, raportăm următoarele:

Din investigaţii precum şi din verificările efectuate a fost identificat în persoană Brînzeu Nicolae, născut la data de 17 august 1883, în comuna Conveşti, fostul Judeţ Alba, fiul lui Ioan şi Maria, de naţionalitate şi cetăţenie român, de profesie preot greco-catolic (rezistent), studii: are doctorat în teologie, este căsătorit, are 3 copii, avere personală nu posedă, cu domiciliul în Lugoj, str. Dobrogeanu Gherea, nr. 15.

Susnumitul de la data de 19 mai 1952 şi până în luna mai 1953 a fost cu domiciliul forţat în oraşul Călăraşi, str. N. Bălcescu, nr. 13, apoi a fost cu domiciliul în Orăştie până în luna iulie a aceluiaşi an, de la care dată se află cu domiciliul în Lugoj la adresa de mai sus. Numitul Brînzeu Nicolae posedă un dosar

[265] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, filele 323-324.

personal pe linia grupei a 3-a din cadrul acestui Serviciu Raional de Securitate, trimis de la Regiunea Timişoara, din care rezultă că în trecut a fost membru activ al Mişcării Cuziste-Gheorghiţa, în care apoi a activat din anul 1924, a fost membru în Asociaţia Romîno-Germană, a fost membru şi în Asociaţia Y.M.C.A., în timpul sosirii delegaţiilor de la această asociaţie susnumitul l-a invitat la el acasă.

Din Dosar mai rezultă că în cadrul Bisericii Greco-Catolice a deţinut funcţia de şef al Capitlului şi prepozit al Episcopiei Greco-Catolice din oraşul Lugoj. Cu ocazia unificării bisericii greco-catolice a refuzat revenirea la ortodoxie, desfăşurând după aceasta o intensă activitate pe linia greco-catolică.

În anul 1948 luna octombrie după o slujbă religioasă ce a fost urmată de o predică ţinută de Canonicul Brînzeu Nicolae, la începutul predicii a făcut o referire la subiectul evangheliei vorbind despre moarte, spunând că lumea să nu se teamă de moarte întrucât urmează învierea şi, din nou, să nu se descurajeze din cauza greutăţilor vieţii şi a răutăţii oamenilor, să aibă răbdare întrucât toate sunt trecătoare iar dreptatea va triumfa, subînțelegând continuarea acestei lupte... prigonit de Guvern.

În continuarea predicii a făcut o vie propagandă în favoarea cultului greco-catolic şi ataşamentul lor faţă de Papa de la Roma, îndemnând prin discursul său pe credincioşi să reziste şi să nu renunţe la credinţa lor greco-catolică. Predica sa a avut o evidentă nuanţă naţionalistă, întrucât printre altele a mai spus: „Prin unirea Bisericii Românești cu Roma, fapt petrecut acum 200 de ani, poporul român a avut numai de câștigat, întrucât datorită acestui eveniment s-a adus cultura de la Roma şi s-a trezit conştiinţa naţională a poporului român”. În continuare a mai spus: „Biserica Greco-Catolică a fost de multe ori prigonită în trecut de către magnaţii unguri şi duşmani, dar a rezistat

întotdeauna şi nu s-a lepădat de această credinţă". A dat ca exemplu faptele unor episcopi şi mitropoliţi uniţi (Inocenţiu Micu Klein[266]) care au luptat pentru religia greco-catolică, îndemnând lumea să reziste şi să nu renunţe la credinţa lor care a luat naştere în anul 1698 prin sfânta unire cu Roma.

La fel rezultă că susnumitul a fost arestat de către acest Serviciu Raional de Securitate în problema cultului greco-catolic la data de 29 oct. 1948 şi înaintat la Bucureşti, de unde a fost transferat la Mănăstirea Neamţ. În timpul în care a fost cu domiciliul forţat în oraşul Călăraşi asupra susnumitului a fost deschisă o acţiune de verificare de către Secţia Raională Călăraşi, însă nu s-a stabilit nicio activitate ostilă contra Regimului nostru.

Menţionăm că Grupa a II-a din cadrul acestui Serviciu de Securitate nu are niciun fel de acţiune asupra susnumitului şi nici nu a avut, în schimb a fost urmărit pe linia Grupei a III-a până în anul 1948, apoi după ce s-a stabilit din nou cu domiciliul în Lugoj, pe linia Grupei a III-a s-a primit tot materialul cu privire la susnumitul şi avem ordin de a fi urmărit informativ pe linia problemei greco-catolice clandestine. Mai raportăm că în Dosar se găseşte material important şi mult ce se referă la unele relaţii dintre numitul Brânzeu Nicolae şi alţii. Primul ar fi intervenit de mai multe ori la tov. Petru Groza pentru a pune în libertate pe unii preoţi de seamă care au fost închişi pentru activitate de spionaj, etc.[267].

În ceea ce priveşte natura corespondenţei numitului Brînzeu Nicolae pe care o poartă, până în prezent, nu am putut stabili [nimic concludent, nn]. Am luat măsuri de interceptare a corespondenţei, iar în caz pozitiv vom raporta de urmare. Din

[266] Inocenţiu Micu Klein Episcop Greco-Catolic în perioada 1728-1751, a se vedea pe larg: Augustin Bunea, *Din istoria românilor: episcopul Ioan Inocenţiu Micu Klein,* Cluj-Napoca, Editura Napoca Star, 2012.
[267] A se vedea cazul Preotului Gheorghe Surdu, pagina 117.

dosarul personal pe care îl are Grupa a III-a din acest Serviciu asupra susnumitului, rezultă că numitul Brînzeu Nicolae în anul 1948, luna iulie, a primit o scrisoare din Italia (Roma) de la Ulpiu Bîrlea, în care au fost cuprinse o serie de fraze convenţionale, iar lucrătorul operativ care a extras nota după scrisoare arată că expeditorul scrisorii făcea parte dintr-o Organizaţie subversivă a cărei conducere se află la Roma (Vatican). Primitorul scrisorii Dr. Brînzeu Nicolae se presupune că este în conducerea acestei Organizaţii subversive care activează în ţară.

În scrisoare Bîrlea comunica primirea de la Brînzeu a unei descrieri a situaţiei din ţară pe care o va tipări în parte. Mai departe expeditorul scrie - camuflat - că ar fi găsit la Roma, cât şi în Arhiva Vaticanului, nişte documente şi că ar fi citit dosarul lui Bălan (probabil este vorba de mitropolitul Bălan din care ar fi dedus un plan de viitor).

Mai raportăm că numitul Ulpiu Bîrlea, este originar din Lugoj, plecat pentru studii la Roma nu s-a mai întors, este fiu de preot, posedăm date în legătură cu el, - am primit ordin de la M.A.I. Regiunea Timişoara de a-i deschide dosar de urmărire locală -.

Numitul Brînzeu Nicolae în prezent nu se ocupă cu niciun fel de serviciu, este un om în vârstă, bolnăvicios, nu prea iese afară, doar când e timpul cald iese puţin la aer. Nu am constatat până în prezent nicio activitate duşmănoasă dusă de acesta.

Propunem ca în cazul în care doriţi să studiaţi materialul din dosarul ce-l posedă acest serviciu asupra susnumitului, să ne fie comunicat pentru a vă înainta spre studiere şi apoi să ne fie restituit, deoarece este material de valoare, deşi este vechi.

ŞEFUL SERVICIULUI RAIONAL
CPT. AVRAMESCU AVRAM

ŞEFUL GRUPEI A II-A
LT. PETER IOSIF

3.15. Anul 1955

Din acest an observăm că Securitatea a dat ordin de interceptare a corespondenţei preotului Nicolae Brînzeu. În acest context, în documentele anului 1955 apare corespondenţa dintre Nicolae Brînzeu şi diferiţi alţi preoţi, dar şi scrisori trimise episcopilor.

Un eveniment remarcabil în acest an a fost vizita lui Brînzeu la episcopii din Bucureşti. De la această vizită aflăm că „Episcopii Rusu, Hossu şi Bălan sunt îngrijiţi bine, pot primi vizite, deseori sunt cercetaţi de către un director de la Ministerul Cultelor care tratează cu ei în numele Ministerului. Au acceptat să primească sub formă de stipendiu lunar câte 1.000-1.500 lei, şi s-a propus că după ce se vor fi refăcut să plece la Curtea de Argeş unde să se stabilească. Ei momentan se cer în familii la rude în oraşe de reşedinţă, dar au fost sfătuiţi să accepte propunerile guvernului şi o vor accepta. Dintre episcopi, Rusu este mai intransigent, el tot de reşedinţă şi lucrurile de la Baia Mare se interesează. Episcopul Bălan i s-a spus din partea celor ce l-au cercetat de la Lugoj, să accepte orice condiţie fixată de regim şi să-şi vadă de sănătate şi să se bucure că e liber, chestiunea Bisericii să o lase în grija Guvernului care o va trata cu Roma”.

Episcopii au fost eliberaţi de la penitenciarul din Sighet la data de 4 ianuarie 1955, apoi, după o scurtă perioadă la București, au fost trimişi cu domiciliu obligatoriul la Curtea de Argeş.

O altă „problemă” a Securităţii în acest an a fost legată de viaţa spirituală a Canonicului Brînzeu. Securitatea a aflat că Nicolae Brînzeu oficiază sfinte liturghii, acasă. Securitatea vroia să ştie de ce celebrează aceste liturghii, dar şi pentru cine le celebrează.

3.15.1. Documente

Ministerul Afacerilor Interne
Serviciul Raional de Securitate Lugoj
Nr. 222/3701 din 6 ianuarie 1955

Către
M.A.I. Direcţiunea Regională Timişoara[268]

Strict Secret

La ordinul Dvs. nr. 222/22.574 ultimul din 30 decembrie 1954 referitor la numitul Brînzeu Nicolae, preot greco-catolic din Lugoj, raportăm următoarele:

Conform ordinului Dvs. telegrafic cu Nr. de mai sus din 23 octombrie 1954 a fost pusă în interceptare corespondenţa susnumitului, însă până în prezent nu a fost interceptată nici o scrisoare de la numitul Maxer Ioan[269], din comuna Uricani şi nici din partea lui Brînzeu către acesta.

Din interceptarea corespondenţei lui Brînzeu Nicolae rezultă că acesta întreţine corespondenţă cu mai multe persoane din diferite localităţi, astfel într-o scrisoare pe care a trimis-o numitului Alföldy Bela din Orăştie, str. Gheorghiu, nr. 5 îi scrie că: „a petrecut 2 zile împreună cu Peter la Timişoara care i-a povestit despre drumul său lung. Noi ne-am înţeles pentru totdeauna pentru muncile date". În continuare îi cere acestuia să-i scrie despre facultatea din Debreţin – R. P. Ungaria unde a

[268] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, filele 262-263.

[269] Maxer Ioan a fost preot în Reşiţa. După anul 1948 s-a stabilit la Uricani, judeţul Hunedoara, unde a fost funcţionar la IPTR. Preotul Maxer Ioan era considerat de către Împuterniciţii Ministerului Cultelor ca „nerevenit" şi „activ", deoarece „făcea servicii religioase" greco-catolice.

studiat, ce secţii a avut, aceasta fiindu-i necesar la lucrarea pe care acesta o scrie cu ocazia aniversării a 50 de ani de la terminarea facultăţii, scrisoarea poartă data de 22. XI.1954.

Într-o scrisoare pe care Brînzeu Nicolae a trimis-o la 20.XI.1954 lui dr. I Ciza, vicar general, Alba Iulia, str. Carl Marx, nr. 27, îi scria acestuia că îi pare rău că nu l-a putut întâlni la Timişoara. Totodată îi face ofertă cu nişte cărţi bisericeşti redactate de el /Brînzeu/, iar ca semnătură scrie: Adictisimus in ixta.

La data de 22 decembrie 1954 Brînzeu Nicolae trimite o scrisoare numitului Ionescu Alexandru, preot – Călăraşi, str. Ceaikovski, nr. 10 în care îi scrie: „…ce e drept funcţia mea a încetat, dar nimeni nu mi-a luat locul". În continuare mai scrie: „eu nu de mult am început să dezgrop din pivniţă cărţile depozitate acolo de un biet salahor cu furca prin lăzi şi pachete", cărţi din care afirmă în scrisoare că vrea să-i trimită şi lui Ionescu pentru a avea colecţia completă ce-i va fi de folos la tălmăcirea învăţăturii creştine.

Alăturat înștiințăm în copie un număr de zece copii a scrisorilor primite şi expediate de către numitul Brînzeu Nicolae din Lugoj, între care şi una adresată din partea Prezidiului Marii Adunări Naţionale, însă care nu a fost desfăcută, astfel că nu cunoaştem conţinutul acestei adrese.

Corespondenţa susnumitului se interceptează în continuare, iar rezultatul va fi raportat.

Șeful Serviciului Raional
Lt. Maj. Cocină Haralambie

Șeful Grupei
Lt. Maj. I. Săbăilă.

Ministerul Afacerilor Interne
Direcţia Regională Timişoara

NOTĂ INFORMATIVĂ[270]

Strict Secret

Sursa: „Trofan Pavel”
Primeşte: Lt. Bella Ioan
Data: 26 ianuarie 1955

Brînzeu Nicolae, duminică 23 ianuarie 1955 a venit în vizită. Cu această ocazie zice vă spun ceva nou, a fost chemat de Pătru /Tovarăşul Preşedinte al Prezidiului Marii Adunări Naţionale/ la Deva telefonic. De acolo am plecat cu el la Bucureşti. De asemenea Brînzeu spune că i-a spus Tov. Preşedinte că „Arhiereii /episcopii/ vor fi eliberaţi, se tratează cu ei din partea Guvernului, urmează ca după ce vor fi la Bucureşti să fiu chemat a-i lămuri de situaţia greco-catolicilor, până în prezent nu am primit nici un aviz”.

La câteva zile Brînzeu îmi dă o scrisoare primită de la Bucureşti /scrisoarea în copie anexată/ de la Arhiepiscopia Romano-Catolică, prin care un anumit Iovaneliy[271] scrie:

[270] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, f. 200.

[271] Dr. Traian Stanislav Jovanelli s-a născut la 8 decembrie 1890, la Turnu Severin. A fost hirotonit preot la 5 iunie 1914. În perioada regimului comunist a fost arestat la începutul lui noiembrie 1947 şi eliberat de către Securitate în decembrie 1950. Regimul Comunist a recunoscut statutul său de Vicar capitular şi a instituit o Biserică paralelă, astfel este excomunicat de către Sfântul Scaun. Anunţarea Decretului de excomunicare va fi făcută prin intermediul Radio Vatican. Între 1959 – 1961. Cu acordul regimului comunist, este numit conducător al Arhidiecezei de Bucureşti – Iaşi, dar nerecunoscut de autorităţile ecleziale competente. După recunoaşterea vinei, Jovanelli deplânge situaţia cultului catolic din Muntenia şi anunţă colaborarea cu regimul comunist pe amvonul Catedralei *„Sfântul Iosif”*, cerându-şi iertare public. Pr. Jovanelli a încetat din viaţă în 1961. Cf. Marius Oanţă, *Canonic dr. Stanislav Traian Jovanelli*, în curs de publicare.

„bolnavii încă nu sunt la noi, e numai cel din Alba[272] care tratează să plece la Alba”-

Observaţii:

Numitul Brînzeu Nicolae a fost prepozit major la Episcopia Greco-Catolică din Lugoj. Cu ocazia unificării Bisericii greco-catolice, cu cea Ortodoxă Română a refuzat trecerea la ortodoxie, opunând rezistenţă îndemnând în acest sens şi credincioşii.

Datorită activităţii sale a fost ridicat împreună cu ceilalţi conducători greco-catolici şi stabilit cu domiciliul forţat în altă regiune. În cursul anului 1953-1954 i s-a ridicat domiciliul obligatoriu şi s-a stabilit cu domiciliul în oraşul Lugoj, str. Dobrogeanu Gherea. Nu lucrează fiind un om bătrân. Este semnalat că întreţine legături cu foştii greco-catolici şi cu preoţii rezistenţi faţă de unificare.

Faptul că este în bune relaţii cu Tov. Preşedinte al Prezidiului, ne-a fost semnalat şi în alte note, iar atunci când Tov. Preşedinte a fost prin Lugoj l-a vizitat şi pe Brînzeu, fiind colegi de şcoală.

Susnumitul este urmărit în cadrul dosarului de acţiune grup, dus asupra greco-catolicilor rezistenţi.

Menţionez că sarcini noi nu i s-au trasat informatorului cu această întâlnire, întrucât i s-au trasat sarcini cu ocazia întâlnirilor anterioare în legătură cu Brînzeu Nicolae.

În ceea ce priveşte pe numitul Iovanely, de la Arhiepiscopia romano-catolică din Bucureşti, acesta este preot romano-catolic şi consilier la această Arhiepiscopie.

Măsuri propuse:

[272] Episcopul de Alba Iulia – Áron Márton.

Materialul va fi exploatat în cadrul dosarului de acţiune informativă, luându-se următoarele măsuri:

- Se va raporta la M.A.I., Direcţia a III-a, relaţiile lui Brînzeu cu Iovanely de la Arhiepiscopia romano-catolică, precum şi faptul că a fost la Bucureşti.
- Se vor lua măsuri prin Serviciul Raional Lugoj de a fi pusă în supraveghere secretă corespondenţa lui Brînzeu Nicolae.

Lt. de Securitate
Bella Ioan

NOTĂ INFORMATIVĂ[273]

Strict Secret

Sursa: „Axente Păduraru”
Primeşte: Lt. Bella Ioan
Data: 9 februarie 1955

În 26 ianuarie 1955, am fost în str. Dobrogeanu Gherea, nr. 15, Lugoj, la Brînzeu Nicolae, care printre altele mi-a spus că în Bucureşti, fiind prezenţi şi vicarul catolic Iovanely, vicarul de la Alba Iulia Dorfan i-a declarat că mulţi preoţi catolici sunt închişi fiindcă au făcut diferite slujbe pentru foştii uniţi, din care cauză azi preoţii catolici caută ca să se păzească, adică refuză foştilor uniţi slujbele.

În 6 februarie 1955, am fost în str. 31 decembrie, nr. 9, la numitul Deciu Victor, de la care am aflat în cursul discuţiilor că femeia Moisescu este aceea care locuieşte în str. 31 decembrie la nr. 18 (adică femeia pe care am văzut-o eu în data de 2 ianuarie 1955, cu alta necunoscută ieşind de la Deciu).

Mi-a mai spus că Episcopul Marton Aron de la Alba Iulia e liber, de asemenea şi episcopii foşti uniţi Bălan, Rusu şi Hossu sunt la Bucureşti în spital şi că Bălan a comunicat nepotului Tufescu[274] că împreună cu Brînzeu să meargă la dânsul la Bucureşti.

Observaţii

Numitul Brînzeu Nicolae a fost Prepozit Major la Episcopia Greco-Catolică din Lugoj, este rezistent faţă de unificare în care sens a depus şi activitate. A fost reţinut, iar în prezent se află la Lugoj, fiind pensionar.

---

[273] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, filele 198-199.

[274] Patriciu Tufescu – fost preot greco-catolic în Lugoj.

Numitul Deciu Victor este de asemenea fost canonic greco-catolic de la Episcopia din Lugoj, la fel rezistent faţă de unificare. Ambii ne sunt semnalaţi că oficiază slujbe clandestine greco-catolice, fără însă să se fi stabilit până în prezent la cine face şi în ce mod. Ambii sunt urmăriţi în cadrul acţiunii informative grup, deschis de Regiune.

Instrucţiuni:

Informatorului i s-au trasat sarcini de a vizita sub diferite pretexte în continuare pe numiţii Brînzeu şi Deciu, spre a putea stabili în urma discuţiilor şi observaţiilor sale, cu face aceştia liturghii, unde le fac şi când le fac.

De asemenea să stabilească legăturile acestora cu preoţii greco-catolici din Lugoj, cât şi din alte localităţi.

Măsuri de luat:

Prin Raionul de Securitate Lugoj, se va identifica pe numita Moisescu şi se vor culege relaţii despre aceasta.

Se va lua legătura cu informatorul „Trofan Pavel" pentru a se verifica dacă numitul Tufescu şi Brînzeu au fost la București la Episcopul Bălan şi în ce scop au fost.

În funcţie de rezultatele obţinute se va veni cu noi propuneri.

Lt. Bella Ioan

NOTĂ INFORMATIVĂ[275]

Sursa: „Trofan Pavel”
Primeşte: Lt. Bella Ioan
Data: 3 martie 1955

La data de 5 februarie 1955, Brînzeu a primit un telefon de la Împuternicitul Ministerului Cultelor al Regiunii, că episcopii sunt la Bucureşti la Spitalul I. C. Frimu şi să plece cu Tufescu la episcopul Bălan căruia să-i ducă lenjerie personală. El pleacă în ziua de 9 februarie a.c. împreună cu soţia lui Tufescu.

De la ei am aflat că episcopii sunt bine îngrijiţi şi trataţi bine.

În ziua de 7 februarie a.c. numitul Cosma, învăţător la o şcoală primară, spune sursei că a fost la Blaj la înmormântarea mamei sale, cu care ocazie a stat de vorbă cu preotul Olteanu din Satul Veza, care i-a spus că ştie de la un prieten procuror la Bucureşti că episcopii afară de Suciu[276] sunt la Bucureşti şi că Guvernul vrea să le asigure o pensie, ei însă au refuzat spunând că vor trăi din ajutorul dat de credincioşi.

Brînzeu la Bucureşti a tras la Arhiepiscopie acolo a stat câteva ore de vorbă cu Marton Aron, după ce a cercetat pe episcopi a fost în vizită la tov. Petru Groza.

În legătură cu episcopii Rusu, Hossu şi Bălan, aceştia sunt îngrijiţi bine, pot primi vizite, deseori sunt cercetaţi de către un director de la Ministerul Cultelor care tratează cu ei în numele Ministerului. Au acceptat să primească sub formă de stipendiu lunar câte 1.000-1.500 lei, şi s-a propus că după ce se

[275] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, filele 196-197.
[276] Episcopul Ioan Suciu a murit în detenţie, la închisoare din Sighet, la data de 27 iunie 1953.

vor fi refăcut să plece la Curtea de Argeş unde să se stabilească. Ei momentan se cer în familii la rude în oraşe de reşedinţă, dar au fost sfătuiţi să accepte propunerile guvernului şi o vor accepta.

Dintre episcopi, Rusu este mai intransigent el tot de reşedinţă şi lucrurile de la Baia Mare se interesează.

Episcopului Bălan i s-a spus din partea celor ce l-au cercetat de la Lugoj, să accepte orice condiţie fixată de regim şi să-şi vadă de sănătate şi să se bucure că e liber, chestiunea Bisericii să o lase în grija Guvernului care o va trata cu Roma. În ceea ce priveşte anumite amănunte să nu se solidarizeze cu Rusu, a spus - Bălan - că este de acord şi va accepta localitatea indicată de Guvern, momentan urmează să fie operat de hernie.

Aceste probleme le cunosc de la soţia lui Tufescu.

Observaţii:

Numitul Brînzeu Nicolae este cunoscut în evidenţa Grupei IV, unde este urmărit în cadrul unei acţiuni de grup, deschis asupra preoţilor greco-catolici rezistenţi.

Numitul Bălan este fostul episcop greco-catolic al Episcopiei din Oraşul Lugoj, odată cu unificarea Bisericilor Greco-Catolice cu Ortodoxă, a fost reţinut. În prezent în urma hotărârilor Guvernului au fost eliberaţi toţi episcopii greco-catolici.

Măsuri propuse:

se va raporta la M.A.I., Direcţia III, Bucureşti, împreună cu celelalte semnalări în legătură cu episcopii.

Lt. de Securitate
Bella Ioan

SCRISOARE[277]

Copie

Expt. Ghinzan Mihai – Trg. Trotuş, raion Trg. Ocna, Bacău, parohia catolică

Dest. Brînzeu Nicolae – Lugoj, str. D. Gherea, nr. 15.

Aţi scris de curând preotului Blăjuţ Eugen din Hălăuceşti, a cărui scrisoare am citit-o şi eu. Vă rămân foarte recunoscător dacă îmi puteţi trimite şi mie câte 2 numere: Hodogetica[278], Catehetica, Omiletica şi cartea Neo-protestanţilor toate numerele. Suntem aici doi preoţi şi de aceea vă cer în dublu exemplar, vă asigur că uzul lor va fi personal.

Vă trimit totodată suma de 100 lei dacă se cere în plus, îmi scrieţi şi vă expediez imediat.

Dacă mai aveţi şi alte scrieri fie religioase, fie de altă natură, îmi faceţi deosebită plăcere dacă mi-le trimiteţi şi vă expediez costul în cea mai mare grabă.

Nu mi-aţi putea da informaţii dacă mai există ceva din operele lui Suciu şi pe ce cale le-aş putea avea?

---

[277] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 199.

[278] Este vorba de: Nicolae Brînzeu, *Păstorul şi turma. Hodegetica.* Lugoj, Editura autorului, 1930; *Semănătorul I. Catehetica,* Lugoj, Editura. autorului, 1936; *Semănătorul II. Omiletica modernă*, Lugoj, Editura. Diecezană, 1944; *Semănătorul II. Omiletica modernă*, Lugoj, Editura. Diecezană, 1944; *Pocăiţii. Cuvântări bisericeşti asupra aşa numiţilor pocăiţi (adventişti nazaranieni)*, Petroşani, 1913.

NOTĂ INFORMATIVĂ[279]

Strict Secret

Sursa: „Trofan Pavel”
Primeşte: Lt. Bella Ioan
Data: 16 martie 1955

În zilele trecute numita Tufescu fiind în vizită seara la Brînzeu acesta a întrebat-o dacă nu ştie pe cineva care să plece la Bucureşti, dar de încredere. Susnumita a spus că da, chiar în această seară pleacă cineva, Brînzeu atunci i-a dat o scrisoare adresată Episcopului Bălan. Persoana care trebuia să ducă scrisoarea, neputând sta la Bucureşti, pentru că pleca mai departe, scrisoarea a rămas, urmând să fie restituită lui Brînzeu.

În scrisoare Brînzeu se adresează către toţi trei Episcopi, în care le arată starea din ţară, îi sfătuieşte că acolo unde vor fi pentru menaj să-şi ia călugăriţe. Le scrie că se vorbeşte că vor veni acasă, dar să nu creadă. Îi comunică despre graţierea lui Pacha şi cum a murit[280] suferind şi fiind foarte slab, apoi că se vorbeşte că Guvernul le-a oferit câte 2.000 lei şi că Episcopul Hossu i-a refuzat. Noii Episcopi au fost imprudenţi de pe felul lor de comportare, s-a observat că sunt Episcopi. De asemenea scrie despre procesul lui Pura[281] la Timişoara şi eliberarea lui Leon Mann.

---

[279] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, f. 193.
[280] Ep. Augustin Pacha a încetat din viaţă la 4 noiembrie 1954, în Timişoara.
[281] Nicolae Pura – vicar general şi ordinarius eparhial al Episcopiei Greco-Catolice de Cluj-Gherla. Cf. fişei matricole penale de la penitenciarul Timişoara, datată 2 aprilie 1955, acesta a fost condamnat la 5 ani închisoare, pentru fapta de „instigare”, conform art. 327 C.P. Cf. *Fişă matricolă penală,* accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/P/P%2015.%20Predaes%20-%20Puznava/Pura%20Nicolae/index.php, (9 iunie 2013).

Scrie despre Coşaru de la Căldăruşani (călugărul, probabil Boteanu), care le era curier, spune că a fost prins şi lăsat să facă mai departe cu condiţia ca toată corespondenţa să treacă pe la ei. Îi comunica felul cum se deţin buletinele şi cât de greu se poate face schimbarea de domiciliu, de exemplu pe Albu şi pe el. Episcopilor li se vor face din oficiu, mai important în această scrisoare sunt următoarele:

Comunică că Maria Ghergheli a stat 3 zile arestată la Timişoara, fiindcă Borda care primise de la Ploscaru atribuţii de ordinarius, prin ea i-a trimis vorbă lui Raţiu când a venit acasă să nu primească să servească la fosta lui parohie din Timişoara[282], căci ar fi prea mare scandal. Maria i-a spus d-nei Raţiu, iar aceasta se vede la alţii. La reîntoarcerea lui Brînzeu scrie că Borda l-a rugat să primească atribuţiile, dar el Brînzeu a fost de părere că până şi le poate îndeplini să rămână el. Acum îi scrie în continuare Brînzeu lui Bălan că având contactul cu Dieceza să binevoiască a dispune.

Observaţii:

Brînzeu Nicolae a fost Prepozit Major la Episcopia Greco-Catolică din Lugoj, în prezent este pensionar şi stă în Lugoj la un fiu al său.

De către noi este cunoscut ca un greco-catolic ce a fost rezistent faţă de unificare încă de la început, depunând activitate în acest sens, fapt pentru care a fost şi arestat, este urmărit într-o acţiune de grup.

Menţionez căci scrisoarea scrisă pentru Bălan a fost scrisă la maşină, iar în această scrisoare Brînzeu informează Episcopii de situaţia existentă al cultului, iar în încheiere cere ca

[282] Vicarul Foraneu greco-catolic din Timişoara – Iuliu Raţiu – a fost eliberat la 14 septembrie 1950 din penitenciarul de la Sighet. După această eliberare Securitatea i-a propus să fie preot ortodox, Raţiu a refuzat, dar a fost nevoit să accepte postul de funcţionar economic la Mitropolia Banatului.

Bălan să dispună, desigur şi în chestia jurisdicţiei, pe care Borda Vasile care a deţinut această jurisdicţie a vrut să o dea lui Brînzeu odată cu eliberarea sa.

În scrisoare unde Brînzeu se referă la „noii episcopi" este vorba de Ploscaru, cât şi de ceilalţi care au fost făcuţi episcopi clandestini, întrucât în urma comportărilor lor au trădat adevăratele lor atribuţii.

Instrucţiuni:

Informatorul a fost instruit, de a continua vizitele la numitul Brînzeu Nicolae, iar în legătură cu scrisoarea de mai sus menţionată dacă e posibil să plece la Bucureşti el personal şi să o predea Episcopului Bălan.

În caz că nu va putea pleca la Bucureşti a fost instruit să stabilească prin cine a trimis Brînzeu scrisoarea şi dacă a primit un răspuns în legătură cu situaţia cultului greco-catolic.

Măsuri de luat:

Se vor lua măsuri ca informatorul să plece la Bucureşti, spre a predea scrisoarea şi a obţine răspunsul, pentru aceasta i se va da şi o sumă de bani.

Se va raporta la M.A.I. Direcţia a III-a

Lt. Bella Ioan

Copie

SCRISOARE[283]

Exp. Pop Ioan, Lupeni, str. 6 martie, nr. 1
Dest. Brînzeu Nicolae, str. Dobrogeanu Gherea, nr. 15, Lugoj

14 IV 1955

Drag Părinte Ispăşit,

Cu întârziere expediez puţinul ce am putut aduna pentru monografia ce o întocmiţi, poate veţi putea culege ceva din cele trimise. Dacă nu e târziu şi ceva ar fi incomplet sau aţi avea nevoie de alte date vă rog să-mi scrieţi, şi ce greutăţi ivite cu înjghebarea noului cămin, găsit atât de distrus.

De Sf. Sărbători vă dorim întregii familii bătrâni tineri şi mititei, sănătate, mulţumiri sufleteşti, împlinirea dorinţelor.

Viaţa muncitorilor din Valea Jiului

1. Proveniența lor:[284]

……

[283] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 297.

[284] În continuarea scrisorii, fostul protopop din Valea Jiului oferă date despre acea zonă geografică.

SCRISOARE[285]

Transcriere sos. simplă din 18 VI 1955 S.P.

Exp. Ludovic Vida[286] – Piteşti, str. Şerban Vodă, nr. 103
Dest. Nicolae Brînzeu – Lugoj, str. Dobrogeanu Gherea, nr. 15

Piteşti, 14 IV 1955

Prea Iubite frate Nicolae,

După ce în timpul din urmă am fost suferind în urma unei crize…, ce am avut o în august 1949, când eram împreună[287]… şi era cât pe aici să ajung din nou la spital… numai acum vin să-ţi scriu şi să mai stăm aşa de vorbă… cred şi sunt ferm convins că sunteţi cu toţii /prea iubita ta soţie şi cu cei iubiţi ai tăi şi tu/ bine şi sănătoşi… să dea Dumnezeu. Am auzit că ai avut fericirea să poţi cerceta copiii noştri… care sunt foarte bine trataţi şi bine îngrijiţi… cred că s-au mai refăcut…

Apropiindu-se praznicul luminat al Învierii Domnului îţi doresc împreună cu părintele paroh, sărbători fericite, multe şi alese lucruri şi mângâieri sufleteşti, precum şi realizarea tuturor dorinţelor de bine şi zic: Cristos a Înviat… salut cu multă

[285] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 280.

[286] Ludovic Vida – Canonic, Arhidiacon al Catedralei şi Vicar general episcopal al Episcopiei Greco-Catolice din Maramureş, s-a născut la data de 13 octombrie 1885, în localitatea Carei. A fost arestat la 28 octombrie 1948, împreună cu elitele Bisericii Greco-Catolice. Ludovic Vida a fost în următoarele locuri de detenţie: Sighet, Satu Mare, Oradea, Gherla, de unde a fost eliberat după 8 ani şi 4 luni de închisoare la data de 13 august 1958.

[287] În august 1949, Nicolae Brînzeu şi Ludovic Vida se găseau în domiciliu obligatoriu la mănăstirea Căldăruşani.

dragoste pe iubita ta soţie şi pe toţi cei iubiţi ai tăi… Părintele Paroh îţi transmite respectoase salutări… Inima Neprihănită a Maicii Domnului să ne ocrotească pe toţi… Recomandat preacucernicilor tale rugăciuni, te salută cu drag al tău iubitor.

ss. indescifrabil

SCRISOARE [288]

Transcriere sos. simplă din 18 VI 1955 S.P.

Exp. Augustin Folea[289] – Râmnicu Vâlcea, str. Praporgescu, nr. 9.
Dest. Nicolae Brînzeu – Lugoj, str. Dobrogeanu Gherea, nr. 15

Râmnicu Vâlcea, 16 IV 1955

Dragă pr. Nicolae

La ultima scrisoare la care spuneai că mergi la Bucureşti să-l vezi pe Ioan[290], care va fi operat de hernie, eu am răspuns amănunţit. Nu ştiu dacă ai primit acea scrisoare, pentru aceea revin eu cu aceste rânduri. Te rog scrie-mi cum ai aflat pe cel operat? Aud că ceilalţi 2 Tovarăşi[291], îşi fac acolo rânduri noi, apoi vor veni mai încoace la C[urtea] de Ar[geş].

---

[288] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 281.

[289] Augustin Folea – Canonic (pensionar) la Blaj. S-a născut la 28 martie 1885 în Orăştie. A fost arestat la 28 octombrie 1948, dus la mănăstirea Neamț, Căldăruşani şi Sighet, de unde a fost eliberat la data de 12 februarie 1952, după 3 ani şi 3 luni de detenţie.

[290] Episcopul Ioan Bălan.

[291] Este vorba de episcopii Alexandru Rusu şi Iuliu Hossu.

Cum vă aflaţi cu sănătatea? Eu bine cu asta, iar cu altele, cum se poate! În 28 martie am împlinit 70 de ani. În cauza pensiei, am primit răspuns scris, că s-a cerut dosarul de la Regiune, apoi se va hotărî. Vă doresc din inimă tot binele, sărut mâinile doamnei. Ce face tov. Iuliu R[aţiu]? Cum suportă sarcina ce şi-a luat?

Cu cele mai bune sentimente
A[ugustin] Folea.

SCRISOARE[292]

Transcriere sos. simplă din 24 V 1955 S.P.

Exp. Ludovic Vida – Piteşti, str. Şerban Vodă, nr. 103
Dest. Nicolae Brînzeu – Lugoj, str. Dobrogeanu Gherea, nr. 15

Preaiubite frate Nicolae,

Amabila ta scrisoare din 8 crt. mi-a căzut şi de data aceasta multă mângâiere şi satisfacţie, fiindcă văd şi constat, cu multă plăcere, că şi tu, preaiubite Nicolae, eşti de aceleaşi păreri cu mine… şi nu faci cum observi aşa de bine iluzii înainte de vreme… aşa este şi numai bine… când mai zilele trecute am scris lui Ioan… să nu creadă… m-a numit Toma cel necredincios… şi m-a felicitat pe Duminica Tomii... însă văd că din cele comunicate de el… nu s-a dovedit nimic… Deci te

[292] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 278.

felicit, preaiubite Nicolae, că m-ai liniştit, că nu sunt singurul care mă gândesc şi care socotesc astfel… Deo opratias…

Nu-mi aduc aminte dacă ţi-am comunicat, că Ivane… acum în ianuarie crt. când s-au schimbat buletinele de identitate… a ajuns la restricțiune cu D.O. căci până atunci nu a avut nici o restricţiune… dar şi acum este scutit de a se prezenta tot la două săptămâni, tot cum am fost şi eu… la miliție… nu ştiu însă în prezent ce face… cam de vreo lună, nu ştiu nimic despre el…

De la Aurel am primit şi eu ştire, că e tot la Blaj şi face serviciul la Mediaş… făcând naveta cu trenul… e greu pentru el… căci e de 72 de ani, i-am comunicat sugestia, ce mi-ai scris ca să facă şi el ca Dvs… îmi scrie că doreşte să-ţi scrie în cauză, e cam necăjit. Eu i-am recomandat să se reîntoarcă la Satu Mare, unde a fost preot multă vreme şi unde ar putea primi mai uşor un serviciu, fără să se deplaseze zilnic în altă localitate, pe semne nu găseşte locuinţă, e greu azi să afli o locuinţă cât de cât mai modestă. Cei trei au ajuns cu bine la Argeş, unde s-a aranjat bine, e bună localitate, mai ales M[ănăstirea] unde stau, e foarte frumoasă şi aer foarte bun şi curat, cred că a fost şi este un loc de vilegiatură. I-am vizitat şi sunt bine şi moralul lor e foarte ridicat, pe al vostru l-am aflat mai tăcut şi mai palid, nu e vorbă a fost cum am aflat operat de trei ori, toate celelalte sunt cum ai scris şi ştii şi tu, Preaiubite Nicolae, fie Dumnezeu lăudat pentru toate.

Ulterior am aflat că a murit şi dr. Tit Liviu Chinezu[293], fost protopop la Bucureşti, era un suflet bun, Dumnezeu să-i facă parte cu cei sfinţi şi drepţi. Te felicit preaiubite Nicolae dacă analiza ţi-a constatat e f. bine. De sigur că n-ar fi rău dacă te-ai mai îngrăşa puţin însă şi când am fost împreună tu ai fost

[293] Episcopul Tit Liviu Chinezu a încetat din viaţă la închisoarea din Sighet la data de 15 ianuarie 1955.

printre cei mai rezistenţi în privinţa sănătăţii, pe când eu, de când sunt aici, m-am îngrăşat puţin, însă toate organismele sunt sclerozate, inima, plămânii, rinichii, apoi să mai adaug tensiunea pulsul accelerat şi colita, după ce nu pot ţine regim aici, urcă nu prea, poate scade, ce să faci? Când n-ai ce face, fie voia lui Dumnezeu, căci un organism slăbănog foarte încet şi greu se reface.

Mă bucur că mai ai ocazie să mai citeşti gazeta maghiară care aduce multe lucruri interesante cum observ din epistola ta, pe C. Bevesztözi îl cunosc, a fost odată şi la Baia Mare, când guvernul Maghiar a voit să ne evacueze din reşedinţă. El a fost la Ministerul Cultelor sub ocupaţie Maghiară, şeful secţiei catolice, cred că şi tu îl cunoşti pe Oyniep Ozapik din Egev. care a fost un timp îndelungat redactorul revistei Egyházi Lapok-Papok Közlonye[294], dacă bine îmi aduc amine a fost şi prof. de teologie la Timişoara.

Augustin îmi scrie foarte rar şi vezi mi-a promis mai de multe ori că mă va cerceta, însă până în prezent n-a venit cred că de prezent este ocupat cu grădinăritul… e foarte bine şi acum îmi scrie că are 85 kg. Mă bucur că e sănătos. Altceva deosebit nu avem cel mult despre fr. Gheorghe n-am aflat până în prezent nimic. Dacă vei afla ceva despre situaţia prietenilor noştri, te rog să-mi comunici. Salut cu multă dragoste pe prea iubita ta soţie şi pe toţi cei iubiţi şi cunoscuţi ai tăi. Părintele Paroh mulţumeşte pentru aducere aminte şi îţi transmite respectoase salutări şi multă sănătate.

[294] *Egyházi Lapok-Papok Közlonye* (Pagini bisericeşti - pagina preoţilor) – revistă culturală religioasă catolică, apărută la Nagyszombat în 1867. Din anii 1940 a fost editată de Asociaţia Pazmany Peter.

Inima neprihănită a Maicii Domnului să ne ocrotească pe toţi. Recomandat preacucernicilor tale rugăciuni, te salută cu drag şi te îmbrăţişează al tău iubitor

Ludovic

P.S.

Am auzit că este în Arad un compozitor bun cu numele Nicolae Brânzeu[295], îl cunoşti? Nu eşti rudă cu el, unii apreciază că-i un bun compozitor.

Copie

NOTĂ INFORMATIVĂ[296]

Strict-Secret.

Sursa: „Lică”
Primeşte: Lt. Maj. S.I. [Săbăilă Ilie]
Data: 28 mai 1955

Vă informez că fiica[297] preotului Brânzeu Nicolae din Lugoj, str. Dobrogeanu Gherea, este căsătorită cu avocatul Bodea fost Bader, fiul chiaburului Bader din str. Justiţiei Populare care a fost trimis al Canal în anul 1951, iar clădirile pe care le-a avut în localitate au fost naţionalizate.

[295] Este vorba de compozitorul şi dirijorul Nicolae Brânzeu. Acesta s-a născut la data de 28 decembrie 1907, în oraşul Piteşti. A încetat din viaţă la Arad, la 7 august 1983. Nu a fost rudă cu preotul Nicolae Brînzeu.
[296] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 269.
[297] Domnica (1919-1995).

Avocatul Bodea în prezent face parte din Baroul Avocaţilor din Raionul Ilia, iar domiciliul stabil îl are în oraşul Lugoj, str. Justiţiei Populare împreună cu tatăl său Bader Ioan.

Din căsătoria sa cu fiica preotului Brânzeu au rezultat 2 copii, cel mai mic este în vârstă de 6 luni.

Soţia sa are încă doi fraţi: unul este în Lugoj, Inspector la B.R.P.R.[298], iar al doilea este Doctor în Timişoara.

Relaţiile de prietenie a familiei Bodea nu le cunosc.

Măsuri:
În copie la lucrare şi raport.
s.s. Lt. Maj. Săbăilă Ilie

NOTĂ INFORMATIVĂ[299]

STRICT SECRET
2 exemplare
1 ex. dos. Anexă
1 ex. dos. Acţiune

Sursa: „Pădureanu Axente”
Primeşte: Lt. Bella Ioan
Data: 1 iulie 1955

CONŢINUTUL

Vineri la 27 mai 1955 sursa l-a vizitat pe numitul Brînzeu Nicolae, de la care a aflat următoarele:

[298] Banca Republicii Populare Române
[299] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, filele 187-188.

El a spus că episcopii: Bălan, Rusu şi Hossu au fost la Curtea de Argeş unde stau bine, având câte 1.000 lei pensie şi că un prieten din Bucureşti i-a scris că el a intervenit la tov. Dr. Groza să le admită radio, lucru care nu s-a aprobat. Brînzeu spune în continuare că acesta a fost o pretenţie destul de exagerată.

De asemeni Brînzeu mai spune sursei că Ploscaru, Vezoc, Tiut şi Sălăjanu se află la Timişoara şi că li se pregăteşte proces[300], dar că după proces crede că vor fi liberi fiindcă timpul de condamnare l-au făcut deja.

A precizat apoi că în august 1948 într-o şedinţă episcopul Bălan l-a însărcinat pe dânsul să aibă conducerea Bisericii Unite după arestarea lui iar dacă şi el /Brînzeu/ va fi arestat, atunci să o conducă Ploscaru, iar Ploscaru să-şi numească pe altul, ca să nu rămână Biserica fără conducător[301].

La fel spune Brînzeu că a fost percheziţie la Manea /care i-a comunicat lui/ şi la Ţapu spre a se verifica legăturile lor cu Ploscaru şi alţi preoţi.

---

[300] Grupul preoţilor de la Lugoj amintiţi în această notă (Vasile Tiut, Dumitru Sălăgean şi Ioan Ploscaru), se aflau, în această perioadă, la penitenciarul din Timişoara, 18 aprilie – 27 septembrie 1955. Aceştia au fost eliberaţi la 27 septembrie 1955, conform ordinului nr. 610/1955.

[301] Este vorba de şedinţa consistorială ţinută la episcopia din Lugoj la data de 27 septembrie 1948. La această şedinţă s-a hotărât cine va conduce Episcopia dacă episcopul va fi arestat: „În caz de arestare a episcopului conducerea episcopiei va fi preluată de Vicarul General. Dacă Vicarul General va fi arestat, conducerea va fi preluată de canonici în următoarea ordine: Nicolae Brînzeu, Ştefan Bălan, Stanciu Ioan, Iosif Vezoc, Teodor Voştinaru. În caz în care canonicii sunt arestaţi urmează protopopii în ordinea vechimii ca protopop". Cf. ACNSAS, Dosar Nr. 2418, Vol. 1, Ministerul Afacerilor Interne, Direcţia Regională Timişoara, Anul 1955, Dosar nr. 331 *Referitor la Ploscaru Ioan,* fila 20.

Completare:

Manea Nicolae este de profesie zidar antreprenor în oraşul Lugoj iar la el au locuit când erau liberi: Bele, Tiut şi Sălăjanu.

OBSERVAŢII:

Numitul Brînzeu Nicolae a fost Canonic Prepozit Major al Episcopiei Gr.-Cat. din Lugoj. A depus rezistenţă faţă de unificare. A fost reţinut şi stabilit mai mult timp cu domiciliul obligatoriu. În prezent este în Lugoj, e pensionar şi locuieşte la un fiu al său. Este semnalat că întreţine legături cu preoţii greco-catolici rezistenţi, precum şi cu episcopii gr.cat. ce sunt internaţi la Curtea de Argeş.

Numiţii: Ploscaru, Tiut, Bele, Sălăjanu şi Vezoc într-adevăr sunt în prezent pentru cercetări la Serviciul III[302]. Susnumiţii au fost reţinuţi de circa 5-6 ani pentru activitatea clandestină greco-catolică.

INSTRUCŢIUNI DATE INF[ORMATORULUI]

Informatorul a fost instruit de a vizita în continuare pe Brînzeu şi s-a arătat felul cum să procedeze în discuţiile ce le va avea cu el, în scopul stabilirii dacă a fost la el în vizită Armeanu Nicolae din Hunedoara sau alte persoane suspecte. De asemeni a fost instruit de felul cum să stabilească dacă numitul Crişan

[302] Serviciul III al Securităţii se ocupa cu descoperirea şi urmărirea informativă a elementelor ce difuzează manifeste duşmănoase şi documente anonime.

Ioan[303], preot gr.cat. din com. Dragşina, despre care sunt informaţii că merge la Lugoj, nu l-a vizitat pe Brînzeu.

Pentru aceasta a fost instruit în felul următor:

Când va ajunge la Brînzeu va discuta cu el diferite probleme generale, după un timp să-l întrebe pe Brînzeu ce cunoaşte despre Crişan, întrucât el venind pe drum şi-a adus aminte de mai mulţi foşti preoţi gr. cat., şi şi-a adus aminte şi despre aceasta, dar nu mai ştie pe unde e şi cu ce se mai ocupă. După această conversaţie informatorul trebuie să afle dacă l-a mai văzut, dacă a fost la el sau dacă mai ştie ceva despre acesta.

MĂSURI PROPUSE:

Materialul se va exploata în cadrul dosarului de acţiune informativă.

Lt. Bella Ioan

---

[303] Preotul Crişan Ioan a fost preot în parohia Dragşina, judeţul Timiş, originar din comuna Chereluş, judeţul Arad. S-a născut la data de 12 ianuarie 1919. Studiile le-a urmat la Academia Teologică din Blaj, unde a primit tunsura la data de 25 martie 1934. Conform fişei matricole penale nr. 66, dosar personal nr. 90, de la penitenciarul Timişoara, din data de 22 mai 1957, a fost arestat în 8 decembrie 1956 de către U. M. Timişoara cu mandatul de arestare nr. 658 din 1956 pentru fapta „Uneltire" conform Art. 209 C.P. A fost judecat de Tribunalul Cluj, nr. mandatului 1604 din 1957 pentru fapta „*crimă, de favorizare",* conform art. 1 din decretul 199 din 1950. A fost condamnat la muncă silnică pe viaţă, apoi pedeapsa s-a comutat la 25 de ani de închisoare, conform deciziei 414 din 1957, cu începerea pedepsei din 8 decembrie 1956 până la 1 decembrie 1981. Preotul Crişan Ioan a stat în temniţele comuniste timp de 8 ani (8 decembrie 1956 – 3 septembrie 1964). În această perioadă a fost în următoarele penitenciare: Timişoara, Jilava, Cluj, Gherla, Aiud. Cf. *Fişă matricolă personală*, Penitenciarul Timişoara, *Crişan Ioan*, accesibilă online la adresa: http://86.125.17.36/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/C/C%2008.%20Cot%20-%20Crissoghelos/Crisan%20Ioan%20I/index.php (8 iunie 2013).

Ministerul Afacerilor Interne
Regiunea Timişoara

Nr. 222/22874
15 iulie 1955
Strict Secret

Către
M.A.I. Serviciul Raional Lugoj[304]

Urmare ultimului nostru ordin cu nr. de mai sus din 10 iunie 1955 şi la raportul dvs. cu nr. 222/3701 din 6 ianuarie 1955, cu privire la numitul Brînzeu Nicolae, din oraşul Lugoj.

În termenul cel mai scurt ne veţi înainta un raport amănunţit cu rezultatele supravegherii informative a susnumitului, supraveghere ce v-a fost ordonată de către noi, precum şi un plan de acţiune care să cuprindă măsurile concrete ce vor fi luate în vederea clarificării activităţii desfăşurate de susnumitul.

De asemenea ne veţi raporta dacă susnumitul lucrează la scrierea vreunei cărţi în care are nevoie de date istorice din diferite localităţi din ţară, întrucât din interceptarea corespondenţei susnumitului rezultă că acesta întreţine legături cu o serie de elemente, corespondenţă din al cărei conţinut reiese că acesta culege astfel de date şi pe lângă aceasta prezintă suspiciuni, folosind un limbaj convenţional cu unele persoane cu care corespondează.

Este posibil ca susnumitul să desfăşoare activitate de spionaj în favoarea vreunui stat capitalist, mai ales că susnumitul este intim prieten al numitului Maxer Ioan, tatăl numitului Maxer Pius care în anul 1948 a fugit în Iugoslavia de unde în anul 1949 a fost retrimis cu misiuni de spionaj în R.P.R.

[304] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 268.

unde se află şi în prezent, ascunzându-se sub un nume fals într-o localitate din ţară încă neidentificată de către noi.

Faţă de cele de mai sus, în continuarea lucrării, veţi lua toate măsurile posibile care să ducă la clarificarea acestui caz, procedând cu foarte mare atenţie pentru a nu produce deconspirări.

De asemenea veţi lua măsuri ca lucrarea să fie urmărită în continuare numai pe linia Grupei II, fiind o lucrare importantă care prezintă suspiciuni de spionaj.

Raportaţi cele de mai sus întrucât ne este cerut rezultatul de către M.A.I. Bucureşti.

Seful Direcţiei Regionale
Şeful Serviciului
Lt. Colonel Negrea Vasile
Lt. Maj. Kecskemety Ştefan

NOTĂ INFORMATIVĂ[305]

Strict Secret
2 exemp.
1 ex. dos. Anexă
1 ex. dos. Acţiune

Sursă: „PĂDUREANU AXENTE”
Primeşte: Lt. Bella Ioan
Data: 5 aug. 1955

[305] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 187.

CONŢINUTUL

În ziua de 26 iulie a.c. sursa l-a vizitat pe Brînzeu Nicolae care a fost împreună cu un nepot al său în vârstă de 2-3 ani, de la el a aflat următoarele:

Despre Nicolae Armeanu[306], nu ştie altceva decât că este în Pricaz şi lucrează pământul propriu.

Spune că de curând a fost la dânsul preotul Răsădeanu[307] de la Jimbolia, fost unit. Acesta i-a vorbit despre refacerea Bisericii Unite, subiect discutat de preoţii ortodocşi.

Spune că Mitropolia va fi la Bucureşti unde va merge Rusu, Hossu se va reîntoarce la Cluj, iar Bălan la Lugoj. Blajul va rămâne centru cultural ca şi în trecut. Vor fi 5 Episcopi, dar numai 2 vor fi plătiţi de stat.

OBSERVAŢII:

Sursa are sarcina de a supraveghea activitatea şi legăturile numitului Brînzeu Nicolae.

Susnumitul este urmărit într-o acţiune de grup în cadrul Biroului IV[308].

MĂSURI DE LUAT:

Nota se va exploata la acţiunea inf. greco-catolică.

Se vor lua măsuri de dirijarea şi celorlalţi informatori pentru stabilirea stării de spirit şi comentariile ce se fac pe marginea acestui zvon. De asemeni se vor stabili şi eventuale acţiuni.

Lucrător Operativ, Lt. Bella

---

[306] Pentru detalii despre preotul Nicolae Armeanu vezi pagina 59.

[307] *Ibidem*.

[308] Biroul IV al Securităţii s-a ocupat de următoarele probleme: „Activitatea cultului ortodox, a clerului reacţionar şi a elementelor reacţionare din Ministerul Cultelor; activitatea duşmănoasă a clerului catolic şi a cultului rezistent greco-catolic; activitatea cultelor luteran, protestant etc.; activitatea sectelor şi francmasoneriei". Cf. Florica Dobre (Coordonator); *Securitatea, Structuri – cadre. Obiective şi metode (1948-1967)*, p. 50.

NOTĂ INFORMATIVĂ[309]

Sursa: „Trofan Pavel”
Primeşte: Lt. Maj. Reghis Gh.
Data: 9 nov 1955

Conţinutul

Stând de vorbă cu sursa mi-a spus că fiica lui fiind la Arad a făcut o vizită la D-na Nossa. Aceasta i-a spus că Ploscaru şi Sălăjan, în trecere spre casă, au fost la Brehariu[310], care însă i-a trimis să doarmă la ei, adică la Nossa[311].

Sursa stând de vorbă cu Brînzeu a aflat că a fost pe la el, între 20-22 oct. a.c., Leon Mann care i-a spus lui Brînzeu că în anii trecuţi Radio Vatican a comunicat confirmarea lui Rusu [Alexandru] ca Mitropolit.

Fiind în Timişoara, sursa a stat de vorbă cu Albu[312] în ziua de 4 nov. a.c. la Palas. Acesta zice că la biserica din Lahovari[313] s-a făcut primul „rozar” în limba română la data de 30 oct. şi că acest lucru se va face în fiecare marţi şi vineri. Anunţul l-a făcut un preot romano-catolic în româneşte iar „rozarul” a fost zis de către Borda, asistat de Luminosu[314] care

[309] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, filele 184-185.
[310] Brehariu Zaharia – preot greco-catolic în Arad. După 1948 s-a angajat contabil la Întreprinderea „11 iunie”, Arad.
[311] Este vorba de preotul greco-catolic Simion Nossa, originar din Minişul de Sus, judeţul Arad.
[312] Pentru detalii despre preotul Vasile Albu vezi pagina 58.
[313] Astăzi piaţa Nicolae Bălcescu.
[314] Ioan Luminosu a fost preot greco-catolic în parohia Bucovâţ, Vicariatul Timişoarei. După 1948 a demisionat din cler, pentru o scurtă perioadă a fost angajat la I.L.L.T., apoi considerat „fără ocupaţie”.

era cu lumânări în mână. Albu se fereşte mult de Luminosu şi îl acuză că lucrează cu autoritățile de stat.

OBSERVAŢII

Elementele ce sunt menţionate în notă sunt cunoscute la Biroului IV, probl. 342[315], ca elemente greco-catolice rezistente şi sunt urmărite în cadrul unei acţiuni în grup.

INSTRUCŢIUNI DATE INF.

1. Inf. a fost instruit de a lua legătura cu Ploscaru Ioan îndată ce acesta se va întoarce din călătoria sa. Cu această ocazie va căuta să stabilească intenţiile de viitor ale acestuia. Dacă a adus ceva instrucţiuni sau dacă a dat el instrucţiuni, cui şi în ce constau aceste instrucţiuni. De asemeni va căuta să stabilească pe cât e posibil întreaga ierarhie greco-catolică
2. La fel a fost instruit ca în cazul în care are posibilitatea de a veni la Timişoara să caute să-l viziteze pe Borda Vasile de la care să caute să stabilească care dintre greco-catolici participă la „rozalii" ce se ţin în limba română, cine îl ajută în această muncă şi din însărcinarea sau dispoziţia cui face aceste „rozalii".

MĂSURI DE LUAT:

Nota va fi exploatată în cadrul acţiunii informative.

Lt. Maj. Reghis Gh.

[315] Problema 342 – era numărul dat de către Securitate Bisericii Greco-Catolice.

3.16. Anul 1956

Deoarece în 1956 Episcopul Ioan Ploscaru era în libertate, el apare menţionat de nenumărate ori în documentele acestui an. Aici putem observa că Securitatea a vrut ca Ioan Ploscaru să se angajeze întru-un serviciu civil, deoarece putea fi mai uşor urmărit. Ioan Ploscaru a refuzat acest lucru, invocând că este bolnav. Libertatea Episcopului Ioan Ploscaru nu a fost de lungă durată, deoarece el a fost rearestat, la 15 august 1956 (observăm obiceiul Securităţii de a aresta preoţi, chiar în zile de sărbătoare, pe 15 august fiind Adormirea Maicii Domnului). După această rearestare, Episcopul Ioan Ploscaru revine la Lugoj, după 8 ani de detenţie, la data de 4 august 1964, când a fost eliberat de la penitenciarul din Timişoara.

Securitatea în acest an a urmărit două chestiuni: prima referitoare la Sfintele Liturghii de la Domul Romano-Catolic din Timişoara şi a doua la memoriile adresate de episcopi forurilor de la Bucureşti.

Sfintele Liturghii la Domul Catolic din Timişoara au durat 3 luni: 19 decembrie 1955 – 15 martie 1956. Aceste liturghii ţinute în limba română au fost întrerupte de către Mitropolitul ortodox Vasile Lăzărescu, care a intervenit la Departamentul Cultelor, cerând interzicerea acestei liturghii româneşti deoarece „sub ea se ascunde reacţiunea Bisericii Greco-Catolice”[316].

Din corespondenţa acestui an a preotului Nicolae Brînzeu observăm că episcopii au trimis memorii statului. Este remarcabilă scrisoarea Episcopului Ioan Rusu, adresată lui Brînzeu, în care tratează această chestiune. Episcopul Rusu menţiona referitor la Memorii următoarele: „Apropo de demersuri, ţin să-ţi arăt de altfel că în afară de memoriul din 1

[316] Ioan Ploscaru, *op. cit.*, p. 228.

aug. 955 am mai făcut o intervenţie la Şt. Niţulescu, preşedintele Asociaţiei pentru Naţiunile Unite în R.P.R., în legătură cu un articol al acestuia din Scânteia de la 20 IX 955 (apropo de admiterea la O.N.U.), cerându-i, cu anexarea unei copii a Memoriului [celor trei episcopi], să ajute la înlăturarea nedreptăţii făcute Bisericii noastre. Asta, la începutul lui octombrie, când – ajungând prim-ministru Chivu Stoica – am trimis şi acestuia în acelaşi scop şi cu rugare identică câte o copie de pe ambele aceste demersuri. Scrisorile acestea nu am găsit a fi necesar să le împrăştii în lume, în forma cum am făcut-o cu Memoriul (menit în primul loc să aducă la cunoştinţă obştei noastre credincioase punctul de vedere al Episcopilor lor, încă în viaţă). Le-am citit însă unora din cei ce m-au vizitat şi le comunic, iată, în extras şi vechiului prieten, Nicolae. Ocazional, când voi avea copia lor, pot să ţi le trimit, dacă te-ar interesa şi în întregime". Episcopul Rusu i-a menţionat lui Nicolae Brînzeu aceste memorii, deoarece Brînzeu era direct interesat, chiar a şi trimis Memorii. Dar pe lângă aceste memorii, Brînzeu a mai dorit ca să formeze o comisie de laici, care să prezinte problema Bisericii Greco-Catolice Guvernului.

Aceste memorii ale Episcopilor au avut efect şi asupra laicilor, în primul rând prin aceea că laicii Bisericii au fost încurajaţi să nu cedeze regimului şi au ştiut de existenţa episcopilor lor. Chiar şi laicii Bisericii Greco-Catolice au trimis memorii Statului. Au crezut că prin aceste memorii Biserica Greco-Catolică, episcopii şi preoţii lor vor fi puşi în libertate. Aceste petiţii au angrenat 20.308 credincioşi sau „agitatori" (Securitatea considera aceste memorii „agitaţii") care au semnat, conform „*situaţiei cererilor unor credincioşi foşti greco-catolici, care cer înfiinţarea cultului grec-catolic pe*

eparhii la data de 15 septembrie 1956"[317]. Aceste memorii nu au avut nici un rezultat pentru Biserica Greco-Catolică. Dimpotrivă regimul comunist a tratat aceste petiţii ca pe un act de rebeliune, soldat cu noi arestări din rândul episcopilor, preoţilor şi laicilor greco-catolici. Acest fenomen al trimiterii de memorii, în formă organizată, de către laicii greco-catolici nu a mai fost întâlnit în perioada regimului comunist în România.

3.16.1. Documente

M.A.I. Direcţia Regională Timişoara
Serviciul III. Problema 342

NOTĂ INFORMATIVĂ[318]

Sursa: „Trofan Pavel"
13 ianuarie 1956
Primeşte: Lt. Bella Ioan

În ziua de 11 decembrie 1955, sursa stând de vorbă Brînzeu, spune că a primit o scrisoare de la Folea, care fusese mutat la Iaşi, în care scrisoare îi scrie că el şi Moldovanu au primit învoirea să se stabilească acasă. În continuare Brînzeu în legătură cu preoţii greco-catolici din Timişoara zice că fac rău că fac liturghie, căci la un moment de înăsprire a situaţiei pot să fie

[317] Cf. Ovidiu Bozgan, *Mişcarea petiţionară greco-catolică din 1956,* accesibil online la adresa: http://ebooks.unibuc.ro/istorie/religie/miscarea%20petitionara%20greco.htm, (8 iunie 2013).
[318] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, filele 181-183.

ridicaţi. Spune de asemenea că a auzit că şi Lemeny[319] face slujbe în rit greco-catolic.

La data de 12 ianuarie 1956, sursa vizitează pe Deciu Victor. Cu această ocazie acesta spune sursei că Ploscaru ziua stă la ceilalţi, adică la Sălăgeanu şi Tiut, iar noaptea la el. Spune că alaltăieri a venit de la Alba Iulia, de la episcopul Marton Aron, care l-a sfătuit să nu treacă la romano-catolici, ori dacă vrea, atunci numai în Moldova îl poate numi, apoi mai târziu se va putea muta dar aceasta cu greu căci el nu poate face mişcări în cler întrucât aceasta nu se poate face fără avizul Ministerului. Deciu spune că ştie de la Ploscaru că Marton Aron a refuzat salariul de la Stat.

Tot Deciu spune sursei că a aflat de la Ploscaru, că la Alba Iulia a mai fost la Marton Aron şi călugărul Berinde căruia i-a spus la fel. Marton Aron i-a mai spus că Papa într-un discurs a spus că comunismul este o realitate istorică.

De la Deciu, sursa împreună cu el pleacă la Ploscaru, str. Kogălniceanu, nr. 3, din Lugoj, unde a fost găsit acasă numai Tiut, cu o fiică de a lui Cipu[320] care este angajată la M.R.C.C. Printre altele s-a discutat şi despre Franţa, la care Deciu zice că americanii au retras toate creditele Franţei. Între timp vine preotul Vezoc, apoi Ploscaru cu Sălăgean, în continuarea discuţiei în legătură cu Franţa, Ploscaru zice au obţinut majoritatea comuniştii pe baza defecţiunii legii electorale, dar situaţia nu este tocmai aşa. Vezoc văzând că se discută despre politică, a plecat zicând că dacă discutaţi eu plec, spunându-i lui Ploscaru că a căutat printre cărţi şi nu a găsit cartea „Triumful

[319] Emilian Lemeny – Canonic la Blaj. După desfiinţarea Bisericii s-a mutat în Timişoara, considerat de către Securitate preot „nerevenit”. S-a angajat registrator medical la Spitalul Interraional, Timişoara.

[320] Este vorba de fiica preotului Ioan Cipu, protopopul greco-catolic al Lugojului. După 1948, nu a cedat presiunilor Securităţii şi a fost considerat preot „nerevenit”. S-a angajat la Şanoviţa, funcţionar la cariera de piatră.

Papalităţii", la care Ploscaru zice, lasă că o găsesc eu poate la Brînzeu.

Discutându-se mai departe Sălăgeanu zice că la radio România Liberă s-a comunicat un discurs nou a lui Eisenhower prin care declară că va elibera ţările robite şi va repune în drepturi Biserica Catolică din ţările robite.

S-a discutat în continuare comunicatul Papei, referitor la intenţia sovietică, de a naşte femeia fără dureri. Deciu referitor la aceasta zice că Papa nu se pricepe la naşteri – se râde – Ploscaru zice că Papa prin aceasta se apropie de comunişti, în altă ordine de idei zice că de aceştia nu vom scăpa, poate generaţiile viitoare, ceva e bine că Securitatea nu se ocupă de noi de loc, doar Împuterniciţii Cultelor[321] ne mai fac mizerie, la aceasta sursa zice că nici aceştia nu au de lucru, trebuie să arate şi ei ceva activitate.

Această afirmaţie a sursei, Ploscaru o aprobă şi spune sursei că l-a căutat acasă şi-l roagă că dacă ştie ori va afla că pleacă cineva la Argeş să-i spună că vrea să trimită o scrisoare la episcopi. Sursa i-a promis că-l va ţine la curent. La plecare Ploscaru îl întreabă pe Deciu dacă nu a fost cumva pe la el cineva de pe la Gherla.

---

[321] Împuterniciţii Cultelor la care se face referire sunt Popescu Sever şi Mihai Ţeperdel din regiunea Timişoara. Munca Împuternicitului era de a supraveghea îndeaproape preoţii. Această funcţie a apărut prin Decretul 178 din 4 august 1948, care a legiferat activitatea Împuternicitului. Conform acestui Decret, Ministerul Cultelor avea dreptul „să supravegheze şi controleze activităţile religioase, de a avea delegaţi speciali pe lângă organele centrale sau pe lângă instituţiile cultelor religioase, de a suspenda sau anula orice hotărâri sau măsuri de ordin administrativ-bisericesc, cultural, educativ, filantropic sau fundaţional, care ar contraveni statutelor de organizare ale cultului sau actelor de fundaţie, ordinii publice, legilor de administraţie şi siguranţă generală a statului". Cf. *Monitorul Oficial*, partea I-A, anul CXVI, nr. 178, miercuri, 4 august 1948, p. 6396.

Discutând sursa şi cu Bălan, acesta îi spune că la Timişoara se face rozariu în limba română la biserica Salvatorienilor şi la Dom, ţinute într-un loc de Borda iar în altul de Lemeny [Emilian]. Spune în continuare că în 8 ianuarie 1956 Lemeny era programat să facă slujba în rit romano-catolic, nu ştie dacă a făcut sau nu. Acestea Bălan le ştie de la Tiut.

Observaţii:

Cele de mai sus sursa le-a semnalat în urma dirijării şi instruirii primite din partea noastră, de a urmări activitatea acestui grup de preoţi greco-catolici rezistenţi.

Atât Ploscaru Ioan, vicar greco-catolic cât şi ceilalţi menţionaţi în această notă, sunt cunoscuţi la Biroul IV, din Serviciul II, fiind urmărit în cadrul unei acţiuni de grup, dusă asupra preoţilor greco-catolici rezistenţi faţă de unificarea Bisericii Greco-Catolice cu cea Ortodoxă Română.

Instrucţiuni date informatorului:

Informatorul a fost instruit de a căuta să mai ia legătura cu Ploscaru precum şi cu ceilalţi preoţi greco-catolici. În legătură cu Ploscaru să stabilească ce intenţionează de a face pe viitor, dacă mai rămâne în Lugoj, sau pleacă la Cluj. Ce activitate desfăşoară pe linie religioasă şi dacă depune propagandă în acest sens în rândul credincioşilor greco-catolici. Aceste probleme le va stabili prin discuţiile ce le va avea cu el, precum şi prin discuţiile cu credincioşi greco-catolici şi ceilalţi preoţi greco-catolici.

La fel conform planului de dirijare, s-a discutat cu informatorul şi s-au analizat posibilităţile sale de a veni în Timişoara în scopul luării legăturii cu preoţii Borda Vasile şi Albu Vasile. Astfel urmează ca în cursul săptămânii de la 16-19 ianuarie a.c. va veni în Timişoara, iar în caz că nu este posibil atunci în ziua de 22 ianuarie 1956. Cu această ocazie va căuta să

stabilească linia de legătură cu Borda şi restul de preoţi greco-catolici din Timişoara, având ca legendă venirea sa în Timişoara, faptul că a venit să viziteze fata ce este domiciliată aici. La Timişoara urmăreşte: din ordinul cui se fac slujbele în limba română, de la cine au primit instrucţiuni, sau cine a fost iniţiatorul. Cine în afară de Borda se mai ocupă ce această problemă. Dacă din rândul preoţilor romano-catolici îi ajută cineva, cine este acesta şi în ce constă ajutorul dat. Cine sunt persoanele ce participă la aceste slujbe, din ce pătură socială sunt majoritatea. De la cine au aprobarea pentru a efectua slujbe religioase în limba română în bisericile romano-catolice. Cine este organizatorul cultului infiltrat aici şi care este contribuţia lui Ploscaru şi Albu Vasile. De unde şi sub ce formă au obţinut liturghia şi cântările în limba română.

La fel a fost instruit de a pregăti terenul pentru plecarea la Episcopul Bălan, şi să caute să obţină scrisoarea ce intenţionează Ploscaru să o trimită.

Măsuri de luat:

Materialul va fi exploatat la acţiunea de grup greco-catolică.

Lt. Bella Ioan

NOTĂ INFORMATIVĂ[322]

Sursa: „Trofan Pavel”
Primeşte: Lt. Maj. Reghis Gheorghe
Data: 6 februarie 1956

Conţinutul

Prezentul material a fost copiat de către informator de pe scrisoarea lui Brînzeu Nicolae, adresată episcopului greco-catolic Bălan.

Excelenţa voastră,

De ziua naşterii noi cei din Lugoj ne gândim cu multă duioşie la vremea când împreună sărbătoream această zi cu toate manifestaţiile bucuriei de la cele săvârşite la altar până la agapa de seară, cu momentele ei de seninătate sufletească.

Astăzi cu regretul de a nu ne putea prezenta personal în faţa Excelenţei Voastre, vă rog primiţi pe această cale din partea noastră ştiindu-vă la 76 ani[323] în condiţiile de sănătate şi de stare sufletească atât de excelentă. Vă urăm mulţi ani în aceste condiţii la care să se adauge cât mai curând reînvierea Ierusalimului şi întoarcerea robiei Babilonului.

Pe aici nimic deosebit. Tiut e încă tot în căutarea unei serviciu, iar Ion aşteaptă încadrarea la Timişoara, neînţelegând să adopte serviciu profan.

Eu cu ai mei am fi bine, har Domnului. Emilia e în reconvalescentă după o gripă. Aş dori să iau legătura cu

[322] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 179.
[323] Episcopul Ioan Bălan s-a născut la data de 11 februarie 1880.

ASTRU[324], pentru a vedea ce moştenire literară a rămas de la scumpul nostru Lici, nu o mai găsesc pe adresa veche, i-am cerut lui Capros, actuala adresă dacă o are şi dacă îl va găsi pe el scrisoarea mea. Eu altfel lucrez la o monografie „Valea Jiului de altă dată”

Încă odată urându-Vă mulţi ani cu sănătate sărut sfinţia dreaptă a Excelenţei Voastre, cel mai devotat.

ss. Nicolae

Observaţii:

Informatorul a ajuns la această scrisoare datorită faptului că soţia lui urma să plece la Curtea de Argeş, la episcopul Bălan, cu care este rudă, însă din cauza frigului nu s-a dus. Astfel soţia informatorului a făcut un pachet cu alimente pe care l-a trimis lui Bălan, în care pachet a fost pusă şi scrisoarea scrisă de Brînzeu Nicolae. Acest lucru informatorul l-a făcut pentru a putea ajunge la scrisori pe care le-a şi copiat.

Măsuri propuse:

Nota în copie va fi pusă la dosarul de acţiune ce se duce asupra grupului de preoţi rezistenţi greco-catolici.

Se va raporta la M.A.I. Direcţia a III-a

Lt. Maj. Reghis Gheorghe

[324] ASTRU – Asociaţia Tineretului Român Unit.

NOTĂ INFORMATIVĂ[325]

Sursa: „Trofan Pavel”
Primeşte: Lt. Maj. Reghis Gheorghe
Data: 8 februarie 1956

Copie de pe scrisoare trimisă de Brînzeu Nicolae, din Lugoj, episcopului greco-catolic Rusu, de la Curtea de Argeş.

Excelenţa ta,

6 februarie 1956

Mulţumesc pentru binevoitoarele urări de Anul Nou,

Citind memoriul excelenţei tale în cauza Bisericii noastre, iscălit în calitate de Arhiepiscop şi Mitropolit simţeam o jenă că neştiind când şi cum s-a produs numirea nu ne-am făcut datoria de a fi prezentat cuvenitele omagii. Părintele Leo - a lămurit că numirea s-a comunicat la radio.

Primeşte Excelenţă Înalt Preasfinţite cele mai călduroase urări la marea slujbă la care te-a rânduit Domnul. Îţi dorim toate darurile cereşti, ca mulţi ani să porţi şi cu depline puteri trupeşti şi sufleteşti să cârmuieşti biserica pe care să o vezi cât mai curând reaşezată în drepturile ei şi făcută mai frumoasă decât cum a fost.

Când va fi aceasta? E mare întrebare ce ne chinuie pe toţi.

Nu de mult a fost pe la mine Iuliu Raţiu, îmi spune că a întrebat pe Neicov care, ştim că e cel mai apropiat sfetnic al Ministerului.

---

[325] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 175.

Ce fac vlădicii la C.A. [Curtea de Argeş]? – fac memorii[326] – Dar este nădejde de rezolvare în ceva formă a chestiei? – Nici de cum, pe plan intern nu. Acelaşi lucru îl spusese şi mie o personalitate mai în toamnă, chestiunea e închisă.

Ca să nu fie închisă, a fost bun memoriul excelenţei tale din vară. Şi dacă nu se răspunde, probabil îi va urma altul. – Dacă nu s-a făcut încă, prin care cu argumente mai tari să se arate marea nedreptate. Se poate spune că nu a reuşit decât graba ilegalităţilor comise de foşti Miniştri: Stoian al Cultelor şi T. Georgescu al Internelor. Primul a dispus ca trecerile să fie considerate valabile pentru întreaga familie, dacă a semnat – cum a semnat – capul familiei. Al doilea pentru organele Ministerului, de care ţinea atunci şi Securitatea, adunând pe oameni pe la Primării ziua ori noaptea i-a făcut să subscrie, prin ameninţări ori prin înşelăciuni, sub alt titlu. Pe cei presupuşi rezistenţi preoţi ori mireni – arestându-i şi ţinându-i pe la Securitate, penitenciare, canal, zile, săptămâni, luni şi ani întregi, fără nici o anchetă ori rechizitoriu, cum au fost ţinuţi şi episcopii 7 ani fără nici o vină.

Ilegalităţile de care vorbim se pot verifica oricând prin anchetă imparţială, la care să avem şi noi reprezentaţii noştri.

Chestiunea nu a fost închisă nici prin Decretul din 1 decembrie 1948, emis pe bază de rapoarte false.

---

[326] În anul 1955, Episcopii au fost transferaţi de la penitenciarul din Sighet, în domiciliu obligatoriu la mănăstirea Curtea de Argeş. Imediat ierarhii au trimis Guvernului memorii în care cereau repunerea în drepturi a Bisericii Greco-Catolice. Aceste memorii nu au ajuns numai la autorităţile statului comunist, ci au fost transmise şi credincioşilor. Memoriile Episcopilor erau copiate de preoţi apropiaţi şi de încredere, care la rândul lor le distribuiau mai departe altor credincioşi. Explicaţia apariţiilor acestor memorii a fost încurajată şi de contextul internaţional datorat Summit-ului de la Geneva din anul 1955 şi Congresului al XX-lea al PCUS din 14 – 25 februarie 1956 de la Moscova. Aceste memorii erau considerate de Securitate „agitaţii”.

El nu a desfiinţat Cultul Unit ca atare, ci numai organizaţiile lui şi i-a luat averile. Nu a dispus însă de credincioşi, care cu toate presiunile, nu au semnat, ori de cei care în viitor s-ar face greco-catolici!

Căci nimeni nu va nega existenţa unor preoţi netrecuţi, care s-au încadrat în altă parte a câmpului muncii, credincioşi care nu intră în bisericile ortodoxe, ci acolo unde găsesc frecventează bisericile de rit latin ori nu merg la biserică de loc.

Cultul greco-catolic ca orice cult e liber în R.P.R., el nu are nevoie de autorizaţie, căci el era în fiinţă la constituirea R.P.R.-ului, căruia slujitorii lui i-au jurat supunere. El continuă să fiinţeze şi va fiinţa, oricare ar fi greutăţile prin care va trece.

În Rusia ţaristă a fost desfiinţată Biserica Unită printr-un ucaz al ţarului în anul 1839, cu aceleaşi argumente cu care a fost desfiinţată în 1946 în Ucraina: că unirea s-a făcut prin constrângere de către Polonezi şi prin înşelăciune iezuitică.

S-a bătut şi o medalie comemorativă de bucuria „revenirii". Uniţii au fost supuşi la cele mai grozave persecuţii, întrucât au fost tipărite în limbile germană şi franceză o mulţime de broşuri, între ele una scrisă de Cicerin, fostul comisar de mai târziu al bolşevicilor la Externe. Totuşi unirea s-a menţinut şi când în urma revoluţiei din 1905 a fost dată libertate cultelor, în Biserica Unită după 66 ani, a reînviat la Ruteni, mai solidă de cum a fost.

Data fiind libertatea constituţională a cultului român unit pentru ce se urmăreşte exerciţiul lui? Pentru ce sunt sancţionaţi preoţii romano-catolici, care fac asistenţă religioasă credincioşilor de rit bizantin? Şi culmea. Dacă un greco-catolic vrea să treacă la ritul latin i se cere declaraţie, cum că trece de la cultul ortodox!...

Această situaţie injustă nu mai poate dura. Pretindem că şi până la refacerea marei nedreptăţi şi desfiinţarea organizaţiilor din trecut şi luarea averilor Bisericii noastre numaidecât:

1. Să se declare libertatea deplină a cultului catolic de rit bizantin, la fel cu acela de rit armean.
2. Actele acestui cult să se poată deprinde în deplină libertate, la credincioşii care le cer, de către scriitorii cultului, în felul cum se deprind ale cultelor neoprotestante prin servitorii lor, neretribuiţi de la Ministerul Cultelor.
3. Preoţii de rit latin care săvârşesc acte de cult greco-catolic ori care primesc la cateheză pe copiii acestora au deplină libertate să o facă, diferența de rit nefiind decât o chestiune internă a Bisericii Universale.

Binevoiţi excelenţei dumneavoastră a aprecia şi a face cele ce credeţi de bine, dar să nu mai fim expuşi ca membrii familiilor preoţilor chiar – cum a fost nu de mult aici cazul d-nei Zasloţi – să fie înmormântaţi de ortodocşi, romano-catolicii ne-mai îndrăznind să ne servească!

Cu sărutarea sfintei drepte

Observaţii:

Materialul a fost copiat de informatorul Trofan Pavel, din Lugoj. Această scrisoare a fost scrisă de preotul greco-catolic rezistent Brînzeu Nicolae, din Lugoj şi adresată episcopului greco-catolic Rusu de la Curtea de Argeş.

Informatorul a ajuns la această scrisoare datorită faptului că soţia lui urma să plece la Curtea de Argeş, la episcopul Bălan Ioan, cu care este rudă, însă din anumite motive nu s-a dus.

Astfel soţia informatorului a făcut un pachet cu alimente pe care l-a trimis la episcopul Bălan la Curtea de Argeş, în care pachet a fost pusă şi scrisoarea scrisă de Brînzeu Nicolae, la propunerea informatorului nostru „Trofan Pavel”.

Această propunere adică, că scrisoarea să fie trimisă în pachetul lui Bălan informatorul a făcut-o pentru a putea ajunge la scrisoarea pe care a şi copiat-o şi ne-a dat-o nouă.

Cu această ocazie, informatorului i s-a dat instrucţiuni în legătură cu această scrisoare, urmând ca informatorul „Trofan Pavel", în curând să facă o vizită la Curea de Argeş, episcopilor greco-catolici Bălan Ioan, Rusu şi Hossu cu care ocazie i se va trasa sarcini precise şi va fi instruit de felul cum să poarte discuţii cu aceştia.

Măsuri propuse:

Nota în copie va fi pusă la dosarul de acţiune ce se duce asupra grupului de preoți rezistenți greco-catolici.

Se va raporta la M.A.I., Direcţia a III-a.

Lt. Maj. Reghis Gheorghe.

Notă[327]

Aceste materiale au fost obţinute prin agentul „Trofan Pavel" ce a fost marşrutizat în mod special la Episcopii Greco-Catolici Rusu, Bălan, Hossu, de la Curtea de Argeş, la 18 III 1956.

Materialul şi scrisoarea e trimisă de dr. Brînzeu Nicolae din Lugoj, fost prepozit major la Episcopia Greco-Catolică din Lugoj.

Materialul constă din:

1. Scrisoare pentru dr. Alexandru Rusu.

[327] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 411.

2. Memoriu adresat lui Cisar Episcop romano-catolic (decedat).
3. Două articole decupate din ziarul „Unirea” cu conţinut duşmănos.

Notă informativă obţinută în 23 III 1956, aflată la dosar.

SCRISOARE[328]

Excelenţei sale IPSS
Dr. Alexandru Rusu
Arhiepiscop şi Mitropolit
Curtea de Argeş

Lugoj 14 III 1956

Înalt Preasfinţite,

Îmi iau voie a-Ţi trimite un memoriu ce-l făcusem în 1953 către Mitropolitul Cisar, după ce el fusese eliberat de D.O. şi se ştia că cu el va trata Guvernul chestiunea unui modus vivendi cu Biserica Catolică. Cisar curând a murit[329], iar acel modus vivendi nici până azi nu s-a făcut. Memoriul meu avea un singur scop: să ţină deschisă chestiunea Bisericii noastre.

Ceea ce se spune în el, ca ultimă soluţie, referitor la pensionarea Episcopilor, se înţelege în condiţiile de atunci, când se susţinea pensionarea la 70 ani. De atunci acest postulat a fost abandonat, vedem că nu s-a aplicat nici la Bălan de la Sibiu, nici

[328] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, filele 412-413.
[329] Alexandru Teodor Cisar a încetat din viaţă în 7 ianuarie 1954.

la Rusan. De altă parte, aşa cum preoţii pensionari pot rămâne mai departe în funcţiune, aşa rămân neatinşi prin pensionare[…], cum s-a văzut cazul lui Pacha […].

Dacă reabilitarea Bisericii noastre se va face sub regimul actual, îmi închipui că pe IPS Voastră vor căuta să Vă lase tot cu pensia viageră ce Vi se trimite acum prin Prevederile Sociale, rămânând ca restul să se facă din fondurile eparhiale. Şi preoţii primesc azi abia salariu de la Stat, restul au să-l încaseze de la parohie. Crearea de salarii este una din problemele viitoare al Bisericii noastre. Şi multe de acestea se vor spune în viitorul Stat, care chiar dacă nu va fi nevoit faţă de Culte de o reportare împreună.

[…]

Mulţumesc pentru preţioasele gânduri din suflet.

Recomandat bunăvoinţei IPS Sale, sunt cel mai devotat

N. Brînzeu

Excelenţei Sale Înalt Preasfinţitului Domn
Alexandru Th-Cisar
Episcop şi Mitropolit[330]

Bucureşti

Excelenţa Voastră,

Cu ajutorul Domnului, ajungând să fiţi iarăşi Excelenţa Voastră reprezentantul şi conducătorul autorizat al Bisericii Catolice din R.P.R., Vă felicităm din tot sufletul şi vă urmă să puteţi răspunde în cea mai perfectă măsură, mare, grelei, extraordinarei misiuni ce Vă aşteaptă.

[330] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 415.

Misiunea aceasta este: reaşezarea Bisericii Catolice din R.P.R. în toate drepturile şi, în raport cu Statul, şi înfăptuirea unităţii ei interne, faţă de actualele disidenţe. Ştim că aceasta din urmă priveşte exclusiv diecezele de rit latin, eu nu am dreptul să mă ocup de ea. Totuşi, pentru orientare îmi permit să anexez o mostră de rolul pe care l-a jucat monahismul şi în alte vremi de mari frământări ale Bisericii, dovadă că Istoria se repetă. Nihil novi sub sole.

Cealaltă chestie: drepturile integrale ale cultului catolic în R.P.R. ne privesc pe toţi, şi până nu se aranjează ea pe toată linia, nimeni nu poate fi mulţumit, nici chiar conducătorii Ţării, întrucât doresc mulţumirea populaţiei. Potrivit, după cele întâmplate în ultimii 5 ani, chestiunea nu e uşoară. Dar cu bunăvoinţă, oricât de dureroase ar fi jertfele pe care trebuie să le aducem, cauza va putea fi aranjată.

Ca bază serveşte faptul că Guvernul a renunţat la redactarea unui Statut al Bisericii Catolice din R.P.R., recunoscând ca Statut al acestui cult Codex Juris Canonici.

Ori, C.J.C. prevede în Biserica Catolică mai multe rituri. Prin urmare şi cultul catolic din R.P.R. are drept la mai multe rituri, cum de fapt au şi existat la noi: ritul latin, bizantin şi armean.

Într-un fel care sfidează orice legalitate: nerespectându-se Legea Cultelor şi aplicându-se o neînchipuită teroare administrativă, s-a produs o situaţie pe urma căreia organizaţia cultului de rit unit fiinţată, luându-i-se toate averile acestui cult. Cultul ca atare nu a fost interzis, s-a făcut numai imposibilă exercitarea lui în public.

La emiterea Decretului de desfiinţare a cultului unit în organizaţiile sale, Guvernul a fost indus în eroare. Toată vina o poartă Ministerul de Interne, a cărui conducător de atunci, Teohari Georgescu, a căutat şi pe această cale să compromită Guvernul şi regimul. El, cu organele sale de Poliţie şi Securitate,

a adunat adunarea respectivă a preoţilor de la Cluj şi adunarea populară de la Alba Iulia; organele lui aduceau pe sate, mai mult noaptea, oameni la fostele Primării, punându-i să semneze o listă, de multe ori cu scopul nemărturisit; iar pe şovăitori îi ameninţau cu represiuni administrative, care se şi puneau în aplicare. Cu Internele a lucrat mână în mână Ministerul Cultelor, care a dat ordin că cu abatere Direcţiunea Cultelor, trecerile să nu se facă individual, ci colectiv, semnând capii de familii pentru toţi din familie. Şi au semnat în felul arătat mai sus. În acest chip s-a realizat programul Patriarhului Iustinian, care după ocuparea scaunului, în scrisoarea irenică trimisă celorlalţi Patriarhi şi Ministerului de Culte, a făgăduit că va readuce pe fiii neamului risipiţi acum 250 de ani.

[…]

Memoriul este incomplet.

SCRISOARE [331]

Preasfinţiei Sale Dr. Ioan Bălan
Episcopul Lugojului

Lugoj 15 martie 1956

Preasfinţite,

Trimit nişte tăieturi din ziare. Cea din K. K. Zeitung [Katholische Kirchenzeitung] Vă reamintesc vremurile cu operă frumoasă, la care aţi dat un concurs atât de masiv, cum se şi cuvenea. Că la treabă pentru orientali un oriental să şi domine.

[331] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, filele 403-405.

Cele scrise în articol poate că nu erau chiar aşa, ci sunt făcute de cineva din afară, „mehr farbe Nachrichten".

Cele din „A. Kereszt" Vi-le trimit ca fiind interesante, doar la noi se difuzează cu ştirea autorităţii diecezane. Eu nu aveam de unde să ştiu că gazeta aceea e la Index; atâta am aflat că Radio Vatican ar fi spus: să nu se creadă că cele publicate în „A Kereszt" sunt scrise de aceea care le-au iscălit. Şi asta e de crezut despre articolele de apreciere, de propagandă, să zicem. Dar cum rămâne cu autorii unor fapte relatate în ziar. Căci, cum am mai spus-o: catolicii din Ungaria nu merg aşa de departe, încât ortodocşii noştri se pot ascunde, în frunte cu mitropolitul Czapik şi cu prelatul vicar de la Strigon, sunt membrii în Adunarea Naţională[…]

Ce să-i faci lumea merge tot spre destindere, dar destindere îndrumată unilateral, de către cei ce ştiu să facă politică mai abilă decât fii luminii. Şi bun e Dumnezeu, ca noi să ajungem schimbarea. Cum credea şi regretatul Valeriu Traian[332], că va veni în curând! Cumnata lui, văduva colonelului (Oici), ca singură moştenitoare, ar dori să-i ceară efectele lui personale, la care nimeni altul nu avea drept. Îmi cere sfatul, cum s-o facă. Îi trimit eu o cerere gata, adresată Preşedintelui. Dar Vă rog: ce s-ar putea cere? Avea haine, lenjerie, bani, un ceasornic de aur, crucea şi inelul încă vom spune că era proprietatea lui. Cerere se face pentru cazul că nu mai trăieşte, fiindcă de când a fost ridicat la 28 X 948, de el sigur nu se mai aude nimic. Oare acasă în reşedinţă, ce efecte personale va fi avut? Le cerem şi pe acelea. Deşi nu-i nici o nădejde. Cufărul de la închisoare poate se mai găseşte.

Îmi scrie părintele Ilie de la Cluj că şi Comăian a murit.

[332] Episcopul Valeriu Traian Frenţiu a încetat din viaţă la închisoarea din Sighet la data de 11 iulie 1952.

Despre noul mitropolit al Sibiului[333] atâta ştiu că a studiat în Grecia, la Varşovia, a umblat şi prin Anglia, cunoaşte limbi. Era consilier în minister, împreună cu ticălosul de Stan. Era să ia pe fata patriarhului, dar a abandonat-o, de aceea patriarhul nu-l agreează, l-ar fi voit pe Teoctist. Cu ce socoteală s-au oprit cei mari asupra lui nu se ştie, se spune că nu ar fi habotnic, el nu va fi decât o unealtă. […]

Veţi fi auzit că la catedrala (Domul) din Timişoara s-a interzis liturghia cu cântări şi predica în limba română. S-a făcut la intervenţia lui +Vasile[334], motivată prin aceea că atrag noi credincioşi.

Cum aţi dus-o cu frigul? Se puteau avea acolo lemne destule.

Cu cele mai bune urări, cu toţi ai mei sărutăm Sfinţita dreaptă, sunt cel mai devotat Nicolae Brînzeu.

[333] Este vorba de Mitropolitul Iustin Moisescu (1956-1957).
[334] Mitropolitul Banatului Vasile Lăzărescu.

SCRISOARE[335]

Lugoj 15. III. 1956

Preasfinţite,

Acum Vă pot scrie povestea lui Onisifor[336], despre care am pomenit rândul trecut.

Eram în biroul lui Petru şi acesta îmi povestea cum Ghibu i s-a abordat lui cu o cerere foarte elogioasă, prin care şi spunea nu ştiu ce necazuri. „L-am ajutat" spune Petru, „i-am făcut tot ce mi-a cerut".

–Acum ascultă ce scrie Ghibu despre mine. Scoţând un dosar îmi citeşte dintr-o scrisoare a lui Ghibu, în care îl face pe Petru cu ou şi oţet. Petru nu mi-a spus din ce scrisoare sunt rândurile acelea, dar evident, dintr-una interceptată la poştă. Doar cum îmi spunea un factor la Călăraşi – unele scrisori se şi fotografiază.

Asta n-a ştiut-o Onisifor, care nici sfatul nu l-a primit, nici nu a strălucit de prea multă inteligenţă.

Puţini ştim şi aceea că cu toate destinderea, niciodată la noi nu a fost Securitatea mai activă decât acum. Cu multă asiduitate cercetează şi formează dosare pentru viitor!

---

[335] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 419.

[336] Onisifor Ghibu (1883-1972), profesor, membru al Academiei Române. După instaurarea regimului comunist în România, din 1945, a fost arestat şi deţinut în lagărul de la Caracal. A mai fost arestat la 10 decembrie 1956, condamnat la 2 ani închisoare corecţională pentru că „a întreprins acţiuni împotriva regimului democrat popular al RPR". A fost eliberat la 13 ianuarie 1958.

Dar despre acţiunea lui Iuga[337] ce ziceţi?
Şi-a pierdut minţile.

Cu cele mai profunde omagii, al Excelenţei Voastre devotat,
Nicolae Brînzeu.

[337] Emil Iuga a fost canonic la Episcopia Greco-Catolică din Cluj-Gherla. Încă din anul 1946, Guvernul Petru Groza l-a avut în vedere pe Emil Iuga, deoarece acesta a vrut să ajungă Mitropolit, nu datorită convingerilor sale, ci pentru a avea o funcţie de conducere. Acest personaj mai apare de câteva ori în istorie, tot în asemenea contexte. Canonicul Emil Iuga a purtat în vara anului 1948 tratative cu noul patriarh, Justinian Marina. Iuga a cerut ca în Cluj-Napoca să fie înfiinţată o nouă Mitropolie Ortodoxă a Ardealului cu tot ce poate cuprinde o asemenea instituţie (Institut Teologic de grad universitar, Birou de Presă etc.) în locul Mitropoliei de la Blaj, care urma să fie desfiinţată. Dacă aceste cerinţe ar fi fot îndeplinite de Biserica Ortodoxă, Emil Iuga ar fi trecut la această Biserică, dar tratativele nu au dus la un rezultat satisfăcător pentru Iuga. Tot acest canonic reapare în istorie în anul 1957 când, după transferul Episcopului Nicolae Colan de la Cluj în scaunul mitropolitan de la Sibiu, Patriarhul Justinian Marina îi va oferi din nou canonicului Emil Iuga scaunul eparhiei de la Cluj. Dar, la fel ca şi în 1948, Iuga şi-a susţinut vechile pretenţii de a ocupa numai un scaun mitropolitan şi a refuzat această ofertă. Într-un final, în anul 1963, Emil Iuga a trecut la Biserica Ortodoxă fără nici o condiţie, fiind numit la început preot catedral la Cluj, apoi consilier patriarhal la Bucureşti şi, de acolo, a fost mutat într-o parohie din Capitală, unde s-a stins din viaţă în anonimat în 1975, la vârstă de 71 de ani.

Notă[338]

Scrisoarea fost obţinută prin agentul „Trofan Pavel" ce a fost marşrutizat la Episcopii de la Curtea de Argeş, în 18.III.1956.

Atunci a dus de la Brînzeu scrisoarea pentru Episcopul Rusu Alexandru, primind tot prin agentul nostru răspunsul respectiv.

Brînzeu a fost prepozit major la Episcopia Greco-Catolică din Lugoj.

C[urtea] de Argeş, 18. III. 1956

Dragă Nicolae[339],

Neavând, din păcate, maşină de scris – azi o raritate la bieţi particulari – şi lipsindu-mi momentan şi stiloul, trimis la Bucureşti pentru reparaţie, vei ierta că pot să răspund numai astfel la scrisoarea ce mi-ai trimis-o prin T[ufescu].

Mă bucur că cele câteva şire ce ţi-am trimis, în termeni de carte poştală supusă cenzurii, ţi-au făcut totuşi plăcere, găsindu-le chiar „preţioase". Citind printre ele, ai înţeles, cum văd, tot ce am vrut să-ţi dau a înţelege, încât nu socot a fi necesar să revin acum mai pe larg asupra acestora. Nu strică să amintesc totuşi că gândul unor noi demersuri, în chestia mare a bisericii noastre, mă preocupă de mult şi dacă nu am ajuns încă la declanşarea lor este numai pentru că – precipitându-se evenimentele (congresul de la Moscova, cu cele spuse acolo de

[338] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 429.
[339] *Ibidem*, filele 430-431.

[Anastas Mikoian[340]], executarea recentă a „marelui geniu al omenirii[341]", comemorat la moarte de P. Fer. Justinian „în pagini de antologie", şi îndeosebi pastorala de o extraordinară importanţă a Episcopatului catolic din Anglia prilejuită de vizita adevărat prezidenţială la Londra a matadorilor sovietici) – socot că e bine să nu mă grăbesc. Mâna Domnului nu s-a scurtat şi puterea ei (care a lungit miraculos viaţa lui Pius al XII-lea[342]) o simt, şi vor simţi-o cu încetul, tot mai mult, şi cei mai înverşunaţi duşmani ai Celui „vechi de zile". Să fii însă încredinţat că atunci când voi găsi a fi sosit momentul pentru noi demersuri, voi utiliza tot ce voi găsi potrivit în sugestiile tale şi ale altora cu care sunt în corespondenţă pe această chestiune.

Apropo de demersuri, ţin să-ţi arăt de altfel că în afară de memoriul din 1 aug. 955 am mai făcut o intervenţie la Şt. Niţulescu, preşedintele Asociaţiei pentru Naţiunile Unite în R.P.R., în legătură cu un articol al acestuia din Scânteia de la 20 IX 955 (apropo de admiterea la O.N.U.), cerându-i, cu anexarea unei copii a Memoriului [celor trei episcopi], să ajute la înlăturarea nedreptăţii făcute Bisericii noastre. Asta, la începutul

[340] Anastas Mikoian – a fost de origine Armean, susținător puternic al lui Stalin în primii ani ai stalinismului. În timpul regimului stalinist, Mikoian a fost în mai multe posturi guvernamentale importante, inclusiv cea de ministru al Comerțului Exterior, pe care a pierdut-o în 1949. După moartea lui Stalin, în 1953, Mikoian a devenit lider în elaborarea politicilor. El l-a susținut pe Hruşciov şi politica sa de destalinizare şi a devenit prim-vicepremier, devenind a doua figură importantă în Uniunea Sovietică după Hruşciov. În 1956, Mikoian l-a ajutat pe Hruşciov la organizarea discursului în care a denunțat cultul personalității lui Stalin, astfel Hruşciov a ţinut primul discurs anti-stalinist. Anastas Mikoian s-a stins din viaţă în 21 octombrie 1978.

[341] Este vorba de Iosif Vissarionovici Stalin.

[342] Papa Pius al XII-a (Maria Giuseppe Giovanni Eugenio Pacelli) s-a născut la 2 martie 1876, în Roma. A pontificat în perioada 2 martie 1939 – 9 octombrie 1958 (până la sfârşitul vieții).

lui octombrie, când – ajungând prim-ministru Chivu Stoica[343] – am trimis şi acestuia în acelaşi scop şi cu rugare identică câte o copie de pe ambele aceste demersuri. Scrisorile acestea nu am găsit a fi necesar să le împrăştii în lume, în forma cum am făcut-o cu Memoriul (menit în primul loc să aducă la cunoştinţă obştei noastre credincioase punctul de vedere al Episcopilor lor, încă în viaţă). Le-am citit însă unora din cei ce m-au vizitat, şi le comunic, iată, în extras şi vechiului prieten, Nicolae. Ocazional, când voi avea copia lor, pot să ţi le trimit, dacă te-ar interesa şi în întregime.

Apropo de Recensământ – când încă nu ştiam că religia nu va fi precizată – luasem măsuri ca toţi ai noştri să aibă curajul de a se declara ceea ce sunt, şi cred că multă lume l-a avut, cum trebuie să-l aibă de acum tot mai mult. Ar fi fost o bună piatră de încercare şi guvernul ar fi putut afla că gr[eco-] catolicii există. Poate nu 1,5 milioane, dar destui pentru a nu mai putea nega existenţa lor. A preferat însă politica de struţ. Oare de teamă? – Şi până când?

Şi fiindcă păr. T[ufescu] se grăbeşte să plece, închei mulţumindu-ţi pentru tăieturile trimise – dovezi că tot mai ai aptitudini de gazetar – şi mai ales pentru copia scrisorii către păr. mitropolit Cisar, care îmi lămureşte abia acum sensul unei scrisori trimise, acum e anul, colegului Ion [Bălan], în spitalul Florească, scrisoare la care ţi-am răspuns eu (şi mi se pare singur – alţii nu prea îndrăzneau s-o facă) şi care aud că te-ar fi supărat atunci. Acum ţi-a trecut, cu temei, supărarea şi asta mă bucură. De aceea ţi-am scris acum cum ţi-am scris.

Cu cele mai bune urări de bine şi la ai tăi –

+ Alexandru

[343] Chivu Stoica (1908-1975) a fost prim-ministru al României în perioada 1955-1961, Preşedintele al Consiliului de Stat al R.S.R. în perioada 1965-1967.

Direcția Regională M.A.I. Timişoara
Serviciul III. Biroul IV.

NOTĂ INFORMATIVĂ[344]

Sursa: „Trofan Pavel”
Primeşte: Lt. Bella Ioan
Data: 4 mai 1956

În ziua de 3 mai 1956, sursa a fost în vizită la Deciu Victor unde l-a întâlnit pe Ploscaru Ioan. Când a intrat sursa la ei înăuntru, aceştia au discutat despre rezultatul conferinţei din Anglia, afirmând că în curând se va da libertate cultului.

Ploscaru spune că Împuternicitul Ministerului Cultelor, i-a oferit să intre în serviciu, la care el a spus că are să-şi facă ceva operaţie nefiind sănătos şi că după câteva luni va vedea. Ploscaru spune că atunci va trage altă minciună, consultaţiile medicale am să fac să nu fiu găsit că am spus neadevăruri adică că am dat un refuz categoric, el trebuie să ne plaseze având ordin de la Culte.

După acestea sursa pleacă, iar pe când ieşea din casă se întâlnesc cu Brînzeu, care tocmai merge la Deciu. Întrebat de sursă ce mai ştie nou, îl chemă pe acesta înapoi. Sursa se reîntoarce. Atunci Brînzeu spune că la 18 aprilie 1956 a fost la Argeş iar de acolo la București. Despre cei de la Argeş spune că sunt bine. Rusu a făcut iar un memoriu la Guvern dar nu crede să aibă un rezultat, chestiunea trebuie începută din afară cu cereri din partea poporului, cineva un vicar de afară să ceară Guvernului să dea voie să se facă, adică să deţină aceste semnături, având asigurarea că cei ce vor declara liber, adică vor

[344] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 173.

semna, aceştia nu vor avea consecinţe. Cred, spune în continuare Brînzeu, aceasta poţi să o faci Preasfinţia ta, adresându-se lui Ploscaru, ca vicar. Acesta la acestea spune că de fapt lumea se cam teme, le e frică să nu fie daţi afară din serviciu, dar în un astfel de caz s-ar căuta unul sau doi care să umble cu listele şi aceştia eventual vor fi arestaţi ca instigatori la restul nu are ce să le facă.

Brînzeu spune în continuare că fiind la Bucureşti a fost în audienţă la Tovarăşul Preşedinte al Prezidiului Marii Adunări Naţionale, într-o cauză familiară. Înainte de a fi fixată ziua, a întâlnit la Arhiepiscopie pe Iosif Pop /zis Jestente/, vicarul romano-catolic de la Oradea care şi el avea audienţă pe la Preşedinte. Acesta din urmă a mers pentru a cere ca la Oradea să le dea voie să predice în româneşte în biserica romano-catolică, arătând că sunt parohii unde romano-catolicii nu ştiu decât româneşte. Cu această ocazie l-a rugat şi pe el [Brînzeu] să pună şi el problema aceasta.

Însă când Iosif Pop, a ieşit de la Tovarăşul Preşedinte, spune lui Brînzeu care aştepta în camera de aşteptare să nu amintească nimic de Biserică, ulterior i-a spus Popa că Preşedintele l-a luat foarte sever nevrând să audă de aşa ceva. Brînzeu spune mai departe că în timpul ce aştepta rândul la Tov. Preşedinte, şefa de birou de la dactilografie, pe care o cunoaşte foarte bine /nu i-a spus numele/ i-a arătat 3 scrisori, două adresate Tovarăşului Preşedintelui Consiliului de Miniştri, prin care i se cerea ca propaganda ce se duce afară de hotare cu „O scrisoare pierdută" nu e profitor pentru noi, să se arate şi ceva eroi de ai neamului, în a doua scrisoare spune Brînzeu că se scriu unele chestiuni ce lasă să înţeleagă influenţele papale a cărei unealtă e Biserica Greco-Catolică, iar în cea de a treia scrisoare, neadresată nimănui, despre care spune el şi-a luat o copie, arată că noi românii suntem Daci, nu am primit nimic de

la Romani, ci ei au luat limba de la noi care locuim pe aceste meleaguri.

În continuare Brînzeu spune că nu ştie cum se lasă aşa de influenţat Tov. Preşedinte al Prezidiului M.A.N. şi de cine e influenţat. În acest timp ce spunea cele de mai sus Brînzeu a atras de două ori atenţia celor care erau în cameră la Deciu să ţină acest lucru secret să rămână între ei. Mai spune Brînzeu faţă de cei prezenţi că Tovarăşul Preşedinte al Prezidiului M.A.N. a fost un stalinist convins, în curând poate fi înlocuit, cu tov. Kisinevschi, care e evreu, ar urma să-i ia locul.

În chestiuni de politică externă de care se zice că ar depinde rezolvarea Bisericii Greco-Catolice, care nu se prevede nimic în urma vizitei în Anglia ruşilor, în urma încheierii tratativelor comerciale cărora le va urma altele încheiate cu Franţa, iar războiul nu e actual. America rămâne izolată, iată de ce problema Bisericii trebuie privită de la credincioşii români şi de la cei ce vor să se afirme. Sursa atunci le dă dreptate spunând că şi Armeanu a spus că după stabilirea episcopilor la Argeş s-a aşteptat la astfel de cercuri dar neprimindu-le Guvernul, Patriarhia ieşit a doua-oară biruitoare, spunând că nu există greco-catolici.

Între timp pe la orele 19.15 cineva bate la uşă şi intră dr. Iuliu Raţiu, salută şi se adresează lui Brînzeu foarte jenat, ei v-am găsit Ilustrule, i se oferă loc, dar imediat cere lui Ploscaru dacă poate să stea cu el de vorbă, plecând amândoi în camera lui Ploscaru. După vreo 15 minute Deciu zice, nu ştiu ce vrea şi acesta de a venit. Cu acestea Brînzeu îl roagă pe Deciu să treacă pe la el acasă în ziua de 4 mai a.c. la orele 19.00, pentru a-l spovedi pe el şi familia, după care Brînzeu propune sursei să plece, iar Raţiu a rămas în cameră cu Ploscaru.

Pe drum Brînzeu mai spune că la Argeş în aceeaşi zi când cu el a mai fost şi pr. Gabor şi un preot Raţiu care a

funcţionat la Sighet şi că toate persoanele care merg la Argeş sunt notate şi observate.

Observaţii:

Atât Ploscaru, Deciu, cât şi Brînzeu, sunt cunoscuţi în cadrul Biroului IV, fiind urmăriţi în cadrul unei acţiuni informative de grup, ce se duce asupra preoţilor greco-catolici rezistenţi.

Instrucţiuni date agentului:

Instrucţiuni şi sarcini i-au fost date agentului conform notei de instrucţiuni anexate.

În completare s-au mai trasat sarcini de felul cum să stabilească cine îl vizitează pe Brînzeu şi în special dacă vine Armeanu din Hunedoara şi scopul acestei vizite.

Măsuri de luat:

Nota în copie va fi trimisă la Direcţia a III-a M.A.I. cu un raport detaliat.

Lt. Bella Ioan.

NOTĂ INFORMATIVĂ[345]

Sursa: „Trofan Pavel”
Primeşte: Lt. Bella Ioan
Data: 25 iunie 1956

Capros Carol născut la Ruda – Brad /Hunedoara/, liceul l-a făcut la Brad, în vacanţele de vară muncea la minele de aur, pentru a-şi câştiga ceva bani ca să se poată întreține la şcoală.

După terminarea liceului a urmat teologia la Blaj. După ce a fost sfinţit preot a funcţionat la biserica din Brad. Prin 1943 a plecat la Roma – Italia, are vârsta de 39-40 ani.

Completare:

Este cunoscut de Brînzeu, prin faptul că acesta a fost canonic la Episcopia Lugoj, la care aparţinea şi comuna unde funcţiona Capros.

Capros Carol în Roma a fost trimis de Episcopia Lugoj pentru studii de unde nu s-a mai reîntors.

Corespondenţă Brînzeu a avut cu acesta, încă mai de mult, datorită faptului că Brînzeu a avut un fiu în Grecia, căsătorit, în prezent decedat şi cu ajutorul lui Capros ţinea legătura cu fiul său, în sensul că Brînzeu scria lui Capros, iar acesta expedia scrisoarea mai departe la fiul său în Grecia[346].

În ultimul timp când a corespondat cu Capros s-a interesat de adresa şi ce face nora sa care e în Grecia.

Măsuri de luat:

Se va comunica la Biroul I cele semnalate de agent.

Lt. Bella Ioan

---

[345] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 211.

[346] E vorba despre Felician, căsătorit în Turcia.

Notă[347]

Materialul a fost obţinut prin agentul „Trofan Pavel” care fiind marşrutizat la Episcopii Greco-Catolici, în 20-23 aprilie 1956, a primit de la o parte din preoţii greco-catolici corespondenţă.

În aceste împrejurări a primit şi scrisoare de la fostul Prepozit major greco-catolic Brînzeu Nicolae, din Lugoj, pentru a fi predată Episcopului Bălan Ioan

27 august 1956.

Excelenţei Sale P.S.
Dr. Ioan Bălan
Episcopul Lugojului
Ciorogârla

Înainte de toate urez să Vă simţiţi bine la noua reşedinţă, a cărei atmosferă fizică o cunoaşteţi de la Căldăruşani. Poate aprovizionarea cu cele necesare – de pe piaţa Bucureştilor – îi va cere lui Luca deplasări mai lungi, în schimb acolo va găsi de toate şi mai ieftin. Va fi uşor să mai faceţi şi Excelenţele Voastre câte o plimbare în Capitală, lucru ce nu poate să supere pe nimeni. Ba nu ar strica nici contactul personal cu cei mari, pentru a privi astfel în faţă chestiunile şi a le pune la punct. Nu vor fi ei totdeauna în concediu de odihnă şi nu toţi deodată.

Căci în cauza Bisericii noastre toată lumea se frământă neîncetat: clerici şi mireni, catolici şi ortodocşi deopotrivă. Când fu Sibiul la Blaj – de ne-a telefonat şi nouă Nicolae de la Pricaz, întrebând dacă nu se pregăteşte sărbătoare – lui îi spuseseră doi preoţi ortodocşi că se predă catedrala. Aici sistându-se şcoala de

[347] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, filele 421-424.

miliţieni, care era în reşedinţă, comandantul acelei şcoli i-a spus cuiva, că ea se restituie Episcopiei. Nu demult Manea al nostru a fost chemat de preotul respectiv să vadă ce reparaţii trebuie la capela de la cimitir? Făcând constatările necesare au mers la protopopul Turcan /căruia altfel i s-a luat protopopia pe motive politice/ să ceară fonduri. El i-a îndrumat la administraţia catedralei noastre. El le-a vorbit apoi cum se păstrează în ordine toate lucrurile noastre pentru a le putea restituii oricând, pentru că – spunea – eu vreau să le predau la lumină, ziua, nu cum le-au luat de la ei, ca hoţii, noaptea.

Şi totuşi mi se pare, realitatea nu verifică iluziile unei apropiate schimbări. Dar cu cât mai mult se tărăgănează, cu atât mai mult creşte nemulţumirea în popor. Asta ar trebui să o ştie cei de la putere. Cred că Excelenţele Voastre le-aţi putea arăta, că poporul V-a cerut autorizaţie să facă el subscrieri pentru restabilirea în drepturi a Bisericii noastre, dar Exc. Voastră nu le puteţi da această autorizaţie – pentru a nu expune lumea la nedreptate, represiuni – până când Guvernul nu Vă asigură că nimănui nu i-se va întâmpla nimic pentru că pe cale absolut paşnică cere un lucru garantat prin Constituţia Ţării. Nu ar fi nevoie de asemenea asigurări, dacă nu ar fi dureroasa experienţă a anului 1948, când cu toate că aveam aceeaşi Constituţie ca şi azi, prin teroarea exercitată de autorităţile locale şi prin falsificarea legii cultelor s-a făcut desfiinţarea – nu a cultului, cum pe nedrept se pretinde, ci a organizaţiilor cultului nostru.

Eu nu ascult radio, fiul meu ascultă câteodată Parisul. Îmi spunea cineva că a auzit un apel făcut de Sf. Părinte către Guvernele Comuniste, să dea libertate Bisericii Catolice, pentru că nu ar fi în firea comunismului persecutarea religiei. Altul îmi spunea că Sf. Scaun a dat un îndemn lui Mindszenti, lui Beran, lui Vîşinski din Polonia şi episcopilor catolici din România, să se ţină tari, să nu facă nici un fel de concesii. Asta s-a putut face. Cred eu, ce referire la declaraţiile făcute de Arhiepiscopul

Grösz, cu ocazia amnistierii sale, declaraţii pe care sigur le cunoaşteţi, eu totuşi Vi le trimit în original.

Anexez telegrama primită de la Capitlul din Agria, cu ocazia […] lui Czapik, telegramă semnată de Dell'Acqua, ajuns subsecretar de stat.

Mai aflu în această publicaţiune maghiară că la Nyiregyhaza funcţionează un seminar teologic greco-catolic maghiar, la care, începând cu anul III, se învaţă după alegere, limba vetero-slavă ori cea română. Constat că /ritus byzantinus hungaricus/ e recunoscut de la Roma, cum arată nu numai Anuarul Pontifical, ci şi „Statistica… di rite orientale ancora della S. Congr. Orientale" Romae – 1932, pp 223-226. Fericitul Părinte Pius X, acum canonizat, poate să o spună şi mai cu tărie: uni hanno ingarmato! Mi-se pare Card. Merry nu va fi canonizat.

Fratele Macaveiu[348] e tot la Cluj, febra-i oscilează mereu. A fost la Ilie, de ziua lui, el se ţine bine. Mai sunt şi alte lucruri vrednice de ştiut – scrie – dar mai aşteptăm confirmări şi detalii. Tot iluzii. Nu ştiu însă cum a ajuns Clujul la o ştire care mă priveşte, adică în care mă amestecă şi pe mine. Nu ştiu dacă V-am comunicat ce-mi scria la 18 iunie părintele Ilie: „aici între confraţi se vorbeşte foarte serios şi cu oarecare bună nădejde, că ai fi destinat să mergi spre centru lumii latine spre a netezi drumul unei mai bune înţelegeri a patriei noastre cu puterea spirituală de acolo… spre împăcare şi pace!...". Şi-mi propune să trec şi pe la el, spre a-mi comunica unele lucruri. Cum s-a ajuns la asemenea ştiri, nu-mi pot închipui şi sunt multe motive pentru care e o declaraţie absurdă. De altfel, mi se pare că drumul de a cărei interzicere ar fi vorba s-a şi înfundat.

[348] Victor Macavei – Canonic de Blaj, arestat în 29 octombrie 1948.

La Rusalii am fost pe Valea Jiului, până la Uricani, „Oraşul Nou”, unde l-am vizitat pe fratele Mixer [Maxer][349]. El încă aşteaptă reîntoarcerea la Reşiţa. De acolo la Sânpetru am trecut pe la Deva, dar n-am putut da faţă cu marele meu prieten[350], îmi spunea doamna, că nici pe Gh-D nu i-au prins la fel. Atunci intra în reconvalescenţă, iar după aceea au intervenit alte întorsături, încât nu ştiam dacă organismul lui va ieşi biruitor din luptă, în nici un caz nu cred, să reintre în preocupările de ordin public, mai ales că e şi cam culpabil de cultul personalităţii. Acum se zvoneşte că ar fi dus din ţară.

Închei cu rugarea să primiţi toate trei Excelenţele sărutarea sfintei drepte cu care rămân

30 iulie 1956[351].

cel mai devotat,
Nicolae Brînzeu

[349] Maxer Ioan – vezi pagina 194.
[350] Este vorba de Petru Groza.
[351] Ep. Ioan Bălan a ajuns la mănăstirea Ciorogârla la 12 iulie 1956.

Referat[352]

27 noiembrie 1956

În ziua de 27 noiembrie 1956, am primit un telefon de la agentul „Trofan" care a comunicat că ar vrea să discute unele probleme împreună. Astfel la orele 12.00 am avut întâlnire cu el la casa „Adam", iar din discuţii a rezultat următoarele:

Agentul arată că preotul Brînzeu Nicolae insistă pe lângă Episcopul Bălan de a-i aproba să fie trimis la Minister sau la conducerea Guvernului din iniţiativa lui o delegaţie formată din Valer Pop din Cluj, Borza profesor la Institutul de Agronomie din Cluj şi Agârbiceanu tot din Cluj. Rostul acestei delegaţii este de a trata cu Guvernul problema Bisericii Greco-Catolice. Brînzeu a cerut agentului să pună această problemă în faţa Episcopului pentru a aproba aceasta măsură ca apoi să fie pus în practică. Agentul arată că în discuţiile cu Brînzeu a stabilit că aceste elemente ar fi capabile să facă această acţiune, deoarece sunt elemente ataşate cultului greco-catolic, iar dacă va primi aprobarea Brînzeu din partea Episcopului, el va trata această problemă cu cei arătaţi mai sus.

Agentul arată că în discuţiile purtate cu Sălăgeanu şi cu Deciu a stabilit că în cursul săptămânii trecute din luna aceasta, s-a prezentat la aceştia acasă doi ofiţeri din partea Procuraturii, care au făcut inventarul de avere a lui Ploscaru, iar cu această ocazie Sălăgeanu arată că ofiţerii de la Procuratură au spus la propunerea lui Sălăgeanu că nu sunt perspective ca Ploscaru să fie pus în libertate, mai mult datorită evenimentelor din prezent.

Sălăgeanu a mai tratat sursei, lucru confirmat de fapt şi de Episcopul Bălan faţă de sursă că atunci când a fost interogat la Securitate în legătură cu „memoriul" şi confruntat cu Ploscaru

[352] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, filele 166- 168.

nu a arătat realitate, ci a căutat să ducă în eroare organele de Stat, neconfirmând probele care i s-au pus, doar numai unele din ele a recunoscut, de exemplu a arătat că a văzut memoriul care l-a lăsat Ploscaru pe masă la el, dar el nu a citit, doar acest lucru l-a confirmat în faţa organelor de Stat.

Agentul a stabilit din discuţiile care le-a avut cu Bălan că în ziua de 3 noiembrie 1956, preotul greco-catolic Armeanu din Hunedoara a fost la Ciorogârla, iar înainte de a ajunge acolo, în Bucureşti a discutat cu Pâclişanu[353], cunoscut ca preot greco-catolic şi care i-a transmis lui Bălan prin Armeanu că Episcopul Rusu n-a fost confirmat de Vatican ca Mitropolit, alte amănunte nu a aflat de la Bălan în legătură cu Armeanu.

Agentul arată că în vizita sa, care a făcut-o la Ciorogârla, la episcopul Bălan, în ziua de 4 noiembrie 1956, a aflat de la Episcop că la mănăstire în fiecare duminică în vizitează un diacon, nu cunoaşte cum îl cheamă, care s-a exprimat faţă de Episcop că în curând se va dărâma regimul democrat popular şi el va fi acela care va împrăştia (răspândi) manifeste şi va striga jos cu Patriarhul. De asemenea arată că tot acest diacon a arătat că la mănăstirea Cocoş din Tulcea, unde se găseşte Episcopul Rusu, este un Episcop ortodox şi că acesta este agentul Securităţii, informând despre toate legăturile şi discuţiile care le are cu Rusu cu elemente care îl vizitează – organele de Securitate. Acest diacon a cerut Episcopului Bălan ca sub o formă oarecare să-l pună în cunoştinţă de cauză pe Episcopul Rusu.

Agentul mai arată că în discuţiile pe care le-a purtat cu Brînzeu preot greco-catolic, un oarecare Breban de la Textilele

[353] Zenovie Pâclişanu s-a născut la data de 1 mai 1886, în localitatea Straja, judeţul Alba. După 1948 a fost ordinarius substitutus la Bucureşti. A fost arestat la 6 decembrie 1949, trimis la penitenciarul din Sighet. Rearestat în anul 1957 a murit în detenţia regimului comunist, la Jilava, în 31 octombrie 1957.

Roşii din Lugoj, acesta a afirmat că a văzut în gara Lugoj şi Lipova convoiul cu vagoane în care erau îmbrăcaţi tineri din R.[epublica] P.[opulară] U.[ngară] şi care cereau apă în gări. La fel arată că Breban a afirmat că şi dintre studenţii din Timişoara, sunt deportaţi în URSS.

Agentul nu a putut să întocmească o notă scrisă despre toate cele arătate mai sus, deoarece nu a avut posibilitate. Cu proxima ocazie va veni la Timişoara, o să întocmească o notă detailată. La întâlnirea care a avut loc la fel nu s-a scris nimic cu toate că a avut loc în casă, deoarece agentul a făcut o întrerupere numai o oră în Timişoara, plecând în continuare la Târnăveni.

Observaţii:

Agentul a arătat că în momentul de faţă are posibilitatea de a se deplasa în interes de serviciu la Tulcea şi cu această ocazie ar putea să viziteze şi pe Episcopul Rusu.

Agentul a fost instruit în vederea pregătirii terenului de a discuta cu Brînzeu şi cu restul de preoţi din Lugoj în vederea plecării la Ciorogârla şi la Episcopul Rusu.

Proxima întâlnire cu agentul va avea loc în ziua de 6 decembrie 1956.

Lt. Maj. de Securitate
Bota Gheorghe

3.17. Anul 1957

Din documentele anului 1957, observăm că preotul Nicolae Brînzeu era interesat atât de Biserica Greco-Catolică, cât şi de preoţii ei.

Brînzeu a ştiut că „procesul preoţilor greco-catolici de la Baia Mare a fost ţinut la Oradea”; de asemenea, Brînzeu a mai arătat că ştie că Ministerul Cultelor a aprobat „pentru 5 preoţi celibatari greco-catolici să treacă la ritul romano-catolic, dar cu destinaţia în Moldova”. Mai ştia că a fost arestat preotul Zenovie Pâclişanu din Bucureşti.

La toate acestea, Securitatea a ripostat obligându-l pe Brînzeu la un nou domiciliu obligatoriu, la Lugoj, pentru o perioadă de 36 de luni (15 august 1957 – 15 august 1960).

3.17.1. Documente

NOTĂ INFORMATIVĂ

Sursa: „Trofan Pavel”
Primeşte:Lt. Major Bota Gheorghe
Data: 26 ianuarie 1957

Conţinutul

Complectare la nota din 27 nov.1956, în legătură cu discuţiile purtate de sursă cu preotul greco-catolic Nicolae în legătură cu intenţiile lui Brînzeu despre formarea unei comisii care să întâmpine pe lângă Guvern legalizarea cultului greco-catolic. Sursa a discutat cu episcopul Bălan de la mânăstirea Ciorogârla că Brînzeu intenţionează prin Valer Pop şi alţii să intervină la Guvern. Episcopul a arătat că el nu este de acord cu

toate acestea şi să facă cum crede de cuviinţă Brînzeu. Sursa a arătat lui Bălan că dacă eventual va ajunge la episcopul Rusu să-i comunice de cele ce a discutat mai sus despre intenţiile lui Brînzeu, Bălan a arătat să nu cumva să arate aceste probleme lui Rusu, fără să arate Bălan motivele pentru care nu este de acord.

Menţionez că sursa nu a adus la cunoştinţă lui Brînzeu Nicolae toate discuţiile purtate cu Bălan de cât numai că Bălan a spus că Brînzeu să procedeze cum crede că pe el nu-1 interesează. La aceste discuţii Brînzeu a ripostat spunând; că aceasta nu este un răspuns, după care se poate ghida, ci doar o părere a lui Bălan, dar ce vor spune restul de episcopi la aceasta propunere a mea. Sursa a arătat lui Brînzeu că nu a putut să ajungă la Rusu şi că are să încerce cu aceasta ocazie să-i comunice dacă va ajunge până la „Cocoşul”[354]. Brînzeu are încredere deplină în sursă şi voi putea duce la îndeplinire aceasta sarcina mai departe când va fi momentul.

Sursa: Trofan

Observaţii:

Agentul a semnalat că preotul greco-catolic Brînzeu Nicolae e urmărit în acţiune informativă despre intenţiile lui în legătura cu legalizarea cultului greco-catolic.

Sarcini:

Agentul a fost pregătit în continuare să discute cu Brînzeu despre propunerea sa, dar încă nu a reuşit să aducă la cunoştinţă şi episcopului Rusu sau Hossu, neavând condiţiile necesare de a lua legătură cu aceştia, fiind greu de pătruns în mănăstirile unde sunt cazaţi.

[354] Este vorba de mănăstirea „Cocoşul” din Dobrogea.

Măsuri de luat:

Se va raporta la Dir. III-a conţinutul notei cu menţiunea că în legătură cu deplasarea agentului pe viitor se va întocmi un plan de acţiune mai amplu, care va fi raportat la Direcţia III.

Lt. Major Bota Gheorghe

NOTĂ INFORMATIVĂ

Sursa: „Trofan Pavel”
Primeşte: Lt. Major Bota Gheorghe
Data: 25 februarie 1957

Conţinutul

În ziua de 24 febr.1957, sursa s-a întâlnit în Lugoj cu fostul preot greco-catolic Brînzeu Nicolae în timpul când venea de la biserică, acesta a arătat că a aflat că procesul preoţilor greco-catolici de la Baia Mare a fost ţinut la Oradea din cauza că în timpul fixat că se va ţine procesul în Satu Mare a avut loc o manifestaţie a credincioşilor greco-catolici care au conturbat ţinerea procesului. Datorită acestui fapt procesul s-a comutat la Tribunalul din Oradea. Procesul a avut loc şi unii dintre inculpaţi au fost condamnaţi la 7 ani şi unul la 4 ani, iar preotul VIDA[355] la 2 ani.

Nu am putut afla prin cine a primit Brînzeu Nicolae aceasta veste despre procesul de la Oradea.

Tot Brînzeu a arătat că în cursul săptămânii ce a trecut a primit o scrisoare de la Blaj, fără să arate de la cine, dar a

[355] Ludovic Vida – vezi pagina 208.

menţionat că „de la un element de al nostru”, Brînzeu a arătat că conţinutul scrisorii a fost interesarea celor din Blaj că dacă Brînzeu ştie unde se găseşte în prezent episcopul Rusu, deoarece cei din Blaj au scris la mânăstirea „Cocoşul” şi au primit scrisoarea retur, cu menţiunea că nu este cunoscut. Brînzeu a întrebat sursa că ce ştie despre existenţa episcopului Rusu, la care sursa a arătat că din cunoştinţele mele ştiu că acesta se află tot la mănăstirea „Cocoşul”.

De asemenea Brînzeu a arătat că ştie că Ministerul Cultelor a aprobat pentru 5 preoţi celibatari greco-catolici să treacă la ritul romano-catolic, dar cu destinaţia în Moldova, cum sunt preoţii Berinde Ştefan[356] care este în prezent la Craiova şi ţine funcţia de călugăr asumpţionist, Prunduş[357] din Cluj, iar pe restul nu i-a amintit.

În ziua de 12 febr. 1957, sursa a discutat cu Deciu Victor din Lugoj care a arătat că a aflat de la preotul Vezoc Ioan că, călugărul Berinde Ştefan acuma este la Craiova, mutat cu domiciliul obligator din Bucureşti, pe motivul că el când era în

[356] Berinde Ştefan – Preot asumpţionist (Blaj). S-a născut la data de 20 ianuarie 1910, în localitatea Câmpul lui Neag (Hunedoara). A fost arestat la 28 octombrie 1948. A stat în detenţie 14 ani şi 2 luni, din care 5 ani la închisoarea din Sighet.

[357] Silvestru Augustin Prunduş s-a născut la 3 mai 1915, în comuna Căşeiu, judeţul Cluj. A studiat doi ani la Academia Teologică din Cluj, apoi la Roma: Propaganda Fide şi la Institutul Pontifical de Studii Orientale. A fost hirotonit preot la 11 decembrie 1938, de către Episcopul Iuliu Hossu, în capela Colegiului Pio Romeno. A fost arestat de mai multe ori: în 4 ianuarie 1949, este condamnat la şase luni pentru ultraj şi stă închis până în octombrie 1949; la 4 martie 1950 este arestat şi trimis la Canal, eliberat în 14 martie 1953. Din nou arestat, în 4 mai 1953, şi condamnat în procesul pr. Nicolae Pura, Ordinariul de Cluj-Gherla, fiind eliberat în 25 septembrie 1955. În noaptea de 25/26 ianuarie 1959 e arestat din nou, refuzând oferta de a deveni episcop ortodox la Oradea, este judecat şi condamnat la opt ani muncă silnică şi zece ani degradare civilă pentru “uneltire contra ordinii sociale”. A fost eliberat de la Capul Midia în 29 iulie 1964. A încetat din viaţă la 25 septembrie 2004.

Bucureşti avea legături cu mulţi sportivi străini care vizitau ţara noastră cu care putea ţine legătură cu Vaticanul prin anumite călugăriţe din Italia care veneau în ţară sub masca de sportive.

Menţionez că tot din discuţiile cu Deciu Victor am aflat că preotul Vezoc a fost în cursul lunii februarie în Craiova, unde s-a întâlnit cu Berinde, nu cunosc motivul pentru care s-a deplasat Vezoc la Craiova şi nici nu am putut afla. Despre cele redate mai sus cu călătoria lui Vezoc la Craiova şi că acesta a discutat cu Berinde a afirmat şi părintele Brînzeu în discuţia care a avut-o sursa cu el, în ziua de 24 febr.1957.

Alte amănunte nu am putut constata din discuţiile care l-am avut cu cei redaţi mai sus.

Sursa: „Trofan [Pavel]"

NOTĂ INFORMATIVĂ

Sursa: „Trofan Pavel"
Primeşte: Cpt. Sterescu Paul
Data: martie 1957

Conţinutul

La data de 15 febr.1957, Pop Ioan fost protopop la Lupeni, fiind în trecere prin Lugoj de la Timişoara spre Lupeni, caută pe Brînzeu Nicolae acasă şi pe sursă, cărora le spune că a fost chemat telefonic la Timişoara de băiatul său care e medic la Sanatoriul Bega şi ca acesta i-a cerut părerea că ce să facă întrucât cei de la Securitate au fost la el şi au făcut propunerea să primească postul de medic la A.L.A. Băiatul său - adică a lui Pop Ioan - le-a răspuns că nu ştie dacă au cunoştinţă că originea

socială a lui nu e sănătoasă, ei au spus că ştiu şi în cazul că nu primeşte poate fi concentrat.

Tatăl lui i-a spus să nu accepte, să nu rupă legătura cu Ministerul Sănătăţii chiar dacă îl concentrează nu poate să fie pe mult timp.

Despre preoţii din Valea Jiului Pop Ioan spune că sunt din calea afară de materialişti, încât se compromit. In general situaţia bisericii foste greco-catolice nu o vede posibilă de refacere, mai ales în Banat, unde preoţii au fost schimbaţi, adică înlocuiţi cu vechi ortodocşi, aşa că la o eventuală refacere nu sunt preoţi alături de credincioşi.

La data de 23 febr. 1957, doamna Ghita spune că pentru 24 febr. 1957 era să meargă corul Vidu a bisericii ortodoxe din Lugoj la Caransebeş, să cânte la biserică. În acest scop s-a făcut colectă în bani. La Caransebeş s-au pus ceva afişe în jurul bisericii. Văzându-le Împuternicitul Cultelor de la regiune a interzis să se deplaseze corul pe motiv că acel cor e un cuib de legionari.

Preşedintele acestui cor e avocatul Sievici Tiberiu jurisconsult la T.E.C.L.T. Lugoj. D-na 1-a rugat să meargă la parohia Lugoj şi să ceară suma colectată (banii) pentru deplasare şi să-şi petreacă la Lugoj. Coriştii de la Vidu au fost rugaţi de către Partid să cânte în corală şi să meargă pe sate în propagandă, dar au refuzat.

În 1 Martie 1957, Bălan Ştefan discutând cu sursa îi spune că a auzit de la Sălăgean preot greco-catolic că Berinde Ştefan de la Craiova e arestat[358].

Sursa: „Trofan [Pavel]”

[358] Preotul Berinde Ştefan Daniel a fost rearestat la data de 15 februarie 1957. A fost eliberat definitiv la data de 30 iulie 1964 de la penitenciarul Gherla.

NOTĂ INFORMATIVĂ

Sursa: „Marcu Rusalin”
Primeşte: Lt. Maj. Bella Ioan
Data:17 mai 1957, ora 11.00
Casa: „Morărescu”

Conţinutul

La data de 12 mai 1957 sursa a fost vizitat la domiciliul de către canonicul Dr. Nicolae Brînzeu din Lugoj care a fost la fiul său anume Dr. Pius Brînzeu.

Vizita acestuia la sursa nu a durat mai mult de 10-15 minute, în care timp nu s-au discutat probleme deosebite. La plecarea sa până la tramvai, sursa l-a condus cu care ocazie Brînzeu i-a spus sursei că la Bucureşti a fost arestat preotul Pâclişanu la care s-a făcut percheziţie găsindu-se mai multe plicuri cu bani, având pe ele diferite iniţiale.

Părerea lui Brînzeu este că Pâclişanu[359] a fost arestat de pe urma arestării preoţilor francezi de la biserica Sf. Vicenţiu de la Bucureşti. Tot Brînzeu a mai spus sursei că a fost arestat şi preotul Gheorghe Surdu[360] care a fost pe timpul adică în anul 1946 preot la capela greco-catolică din Paris. Sursa menţionează că Brînzeu nu a relatat de la cine cunoaşte faptele de mai sus.

In zilele trecute l-a vizitat pe sursă şi preotul Albu Vasile[361] care a venit să se intereseze dacă sursa cunoaşte ceva în legătură cu procesul de la Cluj, spunând totodată sursei că prin 18 mai 1957 va pleca pe o perioada de 21 de zile la Băile Herculane în concediu de boală.

[359] Zenovie Pâclişanu a fost arestat de 2 ori: în 6 decembrie 1949 şi 18 aprilie 1957.
[360] Pentru Gheorghe Surdu vezi pagina 117.
[361] Pentru detalii despre preotul Albu Vasile vezi pagina 58.

Tot pentru a se interesa de rezultatul procesului de la Cluj l-a vizitat pe sursă şi Borda în ziua de 17 mai 1957 la birou.

Sursa nu a putut discuta mai amănunțit cu el fiind ocupat. Totuşi l-a rugat să caute un cumpărător pentru 3 m. stofă neagră pe la parohii, pe la preoţi, urmând ca apoi să-l întâlnească pentru a-i anunţa rezultatul.

Sursa: „Marcu Rusalin”

Observaţii:

Agentul a furnizat acest material în urma instrucţiunilor şi dirijării făcute din partea organelor noastre. Elementele menţionate în notă sunt cunoscute la Bir. IV. din Serv. III, unde sunt urmărite pe baza unei acţiuni grup.

Pentru viitor agentul a fost dirijat să caute a stabili cu ce se ocupă în prezent Borda Vasile, dacă acesta oficiază slujbe religioase în biserica catolică, sau slujbe greco-catolice la credincioşi acasă. Cu care dintre preoţii greco-catolici este Borda Vasile în prezent în relaţii mai bune, cu cine se întâlneşte. Dacă Borda în ultimul timp a mai făcut vreo călătorie, unde şi în ce scop.

De asemenea agentului i s-a atras atenţia în mod serios asupra sarcinii primite la întâlnirile anterioare în legătură cu luarea legăturii cu Voştinaru, reamintindu-i sarcina şi dându-i-se instrucţiuni în acest sens.

La fel agentului i s-a explicat felul cum trebuie să discute pentru a putea obţine de la persoana cu care vorbeşte date cât mai multe şi cât mai concrete arătându-i-se lipsa că în discuţia cu Brînzeu nu s-a orientat ca prin unele întrebări să poată stabili de la cine cunoaşte Brînzeu cele în legătură cu Pâclişanu.

Proxima întâlnire cu agentul s-a fixat pentru data de 29 mai 1957, ora 18.

Măsuri de luat:

Nota se va exploata la acţiunea dusă asupra preoţilor greco-catolici rezistenţi.

Se va da ordin la Raionul Orşova, spre a lua măsuri de supravegherea lui Albu Vasile când va fi la Băile-Herculane.

Se va cere de la Cluj rezultatul procesului greco-catolic, în special care e situaţia lui Ploscaru.

Lt. Maj. Bella Ioan

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
SERVICIUL „C”
Nr. 13/0076676 din 13 iulie 1957

Se aprobă propunerea,

REFERAT[362]
Cuprinzând date asupra numitului Brînzeu Nicolae.

Brînzeu Nicolae este născut la 17 august 1883 în comuna Vulcan, regiunea Hunedoara, fiul lui Ion şi Maria, preot greco-catolic, cu domiciliul în Lugoj, str. Dobrogeanu Gherea nr. 15, regiunea Timişoara.

Direcţia Generală a Miliţiei – Direcţia Evidenţei Populaţiei – prin adresa nr. 24402/16803 din 17 mai a.c., ne face cunoscut că susnumitul solicită o dovadă din care să rezulte

[362] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 8.

timpul cât a stat cu D.O., fiindu-i necesară pentru aranjarea drepturilor la pensie.

Din verificările făcute în evidenţele noastre, cât şi de la D.G.M.-D.E.P., rezultă următoarele:

Numitul Brînzeu Nicolae a fost reţinut în anul 1945 deoarece a editat manuale şcolare religioase ce cuprindeau pasaje duşmănoase la adresa U.R.S.S. şi a orânduirii de stat socialiste. După cercetări a fost pus în libertate.

La 29 decembrie [octombrie] 1948 a fost din nou reţinut şi încarcerat în penitenciarul Sighet, deoarece nu a vrut să adere la unirea cu biserica ortodoxă, fiind pus în libertate la 13 II. 1952 când organele D.G.S.S. Sighet l-au trimis cu D.O. în oraşul Călăraşi, reg. Bucureşti. Ulterior i s-a legalizat situaţia sa cu D.O. prin decizia M.A.I. nr. 737/1952.

În baza ordinului D.G.M.-D.N.P. nr. 399229 din 23.6.1953 i s-a aprobat schimbarea domiciliului obligatoriu din Călăraşi în Orăştie - Hunedoara, de unde, în acelaşi an a plecat în Lugoj (unde locuieşte şi în prezent), fără ca organele M.A.I. şi D.G.M.-D.R.P. să cunoască acest lucru.

Direcţia a II-a din M.A.I. ne face cunoscut că Brînzeu Nicolae este urmărit în acţiune informativă de Direcţia Raională M.A.I. Timişoara pentru activitate clandestină greco-catolică, fiind un element periculos şi propune să nu i se ridice restricţiile domiciliare.

Întrucât susnumitul are situaţia neclară în ceea ce priveşte domiciliul obligatoriu, precum şi faptul că desfăşoară activitate duşmănoasă pe linia cultului greco-catolic:

PROPUNEM:

- Să i se fixeze domiciliul obligatoriu pe timp de 36 luni în oraşul Lugoj, regiunea Timişoara.

ŞEFUL SERVICIULUI „C”
Colonel Popescu Gogu

MINISTERUL AFACERILOT INTERNE
Serviciul „C”

Nr. 13/0076676
Data 20 august 1957

Către
DIR. REG. M.A.I. Timişoara[363]

Strict Secret

Vă facem cunoscut că prin decizia M.A.I. Nr. 6941 din 15 august 1957, se fixează domiciliu obligatoriu pe timp de 36 luni, în comuna Lugoj, Raionul Lugoj - Timişoara, numitului Brînzeu Nicolae.

Alăturat vă trimitem copia referatului din care rezultă activitatea celui în cauză, urmând ca dv. să luaţi măsuri pentru a fi trecut în evidenţa dos. de obiectiv sau problemă şi supravegheat informativ.

ŞEFUL SERV „C”
Colonel
Popescu Gogu

ŞEFUL SECŢIEI
Maior
Novac C-tin

[363] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 9.

3.18. Anul 1958

În 1958 s-au împlinit 10 ani de la desfiinţarea Bisericii Greco-Catolice, astfel că la data de 21 octombrie 1958 s-au „sărbătorit 10 ani de la unificarea religioasă", de la „serbarea" de la Alba Iulia. Referitor la acest eveniment, Nicolae Brînzeu s-a arătat nemulţumit şi neplăcut surprins pentru faptul că preoţi greco-catolici au trecut la ortodoxie, dar „s-a mirat mai ales de Vasile Aştileanu, care a fost mâna dreaptă a lui Cherteș din Cluj", că a devenit Episcop Ortodox şi de Teofil Herineanu , care a fost numit Episcop Ortodox la Cluj. Aceste „mecanisme" de a promova foşti preoţi greco-catolici în ierarhia Bisericii Ortodoxe au aparţinut Securităţii, aşa cum se poate observa în cariera preoţilor care au participat la „Congresul" de la Cluj.

Cu toate acestea, observăm din documentele anului 1958 convingerea lui Brînzeu că Biserica va fi repusă în drepturi în felul următor: „Episcopii Greco-Catolici ar putea fi încadraţi ca vicari arhierei pe lângă Episcopiile Romano-Catolice"[364]. La acestea, Securitatea, prin informatorul „Tudor Popa", a încercat să-l convingă să renunţe la demersurile sale pentru ca Biserica Greco-Catolică să fie repusă în drepturi. Nicolae Brînzeu afirma în acest an: „Vremea trece, numai durerea noastră nu mai trece. Ea tot creşte văzând cum chestiunea Bisericii noastre rămâne tot închisă la cei de sus nu la cei de jos care mereu oftează după redeschiderea ei". Pe lângă acestea, Nicolae Brînzeu a continuat să scrie. Până în anul 1948, a publicat 31 de cărţi şi broşuri şi a fost redactor la numeroase reviste bisericeşti şi laice. Iar în 1958, Brînzeu îi comunică într-o scrisoare Episcopului Ioan Bălan, că a redactat monografia istorică dedicată Văii Jiului şi o *Liturgică Specială*, despre care e convins că nu vor mai fi publicate niciodată.

[364] Vezi nota informativă de la pagina 276.

3.18.1. Documente

NOTĂ INFORMATIVĂ

Sursa: „Tudor Popa”
Primeşte: Maior Sterescu Paul
Data: 17 februarie 1958

Sursa întâlneşte pe Dr. Brînzeu Nicolae şi acesta îi spune că la data de 31 ianuarie 1958 a fost la el Tufescu, pentru a-i cere părerea că ce să facă, întrucât după informaţiile pe care le are de la foşti colegi de liceu, avocaţi prin Regiunea Autonomă Maghiară şi Bucureşti, cazul lui a intrat în prevederile decretului de amnistiere şi că pentru a intra în legalitate urmează să se prezinte, dar că nu ştie unde ar fi mai potrivit la raion ori regiune. Brînzeu s-a arătat şi a manifestat o bucurie de nedescris că în fine se reglementează şi această problemă, pe care el de la început nu a văzut aşa de tragică, după cum se prezenta, este de părerea că la regiune să se prezinte, dacă va reuşi să se scape de vigilenţa celor de raion, adică timpul necesar pentru deplasare la regiune, şi insistă să o facă fără amânare.

La aceeaşi dată sursa întâlneşte pe Bălan Ştefan la el acasă, se bucură mult de situaţia în care se găseşte insistând asupra aranjării situaţiei fără amânare, fie la raion fie la regiune pe lângă prevederea de a nu fi identificat înainte, căci în caz contrar situaţia s-ar agrava.

În cursul timpului, adică în ultimul timp el a fost dus de 4 ori la cei în drept, la unele întrevederi, ameninţat, încarcerat, în curs de câteva ore de mai multe ori, ţinut la neagra, la W.C., dar nu a spus nimic, decât că cu Ploscaru nu a avut nimic, a trecut prin grele momente, ameninţat cu „alte metode” etc. În una din

zile când a fost dus la spital a reuşit să spună bucătăresei să fie anunţată locuinţa că e dus la Securitate, aceasta a şi făcut, altădată prin surorile care erau în birou la el. Deşi a dat declaraţie că nu va spune unde a fost totuşi la sosire, acasă, noaptea întrebat de D-na Duma care stă alături în alt apartament i-a spus că a fost la Securitate şi că a trecut prin grele momente de suferinţă.

La 31 ianuarie 1958, sursa întâlneşte înainte de ajunge la staţia de destinaţie pe dr. Raţiu Iuliu, acesta se bucură nespus de mult de faptul întâlnirii şi îi spune că episcopul Ioan Bălan a fost şi este la Patriarhie la Bucureşti, a participat la o masă (banchet) oficială ca invitat cu ocazia investirii lui Herineanu[365] ca episcop de Cluj şi că „unele din urechi s-au scandalizat", spune apoi de procesul lui Borda[366] care nu se ştie când se va ţine, aflând care e situaţia reală îi spune că nu s-au întâlnit şi îl roagă ca după clarificare, să se întâlnească după cum s-au întâlnit şi în trecut.

De la data de 2 februarie 1958 cum şi în zilele următoare lumea atât cei ce-l cunosc personal, cât şi cei pe care îi cunoaşte din văzute, vecini, intelectuali, muncitori, salahori etc. îl îmbrăţişau şi manifestau o bucurie de nedescris pentru faptul revederii spunând că sunt veseli şi îl felicitau pentru reuşită,

[365] Teofil Herineanu (sfinţit preot de Episcopul Iuliu Hossu). Herineanu, fost greco-catolic, este sfinţit episcop ortodox la mănăstirea Dragoslavele (mănăstire în care aveau domiciliu obligatoriu episcopii Bisericii Române Unite). Devine Episcop al Romanului şi Huşilor, apoi Episcop de Cluj, iar în toamna anul 1973 Episcopia Clujului este ridicată la treapta arhiepiscopiei şi, în acest context, Teofil Herineanu a fost pus în noua sa demnitate. Promovarea foştilor greco-catolici în Biserica Ortodoxă era obişnuită în aceea perioadă, a se vedea şi cei 37 de preoţi sau protopopi care au semnat „Proclamaţia" sau Adunarea de la Cluj din 1 octombrie 1948.

[366] Vasile Borda a avut proces la Cluj, fiind arestat a doua oară din cauza unui memoriu al Episcopatului, pe care l-a distribuit în Timişoara. În septembrie 1957 a fost arestat şi condamnat la 7 ani închisoare corecţională, conform sentinţei definitive pentru delictul de uneltire contra ordinei de Stat.

spunând că erau convinşi că un om atât de bun care nu a făcut altceva decât să muncească şi care era îndrăgit de toţi să poată ajunge în aşa o situaţie, datorită unei persoane pe care ei nu o cred a fi normală. La 6 februarie 1958 pe stradă sursa întâlneşte pe Deciu, acesta la fel vesel şi bucuros de revedere spune că din cauza lui Ploscaru a avut multe neplăceri, interogatorii.

La aceeaşi dată, seara Sălăgean se miră că a intrat în amnistie întrucât chestiuni politice nu au fost amnistiate, sursa îi spune că acea chestiune nu a fost politică, dovadă că respectivul nu a apărut în nici un proces. În continuare Sălăgean spune că se aşteaptă judecarea procesului lui Borda şi condamnă vehement atitudinea lui Albu Vasile care e unul din acuzatorii lui Borda, declarând în instanţă că el Albu de la Borda a primit acel memoriu, iar Borda neagă cu desăvârşire.

La 9 februarie 1958 la amiază sursa cu dr. Brînzeu Nicolae mergea pe stradă spre Casa Armatei, unde dr. Danicico de la Timişoara ţinea o conferinţă.

Despre episcopul Bălan Ioan ştie că e la Bucureşti la Patriarhie, nu se mai insistă asupra trecerii, dar trebuie că se găseşte ceva în legătură cu Biserica Greco-Catolică, căci altfel nu poate să-şi explice de ce i se face atâta curte şi de ce îl îngrijesc aşa de bine. Trebuie să fie ceva şi aceasta o presupune pe faptul că la ultima întrevedere pe care a avut-o cu dr. Petre Groza înainte de a muri, acesta i-a spus (Brînzeu a fost la dr. Petre Groza) că are de gând să trimită la Roma pe Iosif Pop (zis Ioşcuţa Pop, fost abate de Sînieb) preot romano-catolic, azi deputat în Marea Adunare Naţională care ar cunoaşte pe Dell'Aqua[367], că pe baza acestei cunoştinţe să tatoneze şi să afle

[367] Angelo Dell'Acqua (9 Decembrie 1903 – 27 August 1972). La 14 decembrie 1958, Dell'Acqua a fost numit arhiepiscop titular de Calcedon de către Papa Ioan al XXIII-lea. Papa Paul al VI-lea l-a creat Cardinal la consistoriul din 26 iunie 1967, apoi Dell'Acqua a fost preşedinte al Prefecturii pentru Afacerile Economice ale Sfântului Scaun.

care ar fi părerea Vaticanului în vederea reglementării situaţiei Bisericii Romano-Catolice. Brînzeu i-a spus că pe Dell'Aqua şi el îl cunoaşte şi că nu se va putea afla multe, Vaticanul nu va sta de vorbă până ce nu se va reglementa sau nu se va încerca să se reglementeze situaţia Bisericii Greco-Catolice, care e prevăzută în constituţia R.P.R. cu două dieceze şi dacă la ora actuală nu s-a intrat la normal este vina Episcopului Rusu. La 14 februarie 1958, seara la restaurantul „Dacia" fiind sursa invitată de Breban, apare avocatul Craşovan[368] de la Timişoara, având în ziua următoare un proces la Lugoj, acesta invitat la masă spune că a fost procesul lui Borda, a fost condamnat la 10 ani, amănunte nu cunoaşte întrucât s-a dezinteresat de acel proces, pe Borda neconsiderându-l normal, Borda spunea şi avea aspiraţii de a ajunge Episcop, fapt ce o minte sănătoasă nu poate să accepte. La 15 februarie 1958, profesoara Cristea în alimentară exprimă bucuria revederii şi întreabă când va merge la bătrânu [la episcop] ea ştie că în ultimul timp s-a încercat şi s-a insistat ca să treacă, dar că s-a dovedit foarte intransigent şi că momentan situaţia s-a cam îndulcit. La 16 februarie 1958, Suta Ludovic condamnat la 1 an cu suspendare pentru aur, spune sursei că a fost pe acasă rugat de Voştinaru să comunice primirea scrisorii, dar că după aceea a trecut şi Voştinaru. Spune că procesul cu aurul l-a costat la 200.000, a plătit avocaţi în particular, a dat Judecătorului, roagă şi sursa că dacă poate să se intereseze la Timişoara la Tribunal cine face repartizarea dosarelor, întrucât Procuratura a făcut apel, el ar căuta cu bani să fie repartizat dosarul la Judecătorul pe care el îl vrea şi-l roagă că dacă poate să fie ajutat în această chestiune, s-a promis tot concursul.

[368] Detalii despre Ioan Craşovan vezi pagina 74.

La felicitările de ziua naşterii 11 februarie episcopul Bălan mulţumeşte, se bucură de situaţia de azi şi cere să fie cercetat însă mai curând „fără amănunte”.

Sursa: „Tudor Popa”

NOTĂ INFORMATIVĂ[369]

Sursa: „Tudor Popa”
Primeşte: Maior Sterescu Paul
Data: martie 1958

În ziua de 24 februarie 1958, sursa l-a vizitat pe Nicolae Brînzeu la domiciliul acestuia. După ce a felicitat sursa pentru faptul că este acasă, printre alte discuţii Brînzeu a spus că i se pare suspectă îngrijorarea specială ce se acordă Episcopilor Greco-Catolici. Brînzeu crede că este vorba de o repunere în drepturi a Bisericii Greco-Catolice, singura problemă ce urmează a fi lămurită fiind formula sub care se va face pentru a nu pare o revocare a hotărârii luate în 1948 de către regim.

După Brînzeu, repunerea în drepturi urmează a se face în felul următor; Episcopii Greco-Catolici ar putea fi încadraţi ca vicari arhierei pe lângă Episcopiile Romano-Catolice, ceea ce Roma ar aproba fără condiţii. În ceea ce priveşte preoţii rezistenţi, aceştia ar urma să exercite în parohiile romano-catolice fie după rit romano-catolic, fie după rit greco-catolic. În această problemă, Brînzeu consideră că Episcopii vor trebui să fie de acord şi să înţeleagă situaţia reală. Nu e voie ca

[369] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 151.

ei să-şi exprime hotărârea fără a consulta pe cei afară care cunosc bine situaţia.

Brînzeu este şi acum de părere că în această problemă să se consulte câţiva laici (academici) ca dr. Haţiegan, Agârbiceanu şi alţii şi să se facă totul pentru a se ajunge la orice compromis, pentru a nu se mai repeta greşelile din trecut, adică înainte de desfiinţarea Bisericii Greco-Catolice, când s-a cerut de către Guvern regulamentul de funcţionare şi din cauza Episcopului Frenţiu de la Oradea nu a putut fi prezentat. Acesta – spune Brînzeu – a constituit motiv pentru desfiinţarea cultului.

Tot Brînzeu a spus sursei că lichidarea Bisericii Greco-Catolice este ordin de la Moscova. Acolo s-a redactat procesul verbal care a ajuns la Patriarhie la Bucureşti, fiind tradus de un basarabean ce lucrează acolo[370]. Acesta a dat o copie de pe exemplarul tradus fostului Episcop Aftenie, care l-a predat Nunţiaturii, aceasta la rândul ei trimiţându-l la Roma. „Acest basarabean este omul nostru" a afirmat Brînzeu.

Urmează ca sursa să-l mai viziteze pe Brînzeu care a arătat o atitudine deschisă şi binevoitoare.

Sursa „Tudor Popa"

Observaţii:

Din această notă rezultă poziţia pe care o are în prezent în problema Bisericii Greco-Catolice, numitul Nicolae Brînzeu din Lugoj, fost preot greco-catolic, urmărit de noi prin acţiune informativă.

Instrucţiuni date agentului:

[370] Această informaţie este adevărată, deoarece în nota informativă dată de „Tudor Popa" maiorului Sterescu Paul, la 14 aprilie 1958, Episcopul Ioan Bălan a afirmat că „această persoană este preotul Severin, pe adevăratul său nume Svosnicov, pe atunci era şi profesor la teologia din Sibiu".

Agentul a fost instruit să-l mai viziteze pe Brînzeu în decursul viitoarele două săptămâni. În cazul când se creează o situaţie favorabilă, agentul să reia discuţia despre persoana de la Patriarhie pe care Brînzeu o socoteşte „omul nostru" şi să afle dacă acesta şi în prezent ţine legătura cu clandestinitatea greco-catolică, prin ce mijloace şi care este rolul ei.

De asemenea agentul să-i arate lui Brînzeu că ar fi posibil să facă o vizită Episcopului Bălan la Ciorogârla până la paşte. Să nu-i ceară lui Brînzeu eventuale mesagii sau ştiri către Episcop, ci să primească numai când Brînzeu îi va cere acest lucru.

Măsuri:
Copia notei se va trimite de urgenţă Direcţiei a III-a.
Materialul se va exploata la acţiunea informativă.

Maior de Securitate
Sterescu Paul

SCRISOARE

Copie

Dragă Preasfinţite,[371]

Înainte de toate vă rog să primiţi din partea noastră cele mai respectuoase urări de sfintele sărbători ale Învierii Domnului, cu toate darurile ei.

Noi suntem, har Domnului, bine, toţi în câmpul muncii, afară de pensionari, fiul meu Pius luptă împotriva rivalilor muncind fără preget. Nu de mult i-a apărut iarăşi o carte de specialitate (tromboza) iar de la Asociaţia Internaţională de Chirurgie a fost înştiinţat că este ales membru al ei. Puţină satisfacţie pentru faptul că de 12 ani e lăsat conferenţiar şi nu i se mai dă catedră. Ar fi putut lua a lui Pop la Cluj, dar nu vrea să părăsească Timişoara, iar acolo e şi mai multă intrigărie.

Eu cred că v-am comunicat deja, am redactat o monografie istorică a Văii Jiului pe care atât cei de la Petroşani (cenaclul literar de acolo) cât şi cei de la Deva (regiune) o găsesc foarte bună, dar unii au rezerve cu privire la autor, ca reacţionar, alţii pun diferite condiţii de modificare a textului după placul lor, ceea ce nu înţeleg, mai bine o las nepublicată. Tot în manuscris va rămânea cred eu şi Liturgica, ultima parte a volumului II (liturgică specială) sacramentaliile.

Cu sănătatea o duc bine, din când în când tensiunea arterială mi se cam urcă, dar nu mult peste ce se potriveşte cu vârsta noastră: 18-19, o singură dată am avut 20. P.S.V. [Preasfinţia Voastră] cum staţi cu ea?

Vremea trece numai durerea noastră nu mai trece. Ea tot creşte văzând cum chestiunea Bisericii noastre rămâne tot

[371] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 145.

închisă la cei de sus nu la cei de jos care mereu oftează după redeschiderea ei.

Până a trăit regretabilul prieten Petru[372] cred că el o ţinea închisă. El mi-a spus că a făcut-o fără voia lui, dar dacă s-a făcut e bine că s-a făcut invocând toate argumentele cu care habotnicia ortodoxă din Ardeal a luptat împotriva uniaţiei şi în spiritul cărora a crescut şi Petru.

La înmormântarea lui am stat de vorbă cu Pop Ioşca. Spunea că rămâne să vedem dacă nu se poate face ceva cu Bodnăraş[373], om cu vederi mai largi. El face de fapt legătura între culte şi între partid, guvern, poate s-ar putea încerca o iniţiativă din partea PP.SS.VV.[374] ori cerând audienţă, ori printr-un memoriu. În aceiaşi vreme cred eu că şi dintre mireni ar trebui să se prezinte o delegaţie (mă gândesc la Pop Valer, la I Haţegan, cărora li s-ar putea ataşa Agârbiceanu) pentru a discuta chestia la nivel înalt. Regretatul P. Groza îşi făcea titlul de mândrie din aceia că la venirea sa la putere a ordonat eliberarea tuturor care pentru motive de credinţă erau închişi.

Aşa s-ar putea cere şi graţie pentru deţinuţii cultului nostru, iar cultului libertatea asigurată prin constituţie.

De această libertate se bucură sectele religioase numite acum neoprotestante, sunt sate unde nimeni nu mai merge la biserica ortodoxă ci toţi la sectanţi. Deci cum stăm cu unificarea religioasă a întregului popor? Iar dacă s-ar redeschide chestiunea poate s-ar putea face un aranjament în conformitate cu realităţile de astăzi, fără a se mai apela la principiul: sunt ut, sunt a ut, non sunt. Să avem odată libertate şi dacă vom fi vrednici ne vom asigura boii viitorului. Ca să nu se facă nimic e tot paguba noastră: trece vremea trec oamenii.

---

[372] Petru Groza a încetat din viaţă la data de 7 ianuarie 1958.

[373] Emil Bodnăraş – în această perioada a avut funcţia de vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri (20 martie 1957 - 17 martie 1965).

[374] Formă de plural pentru Preasfinţiile Voastre.

Fireşte tot ce s-ar facem s-ar face secret şi discret. Ceea ce vă scriu eu aici sunt simple păreri nu pornire de acţiune clandestină, ce nu mi-aş permite sub nici un chip.

Mai trimit aici un volum din Bernadette, dacă o mai interesează pe Maica superioară. E un an întreg, complet, care poate sta cât de mult acolo, dar la urmă am dori să-l reprimim. Cele trimise în rândul trecut nu le mai cerem înapoi. Iar după acestea dacă va fi cazul, mai putem împrumuta şi alte volume.

Primiţi, Preasfinţite, din partea mea şi a lor mei, profundele omagii, cu care, pe lângă sărutarea sfinţitei drepte, suntem cei mai devotaţi fii.

Nicolae şi Familia.

NOTĂ INFORMATIVĂ[375]

Agent: „Tudor Popa”
Primeşte: Maior Sterescu Paul
Data: 14 aprilie 1958

După cum a arătat şi într-o altă notă, înainte de a pleca la Episcopul Bălan, sursa s-a dus la Brînzeu, pentru a-l întreba dacă are ceva de comunicat episcopului. Brînzeu i-a dat o scrisoare şi cu această ocazie a rugat sursa să meargă în Bucureşti la Valer Pop, fost conducător liberal şi fost preşedinte al AGRU (Asociaţia Generală a Românilor Uniţi). Lui Valer Pop i-a transmis propunerea de a se forma o delegaţie din laici foşti greco-catolici care ar urma să ceară Guvernului o discuţie la „nivel înalt” în problema rezolvării situaţiei Bisericii Greco-Catolice. Din delegaţii să facă parte Valer Pop, Dr. Haţieganu şi acad. Agârbiceanu, ultimii doi din Cluj.

În ziua de 14 aprilie 1958, în jurul orei 11-12, mergând spre locuinţa lui Valer Pop din Bucureşti, l-a văzut pe acesta ieşind de la biserica Bărăţia. Revederea a fost cordială, iar sursa conducându-l spre casă, i-a transmis cele spuse de Brînzeu. Valer a spus că este de acord cu cele propuse de Brînzeu, însă trebuie aşteptat încă puţin timp, pentru a vedea cum se clarifică problemele internaţionale şi în special problema convocării conferinţei la nivel înalt. În caz că se efectuează această întâlnire, atunci Sovieticii vor ceda şi se va putea acţiona în sensul celor propuse de Brînzeu. Aceasta cu atât mai mult, cu cât în Ucraina sub-carpatică, greco-catolicii rămaşi în rezistenţă îşi practică în mod liber credinţa.

Pop Valer a cerut sursei să-l mai viziteze, pentru a-i da un răspuns.

---

[375] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 131.

Sursa: „Tudor Popa”

Observaţii:

Agentul „Tudor Popa” l-a vizitat pe Valer Pop cu ocazia deplasării ce a făcut-o la mănăstirea Ciorogârla unde are domiciliu obligatoriu fostul Episcop Bălan.

Propunerea de a se forma o delegaţie de laici care să trateze cu guvernul a făcut-o Brînzeu, fost preot greco-catolic din Lugoj.

Agentului i s-au dat instrucţiuni să încunoştinţeze pe Brînzeu de răspunsul lui Valer Pop, însă să nu-i promită o nouă deplasare la Bucureşti, până nu primeşte aprobare din partea organelor noastre. Aceasta cu scopul de a analiza dacă este oportun sau nu, ca agentul să transmită aceste mesagii.

Copia notei se va trimite Direcţiei a III-a.

Maior Sterescu Paul.

NOTĂ INFORMATIVĂ[376]

Agent: „Tudor Popa”
Primeşte: Maior Sterescu Paul
Data: 14 aprilie 1958

La data de 11 aprilie 1958, seara, sursa a plecat din Lugoj pentru a merge la Ciorogârla la fostul Episcop greco-catolic Bălan Ioan. Despre această plecare a anunțat pe

[376] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 140.

foştii preoţi greco-catolici: Brînzeu Sălăgean, Tiut, Deciu şi Bălan. Dintre aceştia, numai Brînzeu a dat sursei o scrisoare adresată Episcopului, iar ceilalţi au transmis urări de sărbătorile paştelui. De altfel la Ciorogârla, sursa a găsit felicitări transmise prin poştă de către Tiut, Sălăgean şi Deciu. O dată cu scrisoarea, Brînzeu a cerut sursei să viziteze şi pe Valer Pop din Bucureşti căruia să-i facă propunerea în numele lui Brînzeu de a forma o delegaţie compusă din laici foşti greco-catolici care să ceară reprezentanţilor Guvernului reglementarea Bisericii Greco-Catolice. Delegaţia ar putea fi compusă din Valer Pop, dr. Iuliu Haţiegan şi academicianul Agârbiceanu, ultimii din Cluj. Aceasta ar fi o discuţie la „nivel înalt".

Sursa a ajuns la Ciorogârla sâmbătă 12 aprilie ora 12, Episcopul Bălan a primit foarte bucuroasă sursa, deoarece nu o văzuse de mult. În afară de aceasta, sursa i-a adus pâine de acasă, prăjituri, mâncare, vin şi ţuică, trimise de soţia sursei – nepoata episcopului. La Ciorogârla sursa a rămas până duminică după amiază, 14 aprilie. În timpul vizitei, sursa a purtat discuţii numai cu episcopul.

Ca preocupare principală, Bălan lucrează la revizuirea şi punerea la punct a concordanţei la Noul Testament, adică stabilirea repetării diferitelor texte, pe care le notează într-un caiet.

În timpul discuţiilor, sursa a pus problema punctului de vedere al Episcopului faţă de situaţia actuală a greco-catolicilor. Bălan a arătat că în principiu el recunoaşte situaţia de fapt existentă. Aceiaşi atitudine a spus că are şi Hossu cu care are relaţii numai prin corespondenţă, deoarece fraţii lui Hossu sunt fricoşi şi nu vor să vină să-l viziteze. Bălan a mai afirmat că el va accepta orice propunere a regimului despre acordarea unor drepturi Bisericii Greco-Catolice, dar numai după consultarea prealabilă şi aprobarea venită de la Vatican. Astfel el a arătat că ar primi chiar o singură eparhie, sau s-ar putea pune problema

să-i facă arhierei vicari, la romano-catolici, însă toate aceste înainte de a-şi da consimţământul el ar vrea să le comunice la Roma, unde sau ar merge el, sau trimite pe cineva. Deci el se situează pe poziţia de a lăsa lucrurile să meargă de la sine, iar iniţiativele să vină din partea guvernului.

În altă ordine de idei a arătat că a fost invitat să meargă la Bucureşti de către Patriarh unde a fost bine primit. El şi-a dat seama că această invitare s-a făcut cu ştirea partidului şi a guvernului. Patriarhul l-a dus la teatru, el episcopul fiind îmbrăcat în ţinută de gală greco-catolică, cu capuciu roşu pe cap, cruce mare pe piept, etc. În pauză Patriarhul l-a invitat pe Episcop să meargă să-l felicite pe artistul Calboreanu pentru interpretarea rolului din piesa „Apus de Soare". La afirmaţia lui Calboreanu că a fost în turneu în Italia, unde au fost apreciaţi, Episcopul a întrebat dacă au fost în vizită la Cardinal (nu a precizat care Cardinal, însă sursa presupune că a fost vorba de cardinalul Tisserand, care este şeful Congregaţiei pentru Orient). Calboreanu a răspuns că nu a fost, deoarece nu a avut timp, la care Episcopul a precizat că nu s-a dus că nu a avut curaj.

Patriarhul i-a promis lui Bălan să-l ducă la Căldăruşani să-l viziteze pe Hossu, însă timpul nefavorabil a împiedicat aceasta. Patriarhul i-a făcut promisiunea că la prima vizită pe care o va face la Căldăruşani, îl va duce şi pe el. În tot timpul şederii în Bucureşti, Patriarhul i-a pus la dispoziţie un preot pentru a-l însoţi la diferite deplasări ce le-a făcut în Bucureşti. În Bucureşti a spus că a fost la mai mulţi medici pentru consultaţii.

La Patriarhie Bălan l-a întâlnit pe Hirenianu din Cluj, care se află în Bucureşti pentru investitură[377]. Hirenianu l-a salutat cu săru-mâna chiar în faţa Patriarhului. În cadrul unei întâlniri a lui Bălan cu Hirenianu, acesta din urmă a spus că el se

[377] Este vorba de investitura în funcţia de Episcop de Cluj. Alegerea a avut loc în data de 19 decembrie 1957, iar instalarea pe 22 decembrie acelaşi an.

consideră catolic ca şi în trecut şi că a acceptat silit să devină episcop ortodox. I s-ar fi spus că ori închisoare, ori consacrare. În caz că conjunctura se schimbă – a afirmat Hirenianu – nu mai greco-catolicii, dar şi ortodocşii vor trece la catolicism în mod voluntar.

Sursa a încercat să verifice cine a fost persoana de la Patriarhie care în 1948 – după afirmaţia lui Brînzeu – a dat o copie a unei comunicări de la Moscova despre desfiinţarea Bisericii Greco-Catolice Episcopului de la Bucureşti Aftenie, iar acesta la rândul său a dat-o Nunţiaturii Papale. Sursa a pus problema lui Bălan că după cât îşi aminteşte, a fost o persoană de la Patriarhie care cunoştea limba rusă şi care ar fi încunoştinţat pe Aftenie de anumite documente venite de la Moscova, Bălan a răspuns imediat că această persoană este preotul Severin, pe adevăratul său nume Svosnicov, pe atunci era şi profesor la teologia din Sibiu. Acum nu cunoaşte unde se află. După cum a arătat sursa într-o notă precedentă, despre acesta Brînzeu a afirmat că a fost consilier la Patriarhie şi a dat lui Aftenie copia actului amintit mai sus.

În timpul când sursa a discutat cu Bălan despre Hirenianu, Episcopul i-a spus că se vorbeşte ca Iuga[378] să fie numit episcop de Oradea, bineînţeles după consacrarea trecerii sale la ortodoxie. După numirea sa ca Episcop, ar urma ca Hirenianu cu Iuga, împreună cu toţi clericii să se declare greco-catolici. Bălan a apreciat că această acţiune ar fi o copilărie. Sursa precizează că Bălan nu i-a spus de unde cunoaşte despre această acţiune, însă i-a povestit despre aceasta în timpul discuţiei despre Hirenianu, cu care Bălan a avut la Bucureşti mai multe convorbiri între patru ochi.

Despre Iuga, sursa cunoaşte că a fost paroh al Bisericii Greco-Catolice din Roma şi consilier ecleziastic la legaţia

[378] Pentru Emil Iuga vezi pagina 244.

română de la Vatican, în timp ce reprezentant diplomatic la Vatican era Brediceanu. În acea vreme, la propunerea lui Brediceanu, Iuga a fost numit monsenior. În urma unor abateri, a fost absolvit din funcţia de paroh la Roma şi numit canonic la Cluj. În prezent Iuga este văzut rău atât de ortodocşi, cât şi de greco-catolici.

Revenind la discuţiile despre situaţia Bisericii Greco-Catolice, Bălan a afirmat că guvernul va avea nevoie de Vatican în viitor, la diferite conferinţe internaţionale, ori o reglementare a problemei catolice din R.P.R: în general fără reglementarea Bisericii Greco-Catolice nu se va putea face. Ori în acest caz el crede că guvernul va lua vreo iniţiativă şi va apela la el. Într-un astfel de caz va cere să fie lăsat să plece la Roma pentru aprobarea tratativelor. El spune că astăzi, dintre arhierei, atât romano-catolici, cât şi greco-catolici, nici unul nu are legăturile şi cunoştinţele pe care le are el la Roma şi în Franţa.

A mai pus problema că s-ar putea să fie chemat de Bodnăraş, pentru a discuta problema greco-catolică. Despre această chestiune, a atras atenţie sursei să nu discute cu nimeni, nici chiar cu soţia lui.

La scrisoarea lui Brînzeu, a avut un gest de nemulţumire şi a pus-o pe foc. Ca răspuns i-a trimis o scrisoare în care îi mulţumeşte pentru felicitări, însă nu i-a răspuns nimic la propunerile făcute de Brînzeu.

A rugat sursa să vie neapărat să-l mai viziteze, cu care ocazie să-i aducă lenjerie şi un şnur roşu pentru reverendă. Sursa a plecat de la Bălan, duminică, 13 aprilie ora 16.

Observaţii:

Agentul „Tudor Popa” a fost la Mănăstirea Ciorogârla la fostul Episcop Greco Catolic Bălan în urma aprobării tov. Lt. Col. Steskal şi a conducerii Direcţiei III-a.

Tot cu ocazia trecerii prin Bucureşti agentul a vizitat pe Valer Pop, fost conducător liberal şi preşedintele AGRU-ului la care a fost trimis de Brînzeu din Lugoj.

Agentul urmează să facă o nouă vizită la Bălan în jurul datei de 1 iunie 1958. După trimiterea copiei acestei note la Direcţia a III-a şi a aprobării pentru marşrutizare se va instrui agentul în acest sens. În orice caz agentul nu face deplasări fără aprobarea noastră.

Maior Sterescu Paul

11 mai 1958

E necesar ca înainte de marşrutizare să fie clarificată situaţia tuturor elementelor semnalate în notă şi ce cunoaşte Direcţia a III-a despre activitatea lor, iar planul de marşrutizare să fie pus în concordanţă cu anumite măsuri pe care urmează să le ia Direcţia a III-a.

Maior Dumitraşcu Nicolae

NOTĂ INFORMATIVĂ[379]

Agent: „Tudor Popa”
Primeşte: Maior Sterescu Paul
Data: 5 mai 1958

La data de 24 aprilie 1958, la orele 8.30, sursa a întâlnit la podul de fier din Lugoj, pe fostul preot greco-catolic Armeanu Nicolae de la Pricaz. La început Armeanu a spus sursei că a venit la Lugoj să-şi cumpere o umbrelă. De fapt avea o umbrelă nouă în mână. Fiind întrebat unde a stat şi de ce nu a venit pe la

[379] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 123.

sursă, Armeanu a răspuns că a stat o noapte la Tiut şi Sălăgean care locuiesc amândoi în aceiaşi cameră. Despre Tiut şi Sălăgean, Armeanu a spus că sunt fricoşi, deoarece el i-a îndemnat şi pe ei să înceapă de la Lugoj o acţiune de trimitere de scrisori guvernului pentru repunerea în drepturi a Bisericii Greco-Catolice, iar aceştia au refuzat. Armeanu era revoltat pe ei, afirmând că dacă le este frică de arestare, atunci nu trebuie nici să mănânce. Referindu-se la această acţiune prin scrisori, Armeanu a spus că a început să trimită o serie de scrisori la Ministere. Expediate din diferite locuri şi semnate de credincioşii greco-catolici. Armeanu a precizat că el redactează aceste scrisori şi le dă să fie semnate credincioşilor, fie că le dă el, fie alţi cunoscuţi ai lui le dau spre semnare.

A afirmat că dacă guvernul dă mereu telegrame şi cere prin diferite comunicate convocarea conferinţei la „nivel înalt", noi de ce să nu cerem refacerea Bisericii?

După ce a calificat pe Tiut şi Sălăgean ca fricoşi, a cerut sursei ca „ceilalţi" să facă şi ei astfel de cereri, deoarece pentru această nu poţi păţi nimic (S-a referit la ceilalţi preoţi greco-catolici).

Spune că nu de mult a fost la Bucureşti şi a stat la Bărăţia la preotul Zudor[380] pe care îl cunoaşte de la Blaj. La despărţire a spus că trece pe la Brînzeu unde are o valiză, fapt pentru care se grăbea, întrepătrundu-se astfel discuţia cu el.

Sursa „Tudor Popa"

Observaţii:

[380] Francisc Zudor – născut la Blaj, la 11 octombrie 1913, a terminat Teologia la Seminarul din Bucureşti, unde a fost sfinţit preot, la 29 iunie 1938, de către Arhiepiscopul Mitropolit Alexandru Cisar. A activat ca preot, la început în Brăila, apoi din 1 iulie 1939 până la pensionare, 1 august 1979, a fost preot la biserica Bărăţia din Bucureşti.

Armeanu Nicolae fost preot greco-catolic este urmărit prin acţiune informativă de către Reg. M.A.I. Hunedoara. Din notă rezultă o acţiune duşmănoasă pe care o întreprinde Armeanu, în legătură cu care a venit la Lugoj să îndemne şi ceilalţi preoți greco-catolici. Tiut şi Sălăgean au refuzat să ia parte la această acţiune, însă până în prezent nu se cunoaşte încă dacă Brînzeu şi alţi foşti preoţi au acceptat propunerile lui Armeanu. Acesta urmează a se stabili ulterior prin agentul „Tudor Popa".

Copii al acestei note vor fi trimise la Direcţia a III-a şi Direcţia Regională Hunedoara.

Maior Sterescu Paul

NOTĂ INFORMATIVĂ[381]

Sursa: „Tudor Popa"
Primeşte: Maior Sterescu Paul
Data: 5 mai 1958

După reîntoarcere de la Ciorogârla, la 15 aprilie 1958, sursa s-a dus la Brînzeu în Lugoj, pentru a-l încunoştința de discuţiile pe care le-a avut cu Valer Pop la Bucureşti. Brînzeu a apreciat ca juste părerile lui Valer Pop despre o perioadă de aşteptare pentru a se vedea cum evoluează evenimentele internaţionale, însă a cerut sursei să-l anunţe negreşit când mai are vreun drum la Bucureşti.

[381] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 133.

În ziua de 26 aprilie 1958, Brînzeu a venit la locuinţa sursei, tocmai când acesta ieşea de acasă. S-au purtat discuţii pe stradă. Scopul venirii a fost de a afla de la sursă dacă nu pleacă la Bucureşti la Valer Pop după răspunsul promis. Sursa a arătat că nu poate pleca în scurt timp, deoarece timpul nu este favorabil şi în afară de aceasta, urmează să ducă ceva lenjerie episcopului Bălan lenjerie pe care o pregăteşte soţia sursei.

Brînzeu spune că a pregătit o schemă a problemelor ce trebuie discutate şi cum trebuie discutate de către delegaţia de laici greco-catolici ce ar urma să trateze cu Guvernul chestiunea Bisericii Greco-Catolice. Această schemă Brînzeu vrea să o trimită lui Valer Pop ce urmează să facă şi el parte din delegaţie. Rămâne de văzut dacă Valer Pop acceptă formarea acestei delegaţii.

În continuarea discuţiilor, Brînzeu a cerut sursei să-i spună verbal lui Pop Valer unele probleme la care el s-a gândit. El, Brînzeu, a ajuns la concluzia că partidele vechi nu nici un viitor în ţară noastră. Conducătorii acestor partide fugiţi din ţară se ceartă între ei. În legătură cu aceasta Brînzeu s-a gândit că ar trebui înfiinţat un alt partid socialist-creştin, deoarece tot ce se va organiza trebuie să aibă un principiu socialist. Acest partid socialist-creştin ar trebui organizat ca nu cumva să o ia înainte legionarii care ar putea crea un astfel de partid în afară.

Ca şef al acestei eventuale noi organizaţii ar fi nimerit să fie Pop Valer sau Popa Augustin (ce se află în străinătate) dar asupra acestor persoane ar putea plana neîncrederea ambii fiind greco-catolici.

Brînzeu a spus sursei că îi va da amănunte la plecarea acesteia la Bucureşti. Sursa nu a făcut nici o precizare cu privire la data plecării.

Sursa: Tudor Popa

Observaţii:

Conform instrucţiunilor primite, agentul a transmis lui Brînzeu răspunsul lui Valer Pop din Bucureşti la propunerile sale.

După cum rezultă din această notă, Brînzeu a făcut o schiţă a problemelor ce urmează a discuta delegaţia de laici cu reprezentaţii guvernului în problema Bisericii Greco-Catolice. De asemenea îi cere agentului să transmită lui Valer Pop propunerea de a se înfiinţa o organizaţie politică de tipul unui partid socialist-creştin. Amănunte despre această problemă urmează a da agentului înaintea plecării lui la Bucureşti.

După analizarea oportunităţii trimiterii agentului la Bucureşti, se va întocmi planul de instruire. Până atunci agentul a fost instruit să afle amănunte despre organizaţia proiectată de Brînzeu chiar înaintea plecării la Bucureşti, precum şi dacă intenţionează să transmită propunerile sale prin alte persoane. Agentul semnalează că urmează să facă o deplasare la Bucureşti şi Ciorogârla, în jurul datei de 1 iunie (Rusalii).

Maior Sterescu Paul

Se constată o legătură organizată pe care tind să o facă cu foşti conducători a partidelor istorice.

Maior Dumitraşcu Nicolae

NOTĂ INFORMATIVĂ[382]

Agent: „Tudor Popa”
Primeşte: Maior Sterescu Paul
Data: 24 mai 1958

[382]ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 77.

În ziua de 22 mai 1958, între orele 11 şi 13, sursa a făcut o vizită lui Brînzeu Nicolae, fost preot greco-catolic din Lugoj. Acasă era singur.

Discuţiile s-au purtat referitor la lupta ce să dă între preoţii romano-catolici şi călugării diferitelor ordine pentru ocuparea celor mai bune parohii. Se ştie că înainte vreme călugării ocupau parohii bune şi acum duc o acţiune pentru reocuparea lor. Tot în legătură cu preoţii romano-catolici, Brînzeu a vorbit sursei de un proces ce a avut loc la Timişoara, în care au fost implicaţi mai mulţi preoţi romano-catolici. La un preot din Şag, cu ocazia unei percheziţii, s-ar fi găsit un proiect de statut al unui partid creştin democrat ce-l avea din anul 1940. 6 persoane din lotul ce s-a judecat au fost condamnate la moarte.

În urma acestor ştiri pe care le-a aflat, Brînzeu a spus sursei, că chestiunea cu partidul socialist-creştin despre care a amintit anterior, nu mai este actuală, deoarece vede că astfel de acţiuni sunt considerate subversive, aşa cum s-a întâmplat cu acţiunile preoţilor romano-catolici condamnaţi. De asemenea a aflat că a fost arestat şi avocatul Craşovan, fiul fostului preot greco-catolic Craşovan, care este acuzat de omisiune de denunţ. Astfel în timp ce era la Cluj, a cunoscut despre activitatea unui profesor de origine basarabean şi nu a anunţat acest lucru autorităţilor. Toate acestea îl fac să fie prudent şi a cerut sursei să nu vorbească cu nimeni despre cele ce i-a spus în legătură cu partidul socialist-creştin pe care intenţionează să-l formeze.

Referitor la problema întâlnirii la nivel înalt între o delegaţie de laici greco-catolici şi reprezentaţi guvernului, Brînzeu a spus că ei (adică Valer Pop, Haţieganu şi Agârbiceanu) dacă vor să facă o astfel de întâlnire, s-o facă, dacă nu, nu. Această poziţie Brînzeu a adoptat-o tot după ce a auzit de procesul ce a avut loc la Timişoara.

Sursa a ridicat problema vizitei lui Armeanu la Lugoj şi i-a spus lui Brînzeu despre reproşul pe care i l-a făcut Armeanu

precum că cei din Lugoj nu vor să întreprindă acţiuni de felul celor ce le întreprind cei din Deva. Brînzeu a răspuns că Armeanu nu i-a vorbit despre această chestiune, însă sursa a văzut că Brînzeu zâmbea când vorbea despre problema aceasta. Brînzeu a precizat că se miră că Armeanu nu este încă arestat[383], deoarece el umblă mult, în diverse locuri, însă se pare că Armeanu este favorizat de faptul că nu se ştie unde se deplasează, deoarece el atunci când vine la Lugoj, îşi cumpără două bilete, unul până la Simeria şi altul de la Simeria la Lugoj. La fel procedează când se deplasează şi în alte părţi.

Tot Brînzeu a spus că Armeanu se consideră vicar al părţilor hunedorene ce aparţin Eparhiei Lugojului, Brînzeu nu a precizat dacă acest lucru l-a aflat la ultima întâlnire pe care a avut-o cu Armeanu, sau a cunoscut-o dinainte.

Brînzeu nu a amintit despre schiţa de discuţii pe care a intenţionat s-o trimită lui Valer Pop, dar a spus că deocamdată nu vrea să trimită prin nimeni nimic. S-a interesat dacă sursa mai pleacă la Bucureşti, dar nu şi-a manifestat intenţia de a trimite ceva.

În jurul datei de 1 iunie, Bălan Ştefan din Lugoj, va face o vizită episcopului Bălan la Ciorogârla. Din această cauză, sursa nu poate pleca în acelaşi timp, neexistând un motiv plauzibil şi nici nu va putea obţine informaţiile necesare în prezenţa lui Bălan Ştefan.

Tudor Popa

Observaţii:

După cum rezultă din notă, Brînzeu Nicolae a renunţat la ideea formării unei noi organizaţii politice, în urma aflării

[383] Nicolae Armeanu a fost arestat la 29 octombrie 1958, în Deva. Pentru detalii despre preotul Armeanu vezi pagina 59.

rezultatului procesului ce a avut loc la Timişoara, în care au fost implicaţi mai mulţi preoţi romano-catolici.

Pentru a stabili dacă Brînzeu nu a vorbit şi altor persoane despre intenţia lui în legătură cu noua grupare politică, i-am dat sarcina reluării discuţiei pe această temă şi să se arate îngrijorat de faptul dacă nu cumva alte persoane cărora Brînzeu le-a expus intenţiile sale, nu vor divulga acest lucru. În cazul că se stabileşte în mod neîndoios că Brînzeu nu a vorbit decât agentului despre partidul socialist-creştin, atunci agentul „Tudor Popa" îi va întări părerea lui Brînzeu că în actualele condiţii nu este necesară o astfel de activitate.

Agentul „Tudor Popa" a fost de asemenea instruit să încerce să consulte la Brînzeu schiţa pe care aceasta a întocmit-o referitor la discuţiile ce ar urma să le poarte cu Guvernul, o delegaţie de laici greco-catolici.

I-am mai trasat sarcini agentului să discute cu Brînzeu despre acţiunea ce o întreprinde Armeanu cu trimiterea de scrisori organelor de Stat, pentru a-i afla părerea lui în această problemă. În cazul când Brînzeu este împotriva unei astfel de acţiuni, se va marşrutiza agentul la Deva şi se va încerca convingerea lui Armeanu că acţiunea lui nu este folositoare (conform ord. Dir. III-a).

Maior Sterescu Paul

NOTĂ INFORMATIVĂ[384]

Agent: „Tudor Popa”
Primeşte: Maior Sterescu Paul
Data: 21 octombrie 1958

Redau mai jos atitudinea şi gradul de fanatism a preoţilor greco-catolici nereveniţi din Lugoj.

1. Brînzeu Nicolae se menţine ferm pe vechea poziţie. Face zilnic slujbe religioase în rit greco-catolic. Întreţine strânse legături cu foştii preoţi greco-catolici din ţară, precum şi cu cei din străinătate. Se preocupă intens de problema legalizării Bisericii Greco-Catolice.
2. Bălan Ştefan preot greco-catolic fanatic. Face slujbe religioase în mod regulat în rit greco-catolic, şi liturghii pentru care primeşte bani şi daruri. Frecventează zilnic biserica romano-catolică. Ascultă posturile de radio capitaliste, are o atitudine duşmănoasă faţă de regimul democrat popular din R.P.R.
3. Stanciu Ioan[385], doctor în teologie la Roma, a rupt definitiv legăturile cu Biserica Greco-Catolică când s-a însurat în urmă cu 2 ani. Conform canoanelor greco-catolice a fost exmatriculat de Vatican prin faptul căsătoriei.
4. Deciu Victor, fost vicar general. Face zilnic liturghii pentru care primeşte bani de la credincioşi. Este foarte fricos şi precaut, dar întreţine legături strânse cu credincioşii şi preoţii nereveniţi greco-catolici.

[384] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 75.
[385] Stanciu Ioan – fost Canonic al Episcopiei de Lugoj.

5. Tiut Vasile. Face liturghii zilnice. Întreţine legături cu mai multe femei fanatice greco-catolice care colectează fonduri pentru el şi Sălăgean. Foarte prudent. Acasă la el face catehizarea copiilor în rit greco-catolic.
6. Sălăgean [Dumitru], locuieşte împreună cu Tiut, are acelaşi comportament şi atitudine a acestuia.
7. Mihaly lucrează la Şcoala de Agricultură. Cu toate că este căsătorit este fanatic la maximum. Speră tot timpul că Biserica Greco-Catolică va li legalizată. Vizitează pe fostul episcop Bălan Ioan la Ciorogârla. Nu cunosc dacă face Liturghii.
8. Pop Victor contabil la spital. Nu cred că se ocupă cu liturghii, deoarece are copii mici. Primeşte mici ajutoare de la credincioşi. Este unul din cei ce se împacă relativ mai uşor cu problema revenirii.
9. Breban Vasile. Se ocupă cu o râşniţă şi presă de ulei. Este un mare afacerist. Nu este atât de fanatic greco-catolic, dar nici preot ortodox, nu s-ar face deoarece ţine mai mult la afaceri.
10. Turcu Ştefan agent de tutun. Menţine legături cu credincioşii pentru care face liturghii. Este hotărât împotriva celor ce revin la ortodoxie, are atitudine duşmănoasă faţă de regim.
11. Bot [Ion] funcţionar la contabilitate la C.R.R. Nu cunosc precis atitudinea lui, însă ştiu că a renunţat la o parohie pe lângă Reşiţa şi a venit în Lugoj.

Sursa: „Tudor Popa”

Observaţii:

Prezenta notă a fost cerută agentului „Tudor Popa” pentru a stabili atitudinea preoţilor greco-catolici rezistenţi din Lugoj şi a determina care elemente ar putea fi folosite pentru

acţiunea întreprinsă de M.A.I. pentru trecerea foştilor preoţi greco-catolici la ortodoxism. Din notă rezultă că numiţii Stanciu Ioan, Pop Victor şi Bot nu au o atitudine atât de refractară cum o au ceilalţi preoţi. Deoarece Stanciu a fost agentul organelor noastre, urmează ca tov. Lt. Maj. Bella Ioan să ia legătura cu el şi să stabilească care este atitudinea sa faţă de o eventuală trecere la ortodoxism. Ceilalţi doi urmează a fi studiaţi pentru a fi contractaţi sau recrutaţi.

Instrucţiuni:

Pe baza ordinului M.A.I. agentul „Tudor Popa" a fost instruit să discute cu preoţii greco-catolici din Lugoj, Brînzeu, Bălan, Deciu, Tiut, Sălăgean şi alţii pentru a vedea care este atitudinea şi reacţia lor faţă de sărbătorirea a 10 ani de la unificarea Bisericilor şi trecerea în masă la ortodoxism a unor preoţi greco-catolici. Ca punct de plecare agentul va folosi cele 2 deplasări ce urmează să le facă în Ardeal, iar la întoarcere le va arăta celor de mai sus că a auzit de unele treceri la ortodoxism.

Maior de Securitate
Sterescu Paul

NOTĂ INFORMATIVĂ[386]

Agent: „Tudor Popa”
Primeşte: Maior Sterescu Paul
Data: 21 noiembrie 1958
Casa: –

În legătură cu trecerea la ortodoxie a unui grup de preoţi greco-catolici cu ocazia aniversării a 10 ani de la unirea Bisericii Greco-Catolice cu cea Ortodoxă, sursa a discutat cu Brînzeu, Bălan şi Sălăgean, toţi din Lugoj.

Sursa cunoaşte despre aceste treceri, deoarece în perioada respectivă a avut un drum prin Ardeal şi a discutat cu preotul Madincea[387] de la Oradea şi cu Barna Semproniu[388] şi Gherghei din Sibiu.

Cu Brînzeu a discutat în ziua de 2 noiembrie. El s-a arătat neplăcut surprins şi nemulţumit pentru faptul că au trecut la ortodoxie la 21 octombrie 1958, 22 preoţi greco-catolici.

---

[386] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 112.

[387] Paul Madincea a fost preot greco-catolic în parohia Gătaia, Vicariatul Timişoarei. În 1948 a participat la „Congresul” de la Cluj, apoi a devenit Secretar Eparhial la Episcopia ortodoxă din Oradea, ulterior Împuternicit al Departamentul Cultelor.

[388] Barna Semproniu s-a născut în localitatea Jidvei, judeţul Alba, la data de 15 mai 1911, studiile teologice le-a urmat la Blaj. După 1948 îl găsim paroh la Visag, unde a refuzat trecerea la Biserica Ortodoxă, iar apoi muncitor la „IRCIS”, Sibiu. A fost considerat preot „nerevenit”.

[Brînzeu] s-a mirat mai ales de [Vasile] Aştileanu[389] care a fost mâna dreaptă a lui Cherteș[390] din Cluj – episcop consacrat în clandestinitate. Brînzeu s-a mângâiat cu gândul că au trecut puțini din cei 600 preoţi greco-catolici existenţi.

Bălan a fost mai rezervat, arătându-şi şi el nemulţumirea, dar spunând în acelaşi timp că nu este bine să vorbească despre astfel de chestiuni, deoarece s-ar putea să fie ridicat cineva „dintre noi" şi atunci poate ieşi bucluc.

Sălăgean a afirmat că nu poate să-şi dea seama cum s-au putut petrece aceste treceri, afirmând despre Aştileanu că şi-a pierdut minţile.

[389] Vasile Aștileanu, (14 martie 1914, Cluj – 6 august 1984, Arad) a fost preot greco-catolic, secretar al episcopului Iuliu Hossu, arestat între 1952-1955, apoi paroh romano-catolic și ulterior episcop ortodox al Episcopiei Ortodoxe a Aradului. A urmat studiile secundare la Liceul „George Barițiu" din Cluj (1925-1933), cele superioare la Academia Teologică Unită din Cluj (1933-1935), a continuat cu studii de Filosofie și Teologie în Colegiul „De Propaganda Fide" din Roma (1935-1942), unde a fost trimis de episcopul Iuliu Hossu. La Roma a obținut licența (1941) și doctoratul (1942). A fost secretar eparhial și preot la Biserica Bob din Cluj. Între 1952-1955 a fost deținut politic ca preot greco-catolic, sub acuzația de a fi organizat rezistența unită în Episcopia de Cluj-Gherla. După eliberare a funcționat scurt timp ca preot romano-catolic. În anul 1958 a trecut la Biserica Ortodoxă, unde a funcționat mai întâi ca inspector patriarhal, apoi, din 1962 ca episcop vicar patriarhal, iar în anul 1973 a fost episcop al Episcopiei Ortodoxe a Aradului, pe care a păstorit-o între anii 1973-1984.

[390] Chertes Ioan – Canonic cancelar, Provicar general, Episcop greco-catolic de Cluj-Gherla. S-a născut la 10 septembrie 1911 în localitatea Sărăţel, judeţul Bistriţa. A fost arestat la 29 octombrie 1948, în cei 14 ani şi 8 luni de detenţie a fost la închisoarea din Sighet (5 ani), în lagărele de muncă de la Canalul Dunăre – Marea Neagră şi în alte locuri de detenţie. A fost eliberat prin Decretul 411, la 30 iulie 1964.

Deciu a comentat la fel, spunând că în prezent mai este şi un alt bucluc şi anume că Popşa[391], celibul de la Arad vrea să se căsătorească. Deciu s-a arătat foarte afectat pentru acest gest pe care vrea să-l facă Popşa, spunând că a fost hirotonit preot de Pacha Augustin în ilegalitate, după ce au fost ridicaţi episcopii greco-catolici, deci după 1948.

Deciu a mai spus că Sălăjan s-a dus special la Arad să-l convingă pe Popşa să nu se căsătorească, dar s-a întors fără rezultat.

Sursa: „Tudor Popa"

Observaţii:

S-a cerut nota agentului pentru a cunoaşte reacţia foştilor preoţi greco-catolici din Lugoj, în legătură cu aniversarea a 10 ani de la înfăptuirea unirii Bisericii Greco-Catolice cu cea Ortodoxă.

[391] Despre preotul Gheorghe Popşa, Episcopul Ioan Ploscaru afirmă: „Am fost vizitat de clericul Gheorghe Popşa trimis de Iuliu Moga de la Blaj cu o scrisoare de recomandare pentru a fi hirotonit preot celibatar. Avea toate actele în regulă. Însă eu am ezitat, căci în acest caz mă dădeam de gol că sunt episcop. Popşa mi s-a părut un băiat bun, dar era înrudit cu colonelul Moiş, de la Securitatea din Timişoara, şeful ei. I-am făcut o scrisoare de recomandare către episcopul romano-catolic Pacha, de la Timişoara, care l-a hirotonit. Părintele Popşa a stat un timp la Lugoj la doamna Manea împreună cu Ioan Bele şi cu Romul Ciumaş, nefiind el din Lugoj, nimeni nu ştia că este preot. Astfel eu l-am folosit odată să ducă o scrisoare la Nunţiatură… El s-a achitat bine de această misiune. După un timp oarecare a venit şi Emil Riti de la Cluj, care avea numai doi ani de teologie. A fost trimis de Nunţiatură la mine. Fiind prea tânăr şi cu studiile incomplete l-am amânat. El s-a dus la Nunţiatură şi a fost hirotonit de arhiepiscopul Alexandru Cisar… Hirotonirea lui Popşa de către episcopul Augustin Pacha şi a lui Riti de Al. Cisar au creat convingerea că eu nu sunt episcop. Aşa am scăpat şi nu s-a aflat de mine decât în primăvara anului 1957". Ioan Ploscaru, *op.cit.*, pp. 73-74.

Din notă rezultă atitudinea duşmănoasă fanatică a lui Deciu şi Sălăgean, în special acestuia din urmă care s-a dus la Papşa la Arad.

Papşa a fost recrutat ca agent de organele noastre. Trebuie întrebat la Arad dacă a recunoscut că a fost hirotonit în secret de Pacha Augustin. Să se studieze dacă nu poate fi folosit la Lugoj.

Copia notei se va termina la M.A.I.
21 noiembrie 1958

Maior de Securitate
Sterescu Paul

NOTĂ INFORMATIVĂ[392]

Agent: „Tudor Popa"
Primeşte: Maior Sterescu Paul
Data: 29 decembrie 1958

În ziua de 6 decembrie 1958, sursa a făcut o vizită lui Brînzeu Nicolae, cu ocazia zilei numelui său, pentru a-l felicita. Aici sursa a găsit pe Tiut şi Sălăgean la masă, având fiecare înaintea lui pahare cu vin. Mai erau prezenţi soţia lui Brînzeu şi fiul său Iulian care lucrează la Banca din Lugoj.

Venind vorba de pierderea pe care a avut-o Tiut, prin pierderea unei sume de 1.000 lei din banii poştei unde lucrează, Sălăgean a afirmat că deoarece trebuia să pună banii imediat la loc, ei au colectat banii necesari şi i-au dat lui Tiut, nearătând pe cine înţelege prin ei.

[392] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 110.

Brînzeu s-a interesat ce mai este nou la Bucureşti şi ce mai ştie în legătură cu cazul de la Blaj cu aurul ce a fost găsit la preoţi. Brînzeu a arătat că Macavei Victor pensionar şi care locuieşte lângă Făgăraş, i-a scris lui la Lugoj amintindu-i că ei au fost chemaţi la Bucureşti la Interne pentru a 2-a oară şi anchetaţi. Brînzeu a întrebat sursa ce mai ştie de Nicolae Armeanu. La acesta el a răspuns că i-a scris Ciumaş[393] fost preot greco-catolic din Orăştie că Nicolae Armeanu este ridicat dar nu ştie unde se află. Brînzeu a făcut afirmaţia că rău a făcut Armeanu că a scris memoriile ce i-au fost găsite la percheziţie, numai să nu fi scris de „noi", arătând că a fost deseori prin Lugoj şi pe la el.

Între timp a mai venit la Brînzeu şi avocatul Oniga cu soţia lui, purtându-se mai departe diferite discuţii referitoare la Biserica Catolică şi la noul Papă care a fost ales[394].

Sursa: „Tudor Popa"

Observaţii:

Brînzeu Nicolae, Tiut şi Sălăgean sunt urmăriţi prin acţiuni informative pe linia problemei greco-catolice. Din notă rezultă legăturile strânse ce există între toate aceste elemente şi despre ajutorul ce şi-l acordă reciproc.

Instrucţiuni:

Agentul i-au fost date instrucţiuni să continue vizitele ce le face la Brînzeu Nicolae, iar în ceea ce priveşte pe Tiut şi Sălăgean să nu-i caute nici la domiciliu, nici la locul de muncă, deoarece aceştia sunt bănuitori şi prudenţi.

[393] Ciumaş Samoilă – preot greco-catolic în Orăştie. După 1948 s-a pensionat şi astfel a fost considerat de Securitate preot „nerevenit".

[394] Este vorba de Papa Ioan al XXIII-lea, care a fost ales papă la data de 28 octombrie 1958.

Măsuri de luat:

Nota se va exploata la acţiunile informative prin care sunt urmăriţi cei de mai sus. Se va identifica avocatul Oniga şi verificat activitatea lui. Să se caute a se documenta unde şi pentru cine face slujbe religioase în rit greco-catolic preoţii din Lugoj, care este pentru ei o sursă de venituri.

Maior de Securitate
Sterescu Paul

3.19. Anul 1959

Din documentele acestui an observăm că Securitatea, prin Direcţia Regiunii Timişoara – Serviciul III, a dat iarăşi ordin de a fi pusă sub supraveghere corespondenţa internă a unor zece persoane din Lugoj, printre care şi a lui Nicolae Brînzeu.

Tot în acest an, 1959, a încetat din viaţă, Episcopul de Lugoj, Ioan Bălan. Prin Direcţia Regională M.A.I. Bucureşti Securitatea a raportat Ministerului Afacerilor Interne – Direcţia a III-a, în 7 august 1959, următoarele: „În noaptea de 3/4 august a încetat din viaţă la mănăstirea Ciorogârla, Episcopul Greco-Catolic Ioan Bălan, iar în ziua de 6 august a fost transportat la Bucureşti pentru înmormântare. Oficiul religios a fost făcut de preotul [Francisc] Zudor din Bucureşti, la care au participat rudele Episcopului, printre care 11 nepoţi, călugăriţele din mănăstire şi persoane necunoscute, în total 70 – 80 de persoane[395].

În acest context, Nicolae Brînzeu, a pus problema conducerii Episcopiei lugojene, deoarece Episcopul Ioan Ploscaru în acea perioadă se afla în detenţie. Astfel, Brînzeu „şi-a exprimat părerea că ar trebui să se întrunească cei patru canonici greco-catolici: Brînzeu Nicolae, Bălan Ştefan, Voştinaru Teodor şi Vezoc Iosif, pentru a alege dintre ei un vicar clandestin” [396]. Putem observa din documentele Securităţii, că această întâlnire nu a avut loc.

[395] ACNSAS, dosar nr. 44725, *Acţiunea informativă Bălan Ioan*, I 195466, fila 126.
[396] Proces Verbal, vezi text, pagina 319.

3.19.1. Documente

Ministerul Afacerilor Interne
Direcţia Regională Timişoara

342/1 ianuarie 1959

Sinteză[397]

Asupra materialelor obţinute în acţiunea individuală, dusă asupra preotului greco-catolic rezistent din Lugoj, Brînzeu Nicolae, nr. 1085 din 16 mai 1958:

De la deschiderea măsurilor informative operative luate s-au obţinut următoarele date:

Agentul „Tudor Popa" semnalează faptul că înainte de plecarea în vizită la episcopul Bălan de la Ciorogârla, a trecut pe la Brînzeu spre a vedea dacă acesta are ceva a-i comunica episcopului. Cu această ocazie Brînzeu i-a dat agentului o scrisoare rugându-l să meargă în Bucureşti la Valer Pop, fost conducător Liberal şi fost preşedinte al A.G.R.U. /Asociaţia generală a românilor uniţi/, lui Valer Pop i-a transmis propunerea de a se forma o delegaţie care ar urma să ceară guvernului o discuţie la „nivel înalt" în problema rezolvării situaţiei Bisericii Greco-Catolice. Din delegaţie să facă parte Valer Pop, dr. Haţieganu şi acad. Agârbiceanu, ultimii doi din Cluj.

Agentul „Tudor Popa" semnalează că în 21 aprilie 1958 s-a întâlnit în gara din Lugoj cu preotul greco-catolic Bejan Ioan[398] din Cluj. Acesta a spus agentului că a venit la 19 apr. a.c.

---

[397] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, f. 441.

[398] Bejan Ioan s-a născut în 17 martie 1890, în localitatea Vărădia, judeţul Arad, A făcut studii în Lipova, gimnaziul din Oradea, gimnaziul Greco-Catolic din Beiuş, apoi la Blaj. A fost sfinţit preot de Episcopul Victor Mihali de Apşa. În anul 1948 a fost preot în Sâlha, protopopiatul Lugojului, de unde s-a pensionat şi astfel Securitatea l-a considerat preot „nerevenit".

la Lugoj, fiind găzduit de către Bălan Ştefan. În ziua de 20 aprilie a.c. a făcut o vizită lui Brînzeu, însoţit fiind de Bălan Ştefan. Cu această ocazie Brînzeu i-a relatat lui Bejan ce cunoaşte despre episcop, precum şi punctul de vedere a lui Pop Valer din Bucureşti.

Bejan a vorbit apoi cu agentul despre îndemnul pe acare i l-a făcut Brînzeu pentru ca la rândul său să îndemne pe laici să ceară discutarea problemei Bisericii Greco-Catolice cu Guvernul la „nivel înalt".

În acest sens Brînzeu a cerut lui Bejan să tatoneze la Cluj pe Dr. Haţieganu şi pe Agârbiceanu şi să vadă dacă ar fi de acord să formeze o delegaţie care să discute cu guvernul chestiunea Bisericii Greco-Catolice. De asemenea, Brînzeu i-a cerut lui Bejan să-i scrie fiului său Ovidiu, ce se află în Italia, şi să-l informeze despre situaţia de la noi, precum şi intenţiile pe care le are Brînzeu, pentru a vedea care este părerea lui Ovidiu Bejan. A răspuns că nu poate scrie fiului său decât chestiuni familiare.

Agentul „Tudor Popa", în 5 mai 1958, semnalează că după reîntoarcerea de la Ciorogârla la 15 apr. 1958 s-a dus la Brînzeu pentru a-i aduce la cunoştinţă cele discutate cu Pop Valer la Bucureşti.

Brînzeu a apreciat ca juste părerile lui Valer Pop despre o perioadă de aşteptare pentru a vedea cum evoluează evenimentele internaţionale. În ziua de 26 apr. a.c., Brînzeu a venit la agent acasă. Scopul venirii a fost de a afla de la agent dacă nu pleacă la Bucureşti la Valer Pop după răspunsul promis. Brînzeu spunea că a pregătit o schemă a problemelor ce trebuiesc discutate şi cum trebuiesc discutate de către delegaţia de laici ce ar urma să trateze cu guvernul chestiunea Bisericii Greco-Catolice.

În continuarea discuţiilor Brînzeu a cerut agentului să-i spună verbal lui Valer Pop unele probleme la care el s-a gândit.

El – Brînzeu – a ajuns la concluzia că partidele vechi nu au nici un viitor în ţara noastră. În legătură cu aceasta Brînzeu s-a gândit, că ar trebui înfiinţat un alt partid socialist creştin, deoarece tot ce se va organiza trebuie să aibă un principiu socialist.

Acest partid socialist creştin ar trebui organizat ca nu cumva să o ia înainte legionarii, care ar putea crea un astfel de partid înafară.

Ca şef al acestei noi organizaţii ar fi nimerit Pop Valer, sau Popa Augustin /ce se află in străinătate/, dar asupra acestor persoane ar putea plana neîncrederea, ambii fiind greco-catolici.

In ziua de 22 mai a.c. agentul „Tudor Popa" a făcut între orele 11-13 o vizită la Brînzeu Nicolae.

Discuţiile s-au purtat referitor la lupta ce se dă între preoţii romano-catolici şi călugării diferitelor ordine pentru acapararea celor mal bune parohii.

Tot în legătură cu romano-catolicii, Brînzeu, a vorbit agentului despre procesul ce a avut loc la Timişoara, în care au fost implicaţi mal mulţi preoţi romano-catolici.

În urma acestor ştiri pe care le-a aflat, Brînzeu a spus agentului că chestiunea cu partidul socialist creştin despre care a amintit anterior nu mai este actuală, deoarece vede că astfel de acţiuni sunt considerate subversive, aşa cum s-a întâmplat cu acţiunile preoţilor romano-catolici condamnaţi. Toate acestea îl fac să fie prudent şi a cerut agentului să nu vorbească cu nimeni despre cele ce i-a spus în legătură cu partidul socialist creştin pe care intenţiona să-l formeze.

Referitor la problema întâlnirii la nivel înalt între o delegaţie de laici greco-catolici şi reprezentanţi ai guvernului, Brînzeu a spus că ei /Pop Valer, Haţieganu şi Agârbiceanu/ dacă vor să facă o astfel de întâlnire să o facă, dacă nu, nu. Tot cu această ocazie, agentul a ridicat problema vizitei lui Armeanu la Lugoj şi i-a spus lui Brînzeu, despre reproşul pe oare i l-a făcut,

precum că în Lugoj nu vor să întreprindă acţiuni, de felul celor ce le întreprind cei din Deva. Brînzeu a spus că Armeanu nu i-a vorbit despre problema aceasta. Preciza că se miră că Armeanu nu este încă arestat deoarece el umblă mult, în diferite locuri.

În legătură cu atitudinea unor preoţi greco-catolici rezistenţi faţă de unificare, agentul arată despre Brînzeu următoarele:

Se menţine ferm pe vechea poziţie. Face zilnic slujbe religioase în rit greco-catolic. Întreţine strânse legături cu foşti preoţi greco-catolici din ţară, precum şi din străinătate. Se preocupă de problema legalizării Biserici Greco-Catolice.

Tot la aceiaşi dată, agentul semnalează în legătură cu trecerea unor preoţi la ortodoxism cu ocazia aniversării a 10 ani de la unificare, următoarele:

Printre alte elemente cu care a discutat a fost şi Brînzeu Nicolae din Lugoj. Acesta s-a arătat neplăcut surprins şi nemulţumit pentru faptul că au trecut la ortodoxie, la 21 octombrie 1959, 22 preoţi greco-catolici. S-a mirat mai ales de Aştileanu, care a fost mâna dreaptă a lui Cherteş din Cluj. Brînzeu s-a mângâiat cu gândul că au trecut puţini din cei 600 preoţi greco-catolici existenţi.

Agentul „Tudor Popa" semnalează faptul că la 6 decembrie 1958 a fost în vizită la Brînzeu spre a-l felicita cu ocazia numelui său. Aici a găsit pe Tiut şi Sălăjan la masă, având fiecare înaintea lui pahare cu vin. Brînzeu s-a interesat de la agent ce e mai nou la București şi ce mai ştie în legătură cu cazul de la Blaj, cu aurul ce a fost găsit la preoţi. La fel a întrebat pe agent că ce mai ştie de Armeanu Nicolae.

Mai departe Brînzeu spunea că i-a scris Ciumaş, fost preot greco-catolic în Orăştie, că Armeanu Nicolae e ridicat, dar nu ştie unde se află. Brînzeu a făcut afirmaţia că rău a făcut Armeanu că a scris memoriile sale ce i-au fost găsite la

percheziţie, numai să nu fi scris de „noi” arătând că a fost deseori prin Lugoj.

Agentul „Tudor Popa” semnalează faptul că în Lugoj s-a întâlnit cu numitul Pop Victor, fost canonic la Blaj. El a venit în Lugoj la o soră a sa. Acesta i-a povestit o serie de lucruri asupra preoţilor greco-catolici din Blaj, precum şi în legătură cu Marton Aron.

Agentul menţionează că toate cele discutate cu Pop Victor le-a aflat apoi şi de la Brînzeu Nicolae şi Sălăjanu, dovadă ca Pop i-a vizitat şi pe aceştia.

Agentul „Tudor Popa” semnalează că la 9 iulie a.c. a fost înştiinţat telegrafic de către Episcopul Bălan să meargă la Ciorogârla.

Cu această ocazie agentul discutând diferite probleme cu fostul Episcop Bălan, l-a întrebat despre situaţia Bisericii Greco-Catolice a Lugojului, care e situaţia succesorului lăsat de Ploscaru, în cazul că se întâmplă ceva cu Bălan. Bălan spunea că nu ştie nimic, decât că, atunci când Ploscaru a fost la dânsul la Argeş, i-a spus că a desemnat pe Brînzeu ca succesor. Dacă ar pleca la Lugoj, atunci ar afla exact care este situaţia.

Agentul „Tudor Popa” semnalează unele probleme în legătură cu starea gravă a episcopului Bălan Ioan de la Ciorogârla. Printre altele sesizează că la data de 2 august 1959, agentul a făcut o vizită lui Brînzeu Nicolae. Venind vorba despre situaţia Bisericii Greco-Catolice din Lugoj, agentul a întrebat cum rămâne cu treburile conducerii dacă moare episcopul Bălan. Brînzeu a spus că în acest caz va trebui ales un vicar-capitular, pentru care va trebui ca el şi cu Bălan Ştefan să meargă la Timişoara pentru a se întâlni cu Voştinaru şi Vezoc şi să aleagă dintre ei patru, un vicar capitular[399]. Acest lucru însă e

[399] În această perioadă Episcopul Ioan Ploscaru era arestat, el fiind conducătorul Episcopiei lugojene.

cam greu de înfăptuit deoarece sunt urmăriţi şi s-ar putea uşor afla. La 3 august a.c. Brînzeu vine foarte emoţionat la agent şi îi spune că a primit telefon de la Luca că episcopul a intrat în comă şi cere ca sursa şi Bălan Ştefan să plece la Ciorogârla. Brînzeu îşi manifestă dorinţa de a merge şi el la înmormântare şi să ţină un discurs. Înainte de plecare a vorbit cu fiul său din Timişoara, care l-a sfătuit să nu plece, deoarece vor fi urmăriţi de Interne.

După reîntoarcerea la Lugoj, sursa a aflat că în ziua de 6 august s-au tras clopotele la toate cele 3 biserici din Lugoj. Mai multe persoane au afirmat că Brînzeu ar fi aranjat acest lucru, iar Brînzeu spunea că Deciu şi Manea.

M.A.I.
Direcţia Regiunii Timişoara – Serviciul III
Tov. Lt. Maj. Bella Ioan, telefon: 17.
Strict Secret

Nr. 342/11750
Data 11.II.1959

Către
Biroul „F" Timişoara[400]

Rugăm puneţi în supraveghere corespondenţa internă următorilor:

Nr. crt.	Numele şi prenumele	Ţara	Raionul	Oraşul, strada şi numărul
1.	Brînzeu Nicolae	R.P.R.	Lugoj	Lugoj, str. Dobrogeanu Gherea, 19
2.	Bălan Ştefan	R.P.R.	Lugoj	Lugoj, str. Maxim Gorki, 11
3.	Crişan Florentina	R.P.R.	Lugoj	Lugoj, str. Maxim Gorki, 11
4.	Deciu Victor	R.P.R.	Lugoj	Lugoj, str. 30 decembrie, 9
5.	Mihaly Gheorghe	R.P.R.	Lugoj	Lugoj, str. Dimitrie Cantemir, 1
6.	Petrescu Elena	R.P.R.	Lugoj	Lugoj, str. Mendeleev, 61
7.	Sălăjan Dumitru	R.P.R.	Lugoj	Lugoj, str. Kogălniceanu, 12
8.	Tiut Vasile	R.P.R.	Lugoj	Lugoj, str. Kogălniceanu, 12
9.	Tufescu Patriciu	R.P.R.	Lugoj	Lugoj, str. Consomolului, 2
10.	Tufescu Ana	R.P.R.	Lugoj	Lugoj, str. Consomolului, 2

Şeful Serviciul III, Maior de Securitate
Sterescu Paul

[400] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 392.

NOTĂ INFORMATIVĂ[401]

Agent: „Tudor Popa”
Primește: Maior Sterescu Paul
Data: 14 mai 1959

Sursa comunică că de mai multe zile se află în Lugoj numitul Pop Victor, fost canonic la Blaj în Biserica Greco-Catolică. El a venit la o soră şi o nepoată a sa din Lugoj, care locuiesc pe str. Maxim Gorki.

Întâlnindu-se pe stradă cu el, sursa l-a invitat la ea acasă. Pop Victor a acceptat şi la domiciliul sursei, Pop Victor printre alte discuţii a arătat că au fost anchetaţi în Ardeal Frîncu Simion dintr-o comună de lângă Alba-Iulia, Tecşa Grigore de lângă Alba Iulia şi Stoica Romulus, care ultima oară a fost vicar la Haţeg. Despre aceştia Pop Victor a arătat că ei au fost anchetaţi despre ajutorul ce l-au primit din Moldova, legăturile cu credincioşii, ierarhia greco-catolică şi liturghii publice. Tuturor li s-a dat drumul, fapt pentru care ei sunt foarte bucuroşi. Concluzia lui Victor Pop este că ei au fost anchetaţi pentru a se strânge probe împotriva lui Crişan Simion zis Cristinuţ care a fost arestat la Cluj.

Pop Victor a mai vorbit despre faptul că episcopul Rusu[402] ar fi mort, deoarece s-a trimis familiei hainele sale şi dantura sa.

A mai vorbit despre atitudinea dârză a lui Marton Aron. De aici discuţia a ajuns la ajutorul ce a fost dat greco-catolicilor de către preoţii romano-catolici din Moldova. Pop a făcut în

[401] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 108.
[402] Episcopul Alexandru Rusu a murit la penitenciarul din Gherla la data de 9 mai 1963.

legătură cu aceasta următoarea afirmaţie: „Ce vor ei, nu sunt bani străini, sunt banii ţării”. Despre Marton Aron a arătat că ei se întâlnesc mereu cu el.

Sursa menţionează că toate cele ce le-a aflat de la Pop Victor, le-a aflat apoi şi de la Brînzeu Nicolae şi Sălăjan, dovadă faptul că Pop i-a vizat şi pe aceştia.

Sursa: „Tudor Popa”

Observaţii:

Agentul a furnizat prezentul material în urma sarcinilor ce le are pentru urmărirea activităţii greco-catolice din Lugoj. Din acest material rezultă printre altele activitatea de susţinere a clandestinităţii greco-catolice, pe care o desfăşoară preoţii romano-catolici din Moldova. Asemenea aspecte au fost relatate şi în alte note informative privitoare la Belle Ioan[403] din Caransebeş şi alţi foşti preoţi greco-catolici.

O copie a notei se va trimite la M.A.I.

Maior Sterescu Paul

[403] Pentru detalii despre preotul Ioan Bele, vezi Studiul Introductiv, pagina 61.

Notă[404]

Agent: „Tudor Popa”
Primeşte: Maior Sterescu Paul
Data: 28 iulie 1959

La data de 9 iulie 1959, ora 13.00 familia sursei a primit o scrisoare trimisă de fostul episcopul Bălan Ioan de la Ciorogârla, în care cerea ca sursa să plece imediat la Ciorogârla, aducând şi banii necesari drumului înapoi la Lugoj pentru amândoi. În scrisoare Bălan spunea că este foarte bolnav.

Sursa a plecat în acelaşi zi şi a ajuns la Ciorogârla la 10 iulie 1959 ora 13.00. L-a găsit pe Bălan pe terasa locuinţei unde discuta cu duhovnicul mănăstirii. Bălan s-a bucurat mult de venirea sursei şi au intrat în camera lui pentru a discuta. Fiind întrebat de sursă care a fost motivul trimiterii scrisorii, Bălan a răspuns că în ziua de 7 iulie a avut două leşinuri când a căzut la pământ, fiind ridicat şi îngrijit de numitul Luca. Acesta l-a determinat să scrie la nepoţi pentru a-l aduce acasă la Lugoj, unde crede că va fi îngrijit mai bine.

Sursa l-a întrebat pe Bălan dacă pentru plecarea sa de la mănăstire a făcut vreun demers, deoarece ar putea avea neplăceri atât el cât şi cel care pleacă. Bălan a răspuns că s-a gândit ca sursa împreună că Bălan Ştefan să se consulte şi să facă ei demersuri în favoare sa pentru a putea părăsi mănăstirea. Atunci sursa îi spune că mai nimerit ar fi ca el, adică Bălan Ioan să facă cererea, deoarece el este vizitat de persoane de la departament care se îngrijesc de el şi îl întreabă mereu ce nevoi are. Atunci Bălan Ioan a luat o hârtie şi a făcut o cerere către Departamentul Cultelor şi îi cere sursei să o predea Dlui Rodeanu de la Departament.

[404] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 105.

După aceasta a avut loc o convorbire în curte între Ep. Bălan, sursa şi prof. Iancu de la Patriarhie. Acesta spunea lui Bălan că e păcat că-şi pierde bătrâneţile pe la mănăstire, deoarece tot nu se schimbă nimic. După plecarea lui Iancu, Bălan îi spune sursei că nu peste mult timp 1-2 ani se va lichida şi cu ortodoxia şi deci nu ar avea să se facă de ruşine prin trecerea sa la ortodoxie.

La întrebarea sursei asupra intenţiilor de viitor Bălan a răspuns că vrea să termine traducerea din limba greacă şi ebraică a Vechiului Testament cu adnotări-explicaţii marginale.

Sursa l-a întrebat pe Bălan ce ştie de Hossu. Bălan a răspuns că este la Căldăruşani, unde nu este voie să fie vizitat, decât de fraţii lui, odată pe lună. De Hossu se interesează mult Patriarhul care s-a îngrijit personal să-i fie dată lui Hossu o cameră mai bună. Altă dată fiind la mănăstire o sărbătoare cu vizitatori, a fost dată de Patriarh o masă la care a invitat şi pe Hossu. Făcându-i observaţie cineva de la Departament că de ce l-a invitat pe Hossu. Patriarhul a răspuns cum să nu-l invite, că doar este episcop.

Apoi sursa a adus în discuţie problema situaţiei [Episcopiei] Lugojului şi a întrebat care e situaţia succesorului lăsat de Ploscaru, în cazul că se întâmplă ceva cu Bălan. Bălan răspunde că nu ştie nimic, decât că atunci când Ploscaru a fost la dânsul la Argeş, i-a spus că a desemnat pe Brînzeu ca succesor. Dacă ar pleca la Lugoj, atunci ar afla exact care este situaţia.

Apoi Bălan povesteşte că în 9 iulie a fost la el Caliani Augustin – fost director al liceului din Blaj, apoi director general în Ministerul Instrucţiunii pentru şcolile seminariste, apoi pensionar, care a venit la el la Ciorogârla să se spovedească. La 2-3 săptămâni vine Zudor[405] de la Bărăţie la care se spovedeşte Bălan.

[405] Francisc Zudor – vezi text, pagina 289.

Conform rugăminţii lui Bălan, sursa a trecut la 11 iulie 1959 pe la Zudor la Biserica Bărăţia. Îi spune de cele două crize pe care le-a avut Bălan când a leşinat şi a rămas surprins, deoarece Caliani care a fost la el i-a spus că l-a găsit bine. Auzind că sursa vrea să meargă la Departament, Zudor imediat merge la telefon pentru a aranja sursei o audienţă. Vorbeşte la telefon cu Directorul General Rodeanu, căruia îi recomandă sursa ca un nepot al episcopului. Rodeanu acceptă audienţa. Zudor roagă sursa ca după terminarea audienţei să treacă din nou pe la Bărăţia când va fi acolo şi Iovanelli[406].

La Departament, sursa a predat cererea lui Bălan. Directorului General Rodeanu. După ce o citeşte, Rodeanu priveşte sursa şi o întreabă dacă este din Bucureşti. I se răspunde că este din Lugoj. Rodeanu îi spune sursei că i se va adresa ca unui om serios. Astfel, în legătură cu boala episcopului, se va îngriji să organizeze un consult cu medici buni. În ce priveşte problema plecării de la mănăstire, aceasta depăşeşte atribuţiile sale, aşa că sursa a lăsat acolo cererea pentru a se cerceta.

Sursa s-a înapoiat la Ciorogârla unde a dus răspunsul Departamentului. Bălan apreciază că s-a dat un răspuns potrivit, însă îi pare rău că nu este acasă Patriarhul pentru a pune o vorbă bună el.

La despărţire Episcopul Bălan cere sursei să treacă din nou pe la Zudor care este în relaţii bune cu Rodeanu pentru a pune o vorbă bună pentru el, să-l viziteze mai des.

În Bucureşti sursa vizitează pe Zudor care îl aşteaptă să-i ducă ştiri în legătură cu Bălan. I se comunică răspunsul lui Rodeanu şi rugămintea lui Bălan. Promite că se va interesa mai mult de el.

Apoi Zudor descrie sursei situaţia de la Bărăţie, spunând că acolo vin mulţi străini. Bărăţia, spune Zudor, este cel mai

[406] Pentru Traian Stanislav Jovanelli vezi pagina 196.

puternic centru al greco-catolicilor. Încă de pe timpul lu Cisar şi Dănilă aici venea elita lor.

Zudor s-a interesat de la sursă de situaţia Bisericii Greco-Catolice din Banat. Câţi preoţi au trecut în ultimul timp la ortodoxism, care este atitudinea credincioşilor, ce biserică frecventează ei, ortodoxă, romano-catolică, dacă preoţii dau asistenţa necesară în caz de deces. Dacă este adevărat că dr. Raţiu Iuliu nu face slujbe în biserica ortodoxă şi că în particular merge cu familia la biserica romano-catolică. Sfătuieşte sursa ca preoţii greco-catolici să fie prudenţi în relaţiile cu credincioşii pentru a nu fi observate de autorităţi. Cei de la Blaj procedează aşa.

Asigură sursa că va avea grijă de episcopul Bălan. În caz că s-ar întâmpla ceva neprevăzut (moarte) el va lua toate măsurile de înmormântare împreună cu Directorul General Rodeanu.

La plecare a spus că a fost vizitat şi de Bălan Ştefan din Lugoj şi cere sursei să-i spună atât lui cât şi lui Raţiu să mai treacă pe la el când vin în Bucureşti. La fel a rugat şi sursa să-l mai viziteze.

Sursa „Tudor Popa”

Observaţii:

Agentul „Tudor Popa” a anunţat organele noastre că este chemat de Episcopul Bălan la Bucureşti şi s-a încuviinţat deplasarea. A fost instruit suplimentar de tov. Cpt. Florian la trecerea agentului prin Bucureşti.

Se va trimite nota la Dir. III-a şi se va exploata în acţiunile Brînzeu şi Bălan Ştefan.

Maior Sterescu Paul

PROCES VERBAL[407]

342/22 septembrie 1959

Extras din procesul-verbal întocmit cu ocazia analizei acţiunii informative Brînzeu Nicolae din Lugoj, la M.A.I. Direcţia a III-a, între 10-12 septembrie 1959:

În acţiunea Brînzeu Nicolae s-a stabilit în această perioadă de timp că el caută să se menţină pe o poziţie de rezistent şi un fapt mai deosebit semnalat de agentul „Tudor Popa" constă în aceea că după moartea episcopului Bălan Ioan, Brînzeu Nicolae şi-a exprimat părerea că ar trebui să se întrunească cei patru canonici greco-catolici: Brînzeu Nicolae, Bălan Ştefan, Voştinaru Teodor şi Vezoc Iosif, pentru a alege dintre ei un vicar clandestin.

Tot atunci însă, Brînzeu Nicolae şi-a manifestat teama de a întreprinde o astfel de măsură.

Pe linia acestei acţiuni, este necesar atât supravegherea obiectivului cât şi influenţarea lui prin agentură de a nu întreprinde nici o acţiune pe linia clandestinităţii greco-catolice.

Lucrător Operativ
Lt. Maj. de Securitate
Bella Ioan

[407] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 48.

NOTĂ INFORMATIVĂ[408]

Agent: „Tudor Popa”
Primeşte: Maior Sterescu Paul
Data: 25 septembrie 1959

În ziua de 9 septembrie 1959, soţia sursei a arătat sursei o carte poştală expediată din Cisnădie de către Georgescu Ioan[409], fost profesor de teologie la Oradea, la Teologia greco-catolică. Cartea poştală este adresată lui Brînzeu Nicolae din Lugoj şi-i cere să trimită materiale privitoare la viaţa şi activitatea lui Bălan Ioan fost episcop greco-catolic decedat de curând. Georgescu arată că Bălan a fost preşedintele al U.M.C. /Uniunea Misionară a Clerului[410]/.

---

[408] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, f. 102.

[409] Ioan Georgescu s-a născut la 16 martie 1889, în localitatea Scorei, judeţul Sibiu. A terminat liceul la Blaj (1907), primul an de teologie la Oradea, apoi la Budapesta. Şi-a luat doctoratul în Teologie la Viena în 1913. Din 1913 este numit profesor de religie la Liceul de băieţi şi la Şcoala Normală Română Unită din Oradea. În 1918 devine profesor de Teologie la Blaj şi secretar literar al „Astrei” – Sibiu. A fost hirotonit preot la 1 iulie 1931 şi numit canonic la Oradea, în 1932. A activat ca profesor de Istoria bisericii la Academia Teologică Unită din Oradea. După anul 1948 a fost profesor suplinitor de limba rusă la Cisnădie. Arestarea s-a produs la 29 septembrie 1961 şi a stat în penitenciarele regimului comunist până în anul 1964. Ioan Georgescu a murit în urma unui atac de cord, pe stradă, în Bucureşti, la 4 martie 1968.

[410] Din iniţiativa Papei Benedict XV, la data de 25 mai 1939 s-a constituit Uniunea misionară a Clerului (U.M.C.) sub preşedinţia Episcopului Ioan Bălan. Reşedinţa acesteia a fost fixată la Oradea, unde au fost principalii săi membri: director naţional pr. canonic Ioan Georgescu, secretar general pr. I. M. Gârleanu, casier pr. prof. Gavril Stan. Securitatea a desfiinţat U. M. C. prin Procesul Verbal din 7 ianuarie 1949, în care se menţionează că nu se cunoaşte activitatea acestei uniuni, dar că „o desfiinţăm odată cu desfiinţarea prin lege a Cultului Greco-Catolic”. Cf. ACNSAS, D 001222, vol. 2, *Dosar cu privire la Greco-Catolici 1943-1945-1946-947-1948*, f. 251.

Face de asemenea referire la V.T. /Vechiul Testament/ la care lucra Bălan.

Brînzeu Nicolae a dat cartea poştală soţiei sursei pentru a o da s-o citească sursa şi Bălan Ştefan. În ziua de 10 septembrie, Bălan Ştefan venind la sursă acasă i s-a arătat cartea poştală şi a fost întrebat dacă îi scrie lui Georgescu. Bălan a răspuns sursei: „scrie-i tu dacă vrei". Totuşi la câteva zile după aceasta, Bălan Ştefan a venit la sursă pentru a întreba dacă nu are ceva notiţe ale bătrânului din cele ce au fost găsite la Ciorogârla. Sursa a răspuns că nu are. Sursa consideră că Bălan Ştefan vrea să-i trimită lui Georgescu materialele cerute, dar nu vrea să spună şi altora despre acest lucru. Sursa nu cunoaşte încă ce va face Brînzeu, deoarece acesta este plecat la Băile Călacea [judeţul Timiş].

ss. Tudor Popa

Observaţii:

Am dat instrucţiuni agentului, că la întoarcerea lui Brînzeu de la Călacea să discute cu el dacă va trimite lui Georgescu materialele cerute şi ce anume materiale intenţionează să-i trimită. Acelaşi lucru să discute şi cu Bălan.

Nota împreună cu cartea poştală se va trimite la Direcţia a III-a pentru a se lua măsuri privitor la Georgescu Ioan.

Maior Sterescu Paul

NOTĂ INFORMATIVĂ[411]

Agent: „Tudor Popa”
Primeşte: Maior Sterescu Paul
Data: 15 octombrie 1959

La 2 octombrie 1959, ora 19.00 sursa a fost invitată de către Brînzeu Nicolae la domiciliul său prin femeia pe care o are la el acasă. Sursa a plecat imediat găsindu-l pe Brînzeu în pat deoarece era gripat. Brînzeu era îngrijorat şi agitat în legătură cu arestarea şi cu procesul lui Armeanu Nicolae de la Orăştie[412]. Brînzeu a rugat sursa să-i spună dacă în călătoriile ei a aflat ceva referitor la Armeanu. Sursa i-a răspuns că trecând pe la Deva a aflat că a avut loc procesul în care au fost implicaţi Armeanu Nicolae, Crişan, Cristea Vasile şi un anume Gelu. Ca martor a fost preotul Frînu care a recunoscut că a primit în repetate rânduri bani de la Crişan. De asemenea a aflat că au fost finanţaţi de Capros de la Roma care trimitea bani pe adresa unei femei din jurul Blajului. De asemenea că la percheziţia făcută lui Armeanu s-au găsit în pod lucrări scrise de numitul Gelu.

Brînzeu părea foarte îngrijorat şi a spus că Gelu a scris o lucrare intitulată „Filozofia creştină”. Gelu l-a invitat pe Brînzeu care împreună cu un prieten s-a dus noaptea pe la grădină la el acasă unde a văzut şi citit acel manuscris, care avea greşeli mari, întrucât Gelu nu cunoştea bine filozofia creştină. Brînzeu a spus sursei că i-a dat lui Gelu unele îndrumări pentru îndreptarea greşelilor din această lucrare. Toate cele de mai sus s-au petrecut

[411] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 100.

[412] Nicolae Armeanu a fost arestat la 29 octombrie 1958, în Deva. În 1959 a avut proces la Tribunalul Militar Cluj, a fost condamnat la 25 ani muncă silnică, acuzat de „uneltire”, conform art. 209 C.P. Eliberarea s-a produs datorită Decretului de amnistiere, D. 411, la data de 28 iulie 1964.

în timpul când Brînzeu se afla cu domiciliul obligatoriu în Orăştie[413].

Brînzeu a întrebat sursa ce se aude de Aştileanu şi cu Man, la care sursa i-a răspuns că vor trece pe la Lugoj. La aceasta Brînzeu a afirmat că nu ştie ce va fi cu el şi o trecere la ortodoxie nu este imposibilă, deoarece s-ar putea camufla dând exemplu pe dr. Raţiu.

Sursa: Tudor Popa

Timişoara, la 15 octombrie 1959.

Observaţii:

Brînzeu Nicolae este urmărit prin acţiune informativă. S-a prevăzut exploatarea situaţiei create în urma destăinuirilor lui Brînzeu către agentul „Tudor Popa", într-un plan de acţiune, privitor la lichidarea rezistenţei greco-catolice din Regiunea Timişoara, ce a fost înaintat la Direcţia a III-a.

S-au dat instrucţiuni agentului ca în discuţiile cu Brînzeu Nicolae să revină asupra problemei în legătură cu Armeanu şi Gelu, din care să rezulte amănunte asupra participării lui Brînzeu la activitatea duşmănoasă întreprinse de elementele arestate la Orăştie.

Maior Sterescu Paul

[413] Nicolae Brînzeu a fost în domiciliu obligatoriu la Orăştie în perioada 22 iunie 1953 – 6 noiembrie 1953.

NOTĂ INFORMATIVĂ[414]

Agent: „Tudor Popa”
Primeşte: Maior Sterescu Paul
Data: 13 noiembrie 1959

În ziua de 2 noiembrie 1959, sursa a făcut o vizită lui Brînzeu Nicolae, la domiciliu, pe la orele 19.00. Sursa fusese şi pe la orele 16.00, însă băiatul lui Brînzeu, anume Iulian, i-a spus sursei că e bolnav şi doarme şi că mai potrivit ar fi pe la orele 19.00.

Când a mers sursa la Brînzeu, acesta era singur pe o canapea, bucurându-se mult de vizita făcută. Se interesa ce e prin ţară, ce se mai spune de Armeanu?

Totodată Brînzeu, roagă insistent pe sursă să nu mai amintească la nimeni că ce i-a spus, că a văzut acel manuscris a lui Gelu, poate că acela pe care l-am văzut şi citit e altul decât cel în cauză, spunea Brînzeu. Sursa îi promite că nu va aminti nimănui nimic.

În continuare Brînzeu, povesteşte sursa, că a fost Aştileanu prin Lugoj şi că l-a dus pe Breban[415] la Bucureşti, însă, spunea Brînzeu, Breban nu e pentru pastoraţie. Sursa, în legătură cu Aştileanu, spune că da, aceasta a fost prin ţară, la Lugoj a fost şi la Bălan Ştefan, dar femeia la care stă spunea că Bălan nu este acasă. Legat de acest subiect, sursa întreabă pe Brînzeu, în cazul că cei de la Patriarhie, Man, care răspunde de Banat, ori vreun Împuternicit, ar cere să lanseze un apel către preoţi, ce părere are? Brînzeu răspunde, ţi-am mai spus, tot biserică adevărată este şi cea ortodoxă, nu are rost să se mai opună nimeni.

---

[414] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, filele 98-99.

[415] Breban Vasile, preot greco-catolic la Lugoj, nu a semnat trecerea la Biserica Ortodoxă.

După aceasta Brînzeu se interesează la sursă că pe unde mai merge, sursa îi spune că în Regiunea Autonomă, Oraşul Stalin[416], Odorhei, Feteşti, Cluj, Câmpia Turzii. Brînzeu roagă pe sursă să-i facă un mic serviciu, anume la Odorhei unde el are o casă, probabil după soţie, lângă ea e o grădină cu meri şi cum anul acesta a fost recoltă bogată a trimis o ladă dar nu a primit nimic. Are acolo o rudă, cumnată, pe Pal Iuliska la Berlean, nr. 256, suburbie a Odorheiului. Roagă pe sursă daca are timp să treacă pe acolo şi să o întrebe ce e cu casa şi să privească casa care e la nr. 295, cunoscută sub numele „casa lui Camil Nicoară". Sursa promite că îl va servi şi dacă doreşte să scrie să se gândească şi mâine zi la ora pe care o fixează ca să nu fie deranjat va trece înainte de plecare. Se fixează ora 16.00.

Conform înţelegerii cu Brînzeu, sursa la data de 3 noiembrie a.c. îl vizitează, iar acesta îi dă un bilet pentru numita Iuliska şi o scrisoare către dr. Reth Imre, avocat. În care scrisoare cere relaţii despre procesul cu casa, apoi zice: „Ce ai amintit de meri – şi scoate din un calendar – apelul, citeşte-l decopiază-l şi acesta mi l-a dat înapoi".

După ce sursa îl citeşte, îl întreabă pe Brînzeu, de ce e catolică şi apostolică Biserica strămoşească a răsăritului. Brînzeu spune, în cărţile ştiinţifice aceasta e numirea. Arată-l şi să fie trimis la fiecare, cine va înţelege bine, cine nu să-şi tragă consecinţele că le merită.

Sursa îl întreabă pe Brînzeu dar cine îl semnează, zice, asta nu o pot face de va zice lumea, m-am vândut, ce va zice Ştefan dacă vede semnătura mea, să fie trimis fără semnătură. Mai departe spunea, că ar putea fi semnat dar de toţi, în acest scop ar fi necesar să comunice cu dr. Macavei Victor care e peste Blaj, însă nu ştie apoi cine e la Cluj şi la Oradea.

[416] Este vorba de oraşul Braşov.

Sursa promite, iar Brînzeu la despărţire roagă din nou să nu se comunice la nimeni nimic despre cele discutate în trecut, sursa îl asigură să fie liniştit.

ss. Tudor Popa

Observaţii:

Cererea de prudenţă din partea lui Brînzeu se referă la confidenţa pe care i-a făcut-o privitor la participarea sa la activitatea duşmănoasă desfăşurată de Armean Nicolae din Orăștie, în legătură cu care îi este teamă de consecinţe. La propunerea agentului, a făcut un apel către preoţii greco-catolici, pe care însă nu vrea să-l semneze.

Instrucţiuni:

Agentul a fost instruit ca în cazul unei deplasări în Ardeal să rezolve cererea lui Brînzeu cu privire la procesul de la Odorhei. Să-i restituie apelul şi să-i ceară să se mai gândească privitor la semnătură, deoarece în acest mod nu are prea multă valoare.

Măsuri:

Se vor lua măsuri conform planului propus pentru destrămarea rezistenţei greco-catolice din Banat.

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR[417]

Timişoara

Deţinutul Folea Augustin[418], fiul lui Bazil şi Cornelia născut la 28.03.1885, în comuna Silea, Raionul Târnăveni, Regiunea Stalin, de profesiune preot greco-catolic nerevenit, fost contabil la Adm. Parohiei romano-catolice din Iaşi, fost cu ultimul domiciliu în Iaşi, str. Ştefan cel Mare, nr.60.

25 aprilie 1959, localitatea Iaşi
Interogatoriul a început la ora 13.15
Interogatoriul s-a terminat la ora 14.00

Întrebare: În procesul verbal de interogatoriu din 24 aprilie 1959 arătaţi că ai avut relaţii de corespondenţă cu Nicolae Brînzeu din Lugoj, str. Dobrogeanu Gherea, nr.15 sau 25; cu Victor Macavei din com. Ohaba, Raionul Făgăraş; cu Victor Aron din Sibiu, str. Justiţiei, nr. 11 sau 13 şi cu Ludovic Vida din Baia Mare.

Arată d-ta când l-ai cunoscut pe Nicolae Brînzeu şi cine această persoană?

Răspuns: Pe Nicolae Brînzeu îl cunosc din 1934. L-am cunoscut la Blaj. El a fost şi mai este canonic greco-catolic din rezistenţă şi domiciliază în prezent în Lugoj, str. D. Gherea, nr. 15 sau 25. Activitatea sa de canonic tot la Lugoj a desfăşurat-o. prin 1934 a venit la Blaj cu ceva însărcinări şi atunci l-am cunoscut.

După aceea în 1948 când am fost arestat şi internat la Mănăstirea Neamţului. Aici l-am revăzut pe Brînzeu. Împreună

[417] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 219.
[418] Folea Augustin – vezi text, pagina 209.

am fost încarceraţi şi la Penitenciarului din Sighet de unde ne-am eliberat împreună în 1952.

Întrebare: După ce v-aţi eliberat din închisoarea de la Sighet ce relaţii aţi păstrat cu Nicolae Brînzeu?

Răspuns: Am început să-i scriu lui Nicolae Brînzeu câte o carte poştală din anul 1953, timp când mă aflam la Râmnicul Vâlcea. El îmi răspundea pe aceeaşi cale. Scrisorile aveau conţinut banal prietenesc. Îl consideram prieten pentru că am suferit împreună. Am continuat să-i scriu şi din Iaşi până când nu mi s-a atras atenţia să încetez să mai am relaţii cu preoţi şi canonici din rezistenţa greco-catolică din Ardeal.

Întrebare: Ce alte relaţii ai mai avut cu canonicul din rezistenţa greco-catolică Nicolae Brînzeu din Lugoj?

Răspuns: Nu am mai avut nici o legătură cu Nicolae Brînzeu din 1956 iarna până în prezent. Ajutor nu i-am dat pentru că îmi scria că are pensie. Astfel am considerat că nu este nevoie să-l ajut.

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu şi am constatat că corespunde întrutotul cu cele declarate de mine verbal susţin şi semnez nesilit de nimeni.

Ofiţer Anchetator
Lt. Bology F.

Deţinut
Folea Augustin

Notă[419]

La data de 8 decembrie 1959 sursa se întâlneşte pe stradă cu preotul greco-catolic Vezoc Iosif. Acesta printre alte discuţii fără importanţă spune sursei că dr. Brînzeu este bolnav la spital în Timişoara, spitalul C.F.R. şi că el i-a făcut o vizită.

Cunoscând acest fapt, sursa în ziua de 9 decembrie s-a dus la spitalul C.F.R. spre a vizita pe Brînzeu. Aici a găsit pe fata fostului preşedinte al Prezidiului Marii Adunări Naţionale dr. Groza, anume Proşteanu, şi încă o femeie, pe care sursa însă nu a cunoscut-o.

După ce sursa s-a interesat de starea sănătăţii lui Brînzeu şi în discuţiile despre boală şi altele de ordin familiar, Brînzeu a povestit sursei că a fost pe la el preotul greco-catolic Tufescu Patriciu preot în Lugoj care i-a spus că a fost pe la Bucureşti unde a auzit că vor fi nevoiţi toţi preoţii greco-catolici care sunt în funcţii civile să treacă în funcţia de preot fiindcă în funcţiile ce le deţin vor fi concediaţi. Brînzeu menţionează că el fiind deja bolnav, nu a putut să-i dea un răspuns în legătură cu aceste legături urmând că după ce se va face bine să mai discute cu Tufescu.

Alte discuţii mai deosebite nu s-au purtat fiind în aceiaşi cameră încă un bolnav iar Brînzeu povesteşte despre boală şi cum se simte, iar după circa 30 minute sursa a plecat. De atunci sursa nu a mai fost în vizită la Brînzeu şi nu cunoaşte care este situaţia sa în prezent.

În seara zilei de 25 decembrie 1959 sursa s-a întâlnit la ieşirea din biserică cu Doamna Sava (soţia lui Sava Ionel). Printre altele aceasta spunea sursei vezi că totuşi s-a lucrat în

[419] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 94.

ziua de crăciun, cu toate că Mitropolitul Lăzărescu[420] a fost chemat la Bucureşti şi aici li s-a promis că în ziua de crăciun nu se va lucra. De fapt spunea D-na Sava că mitropolitul a fost chemat la Bucureşti în legătură cu Consiliul convocat de Papa Ioan XXIII pentru unificarea bisericilor, care urmează să aibă loc în cursul anul 1960. Tot D-na Sava spune sursei că dr. Aştileanu de la Patriarhie când a fost în urmă cu câtva timp la Timişoara, la Mitropolie, ar fi declarat că el necondiţionat va pleca la acest consiliu. Cele de mai sus D-na Sava le cunoaşte de la fata dânsei care este funcţionară la Mitropolie.

Sursa menţionează ca până în prezent nu a reuşit să discute asupra consiliului de unificare a bisericilor cu preoţii greco-catolici, romano-catolici pe care care-i cunoaşte din Timişoara, spre a-şi putea forma o părere a stării de spirit a acestei situaţii.

ss. „Marcu Rusalin”

Observaţii:

Brînzeu Nicolae preot greco-catolic din Lugoj, este urmărit de noi pe bază de acţiune informativă. În legătură cu starea sănătăţii sale ne-a fost semnalat şi de către agent „Tudor Popa” cum se bucură de încrederea obiectului.

S-au dat indicaţii agentului de a căuta să mai poarte discuţii cu numita Sava precum şi cu Sava Ionel, fost greco-catolic, rudă a lui Maniu şi despre care se cunoaşte că menţine legături cu elemente greco-catolice din rezistenţă din oraşul Timişoara.

Măsuri de luat:

Notă se va exploata la acţiunea dusă asupra lui Brînzeu Nicolae.

[420] Vasile Lăzărescu – Mitropolit Ortodox al Banatului.

3.20. Anul 1960

Evenimentele acestui an, în documentele emise de Securitate, s-au rezumat la vizita fostului canonic de Oradea şi profesor de teologie tot la Oradea, preotul Ioan Georgescu, la Nicolae Brînzeu şi la preoţii greco-catolici din Lugoj.

Brînzeu a afirmat că „Ioan Georgescu vrea să scoată în evidenţă rezistenţa Bisericii Greco-Catolice, martirizarea celor morţi, pentru aceasta caută date şi anumite amănunte în călătoriile lui prin ţară”[421].

Trebuie să remarcam curajul acestui Canonic de Oradea, de a aduna date despre Biserica Greco-Catolică, în acest an. Din păcate acest demers nu a continuat deoarece Ioan Georgescu a fost arestat la 29 septembrie 1961 şi a stat în penitenciarele regimului comunist până în anul 1964. Ioan Georgescu a murit în urma unui atac de cord, pe stradă, în Bucureşti, la 4 martie 1968.

3.20.1. Documente

Notă[422]

Agent: „Tudor Popa”
Primeşte: Căpitan Bota Gheorghe
Data: 12 Septembrie 1960, ora 12.00
Casa: „Adam”

Sursa în ziua de 16 august 1960, în jurul orei 19.50, venind acasă găseşte pe profesorul Georgescu Ioan de la

[421] Notă informativă – vezi text, pagina 335.
[422] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 78.

Cisnădie-Sibiu, fost profesor la şcoala Germană din acea localitate, pensionat în această calitate, apoi reangajat cu ½ normă la aceiaşi şcoală. În trecut a fost profesor de teologie la Oradea, apoi canonic în perioada Bisericii Greco-Catolice. A fost găsit de sursă în bucătărie împreună cu ing. Boboilă Cornel de la Staţia CFR Coşlar şi soţia acestuia, [pre]cum şi cu soţia sursei. Acesta din urmă auzind pe sursă că vine, a ieşit afară atrăgându-i atenţia sursei că îl aşteaptă Georgescu, care după cum spusese venea de la Brînzeu Nicolae. Acesta este poftit în altă cameră, spunând sursei că este în trecere prin localitate, îl interesează ultimele scrisori ale lui Ioan Bălan, episcop, cum şi ultimele cuvinte, eventual ultimele dispoziţiuni. Georgescu insistă că ar dori să ia copii de pe ultimele scrisori, şi că dacă este adevărat că în o iarnă avea nevoie de lemne şi îndurând frigul, ar fi spus Patriarhului acest lucru şi că Patriarhul a dispus imediat să plece un camion cu lemnele necesare. Sursa îi răspunde, că după câte cunoaşte în decursul anilor în privinţa lemnelor nu au dus lipsă nici unii, au avut necesarul dirijat şi plătit de Patriarhie.

Georgescu întreabă apoi pe sursă dacă Nicolae Brînzeu a fost la Călăraşi cu domiciliul şi de acolo cum a scăpat, nu cumva la intenţia lui Petru Groza. Sursa îi răspunde că a fost undeva în regat apoi la Orăştie, a fost lăsat acasă deodată cu toţi ceilalţi din acel timp. Sursa îi spune, dacă aţi fost la Brînzeu nu l-aţi întrebat? Nu v-a spus? Georgescu spune cât timp a fost la Brînzeu nu a reuşit să-l întrebe tot timpul el a întrebat, l-a asaltat cu întrebările.

După această discuţie, Georgescu se interesează de Ştefan, zicând că stă pe str. Maxim Gorki pe stânga, singura casă cu etaj, îşi exprimă dorinţa să fie condus.

În continuare spunea că a aflat de la Zudor /preot romano-catolic la Bărăţia/, despre episcopul Bălan, felul cum s-a comportat la ultima spovedanie, deşi era imobilizat la pat totuşi

cu mare greutate s-a dat jos din pat şi a îngenunchiat, deşi Zudor a insistat să stea în pat.

Întreabă apoi dacă e adevărat că Aftenie la moarte ar fi avut capul zdruncinat că a fost aşezat într-un scriu cu picioarele afară. Sursa îi spune că aceste lucruri le aude pentru prima dată şi nu le crede. Se interesează apoi unde şi cum a murit Frenţiu şi Suciu. Unde se găseşte Rusu şi Hossu. Răspunzându-i sursa ce cunoştea în legătură cu aceştia, Georgescu spunea că aceasta a fost de mult dar acum unde sunt? Întreabă cum, în ce timp şi în ce fel a fost luat episcopul Bălan, despre Frenţiu spunea că ştie că a fost luat noaptea. Frenţiu a cerut voie să facă liturghie şi s-a dat, apoi a fost dus la interne unde după un timp a apărut de la etaj /de sus/ un evreu mic de statură care la întrebat „tu eşti Frenţiu?" a răspuns că „da" a dat ordin să fie încarcerat. Georgescu insistase pe lângă sursă să afle felul cum a fost luat Bălan, i se spune că nu a fost ridicat ci doar invitat ziua pe la amiază. După acestea Georgescu zice: va să zică nu pot afla nimic, mergem la Ştefan. Sursa îl conduce la Bălan Ştefan. Acesta este găsit acasă, era 20.30, care aflase deja de prezenţa lui Georgescu de la nepoţii săi Boboilă, care trăseseră la el. Se îmbrăţişează, Ştefan îl întreabă şi reaminteşte studiile istorice publicate în Franţa pe când era student, la care Georgescu, da am publicat dar a fost unul mai bun ca mine era Pâclişanu, el a scris mult şi în ultimul timp nu ştiu ce s-o fi ales de manuscrisele lui, dar am convingerea că a fost el atât de deştept să le pună la adăpost. După aceasta sursa pleacă rămânând ei doi la Bălan Ştefan.

La data de 26 august 1960, sursa întâlnindu-se cu Bălan Ştefan acesta spunea că mergând cu făină pentru prescură la D-şoarele Miclău a întâlnit pe Brînzeu Iuliu şi au comentat vizita lui Georgescu la Brînzeu Nicolae. La care Iulian a spus că tot timpul a stat cu ei un moment nu i-a lăsat singuri. /în trecut

Brînzeu Nicolae cu Georgescu erau cam la cuţite, nu se simpatizau/.

Apoi în continuare povesteşte Bălan sursei, că Georgescu a stat la el aproape 2 ore, i-a spus că a scris în trecut, scrie şi acum dar nu publică nimic, va veni timpul când o să publice. La fel şi Pâclişanu a avut scrieri foarte însemnate i-a spus Georgescu, vor fi ele puse bine la loc bun şi se vor publica la timpul său.

Din discuţiile cu Georgescu a reieşit că el consideră de martiri atât episcopii cât şi preoţii morţi în detenţie, asupra acestora cât şi a celorlalţi caută materiale de scris. El profită de aceste excursii şcolare /care după cum afirmă sunt foarte bine aranjate/, pentru a cutreiera ţara a se întâlni cu unii, alţii şi a culege date pe care altfel nu le-ar putea obţine /adică materiale pentru a scrie istorie/.

Tot Georgescu se mai interesează de Berinde, întrebând dacă este adevărat că a fost ridicat pe motiv că la Craiova la biserica la care era se întâlneşte cu excursionişti Italieni. Sursa i-a răspuns că nu cunoaşte.

Tudor Popa

Observaţii:
Nota a fost primită în locul tov. Maior Sterescu P. care este în concediu.

Sarcini deosebite agentului nu i s-au dat.
Nota va fi trimisă în copie la Regiunea Hunedoara şi o copie la Direcţia a III-a.

Căpitan
Bora Gheorghe

NOTĂ INFORMATIVĂ[423]

Agent: „Tudor Popa”
Primeşte: Maior Sterescu Paul
Data: 12 octombrie 1960
Casa: „Adam”

Sursa la data de 19 septembrie 1960 a făcut o vizită lui Brînzeu Nicolae. Acesta primeşte pe sursă vesel, interesându-se pe unde a mai fost. Sursa se interesează dacă Georgescu a fost pe la el, după care Brînzeu spune: „Georgescu vrea să scoată în evidenţă rezistenţa Bisericii Greco-Catolice, martirizarea celor morţi, pentru aceasta caută date şi anumite amănunte în călătoriile lui prin ţară”.

Sursa îl întreabă /după ce Brînzeu aminteşte de articolul lui Aştileanu/ ce să se facă, Brînzeu spune nu e nimic de făcut decât să aştepţi, mă mir că ai putut scăpa până în prezent, de mult voiau să te aibă, având în vedere relaţiile de rudenie cu fostul episcop Bălan.

În continuare spune sursei că într-un post de administraţie poate intra fără mustrare de conştiinţă, dar pe cât e posibil să se păzească de preoţie.

Totul se putea aranja altfel spunea Brînzeu, însă au fost induşi în eroare de O’Hara, fostul Nunţiu, care a convocat atâtea conferinţe episcopeşti fără nici un rezultat, în schimb romano-catolici s-au aranjat.

Brînzeu mai spune, că atunci când în 1948 a fost la mine un deputat a spus că regimul cunoaşte putregaiul din Biserica Ortodoxă şi tocmai prin înglobarea greco-catolicilor vrea ca să fie readuşi pe calea cea bună. Au mai contribuit foarte multe înspre rău şi agresivitatea lui Rusu.

[423] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 76.

De la Roma, zicea că Cristea Vasile[424] /fost călugăr asumpţionist, ordin francez/ este episcop greco-catolic şi episcopul acesta nu poate fi decât opera lui Tisserant. Îl surprinde faptul cum de s-a trecut peste Tăutu şi ceilalţi preoţi care sunt acolo.

Tudor Popa

NOTA INFORMATIVĂ[425]

Agent: „Tudor Popa”
Primeşte: Maior Sterescu Paul
Data: 28 noiembrie 1960
Casa: „Andrei Petri”

În ziua de 3 noiembrie 1960, pe la orele 16-17 Brînzeu Nicolae preot greco-catolic rezistent din Lugoj, merge spre centru. În faţa farmaciei se întâlneşte cu sursa. Îşi exprimă bucuria întrucât nu l-a văzut de mult. Felicită pe sursă că a ocupat noul post şi se interesează cum merge. Sursa îi răspunde că e greu şi obositor, răspunderea e mare. În continuare Brînzeu se interesează de Vancu[426] şi zice: „Nu cumva o fi implicat şi Raţiu în această murdărie?” Sursa îi răspunde că nu ştie. Aradul nu a avut nimic cu Timişoara.

[424] Cristea Vasile a fost consacrat Episcop la Roma pentru românii greco-catolici din exil, ca Episcop titular de Lebedus la 8 septembrie 1960.
[425] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 72.
[426] Petru Vancu – preot greco-catolic la Bocsig, protopopiatul Aradului. A participat la „Congresul” de la Cluj, apoi a devenit secretar eparhial la Episcopia Ortodoxă din Arad.

Ajunşi pe podul de fier, apare din faţă protopopul ortodox Turcan. Brînzeu văzându-l spune sursei, acum o să ai necaz că ai vorbit şi te-a văzut cu mine, că este un mare ticălos şi om cu două feţe. Sursa îi spune că l-a cunoscut pe Turcan doar la instructaj şi că nu a avut ocazia să-l verifice. Brînzeu zice în continuare sursei, o să vezi, să te păzeşti de el. După acestea Brînzeu se desparte de sursă plecând acasă.

Tudor Popa

NOTĂ INFORMATIVĂ

Agent: „Tudor Popa”
Primeşte: Maior Sterescu Paul
Data: 28 decembrie 1960

La data de 24 decembrie 1960 Dr. Nicolae Brînzeu caută pe sursă şi-i urează sărbători fericite interesându-se totodată dacă Corneanu Nicolae[427] este ales episcop la Arad nu e cumva fostul consilier de la Caransebeş – Timişoara, mai apoi profesor la Sibiu. Brînzeu îl cunoaşte a fost la el la Lugoj în casă şi erau în bune relaţii. Se interesează dacă nu cumva aceasta ar fi o politică ca să-l schimbe pe actualul care deşi e tare dar nu mai are pe Groza.

Tudor Popa

[427] Corneanu Nicolae s-a născut la 21 noiembrie 1923, în Caransebeş. La 15 decembrie 1960 a fost ales Episcop al Episcopiei Aradului, iar la 17 februarie 1962 a fost ales Arhiepiscop al Timişoarei şi Mitropolit al Banatului.

Observaţii

Brînzeu Nicolae este preot greco-catolic rezistent pensionar din Lugoj urmărit de organele noastre pe bază de acţiune informativă.

Măsuri

Nota va fi exploatată la dosarul de acţiune privind pe numitul Brînzeu Nicolae.

Căpitan Bella Ioan

3.21. Anul 1961

În acest an, putem observa că Securitatea, nu a avut un interes sporit pentru preoţii din Lugoj şi mai ales pentru Nicolae Brînzeu. În documentele acestui an găsim un proces verbal de interogatoriu „obţinut de la învinuitul Georgescu Ioan”. Prin aceste procese verbale s-a pregătit arestarea acestui canonic de la Oradea.

3.21.1. Documente

M.A.I. DIRECŢIA REGIONALĂ BRAŞOV
Nr. 8/108 din 20 februarie 1961

Către

M.A.I. Regiunea Banat[428]

La adresa dvs. nr. 342/19.521 din 27 ianuarie 1961 în legătură cu Brînzeu Nicolae şi Bălan Ştefan ambii foşti preoţi greco-catolici.

Trimitem alăturat un proces verbal de interogatoriu, obţinut de la învinuitul Georgescu Ioan.

Şeful Direcţiei Regionale
Locţiitor Şef Direcţie
Lt. Maj. de Securitate
Teris Ştefan

Şeful Serviciului
Lt. Col. de Securitate
Alexandru Ştefan

[428] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 65.

PROCES-VERBAL DE INTEROGATOr[429]

Învinuit Georgescu Ioan născut la 16 III 1889 în comuna Scoreiu, Raionul Sibiu, fiul lui Ioan şi Ana, cu ultimul domiciliu în oraşul Cisnădie, str. Malinovschi 44.

18 februarie 1961
Localitatea Braşov
Interogatoriu la început la ora 10 şi 30 minute
s-a terminat la ora 14 şi – minute.

Întrebare: În ce împrejurări ai cunoscut pe Brînzeu Nicolae?
Răspuns: Prin jurul anului 1920 l-am cunoscut pe Brînzeu Nicolae care a fost preot greco-catolic, în regiunea Banat, eu în această perioadă eram profesor la Blaj, precis nu îmi pot aduce aminte în ce localitate l-am cunoscut.

Întrebare: Ce relaţii ai avut cu Brînzeu Nicolae în continuare?
Răspuns: Menţionez că personal l-am cunoscut pe Brînzeu Nicolae prin anul 1920, însă din scrierile sale îl cunoaştem din anii 1915-1916, timp în care el tipărea revista greco-catolică „Calea Vieţii" în localitatea Arad. La această revistă am contribuit şi eu cu câteva articole de cuprins religios. Mai pe urmă Brînzeu Nicolae la Lugoj, a redactat revista „Păstorul sufletesc" la care de asemenea am colaborat cu câteva articole religioase, aceasta s-a petrecut în jurul anilor 1930-1932. Ulterior adică prin anul 1956-1957 i-am solicitat un calendar editat de „Calea Vieţii" pe anul 1918, cu scopul de a utiliza la nişte amintiri cerute mie despre compozitorul Mureşanu Iacob, despre profesorul Mihai Pop Brukenthal din Beiuş. La cererea

[429] *Ibidem*, fila 66.

mea Brînzeu Nicolae mi-a trimis calendarul solicitat pe care apoi i le-am restituit. În vara anului 1960, luna august, am fost în trecere prin oraşul Lugoj, cu care ocazie l-am vizitat la domiciliul său din Lugoj.

Întrebare: Ce discuţii ai purtat cu Brînzeu Nicolae cu această ocazie?
Răspuns: În luna august 1960 când am fost la Brînzeu Nicolae de prima dată nu m-a cunoscut după care m-am prezentat cine sunt şi m-a poftit în casă recunoscându-mă. La discuţia purtată cu Brînzeu Nicolae a fost de faţă şi fiul său pe care tot de această ocazie mi l-a prezentat. În continuare i-am arătat că sunt în trecere prin oraşul Lugoj şi aş dori să-l văd pe Bălan Ştefan despre care ştiam că este rudă cu fostul Episcop Bălan Ioan, despre care intenţionam să aflu amănuntele morţii sale. Brînzeu Nicolae mi-a răspuns că el nu poate arăta care, însă mi-a indicat unde să mă duc şi unde îl găsesc pe Bălan Ştefan. După aceasta m-am despărţit de Brînzeu Nicolae, plecând spre Bălan Ştefan.

Întrebare: Brînzeu Nicolae ce ţi-a spus despre situaţia sa?
Răspuns: Brînzeu Nicolae nu mi-a vorbit de situaţia sa, nici eu nu l-am întrebat, total am stat la el acasă în jur de 10 minute. De asemenea nu am vorbit despre religie nici cel puţin de situaţia sa sau a mea personală, respectiv familiară nu a fost vorba.

Întrebare: În ce împrejurări l-ai cunoscut pe Bălan Ştefan?
Răspuns: Pe fostul preot greco-catolic Bălan Ştefan l-am cunoscut încă din anii 1938-1939, comunicându-mi cineva (al cărui nume nu mai îmi aduc aminte) că face studii de teologie la Universitatea din Strasbourg, Franţa. Personal l-am cunoscut în luna august 1960.

Întrebare: Ce cunoşti despre activitatea lui Bălan Ştefan?

Răspuns: Despre activitatea lui Bălan Ştefan cunosc că a fost preot greco-catolic în oraşul Lugoj şi că este nepot al fostului episcop greco-catolic Bălan Ioan. După anul 1948 a intrat în câmpul muncii. Alte date despre el nu cunoşteam din trecut.

Întrebare: Cu ocazia conversaţiei ce discuţii ai purtat?
Răspuns: În august 1960 când m-am dus la el m-am prezentat, Bălan Ştefan m-a recunoscut şi m-a poftit în casă, oferindu-mi loc, totodată m-a întrebat dacă am cinat. După aceasta eu i-am comunicat că sunt în trecere cu şcoala germană din Cisnădie prin oraşul Lugoj şi aş vrea să profit de această ocazie pentru a afla amănuntele morţii fostului episcop Bălan Ioan. În continuare i-am arătat că mă interesează aceste lucruri din viaţa din urmă (anii din urmă) ai vieţii sale fiindcă fostul episcop mi-a fost un binefăcător. L-am întrebat dacă este adevărat că a murit de boală de ochi. Bălan Ştefan mi-a răspuns că Bălan Ioan a suferit de insolaţie de care boală a şi murit. Tot în cadrul acestei discuţii l-am întrebat pe Bălan Ştefan dacă au rămas scrisori, manuscrise sau altă corespondenţă de la fostul episcop Bălan Ioan, despre care intenţionam să scriu ceva. La cele afirmate de mine Bălan Ştefan a răspuns că nu a rămas nimic de la fostul episcop, fiind ridicat. Arestarea s-a petrecut într-o zi înainte de amiază. Văzând că nu pot obţine date despre Bălan Ioan am început să discut alte probleme, aşa am discutat în continuare despre fostul episcop greco-catolic de la Oradea, Frenţiu Valeriu Traian, despre care mi-a spus Bălan Ştefan că a fost şi el arestat în toamna anului 1948, fiind dus la Bucureşti. Cu această ocazie, cu Bălan Ştefan am mai discutat despre unele amintiri ale sale din oraşul Strasbourg, comunicându-mi ştirea că profesorul Aman Emil, o cunoştinţă comună a noastră, între timp a decedat. De asemenea mi-a spus că a lucrat ca profesor la o şcoală, iar în prezent lucrează la un spital din Lugoj.

Întrebare: Despre situaţia actuală ce ai discutat cu Bălan Ştefan?
Răspuns: Bălan Ştefan mi-a spus că este mulţumit de situaţia sa prezentă, de asemenea spunea că este mulţumit de faptul că a fost sfătuit să părăsească învăţământul şi să se încadreze în administraţia spitalului unde lucrează.

Întrebare: Despre problemele religioase ce ai discutat cu Bălan Ştefan?
Răspuns: Cu Bălan Ştefan nu am discutat nimic despre probleme religioase sau greco-catolice.

Întrebare: După întâlnirea din vara anului 1960 ce legături ai avut cu Bălan Ştefan şi cu Brînzeu Nicolae?
Răspuns: După întâlnirea din luna august 1960 cu numiţii Bălan Ştefan şi cu Brînzeu Nicolae nu am avut nici un fel de relaţii, de asemenea menţionez că nu mi-au vorbit despre activitatea lor religioasă şi nici eu nu i-am întrebat.

După ce am citit cuvânt cu cuvânt prezentul proces verbal de interogatoriu şi am constatat că cele scrise corespund întrutotul cu cele declarate de mine îl susţin şi semnez.

Anchetator
Căpitan ss. [Indescifrabil] ss. Georgescu Ioan

NOTĂ[430]

Agent: „Tudor Popa”
Primeşte: Căpitan Bota Gheorghe
Data: 8 aprilie 1961

La data de 18 martie 1961, în aproprierea gării Timişoara Fabric, în faţa fabricii „Nikos Beloianis” sursa se întâlneşte inopinat cu dr. Brînzeu Pius şi Deliman[431], preot greco-catolic din Arad. Deliman întreabă pe dr. Pius Brînzeu: „ce mai face Ilustrisimul tată, îşi scrie memoriile?”, dr. Pius Brînzeu răspunde la ce să le scrie, tot nu se pot publica. Deliman la aceasta spune, lăsaţi să le scrie să le lase la Dvs. şi vor fi de foarte mare folos odată.

Sursa îl întreabă în continuare pe Deliman cu ce ocazie pe la Timişoara, acesta spune în delegaţie la fabrica „Gheorghe Doja” în problema ambalajelor.

Din cele ce cunoaşte sursa, preoţii greco-catolici din Lugoj, se preocupă în vederea deservirii credincioşilor din rezistenţă cu cele necesare de Paşti.

ss. Tudor Popa

Observaţii:

Tatăl lui Dr. Brînzeu Pius, este preotul greco-catolic rezistent Brînzeu Nicolae din Lugoj, urmărit pe bază de acţiune

[430] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 69.
[431] Ioan Deliman s-a născut la 27 octombrie 1912 la Şeitin, judeţul Arad. În momentul desfiinţării Bisericii Greco-Catolice a fost protopop greco-catolic la Arad. Arestat în 29 octombrie 1948, împreună cu elita Bisericii Greco-Catolice, a stat în penitenciarele regimului comunist timp de 9 ani şi 11 luni, din care 5 ani la Sighet. În anii ’70 devine informator al Securităţii.

informativă. Deliman este tot preot greco-catolic rezistent, fost condamnat, în prezent urmărit de către Raionul Arad.

Măsuri de luat:

Nota se va exploata la acţiunea dusă asupra lui Brînzeu, iar o copie se va trimite la Raionul Arad pentru exploatarea în acţiunea dusă asupra lui Deliman.

Cpt. Bella I.

3.22. Anul 1962

În acest an, la data de 30 decembrie 1962, a încetat din viaţă Prepozitul Capitular Dr. Nicolae Brînzeu, la Lugoj. Din documentele acestui an, observăm că în Dosarul Individual al lui Nicolae Brînzeu lipseşte Hotărârea Securităţii de închidere a dosarului.

Preotul Nicolae Bînzeu a fost înmormântat la cimitirul romano-catolic din Lugoj[432]. Vicarul Foraneu al Timişoarei, preotul greco-catolic Iuliu Raţiu, ne-a lăsat în manuscrisul său detalii remarcabile, de la înmormântările diferiţilor clerici de la Lugoj, printre care şi despre înmormântarea Prepozitului Capitular Dr. Nicolae Brînzeu. În capitolul „Uniţii reduşi la tăcere şi la totală neputinţă de a fi altceva decât ortodocşi", Iuliu Raţiu scrie:

„Ceea ce-i scandalos însă este că, după <<unificarea>> celor două Biserici, foştii greco-catolici nu au nici dreptul, nici putinţa de a recurge la serviciile unui preot romano-catolic – să zicem –, indiferent dacă au făcut sau nu trecerea la ortodocşi. Ori vrea, ori nu vrea – el este, musai, ortodox şi pace. Vrei – nu vrei, bea Grigore, aghiazmă!

Acestui tratament sunt supuşi morţii, cadavrele, hoitul, - căci sufletul nu mai este acolo… Asta ortodocşii n-o ştiu. Ei fac slujbă şi unuia care în viaţă n-a vrut să ştie de ei.

Astfel la înmormântarea fie-iertatului Canonic Ienea Ioan din Lugoj (+1954), au pretins să-l îngroape ei, preoţii ortodocşi. Feciorul Canonicului decedat, un Locotenent colonel pensionar, le-a spus în faţă: Părinte, înainte de a muri, tata mi-a poruncit să-i fac înmormântare cu preot romano-catolic. Pentru mine, această poruncă a tatălui meu este lege. Vă rog să nu vă supăraţi, dar îngăduiţi-mi să execut testamentul acesta părintesc. L-au

[432] Vezi anexe: Extras matricolă de deces, *Nicolae Brînzeu*, p. 364.

lăsat să-l îngroape pe tatăl său cu preot romano-catolic dar în urma acestuia s-au <<înfipt>> ţigăneşte şi ei să-l mai prohodească odată. E ceva caraghios în comportarea aceasta. Îţi e lehamite!

Când la o altă înmormântate s-a făcut la fel, Mitropolitul Lăzărescu afirma concesiv de la înălţimi inaccesibile ale generozităţii: dacă cineva nu ne vrea, noi nu alergăm după el! Uite cum nu aleargă după ei! Curată neruşinare şi neobrăzare.

După acelaşi procedeu şi în acelaşi fel s-au petrecut lucrurile şi la înmormântarea Prepozitului Capitular Dr. Nicolae Brînzeu, care şi-a ales loc de mormânt în cimitirul romano-catolic, tocmai spre a evita să păţească şi el, ceea ce înainte de el păţise Canonicul Ienea.

Ţi-ai găsit-o! După slujba catolică s-a împlântat acolo şi prota Toma din Lugoj, ca să-l mai aliluiască odată, - insultând astfel şi familia defunctului şi memoria decedatului şi cultul romano-catolic. Dar ortodocşii nu ştiu ce este aia: Noblesse oblige!

A mai murit în Lugoj Canonicul Deciu Victor, fost Vicar General al Episcopiei Lugojului. Acesta a lăsat şi un testament scris cu mâna proprie, în care după alte dispoziţii lăsământare, îşi exprimă dorinţa de a fi înmormântat <<după ritul romano-catolic>>.

Aş! Fleacuri şi baliverne. După ce preotul romano-catolic a făcut prohodirea, a năvălit alaiul ortodox, a preluat mortul şi i-au descântat <<număru unu>>! Apoi l-au dus la cimitir ei şi l-au înhumat, tot ei[433]".

---

[433] Iuliu Raţiu (manuscris), „*Revenirea" din 1948 sau Unificarea Bisericilor Româneşti. Păţaniile mai multora. Amintirile şi comentariile unuia care şi el a trăit-o,* Arhiva Episcopiei Greco-Catolice Lugoj, Fond Iuliu Raţiu, pp. 91-92.

3.22.1. Documente:

Notă[434]

Agent: „Tudor Popa”
Data: 16 ianuarie1962
Primeşte: Cpt. Bella I[oan]

La 9 ianuarie 1962, sursa se întâlneşte pe stradă cu Brînzeu Nicolae preot greco-catolic din Lugoj. Brînzeu era foarte vesel şi bucuros de întâlnirea aceasta spunând. Te-am căutat şi acasă, dar nu era nimeni.

În discuţii, întreabă pe sursă ce e cu Raţiu. La răspunsul negativ al sursei, Brînzeu spunea: „Raţiu nu a furat, el lua doar avans de salar de la o lună la alta, când era la plată, contabilul şef Marinceu zice îi spunea când Raţiu voia să restituie avansul că nu e nevoie această chestiune a aranjat-o el, şi nu se primeau bani”.

Brînzeu mai întreabă pe sursă dacă a participat la adunarea eparhială, răspunzând sursa că nu întrucât era pe teren, şi dacă era aici nu putea participa întrucât nu face parte din componenţă. Brînzeu în continuare se interesează dacă a auzit sau cunoaşte conţinutul discursului ţinut de Vasile[435] şi îl roagă dacă poate să-i facă rost de o copie a acelui discurs. Se interesa apoi dacă consumă alcool.

Se mai interesează susnumitul dacă Vasile are de valet o fată de origine germană. Sursa ii spune că după câte se pare că aşa este întrucât când a fost pentru inventariere a văzut că-l servea o fată. La despărţire cere sursei, foarte insistent, să fie ţinut la curent cu toate evenimentele în curs.

ss. Tudor Popa

[434] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 62.
[435] Este vorba de Mitropolitul Ortodox al Banatului – Vasile Lăzărescu.

Observaţii:

Brînzeu Nicolae din Lugoj, este preot greco-catolic rezistent, este urmărit pe bază de acţiune. Cu ocazia unificării s-a opus şi a fost reţinut la o mănăstire şi cu domiciliul Obligatoriu.

Sarcini:

Agentului i s-a indicat în legătură cu Brînzeu să stabilească deschizând cu altă ocazie discuţia asupra celor petrecute la Mitropolia ortodoxă, de unde cunoaşte el toate aceste aspecte povestite în notă, precum şi pentru ce are nevoie de discursul lui Vasile şi să fie ţinut la curent cu desfăşurarea evenimentelor.

La fel având în vedere faptul că în ultima perioadă de timp agentul foarte puţine date semnalează privind activitatea şi legăturile preoţilor greco-catolici din Lugoj, i s-a dat ca sarcină să caute în măsura timpului şi posibilităţilor să urmărească activitatea acestora, atrăgându-i-se atenţia asupra acestei probleme.

Măsuri de luat:

Nota în copie se va exploata la acţiunea dusă asupra lui Brînzeu.

Cpt. Bella Ioan

4. ANEXE

Dosarul de la ACNSAS al Prepozitului Capitular Nicolae Brînzeu

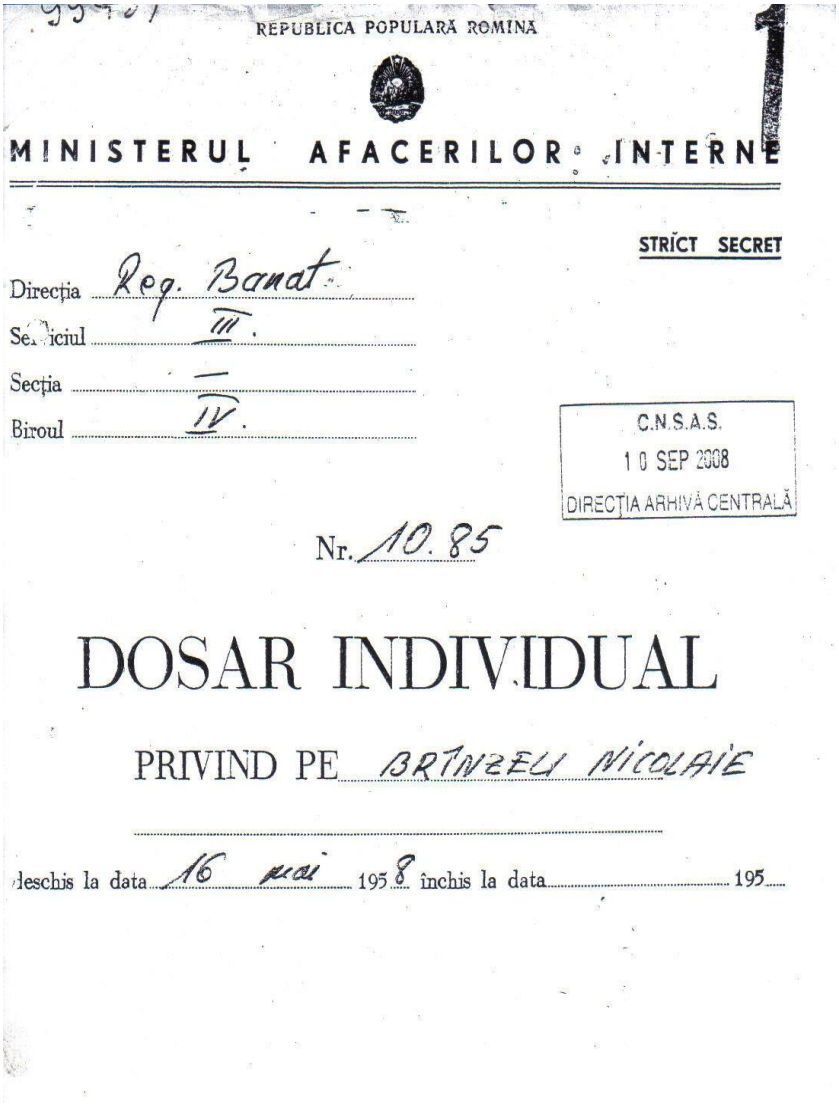

REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

STRICT SECRET

Direcţia Reg. Banat

Serviciul III.

Secţia —

Biroul IV.

C.N.S.A.S.
10 SEP 2008
DIRECŢIA ARHIVĂ CENTRALĂ

Nr. 10.85

DOSAR INDIVIDUAL

PRIVIND PE BRÎNZEU NICOLAIE

Deschis la data 16 mai 1958 închis la data ..... 195...

Fişă personală: Nicolae Brînzeu[436]

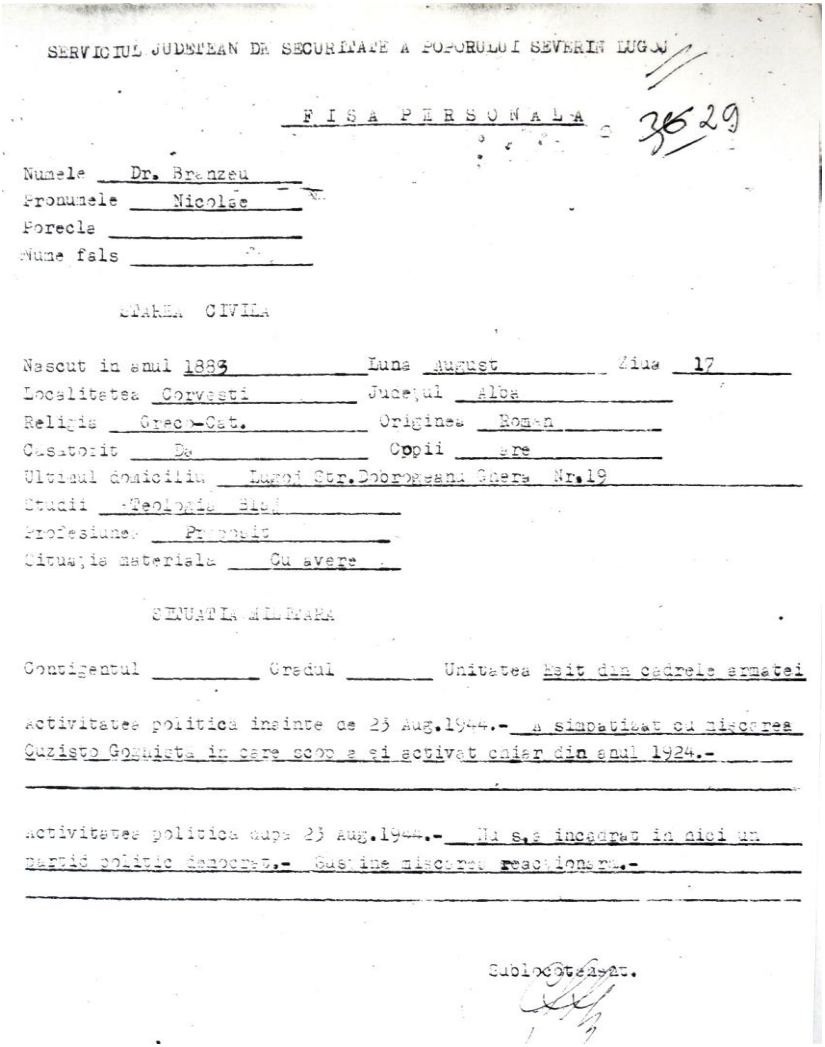

SERVICIUL JUDETEAN DE SECURITATE A POPORULUI SEVERIN LUGOJ

FISA PERSONALA C 3529

Numele Dr. Branzeu
Prenumele Nicolae
Porecla
Nume fals

STAREA CIVILA

Nascut in anul 1883 Luna August Ziua 17
Localitatea Corvesti Judetul Alba
Religia Greco-Cat. Originea Roman
Casatorit Da Copii are
Ultimul domiciliu Lugoj Str.Dobrogeanu Gherea Nr.19
Studii Teologia Blaj
Profesiunea Preot
Situatia materiala Cu avere

SITUATIA MILITARA

Contingentul Gradul Unitatea Iesit din cadrele armatei

Activitatea politica inainte de 23 Aug.1944.- a simpatizat cu miscarea Guzista Gosmista in care scop a si activat chiar din anul 1924.-

Activitatea politica dupa 23 Aug.1944.- Nu s-a incadrat in nici un partid politic democrat.- Sustine miscarea reactionara.-

Subloctenent.

[436] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 29.

Hotărârea deschiderii Dosarului preotului Nicolae Brînzeu[437]

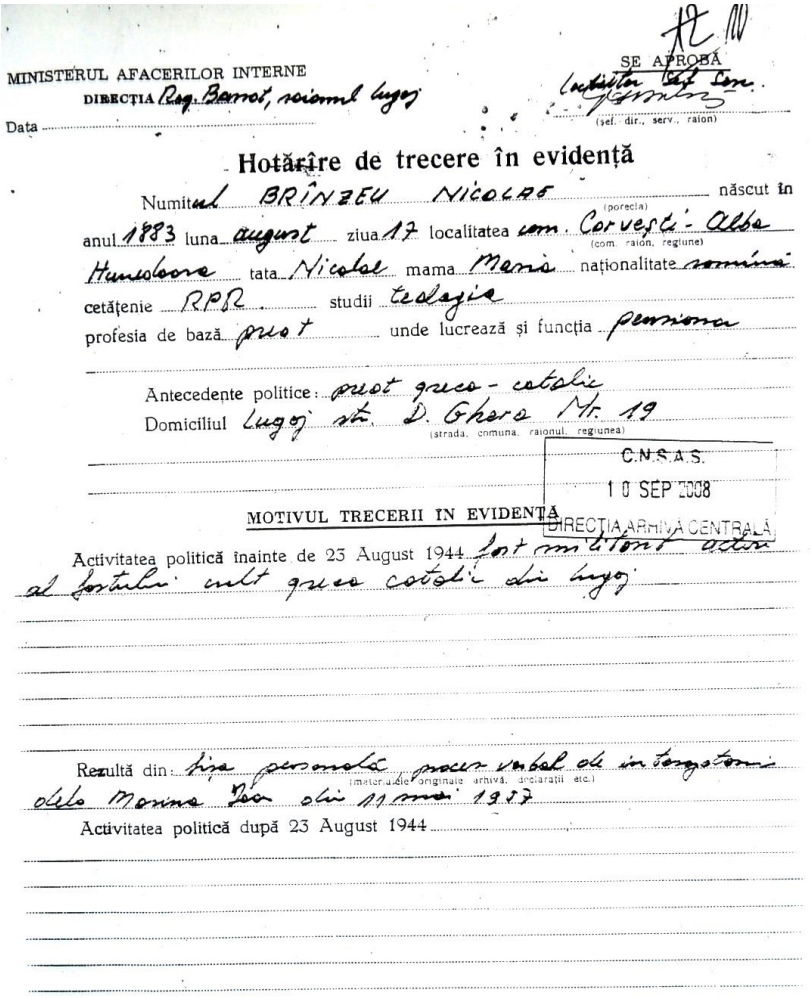

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
DIRECȚIA Reg. Banat, raionul Lugoj
Data .....

SE APROBĂ
Locotenent Col. ...
(șef. dir., serv., raion)

Hotărîre de trecere în evidență

Numitul BRÎNZEU NICOLAE (porecla) născut în anul 1883 luna august ziua 17 localitatea com. Corvești - Alba (com. raion, regiune) Hunedoara tata Nicolae mama Maria naționalitate româna cetățenie RPR studii teologice profesia de bază preot unde lucrează și funcția pensionar

Antecedente politice: preot greco-catolic
Domiciliul Lugoj str. D. Ghora Nr. 19 (strada, comuna, raionul, regiunea)

C.N.S.A.S.
10 SEP 2008
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

MOTIVUL TRECERII IN EVIDENȚĂ

Activitatea politică înainte de 23 August 1944 fost membru activ al fostului cult greco catolic din Lugoj

Rezultă din: fișa personală, procer verbal de interogatoriu (materialele originale: arhivă, declarații etc.)
dela Marina Dan din Lugoj 1957

Activitatea politică după 23 August 1944 .....

[437] ACNSAS, *Dosar Individual privind pe Nicolae Brînzeu*, nr. 5.150, fila 10.

Programul alimentar al episcopilor şi preoţilor de la mănăstirea Căldăruşani[438]

Luna Noiembrie, 1949[439]

Ziua	Prânz	Cină
1	Varză carne	M[ămăligă], lapte şi br[ânză]
2	Fasole frec[ată]	Lapte, m[ămăligă]
3	Cart[ofi], măm[ăligă]	Lapte cu m[ămăligă]
4	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Lapte băt[ut], m[ămăligă]
5	Varză cio[rbă], m[ămăligă]	Lapte cu m[ămăligă]
6	Găină friptă, puré, m[ămăligă]	Lapte, 900 gr[ame] p[âine]
7	Varză cio[rbă]	Lapte m[ămăligă]
8	Cartofi, măm[ăligă] colivă 450 gr[ame pâine]	Lapte, m[ămăligă]
9	Fasole cio[rbă] ,450 gr[ame pâine]	Lapte, m[ămăligă]
10	Lapte	Lapte bătut
11	Cartofi, măm[ăligă]	Cartofi coajă
12	Varză, 900 gr[ame pâine]	Lapte
13	Ciorbă carne, friptură purc[el]	Lapte
14	Fasole cio[rbă], 900 gr[ame]	Lapte
15	Cartofi, măm[ăligă]	Lapte
16	Varză călită	Lapte, m[ămăligă]
17	Cart[ofi], m[ămăligă]	Lapte, m[ămăligă]
18	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Lapte b[ătut], m[ămăligă]
19	Varză cio[rbă], m[ămăligă]	Lapte, m[ămăligă]
20	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]	Lapte, m[ămăligă]
21	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Lapte b[ătut], m[ămăligă]
22	Cart[ofi], m[ămăligă]	Lapte b[ătut], m[ămăligă]
23	Fasole frec[ată]	900+300 gr[ame] pâine
24	Cart[ofi] cio[rbă]	Cartofi salată
25	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Lapte b[ătut], m[ămăligă]

[438] Prepozitul Capitular Nicolae Brînzeu a notat regimul alimentar de la mănăstirea Căldăruşani. Arhiva personală Pia Brînzeu.

[439] Menţionăm că episcopii şi preoţii la mănăstirea Căldăruşani nu au primit micul dejun.

26	Varză cio[rbă], m[ămăligă] 900 gr[ame pâine]	Lapte b[ătut], m[ămăligă]
27	Cart[ofi], m[ămăligă] (cu slană)	Cart[ofi] salată
28	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Lapte b[ătut]
29	Varză cio[rbă], m[ămăligă]	Măm[ăligă] goală
30	Fasole frec[ată]	Cart[ofi] salată

Canonicul Nicolae Brînzeu a calculat câte zile a mâncat aceeaşi mâncare:

La amiază: 8 Varză, fasole 10, Cart[ofi] 8, Carne 3, lapte 1.
Seara: lapte 24, cartofi salată 3, cartofi cu coajă 1, mămăligă goală 1, pâine 4,80 kg, măm[ăligă] 16 ori.

Luna Decembrie, 1949

Ziua	Prânz	Cină
1	Varză m[ămăligă]	Lapte b[ătut], m[ămăligă]
2	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cartofi sal[ată]
3	Cartofi, m[ămăligă]	Lapte, m[ămăligă]
4	Tăiţei, cartofi cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] salată, m[ămăligă]
5	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Lapte b[ătut], m[ămăligă]
6	Varză cio[rbă], colivă, 900 gr[ame] p[âine]	Cartofi sal[ată]
7	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cartofi sal[ată]
8	Cartofi cio[rbă], m[ămăligă]	Lapte b[ătut]
9	Fasole fr[ecată], m[ămăligă]	Cart[ofi] sal[ată], m[ămăligă]
10	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă] 100 gr[ame pâine]	Lapte b[ătut], m[ămăligă]
11	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]	Lapte b[ătut], m[ămăligă]
12	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cartofi cu coajă
13	Cart[ofi], m[ămăligă]	Lapte, m[ămăligă]
14	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cu coajă
15	Cart[ofi] cio[rbă], 900 gr[ame pâine]	Lapte b[ătut], m[ămăligă]
16	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]	Cartofi salată
17	Varză, măm[ăligă]	Lapte, m[ămăligă]

18	Cart[ofi], m[ămăligă]	Cart[ofi] salată
19	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Lapte b[ătut], m[ămăligă]
20	Plăcinte	900 gr[ame pâine], Cart[ofi] cio[rbă]
21	Fasole cio[rbă]	Lapte d[ulce]
22	Varză, m[ămăligă]	Măm[ăligă] cu brânză
23	Fasole frec[ată]	Lapte d[ulce], m[ămăligă]
24	Cartofi, măm[ăligă]	Lapte d[ulce], m[ămăligă]
25	Ciorbă şi frptură curcan, puré	900 gr[ame] pâine
26	Varză, măm[ăligă]	Măm[ăligă] cu brânză
27	Cart[ofi] cio[rbă]	Măm[ăligă] cu brânză
28	Cart[ofi], măm[ăligă]	Măm[ăligă] cu brânză
29	Varză, măm[ăligă]	Cart[ofi] salată, măm[ăligă]
30	Fasole cio[rbă], 900 gr[ame pâine]	Măm[ăligă] cu brânză
31	Cartofi, m[ămăligă]	Măm[ăligă] cu brânză

Amiază: Varză 7, Fas[ole] cio[rbă] 8, fr[ecată] 2, Cart[ofi] cio[rbă] 7, Măm[ăligă] 6, Plăcintă 1, carne 1.

Cină: Lapte bătut 8, dulce 3, Cartofi salată 8, în coajă 3, pâine 1, Topşe 8, Pâine 6X900 = 56, Mămăligă 24.

Luna Ianuarie, 1950

Ziua	Prânz	Cină
1	Varză	Lapte cu m[ămăligă]
2	Cartofi, cio[rbă], 900 gr[ame pâine]	Lapte cu m[ămăligă]
3	Cartofi, măm[ăligă]	Lapte cu m[ămăligă]
4	Fasole cio[rbă]	Lapte cu m[ămăligă]
5	Varză cu m[ămăligă]	Cart[ofi] sal[ată] şi lapte
6	Varză, m[ămăligă]	Lapte cu m[ămăligă]
7	Cart[ofi] cio[rbă]	Plăcintă şi lapte
8	Cart[ofi], măm[ăligă]	Lapte cu m[ămăligă]
9	Fasole cio[rbă]	Lapte cu m[ămăligă]
10	Varză, m[ămăligă]	Brânză cu m[ămăligă]

11	Cart[ofi] cio[rbă] (900 gr[ame pâine])	Brânză cu m[ămăligă].
12	Cart[ofi] cu praz, măm[ăligă]	Brânză cu m[ămăligă]
13	Fasole fr[ecată]	Brânză cu m[ămăligă]
14	Cart[ofi], m[ămăligă]	Cartofi salată.
15	Varză, m[ămăligă]	Brânză cu m[ămăligă]
16	Cartofi cu carne (900 gr[ame pâine])	Cart[ofi] fierţi
17	Ciorbă (cart[ofi] şi tăiţei cu carne)	Topşă[440]
18	Fasole cio[rbă]	Cartofi fierţi
19	Varză, măm[ăligă]	Tăiţei cu brânză
20	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] fierţi, m[ămăligă]
21	Cart[ofi], măm[ăligă]	Lapte cu m[ămăligă]
22	Varză, măm[ăligă]	Cart[ofi] cio[rbă]
23	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă]
24	Varză m[urată], m[ămăligă]	Fasole cio[rbă]
25	Fas[ole] cio[rbă], m[ămăligă]	Grâu fiert
26	Carne vacă, puré	Sărmăluţe de post, m[ămăligă]
27	Fasole cio[rbă], 900 gr[ame pâine]	Cartofi cio[rbă]
28	Ciorbă carne, m[ămăligă]	Grâu fiert
29	Varză carne, m[ămăligă]	Sărmăl[uţe], mămăligă.
30	Fasole cio[rbă] (sărb![441]), m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă]
31	Cart[ofi] cio[rbă]	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]

[440] Mămăligă cu brânză conform: Ioana Șuta, *Universul Gastronomic al lumii rurale Româneşti din Transilvania, reflectat în cărţile de bucate şi manuscrisele culinare, la mijlocul secolului al XIX-lea şi începutul secolului XX*, Accesibil online: http://www.bcucluj.ro/bibliorev/arhiva/nr17/cultura2.html (27 iunie 2013).

[441] În această zi se serbează: Sfinții Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul si Ioan Gura de Aur.

Luna Februarie, 1950

Ziua	Prânz	Cină
1	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]	Grâu fiert
2	Fasole cio[rbă], m[ămăligă] (sărbătoare[442])	Cart[ofi] ciorbă, m[ămăligă]
3	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]	Grâu fiert, m[ămăligă]
4	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi], m[ămăligă]
5	Fasole cio[rbă], m[ămăligă] (duminică!)	Brânză cu m[ămăligă]
6	Mămăligă goală (puţină)	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]
7	Cartofi cio[rbă], m[ămăligă]	Varză cio[rbă], m[ămăligă]. Tot fără grăsime.
8	Fasole cio[rbă], m[ămăligă] (14.30)	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
9	Sărmăluţe de post, m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
10	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Brânză şi m[ămăligă]
11	Cartofi cio[rbă], m[ămăligă]	Brânză şi m[ămăligă]
12	Sărmăluţe post, m[ămăligă]	Cartofi cio[rbă], m[ămăligă] (fără carne)
13	Varză călită, m[ămăligă]	Brânză şi mămăligă
14	Cart[ofi], m[ămăligă]	Brânză şi mămăligă
15	Fasole ciorbă, m[ămăligă]	Cartofi cio[rbă], m[ămăligă]
16	Varză călită, m[ămăligă]	Cartofi cio[rbă], m[ămăligă]
17	Cartofi, măm[ăligă]	Grâu fiert, m[ămăligă]
18	Cartofi cio[rbă]	Cart[ofi] salată, pâine 900 gr[ame]
19	Sărmăluţe post, m[ămăligă]	Cart[ofi], măm[ăligă], plăcintă
20	Fasole cio[rbă], m[ămăligă] (2.30)	Lapte cu m[ămăligă]
21	Cartofi cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă] (f[ără] grăs[imi])
22	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
23	Cartofi cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
24	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
25	Cart[ofi], măm[ăligă]	Grâu fiert, m[ămăligă]
26	Sărmăluţe p[ost], m[ămăligă]	Cartofi, m[ămăligă]
27	Fasole cio[rbă] m[ămăligă]	Lapte bătut, m[ămăligă]
28	Cartofi cio[rbă]	Lapte bătut, m[ămăligă]

[442] În această zi se serbează Întâmpinarea Domnului Isus Cristos în Templu (n. n.).

Prânz: cartofi 12, fasole 9, varză 6, mămăligă goală 1.
Cină: brânză cu m[ămăligă] 5, lapte 3, plăcintă 1.

Luna Martie, 1950

Ziua	Prânz	Cină
1	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Lapte b[ătut], m[ămăligă]
2	Varză călită, m[ămăligă]	Lapte b[ătut], m[ămăligă]
3	Cartofi cio[rbă], m[ămăligă]	Grâu fiert, m[ămăligă]
4	Cartofi, măm[ăligă]	Fasole cio[rbă], 1050 gr[ame pâine]
5	Varză călită, m[ămăligă]	Cartofi, m[ămăligă] (2.40)
6	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]
7	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]
8	Cart[ofi], măm[ăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
9	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
10	Cartofi cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
11	Fasole, m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
12	Varză călită, m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
13	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă] 900 gr[ame]
14	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă] (2,50)
15	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
16	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
17	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
18	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
19	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
20	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
21	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă] (3.00)
22	Cartofi cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
23	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă] (3.00)
24	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
25	Varză călită cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
26	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] salată, m[ămăligă]
27	Cartofi, m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
28	Cartofi puré, m[ămăligă]	Varză, m[ămăligă
29	Fasole frecată, m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
30	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] puré, m[ămăligă] (3,30)
31	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi], m[ămăligă]

Amiază: fasole cio[rbă] 17; fasole frecată 1, cartofi cio[rbă] 5; mămăligă 3; varză călită 4, puré 1.

Cina: fasole cio[rbă] 3, cart[ofi] cio[rbă] 19, măm[ăligă] 3, piuré 1, grâu fiert 1, lapte 2, mămăligă varză călită 1, pâine 2850 gr[ame].

Luna Aprilie, 1950

Ziua	Prânz	Cină
1	Cartofi cio[rbă], m[ămăligă]	Cartofi, măm[ămăligă]
2	Varză călită, m[ămăligă]	Cartofi puré, m[ămăligă]
3	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cartofi cio[rbă]
4	Cartofi, măm[ăligă]	Cartofi puré
5	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cartofi cio[rbă]
6	Cart[ofi] cio[rbă], 900 gr[ame] pâine	Cartofi puré
7	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cartofi cio[rbă], m[ămăligă]
8	Cartofi cio[rbă], m[ămăligă]	Cartofi puré
9	Fript[ură] viţel	Ciorbă de oase
10	Cio[rbă] miel, m[ămăligă]	Măm[ăligă], topşe
11	Varză călită, m[ămăligă]	Cart[ofi] puré
12	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cartofi cio[rbă], m[ămăligă]
13	Cartofi cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] puré
14	Fasole cio[rbă], 450 gr[ame pâine]	Cart[ofi] cio[rbă]
15	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] puré
16	Cartofi, m[ămăligă]	Plăcinte
17	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cartofi cio[rbă], m[ămăligă]
18	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cartofi puré, m[ămăligă]
19	Fasole frecată, m[ămăligă]	Cartofi cio[rbă], m[ămăligă]
20	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cartofi puré, m[ămăligă]
21	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cartofi puré, m[ămăligă]
22	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Brânză cu m[ămăligă]
23	Fasole cio[rbă], 450 gr[ame pâine]	Cartofi puré
24	Fasole cio[rbă] ,m[ămăligă]	Cartofi, măm[ăligă]
25	Tăiţei cu brânză, 450 gr[ame, pâine]	Fasole cio[rbă]

26	Cartofi, măm[ăligă] 225 gr[ame pâine]	Poame fierte
27	Fasole cio[rbă], 450 gr[ame pâine]	Cart[ofi] cio[rbă]
28	Peşte cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă]
29	Tocană miel, m[ămăligă]	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
30	Friptură vită	450 gr[ame pâine] cart[ofi] cio[rbă]

Prânz: fasole cio[rbă] 14, frecată 1; Cart[ofi] cio[rbă] 4; măm[ăligă] 3, carne cio[orbă] 1, fript[ură] 2, toc[ăniţă] 1, peşte cio[rbă] 1, varză căl[ită] 2, tăiţei 1.

Cina: fasole cio[rbă]1, cart[ofi] cio[rbă 9, c[artofi] măm[ăligă] 2, puré 12, carne cio[rbă] 2, brânză măm[ăligă] 2, plăcinte 1, poame 1, 36 pâini 3425 gr[ame].

Luna Mai, 1950

Ziua	Prânz	Cină
1	Cart[ofi], măm[ăligă] cu carne	Cart[ofi] cio[rbă], m[ămăligă]
2	Fasole cio[rbă]	Cart[ofi] puré, m[ămăligă]
3	Cart[ofi] cio[rbă]	450 gr[ame] poame fierte
4	Cart[ofi], măm[ăligă]	Tăiţei cu brânză
5	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] puré, m[ămăligă]
6	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cart[ofi] puré m[ămăligă]
7	Carne cio[rbă], 450 gr[ame] poame	Friptură, cart[ofi] puré
8	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cartofi piuré, m[ămăligă]
9	Carne cio[rbă], m[ămăligă]	Cartofi puré, m[ămăligă]
10	Fasole cio[orbă], m[ămăligă]	Cartofi, m[ămăligă]
11	Carne cio[rbă] (orez), m[ămăligă]	Cartofi puré
12	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cartofi cio[rbă], m[ămăligă]
13	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Cartofi cio[rbă]
14	Ciorbă fără carne, 450 gr[ame pâine]	Lapte cu m[ămăligă]
15	Fasole cio[rbă]	Lapte cu m[ămăligă]
16	Cartofi m[ămăligă]	Lapte cu m[ămăligă]

17	Fasole cio[rbă]	Lapte cu m[ămăligă]
18	Cartofi m[ămăligă], 450 gr[ame pâine]	Lapte cu m[ămăligă]
19	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Lapte cu m[ămăligă]
20	Cartofi, m[ămăligă]	Lapte cu m[ămăligă]
21	Cartofi puré cu brânză, 450 gr[ame pâine]	Lapte fără mămăligă
22	Fasole cio[rbă], m[ămăligă]	Lapte cu m[ămăligă]
23[443]	Cart[ofi], m[ămăligă]	–

Publicaţiile Prepozitului Capitular Nicolae Brînzeu

1. *Chestii Contemporane,* Petroşani, 1910.
2. *Domnului să ne rugăm,* Vulcan, 1912.
3. *Pocăiţii. Cuvântări bisericeşti asupra aşa numiţilor pocăiţi (adventişti nazaranieni),* Petroşani, 1913.
4. *Despre apostolii mincinoşi*, Vulcan, 1916.
5. *Religia şi democraţia,* Lugoj, Editura Sionul Românesc, 1920.
6. *Noţiuni de istorie liturgică şi constituţie,* Lugoj, 1921, ediţia a II-a, 1927.
7. *Despre misiuni. De ştiut pentru Preoţi,* Lugoj, Editura Reuniunea pentru Misiuni din Dieceza Lugojului, 1922.
8. *Unirea la Ticvaniul Mare*, Lugoj, 1922.
9. *Cultele în România*, Lugoj, Editura Sionul Românesc, 1925.
10. *Maslul, căsătoria, Sfânta Scriptură şi tradiţiunea,* Lugoj, Editura Sionul Românesc, 1925.
11. *Sfintele Taine, Botezul, Mirul, Pocăinţa*, Lugoj, Editura Sionul Românesc, 1926.
12. *Unirea în Ticvaniul Mare în 1852 – cu 4 anexe*, Lugoj, Editura Sionul Românesc, 1926.

[443] La data de 24 mai 1950 Episcopii şi Preoţii de la mănăstirea Căldăruşani au fost duşi la închisoarea din Sighet.

13. *Despre reuniunile mariane ale femeilor,* Lugoj, Tipografia naţională, 1927.
14. *Temeiurile vieţii noastre,*Lugoj, 1928.
15. *Acţiunea Catolică,* Lugoj, Editura Sionul Românesc, 1930.
16. *Păstorul şi turma. Hodegetica.* Lugoj, Editura autorului, 1930.
17. *Desenul în instrucţia catehetică,* Lugoj, 1930.
18. *Catehismul primei cuminicări*, Bixad, 1933.
19. *Instrucţiuni pastorale pentru prima împărtăşanie a copiilor,* Lugoj, Editura Librăriei diecezane, 1934.
20. *Semănătorul I. Catehetica,* Lugoj, Editura autorului, 1936.
21. *Teologie Pastorală*, Lugoj, Editura autorului, 1936.
22. *Micul catehism cu elemente de biblie pentru clasele I – II ale şcolii primare*, Blaj, Tipografia seminarului teologic, 1936.
23. *Catehism pentru clasa a IV-a primară*, Lugoj, Tipografia Naţională, 1939.
24. *Cremaţiunea,* Lugoj, Tipografia Naţională, 1940.
25. *Domnului să ne rugăm*, Lugoj, Tipografia Naţională, 1942.
26. *Capitlurile Catedrale,* Blaj, Tipografia Seminarului, 1943.
27. *Binecuvântarea Euharistică,* Lugoj, Editura Reuniunea de Misiuni din Dieceza Lugojului, 1943.
28. *Semănătorul II. Omiletica modernă*, Lugoj, Editura Diecezană, 1944.
29. *Ne piere neamul... Triste poveşti din Petreşti*, Timişoara, Editura Arte Grafice, 1944.
30. *Catehism pentru clasa a III-a de liceu şi şcoli normale*, Lugoj, Tipografia Naţională, 1946.

31. *Catehism, (Despre darul lui Dumnezeu) cu Liturgica pentru clasa a IV-a*, Lugoj, Tipografia Naţională, 1947.
32. *Micul Catehism clasa a II-a primară,* Lugoj, Tipografia Matei Marianov, 1947.
33. *Istoria şcoalelor din Blaj*, autori secundari: Popa Ioan; Buzaşi Ioan, Blaj, Editura Astra, 2000.
34. *Memoriile unui preot bătrân*, Timişoara, Editura Marineasa, 2008.
35. *Jurnalul unui preot bătrân*, Timişoara, Editura Eurostampa, 2011.

Activitatea redacţională:

Director al publicaţiilor:

1. *Calea vieţii,* Vulcan, 1916; Comloş-Banat, 1917 – 1918.
2. *Păstorul sufletesc,* Lugoj, 1929 – 1931.
3. *Misionarul, Lugoj,* 1936 – 1948.

Prim-redactor:

1. *Drapelul,* Lugoj, 1919 – 1920.
2. *Albina*, Bucureşti, 1921 – 1922.
3. *Sionul Românesc,* Lugoj, 1920 – 1927.

Redactor:

1. *Cuvântul Adevărului,* Prislop, 1913 – 1918, Bixad; 1926-1940.

Membru în comitetul de redacţie sau colaborator:

1. *Unirea Poporului*, (Blaj).
2. *Cultura Creştină,* (Blaj).
3. *Răvaşul,* Solia satelor, (Cluj).
4. *Universul*, (Bucureşti).
5. *Adevărul,* (Bucureşti).
6. *Dimineaţa*, (Bucureşti).

Act de deces Nicolae Brînzeu[444]

Laudetur Jesus Christus!

CURIA EPISCOPALIS TIMISOARENSIS

ARCHIVUM DIOECESANUM

No. 1359 / 2013

Römisch-Katholisches Bistum Temeswar
Temesvári Római Katolikus Püspökség
Episcopia romano-catolică Timişoara

EMORTUALES

Parochia rom. cat. – Röm.-Kath. Pfarrei
Róm.-kath. plébánia – Parohia rom. cat.
LUGOJ

Auszug aus dem Sterberegister – Kivonat a halottak anyakönyvéből – Extras din matricola de deces

Tomus X. Pagina 28. Nr.Crt. 133.

Annus, mensis, dies obitus Todestag, Monat und Jahr A halál éve, hava, napja Ziua, luna şi anul morţii		1962 December 30.
Defuncti (ae)- Des Verstorbenen – A meghalt- Răposatului	Nomen Namen Neve Numele	Dr. Brînzeu Nicolaus
	Sexus – Geschlecht Neme – Sexul	*masculinum*
	Conditio – Beruf Foglalkozás – Ocupaţia	Canonicus, Praepositus Major, Vicarius Capitularis
	Nomen parentum Name der Eltern A szülők neve Numele părinţilor	———
	Nomen conjugis Name der Ehepartners A hitvestárs neve Numele soţului sau soţiei	Nicoară Aemilia
	Locus nativitatis Geburtsort Születés helye Locul naşterii	Vulcan, Coroieşti, *Raionul* Petroşani
	Domicilium et No. dom. Wohnort und Hausnummer Lakhelye és házszáma Domiciliul şi Nr. casei	Lugoj, Str. Dobrogeanu Gherea nr. 17
	Religio – Religion Vallás – Religia	Rom. Cath.
	Aetas – Alter Életkora – Vârsta	79 annos
Morbus vel genus mortis Krankheit, Todesart A betegség vagy halál neme Cauza decesului		*Insufficientia cordis*
Sacramentalis provisio? Ist mit den hl. Sakr. versehen worden? El lett látva a hald. szentségeivel? A fost împărtăşit cu sfintele taine?		non
Sepulturae locus et dies Ort und Zeit der Beerdigung Az eltemetés helye és ideje Locul şi ziua înmormântării		Lugoj, 1962 December 31.
Seppelientis nomen, officium Name u. Stand des beerd. Priesters Az eltemető lelkész neve és hivatala Num şi of. preotului înmorm.		Dr. Kulcsár Michael, Administrator Parochiae
Observationes Bemerkungen Megjegyzések Observaţii		———

In quorum fidem — Für die Richtigkeit — Fentiek hiteléül — În a căror credinţă
Temeswar / Temesvár / Timişoara, den / la 19 iunie 2013

Msgr. Johann Dirschl
Generalvikar – általános helynök – vicar general

ARCHIVUM DIOECESANUM ROM. CAT. TIMISOARA 1

Drd. Claudiu Călin M.A.
Diözesanarchivar – egyházmegyei levéltáros – arhivar diecezan

[444] Extras matricolă de deces, *Nicolae Brînzeu*; Arhiva Episcopiei Romano-Catolice, Timişoara.

5. **Rezumat**
Nicolae Brînzeu şi dosarul din Arhiva CNSAS: Povestea unui eroism discret

Nicolae Brînzeu a fost unul din clericii de seamă a Episcopiei Greco-Catolice de Lugoj şi a Bisericii Române Unite. S-a născut la 17 august 1883 în Vulcan, judeţul Hunedoara, a studiat la liceul maghiar „Bela Kun" din Orăştie, pentru a continua apoi la universităţile din Budapesta şi Viena, unde a absolvit teologia şi şi-a luat doctoratul în 1908. Revine ca preot capelan în Petroşani în 1908, funcţionează apoi ca preot paroh în Vulcan între 1910-1917 şi ca protopop în Comloşu Mare între 1917-1920. În anul 1920, merge la Lugoj ca redactor la ziarul „Drapelul" şi protopop consistorial, devenind apoi canonic consilier eparhial al Episcopiei Lugojului în 1921 şi funcţionând ca prepozit capitular din 1937 până în 1947, anul pensionării sale. A fost direct implicat în lupta pentru Unirea Banatului şi Transilvaniei cu Ţara Mamă, a organizat Adunarea Naţională din 7 noiembrie 1918 la Comloşu Mare şi astfel a participat ca delegat titular la Marea Adunare Naţională de la Alba Iulia. A publicat o serie de lucrări teologice, a editat reviste şi a colaborat la marile publicaţii ale timpului.

Chiar si după pensionare, după 11 ani de la numirea sa ca Prepozit Capitular, în 28 octombrie 1948, Nicolae Brînzeu a fost arestat împreună cu Episcopul Ioan Bălan, dus la Securitate, apoi de acolo, împreună cu canonicul de Lugoj Iosif Vezoc, Vicarul Foraneu din Timişoara Iuliu Raţiu şi preotul Ladislau Teglaşiu, tot din Timişoara, au fost transportaţi la Bucureşti. De aici a fost dus la mănăstirile Neamţ şi Căldăruşani, apoi a fost închis la penitenciarul din Sighet şi, după eliberare, din 1952, a avut domiciliul forţat la Călăraşi, Orăştie şi Lugoj.

S-a procedat astfel deoarece se preconiza să se treacă la „o acţiune rapidă şi simultană" de preluare a reşedinţelor

episcopale, de fixare a domiciliilor obligatorii pentru episcopii uniţi şi de mutare a tuturor factorilor de propagandă „uniată” (preoţi, călugări şi profesori) în locuri cât mai izolate. Etapele supuse atenţiei participanţilor la şedinţă de către ministrul MAI, au avut un caracter represiv. Astfel, se trecea la „ridicarea tuturor bandiţilor” care sprijină activitatea „foştilor episcopi” pentru a fi duşi într-o mănăstire.

Următoarea etapă consta în chemarea prelaţilor uniţi la Bucureşti, „arestarea lor” şi trimiterea la mănăstirea avută în vedere. În acelaşi timp, se urmărea preluarea reşedinţelor episcopale şi a catedralelor de către comisiile de preluare instituite de Ministerul Cultelor.

Ultima etapă era rezervată clericilor care refuzau actul trecerii la Ortodoxie. Aceştia erau preveniţi de pedepsele pe care le vor suporta în cazul continuării propagandei religioase. În privinţa preoţilor greco-catolici rezistenţi, putem spune că cea mai mare parte a lor a fost grupată în jurul episcopilor. Unii au fost arestaţi odată cu prelaţii uniţi, alţii în diferite împrejurări, fiind trimişi la mănăstirea Neamţ.

În anul 1950 au fost transportaţi la Sighet 59 de personalităţi ale Bisericii Greco-Catolice şi Romano-Catolice, inclusiv canonicul Nicolae Brînzeu. Penitenciarul era considerat o „unitate de muncă specială”, cunoscut sub numele de „*colonia Dunărea”*, dar era, în realitate, un loc de exterminare pentru elitele ţării şi, în acelaşi timp, un loc sigur de unde nu se putea fugi. Pe de altă parte, deoarece frontiera Uniunii Sovietice are situată la mai puţin de doi kilometri de penitenciar, era posibilă mutarea deţinuţilor în URSS.

În 1955, ca urmare a Convenţiei de la Geneva şi a admiterii României comuniste (RPR) în O.N.U., a avut loc o graţiere. O parte din deţinuţii politici din închisorile româneşti au fost eliberaţi, iar o parte au fost transferaţi în alte locuri, unii cu domiciliu obligatoriu. Închisoarea de la Sighet a redevenit o

închisoare de drept comun. Totuşi, deţinuţi politici mai apăreau şi în anii următori, mai ales *în trecere* la spitalul psihiatric din localitate, dar o parte dintre ei au făcut un „itinerar" prin închisori, iar unii au ajuns în domiciliu obligatoriu.

Din acest moment de activitatea acestui preot se ocupă Securitatea din România prin „Dosarul individual privind pe Nicolae Brînzeu", până în anul 1962, când Nicolae Brînzeu a părăsit această lume, mergând la Domnul. Securitatea a avut un interes sporit pentru Nicolae Brînzeu, deoarece acesta a condus Episcopia lugojeană în locul Episcopului. „Dosarul individual" al preotului Nicolae Brînzeu se întinde pe o perioadă de 17 ani (1945-1962) şi conţine 464 file.

Despre dosarele din Arhiva Securităţii, putem spune că, erau formate din Fondul Informativ, Fondul Documentar, Fondul Reţea, Fondul Corespondenţă şi Fondul Penal. Dosarul preotului Nicolae Brînzeu face parte din Fondul Informativ și conține următoarele documente: planuri de măsuri (în număr de 3), planuri de dirijare a informatorilor, note informative (77), corespondenţa celui urmărit (mai ales scrisorile adresate Episcopului Ioan Bălan de Lugoj şi Episcopului Alexandru Rusu de Maramureş), corespondenţa Securităţii adresată ierarhic de la nivel inferior la cel superior şi invers (de exemplu de la Raionul Lugoj la Regiunea Timişoara şi mai departe la Direcţia Generală a Securităţii Poporului etc.); rapoarte ale ofiţerilor de Securitate, caracterizări, diferite adrese şi altele.

Trebuie avut în vedere că, încă de la formarea unui dosar, indiferent în ce fond s-ar găsi acesta, toate documentele care se arhivau erau atent selectate în funcţie de interesele Securităţii. Această selecție a continuat tot timpul, pe măsură ce au apărut noi ordine sau directive. Cea mai simplă dovadă din dosarul lui Nicolae Brînzeu că a fost selectat o constituie cele trei rânduri de numerotări ale paginilor, făcute în colţul din dreapta sus al paginii. Cifrele vechi erau tăiate cu o linie, iar

numerotările noi aveau cifre tot mai mici. Aceste numerotări se pot explica astfel: anumite documente erau selectate sau grupate în alte tipuri de dosare, iar unele documente se distrugeau (în special cele ce în care erau descrise torturi ale aparatului de opresiune).

Supravegherea preotului Nicolae Brnzeu a fost efectuată de trei Direcţii Regionale ale Securităţii Statului, în diferite perioade de timp. Direcţiile Regionale făceau parte din Direcţiunea Generală a Securităţii Statului, din cadrul Ministerului Afacerilor Interne. Aceasta era condusă de un şef al Direcţiei care răspundea de activitatea sa faţă de Directorul General al Securităţii Statului. Pentru îndeplinirea sarcinilor ce-i reveneau, Direcţia Regională cuprindea în aparatul său regional un număr de secţii şi de birouri, care variau după mărimea Regionalei şi importanţa ei politico-economică şi erau legate de Şeful Direcţiei Regionale şi locţiitorii săi, asigurând astfel conducerea în domeniile respective ale muncii de securitate. Direcţiile Regionale aveau în subordine servicii, secţii sau birouri – raionale – orăşeneşti şi speciale, de Securitate. Cele trei Direcţii Regionale identificate în dosarul preotului Brînzeu au fost: Direcţia Regională Ialomiţa (când Nicolae Brînzeu a avut domiciliul obligatoriu în Călăraşi) cu reşedinţa la Călăraşi şi Birourile raionale la Urziceni, Slobozia, Feteşti şi Lehliu; Direcţia Regională Hunedoara (datorită legăturilor lui Brînzeu cu preoţii din acea zonă geografică, fiind născut la Vulcan, Judeţul Hunedoara şi ulterior datorită domiciliului obligatoriu în Orăștie) cu reşedinţa la Deva, Secţiile raionale la Alba Iulia şi Petroşani și Birouri raionale la Brad, Orăştie, Haţeg, Hunedoara; și, în fine, Direcţia Regională Timişoara (când s-a reîntors la Lugoj) cu reşedinţa la Timişoara, Serviciul raional la Lugoj și Birourile raionale la Sânicolau Mare și Deta.

Îndatoririle acestor Direcţii Regionale erau să recruteze informatori, să efectueze în mod secret controlul corespondenţei, să efectueze percheziţii şi altele.

Cadrele, ofiţerii sau lucrătorii operativi ai Direcţiilor Regionale sau ai altor Direcţii de Securitate care s-au ocupat de preotul Nicolae Brînzeu şi care se regăsesc în dosarul său sunt: Olimpiu Andrei, Coloman Francisc Ambruş, George Bota, Matei Ciucurel, Vasile Dumitraşcu Neculai Gedo Andrei, Kling Zoltan, Gologan Ioan, Moise Constantin, Moiş Aurel, Vasile Negrea, Iosif Peter, Viliam Steskal, Dumitru Toader, slt. Iliescu, lt. Ştefi Aurel, lt. Bella Ioan, lt. Reghiş Gheorghe şi maiorul Sterescu Paul. În total au fost 20 de lucrători operativi cu diferite grade care s-au ocupat de dosarul preotului Nicolae Brînzeu.

Aceşti ofiţeri de Securitate sau lucrători operativi erau angrenaţi în diferite structuri organizatorice ale Direcţiilor Regionale. Aceste Direcţii Regionale erau formate din cinci Birouri. De cazul preotului Nicolae Brînzeu s-a ocupat Biroul 4 şi Biroul „Filajul corespondenţei". Biroul 4 s-a ocupat de următoarele probleme: „Activitatea cultului ortodox, a clerului reacţionar şi a elementelor reacţionare din Ministerul Cultelor; activitatea duşmănoasă a clerului catolic şi a cultului rezistent greco-catolic; activitatea cultelor luteran, protestant etc.; activitatea sectelor şi francmasoneriei"[445]. Biroul „Filajul corespondenţei" efectua „un control secret al corespondenţei interne pentru a descoperi persoanele care au manifestări antidemocratice şi pentru a sesiza starea de spirit a populaţiei în legătură cu campaniile politice şi măsurile luate de partid şi guvern. Urmăreşte corespondenţa persoanelor care interesează organele Direcţiunii Generale a Securităţii Statului".

[445] Toate citatele sunt luate din Florica Dobre (Coordonator); Florian Banu, Theordor Bărbulescu, Camelia Ivan Duică, Liviu Ţăranu (Autori); *Securitatea, Structuri - cadre. Obiective şi metode (1948-1967)*, Vol. I, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2006, *passim*.

Pe lângă Direcţia Regională a Securităţii Statului a mai fost şi Direcţia a III-a care s-a ocupat de urmărirea preotului Brînzeu. Atribuţiile Direcţiei a III-a erau: „lupta împotriva acţiunilor teroriste, a grupurilor duşmănoase şi naţionaliste, precum şi împotriva activităţii reacţionare a clericilor şi sectanţilor. Organiza urmărirea informativă activă a legionarilor, a foştilor conducători ai partidelor burgheze, a elementelor naţionaliste, a clerului reacţionar şi sectanţilor; descoperirea şi folosirea în scopuri operative canalele lor de legătură cu centrele de emigranţi, naţionalişti şi religioase din străinătate, care desfăşoară activitate contrarevoluţionară împotriva Republicii Populare Române”.

Activitatea Direcţiei a III-a se împarte pe şase servicii. Serviciile acestei Direcţii care apar în „Dosarul individual privind pe Brînzeu Nicolae” sunt Serviciul III şi Serviciul IV. Serviciul III „se ocupă cu descoperirea şi urmărirea informativă a elementelor ce difuzează manifeste duşmănoase şi documente anonime, în scopul lichidării activităţii lor de subminare”. Acest Serviciu avea în componenţă 2 Birouri: Biroul 1 – „descoperă şi lichidează autorii manifestelor adresate organelor centrale” – şi Biroul 2 – „duce muncă de control şi acordă ajutor practic regiunilor în urmărirea autorilor de manifeste şi documente anonime”. Serviciul IV „efectuează munca în vederea descoperirii şi lichidării grupărilor duşmănoase şi a elementelor care desfăşoară activitatea lor de subminare împotriva regimului democrat din R.P.R. sub masca cultelor şi sectelor”. Acest Serviciu avea în componenţă 3 Birouri: Biroul 1 – „descoperă activitatea duşmănoasă dusă de elementele reacţionare din rândurile clerului ortodox”; Biroul 2 – „descoperă activitatea duşmănoasă dusă de elementele reacţionare din rândurile clerului catolic”; şi Biroul 3 – „descoperă activitatea duşmănoasă dusă de sectanţi şi clerul protestant”.

În structura complexă a Securităţii, un „element” important era agentul informator, deoarece el era în contact direct şi permanent cu „obiectivul” urmărit. Rolul lui era de a strânge informaţii şi de a le raporta ierarhic. Au existat atât informatori calificaţi, cât şi necalificaţi. Informatorii necalificaţi erau cei care nu aveau legături apropiate cu persoanele urmărite, oferind informaţii de interes general Securităţii. Aceşti informatori necalificaţi, denumiţi şi „colaboratori”, erau pe o treaptă inferioară informatorilor calificaţi. Informatorul calificat era recrutat din rândul persoanelor apropriate celui urmărit. Ofiţerii Securităţii îi făceau un instructaj special informatorului după „planurile de măsuri” întocmite de diferite Direcţii (un plan de dirijare a informatorului și un plan de marşrutizare

Toţi informatorii aveau nume conspirative, adică un nume de cod pe care îl primeau în momentul semnării angajamentului sau al acceptării colaborării. Numele conspirativ era ales de informator împreună cu lucrătorul operativ. Informatorii, care l-au urmărit şi au dat note despre Nicolae Brînzeu identificaţi în dosar au fost 13: „N.A.”, „Joseph”, „Ursulache”, „Radu”, „Frunză”, „Rândunica”, „Trofan Pavel”, „Pădureanu Axente”, „Marcu Rusalin”, „Radu Sabin”, „Scrutator”, „Ambrozie Gheorghe” şi „Tudor Popa”. În cele trei „planuri de măsuri” din dosarul lui Brînzeu apare informatorul „Trofan Pavel” / „Tudor Popa” (este vorba de acelaşi informator, căruia i-a fost schimbat numele conspirativ), care a oferit 51 de note informative, iar restul informatorilor au dat note sporadice de-a lungul timpului.

Mai precizăm că întâlnirile acestor informatori erau fie la Securitate, fie în casele conspirative destinate muncii specifice a Securităţii. Casele cu nume conspirative întâlnite în dosar sunt Casa „Morărescu”, Casa „Adam”, Casa „Andrei Petri”.

Notele informative au fost primite de către lucrătorii operativi ai Securității. Aceştia făceau comentarii pe notele

obţinute şi dădeau noi sarcini informatorului. În antetul notelor se menţionau numele conspirativ al informatorului, ofiţerul care primea nota, data emiterii, locul unde se primea nota: casa conspirativă, uneori şi numărul de dosar al persoanei urmărite (în cazul nostru numărul de doar al preotului Nicolae Brînzeu era 1.085). Notele informative se puneau la dosarul persoanei urmărite la care se făcea referire în notă, dacă erau mai multe persoane menţionate se efectuau copii şi erau anexate la dosarele persoanelor respective.

Ofiţerii de Securitate în Dosarul Preotului Nicolae Brînzeu au cerut să fie „urmăriţi obiectivul şi elementele din jurul lui". Elementele din jurul lui Nicolae Brînzeu au fost preoţii Episcopiei din Lugoj. Astfel, în notele informative au fost identificați, pe lângă episcopii Greco-Catolici, următorii preoţi care au avut legătură cu el: Vasile Albu, Nicolae Armeanu, Ştefan Bălan, Ioan Belle, Vasile Borda, Valer Paveloniu, Dimitrie Răsădean, Iuliu Raţiu, Dumitru Sălăgean, Vasile Tiut, Iosif Vezoc, Teodor Voştinaru şi avocatul Ioan Craşovan.

Nicolae Brînzeu a avut o legătură strânsă cu aceşti preoţi, o legătură care a avut drept urmare punerea lui sub urmărire şi deschiderea dosarului individual. Acestea s-au făcut printr-o Hotărâre a Direcţiei Regionale de Securitate Timişoara, unde se menţiona „Printre legături mai deosebite are cu: Tiut Vasile, Sălăjanu Dumitru, Deciu Victor şi alţii din Lugoj. La fel are legături cu Armeanu Nicolae din Pricaz - Orăştie, urmărit de organele Regiunii Hunedoara, pentru activitate clandestină greco-catolică".

Astfel Nicolae Brînzeu a fost urmărit de Securitate până la sfârşitul vieţii sale, în 1962. Din documentele dosarului său individual putem observa atât atitudinea de rezistenţă neînfrântă a preotului Nicolae Brînzeu, cât şi destinul tragic al Bisericii Greco-Catolice în timpul regimului comunist din România.

5.1. Nicolae Brinzeu und das Dossier der Geheimpolizei. Die Geschichte eines stillen Helden

Nicolae Brînzeu war einer der bedeutendsten Kleriker der griechisch-katholischen Diözese von Lugosch und der rumänischen Unierten Kirche. Er wurde am 17. August 1883 in Vulcan, Kreis Hunedoara, geboren, studierte am ungarischen Gymnasium „Bela Kun" in Broos und setzte sein Studium in Budapest und Wien fort, wo er Theologie studierte und seine Dissertation 1908 verteidigte. Im gleichen Jahr kehrte er nach Petroşani zurück, arbeitete dort als Kaplan, danach zwischen 1910-1917 als Pfarrer in Vulcan. In der Zeitspanne 1917-1920 wirkte er als Erzpriester in Großkomlosch. Im Jahre 1920 begann Brînzeu seine Arbeit als Redakteur der Zeitschrift „Drapelul" in Lugosch und zugleich als Erzpriester im Konsistorium.

Ab 1921 arbeitete er als Kanoniker in der Diözese Lugosch und von 1937 bis zu seiner Pensionierung 1947 entfaltete er seine Tätigkeit als Probst des Domkapitels. Er beteiligte sich direkt am Prozess der Schaffung Großrumäniens nach dem Ersten Weltkrieg, organisierte in diesem besonderen Kontext am 7. November 1918 in Großkomlosch eine Nationale Versammlung und konnte somit an der Großen Nationalen Versammlung am 1. Dezember in Alba Iulia als befugter Vertreter teilnehmen. Nicolae Brînzeu veröffentlichte verschiedene theologische Schriften, gab verschiedene Publikationen heraus und war zugleich Mitarbeiter der wichtigsten Zeitschriften der damaligen Zeit.

Nach seinem Eintritt in den Ruhestand (und besonders nach 11 Jahren Tätigkeit als Domherr) wurde Nicolae Brînzeu am 28. Oktober 1948 zusammen mit dem Bischof Ioan Bălan von der Securitate verhaftet und kurz danach, zusammen mit

anderen Klerikern, u.a. dem Kanoniker von Lugosch Iosif Verzog, dem Vikar Foraneu aus Temeswar, Iuliu Raţiu und dem Priester Ladislau Teglaşiu (aus Temeswar) nach Bukarest transportiert. Nach einem kurzen Aufenthalt in Bukarest wurde Brînzeu für eine gewisse Zeit in die Klöster Neamţ und Căldăruşani gebracht, später ins Gefängnis Sighet und letztendlich befand er sich in Călăraşi, Orăştie und Lugosch unter Hausarrest.

Diese Vorgehensweise setzte ein sogenanntes „schnelles und koordiniertes Handeln“ voraus, mit dem strategischen Ziel, die bischöflichen Residenzen zu übernehmen, alle unierten Bischöfe unter Hausarrest zu stellen und somit erfolgreich die klerikalen Propagandafaktoren zu bekämpfen. Der vom rumänischen Ministerium für Innere Angelegenheiten entworfene Plan hatte einen repressiven Charakter. Dementsprechend sollte man „alle Banditen verhaften“, die in irgendeiner Weise die Aktivität der „ehemaligen Bischöfe“ unterstützten, und all diese Verdächtigen in einem Kloster ausgrenzen.

In der nächsten Phase wurden alle unierten Kleriker aufgefordert, nach Bukarest zu kommen, um verhaftet und (wie oben beschrieben) in einem Kloster von der Öffentlichkeit isoliert zu werden. Gleichzeitig versuchte das Ministerium für Religiöse Angelegenheiten die bischöflichen Residenzen und die Kathedralen zu übernehmen.

Die letzte Phase war für diejenigen Kleriker bestimmt, die einen Übergang zur orthodoxen Glaubensgemeinschaft nicht akzeptierten. Ihnen wurde die Tatsache zur Kenntnis gebracht, dass die von ihnen betriebene religiöse Propaganda drastische Strafen als Konsequenz haben würde. Die meisten griechisch-katholischen Priester blieben ihren Bischöfen aber treu. Viele von diesen Priestern wurden verhaftet und ins Neamţ-Kloster gebracht.

Im Jahre 1950 wurden 59 Persönlichkeiten der griechisch-katholischen und römisch-katholischen Kirche, einschließlich Nicolae Brînzeu, nach Sighet transportiert. Die Strafanstalt Sighet, bekannt auch unter dem Namen „Colonia Dunărea“, galt als „spezielles Arbeitslager“, war aber in Wirklichkeit eine Einrichtung zur Ausrottung der Eliten Rumäniens und zugleich ein sicheres Gefängnis, wo die Fluchtmöglichkeiten quasi inexistent waren. Sighet lag sehr nahe an der Grenze zur Sowjetunion. Aus diesem Grund konnte man im Notfall die Gefangenen über die Grenze versetzen.

1955 fand als Folge der Genfer Konvention und des UNO-Beitritts der Volksrepublik Rumänien eine Amnestie statt. Einige politische Gefangene wurden befreit, andere in verschiedene Strafanstalten transferiert oder unter Hausarrest gestellt. Die Strafanstalt Sighet wurde wieder zu einem gewöhnlichen Gefängnis. Allerdings erschienen dort politische Gefangene auch in den kommenden Jahren, insbesondere als „Patienten“ des lokalen psychiatrischen Krankenhauses. Sie wurden aber nach kurzer Zeit in andere Strafanstalten gebracht oder unter Hausarrest gestellt.

Beginnend mit diesem Zeitpunkt bis zu seinem Tod gerieten die Tätigkeit und das alltägliche Leben von Nicolae Brînzeu ins Blickfeld der rumänischen Securitate. Die Securitate dokumentierte die Aktivitäten des Geistlichen Brînzeu eifrig im „Persönlichen Dossier des Geistlichen Nicolae Brînzeu“. Die Aktensammlung enthält 464 Blätter mit zahlreichen informativen Berichten, die nicht nur die Sorgen eines verheirateten Geistlichen zeigen, der sich kontinuierlich bemühte, die Interessen der griechisch-katholischen Kirche zu vertreten und zu verteidigen.

Die rumänische Geheimpolizei (Securitate) zeigte ein großes Interesse für Nicolae Brînzeu, insbesondere weil Brînzeu die griechisch-katholische Diözese in Lugosch in Abwesenheit

des Bischofs verwaltete. Das persönliche Dossier des Priesters Dr. Nicolae Brînzeu erstreckt sich über eine Zeitspanne von 17 Jahren (1945-1962) und enthält 464 Blätter.

Die Aktensammlungen aus dem Archiv der Securitate waren in verschiedene Bestände eingeteilt: Verfolgungen, Dokumente, Informationsnetzwerk, Korrespondenz und Straftaten. Das Dossier von Nicolae Brînzeu ist Teil des Bestandes Verfolgungen.

In den Verfolgungsverfahren-Dossiers findet man grundsätzlich die folgenden Unterlagen: Aktionspläne (drei Pläne), Pläne zur Koordinierung der Informanten, informative Berichte (77 Berichte), den Briefwechsel des Verfolgten (bemerkenswert sind die Briefe an Bischof Ioan Bălan von Lugosch und an Bischof Alexandru Rusu von Maramureş), den hierarchisch geordneten Briefwechsel innerhalb der Securitate-Strukturen (z.B. vom Bezirk Lugosch zur Region Temeswar und weiter zur Generaldirektion für die Sicherheit des Volkes), Berichte der Securitate-Offiziere, Charakterisierungen und andere Informationen.

Man sollte berücksichtigen, dass alle archivierten Dokumente beginnend mit der Enstehung eines Dossiers, unabhänging vom zugeordneten Bestand, in Abhängigkeit von den Interessen der Securitate ausgewählt wurden. Diese Auswahl wurde kontinuierlich fortgesetzt, gleichzeitig mit dem Erscheinen von neuen Befehlen und Weisungen. Das kann man auch im Dossier von Nicolae Brînzeu bemerken, da die Nummerierung der Seiten drei Mal durchgeführt wurde. Die alten Ziffern wurden mit einer Linie durchgestrichen und die neuen Nummerierungen hatten immer kleinere Ziffern. Diese Nummerierungen können wie folgt erklärt werden: bestimmte Dokumente wurden ausgewählt oder in andere Aktensammlungen gruppiert, während andere Unterlagen zerstört wurden (besonders diejenigen, in denen Foltertaten

beschrieben wurden und somit ideologisch unbequem für die Securitate waren).

Die Überwachung des Geistlichen Nicolae Brînzeu wurde von drei verschiedenen regionalen Abteilungen der Securitate, in verschiedenen Zeitspannen, durchgeführt. Diese regionalen Abteilungen gehörten der Generaldirektion für die Sicherheit des Volkes an, die vom Ministerium für Innere Angelegenheiten verwaltet war. Für die Aktivität dieser regionalen Abteilungen war ein Abteilungsleiter zuständig. All diese Strukturen funktionierten unter der strengen Überwachung des Generaldirektors der Staatlichen Sicherheit. Um die strategisch-ideologischen Aufgaben optimal zu erfüllen, bestand die Regionalabteilung aus mehreren Dienst- und Bezirksstellen, die je nach Größe und politisch-wirtschaftlicher Bedeutung der jeweiligen Region variierten. Die Aktivitäten dieser Unterabteilungen wurden vom Leiter der Regionalabteilung koordiniert. Verschiedene Behörden, Dienststellen, Stadt-, Bezirks- oder Sonderstellen der Geheimpolizei waren der Regionalabteilung untergeordnet.

Im Dossier des Priesters Dr. Brînzeu wurden drei solche Regionalabteilungen identifiziert: die Regionalabteilung Ialomiţa (diese Regionalabteilung der Securitate wurde aktiviert, weil Nicolae Brînzeu in Călăraşi unter Hausarrest gestellt war) – Dienststelle Călăraşi, Bezirksstellen: Urziceni, Slobozia, Feteşti, Lehliu; Regionalabteilung Hunedoara (diese Regionalabteilung überwachte die Beziehungen von Brînzeu zu den Priestern in dieser Region, da er in Vulcan, Kreis Hunedoara geboren wurde) – Dienststelle Deva, Bezirksstellen: Alba Iulia und Petroşani, Bezirksbüros: Brad, Orăştie, Haţeg, Hunedoara; Regionalabteilung Temeswar – Dienststelle Temeswar, Bezirksdienst: Lugosch, Bezirksbüros: Sânnicolau Mare, Deta.
Zu den wichtigsten Aufgaben dieser regionalen Securitate-Abteilungen zählten die Rekrutierung von Informanten, die

geheime Korrespondenzkontrolle, Durchsuchungen usw. Die Securitate-Offiziere und die anderen operativen Angestellten der Regionalabteilungen oder anderer Securitate-Abteilungen, die im persönlichen Dossier des Priesters Nicolae Brînzeu als Überwachungselemente präsentiert werden, sind: Olimpiu Andrei, Coloman Francisc Ambruş, George Bota, Matei Ciucurel, Vasile Dumitraşcu Neculai Gedo Andrei, Kling Zoltan, Gologan Ioan, Moise Constantin, Moiş Aurel, Vasile Negrea, Iosif Peter, Viliam Steskal, Dumitru Toader, Slt. Iliescu, Lt. Aurel Ştefi, Lt. Ioan Bella, Lt. Gheorghe Reghis, Kpt. Iosif Weber und Maj. Paul Sterescu, insgesamt 20 Securitate-Offizere und operative Angestellte.

Diese Agenten arbeiteten für verschiedene organisatorische Strukturen der Regionalabteilungen. Auf dieser Ebene gab es fünf funktionierende Securitate-Dienststellen. Mit dem Fall Brînzeu beschäftigten sich die Dienststelle 4 und die Dienststelle für „Korrespondenzkontrolle". Dienststelle 4 war für die folgenden Angelegenheiten zuständig: „Die Tätigkeit der orthodoxen Glaubensgemeinschaft, die Tätigkeit des reaktionären Klerus und der reaktionären Faktoren aus dem Ministerium für Kultus und religiöse Angelegenheiten; die feindliche Tätigkeit des katholischen Klerus und der reaktionären griechisch-katholischen Glaubensgemeinschaft; die Tätigkeit der lutherischen und protestantischen Glaubensgemeinschaften; die Tätigkeit der Sekten und der Freimaurerei"[446]. Die Hauptaufgabe der Dienststelle „Korrespondenzkontrolle" war u.a.: „die geheime Kontrolle der Korrespondenz auf nationaler Ebene mit dem Ziel, das

[446] Alle Zitate wurden entnommen aus Florica Dobre (Coordonator); Florian Banu, Theordor Bărbulescu, Camelia Ivan Duică, Liviu Ţăranu (Autori); *Securitatea, Structuri - cadre. Obiective şi metode (1948-1967),* Vol. I, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2006, passim.

antidemokratische Verhalten verschiedener Personen zu identifizieren und die Stimmung der Bevölkerung gegenüber der Staats- und Parteipolitik zu erfassen. Die Korrespondenz verschiedener Schlüsselpersonen, die aus der Sicht der Securitate relevant sind, ist ein weiteres Ziel dieser Dienststelle“.

Nicolae Brînzeu geriet auch ins Bickfeld der Dritten Abteilung der Staatlichen Sicherheit. Die Hauptaufgaben der Dritten Abteilung waren: „die Bekämpfung des Terrorismus, der feindlich gesinnten und nationalistischen Gruppierungen und der reaktionären Tätigkeit der Sekten und des Klerus“. Diese Abteilung organisierte auch “die informative Überwachung der Legionäre, der ehemaligen Leiter der Bürgerparteien, der nationalistischen Elemente, des Klerus, der Sekten; die Erkennung und die informative Nutzung verschiedener Kommunikationskanäle dieser Zielgruppen, besonders in Bezug auf die ausländischen religiösen, nationalistischen und Migrantenzentren, die eine gegenrevolutionäre Aktivität gegen die Volksrepublik Rumänien betreiben“.

Die Struktur der Dritten Abteilung wies sechs Dienststellen auf. Der Fall Brînzeu wurde von den folgenden Dienststellen ermittelt: Dienststelle III und Dienststelle IV. Die Dienststelle III hatte als Aufgabe „die Erkennung, informative Überwachung und Beseitigung feindlicher Propagandaquellen“. Dieser Dienststelle waren zwei Dienstbüros untergeordnet: Dienstbüro 1 identifizierte und beseitigte „die Autoren der feindlichen Propagandabroschüren“ und Dienstbüro 2 kontrollierte und unterstützte „die verschiedenen Securitate-Ortsgruppen bei der Überwachung der Autoren anonymer Propagandabroschüren“.

Die Dienststelle IV identifizierte und beseitigte „die feindlichen Gruppierungen, besonders diejenigen als Sekten und Klerus getarnten Faktoren, die eine Entlegitimierung der

demokratischen Ordnung in der V.R. Rumänien beabsichtigen“. Dieser Dienststelle waren drei Dienstbüros untergeordnet: Dienstbüro 1 hatte als Aufgabe „die feindliche Tätigkeit des reaktionären orthodoxen Klerus zu identifizieren“; Dienstbüro 2 „die feindliche Tätigkeit des reaktionären katholischen Klerus zu identifizieren “; und Dienstbüro 3 „die feindliche Tätigkeit der Sekten und des reaktionären protestantischen Klerus zu identifizieren“.

Der Informant spielte eine wichtige Rolle in der komplexen Struktur der Securitate. Die rumänische Geheimpolizei setzte viele Informanten ein, um die informative Aktivität optimal zu koordinieren und die „Verdächtigen“ unter strengster Beobachtung zu halten. Die Hauptaufgabe der Informanten war Informationen zu sammeln und den Vorgesetzten darüber zu berichten. Es gab qualifizierte, aber auch unqualifizierte Informanten. Die unqualifizierten Informanten hatten in der Regel keinen direkten Kontakt zu den Verdächtigen und lieferten der Securitate nur allgemeine Informationen. Diese unqualifizierten Informanten wurden „Kollaborateure“ genannt und von der Securitate als zweitrangige Arbeitskräfte betrachtet. Der qualifizierte Informant wurde aus dem Bekanntenkreis der Verdächtigen rekrutiert, von den Securitate-Offizieren ausgebildet und erschien auch in den „Aktionsplänen”, die von den verschiedenen Abteilungen erstellt wurden. Der Informant „Tudor Popa“ wird in den meisten, von den Securitate-Abteilungen ausgestellten und im Dossier des Priesters Dr. Brînzeu beschriebenen „Aktionsplänen“, erwähnt.

Alle Informanten bekamen nach der Unterschreibung der Verpflichtungserklärung (mit der Securitate) verschiedene konspirative Decknamen. Die Decknamen wurden in der Regel vom Informanten zusammen mit seinem direkten Vorgesetzten gewählt.

Man kann im persönlichen Dossier des Priesters Brînzeu 13 Informanten identifizieren: „N.A.", „Joseph", „Ursulache", „Radu", „Frunză", „Rândunica", „Trofan Pavel", „Pădureanu Axente", „Marcu Rusalin", „Radu Sabin", „Scrutator", „Ambrozie Gheorghe" und „Tudor Popa". Die Informanten und die Securitate-Agenten trafen sich entweder beim Sitz der Securitate oder in den sogenannten „konspirativen Wohnungen". Im Dossier des Priesters Brînzeu kann man die folgenden konspirativen Wohnungen identifizieren: das Haus „Morărescu", das Haus „Adam" und das Haus „Andrei Petri".

Gemäß den von der Securitate ausgestellten „Aktionsplänen" sollten die Informanten Informationen sammeln. Diese Informationen wurden der Securitate zur Verfügung gestellt, üblicherweise in Form von informativen Berichten. In einem Zeitraum von 14 Jahren schrieben die 13 Informanten insgesamt 77 informative Berichte über den Fall Brînzeu. Die meisten Informationen (51 informative Berichte) wurden der Securitate vom Informanten „Trofan Pavel"/„Tudor Popa" (beide Decknamen wurden vom gleichen Informanten getragen) geliefert, die restlichen Informanten gaben sporadische Berichte ab.

Je nach Art und Qualität der informativen Berichte trafen die Securitate-Offiziere weitere Entscheidungen. Alle von Informanten geschriebenen informativen Berichte wurden mit höchster Aufmerksamkeit analysiert. Zum Schriftkopf aller Berichte wurden folgende Details hinzugefügt: der Deckname des Informanten, der Name des Verbindungsagenten, der den Bericht entgegennahm, das Ausstellungsdatum, der Ort, wo der Bereicht abgegeben wurde (z.B. die konspirative Wohnung) und manchmal auch die Dossiernummer des Verdächtigen (Nicolae Brînzeu hatte folgende Dossiernummer:1.085). Alle informativen Berichte wurden nach entsprechender Analyse dem persönlichen Dossier des Verdächtigen beigelegt. Falls

mehrere Personen genannt wurden, machte man Kopien, die den Dossiers der entsprechenden Personen hinzugefügt wurden.

Die Securitate hatte als strategisches Ziel nicht nur den Priester Nicolae Brînzeu, sondern auch seinen Bekanntenkreis zu überwachen. Zu seinem Bekanntenkreis gehörten vor allem die Priester der Lugoscher Diözese. So wurden in den informativen Berichten und im Dossiers des Priesters Nicolae Brînzeu neben den griechisch-katholischen Bischöfen folgende Priester identifiziert, die in Verbindung zum Probst standen : Albu Vasile, Armeanu Nicolae, Bălan Ştefan, Belle Ioan, Borda Vasile, Paveloniu Valer, Răsădean Dimitrie, Raţiu Iuliu, Sălăgean Dumitru, Tiut Vasile, Vezoc Iosif, Voştinaru Teodor und der Rechtsanwalt Ioan Craşovan.

Zwischen diesen Priestern und Nicolae Brînzeu gab es enge Beziehungen. Aus diesem Grund geriet Brînzeu ins Blickfeld der Securitate, er wurde verfolgt und ein persönliches Dossier wurde eröffnet. Im persönlichen Dossier des Priesters Dr. Brînzeu, das durch einen Beschluss der Securitate-Regionalabteilung Temeswar eröffnet wurde, werden seine Beziehungen zu den genannten Priestern erwähnt: „Brînzeu hat besonders gute Beziehungen zu folgenden Personen: Tiut Vasile, Sălăjanu Dumitru, Deciu Victor und anderen Priestern aus Lugosch, aber auch zu Armeanu Nicolae aus Pricaz-Orăştie. Letzterer betreibt geheime griechisch-katholische Aktivitäten und wird aus diesem Grund von der Securitate-Abteilung Hunedoara überwacht“.

Der Kanoniker Nicolae Brînzeu wurde bis zu seinem Lebensende von der Securitate überwacht. Aus den Dokumenten seines persönlichen Dossiers kann man nicht nur die anti-totalitäre Haltung des Kanonikers Brînzeu erkennen, sondern auch die Haltung der griechisch-katholischen Kirche gegenüber dem kommunistischen Regime in Rumänien.

5.2. Nicolae Brînzeu and His File in the *Securitate* Archives: A Story of a Muted Heroism

Nicolae Brînzeu was one of the most important clergymen of the Romanian Greek Catholic Church. He was born in Vulcan, the Hunedoara County, on August 17, 1883. He started his studies at the Hungarian school "Bela Kun" in Orăștie, continued his education at the Faculty of Theology in Budapest, and defended his Ph. D. in Vienna in 1908. He returned to Petroșani, where he worked as a priest chaplain, then moved to Vulcan (1910-1917) as a priest, and to Comloșu Mare (1917-1920) as a protopriest. Starting with 1921 Brînzeu worked as a canon in the Diocese of Lugoj and edited the "Drapelul" magazine. Between 1937 and his retirement in 1947 he worked as a vicar capitular.

Brînzeu published some important theological works, edited many magazines and was at the same time an important contributor to several famous theological publications of that time. After World War I, he promoted the idea of a united Romania, organizing the National Assembly in Comloșu Mare on November 7, 1918, and participating on December 1, as an elected representative, in the Great National Assembly of Alba Iulia that celebrated the union of Transylvania with Romania.

After World War II, the communist regime banned the Greek Catholic Church and started a series of repressive actions, carefully organized by the Ministry of Internal Affairs. The main goal of the communist authorities was to rapidly take over the Episcopal residences and to force bishops and priest to convert to the Orthodox Church. Therefore, they invited the Greek Catholic clergy to Bucharest, where they arrested them and sent them to prison monasteries. At the same time, the agencies created by the Ministry for Religious Affairs initiated

the process of transferring ownership of cathedrals, churches, and Episcopal residences to the state.

Nicolae Brînzeu was arrested on October 28, 1948, soon after his retirement. Together with other priests − Ioan Bălan, the Bishop of the Lugoj Diocese, Iosif Vezoc, the Canon of Lugoj, Iuliu Ratiu, the Vicar Forane from Timisoara, and Ladislau Teglașiu, a priest from Timișoara − he was taken to Bucharest and then to the monasteries Neamț and Căldărușani. In 1950, they were all moved to the Sighet penitentiary, a place of extermination for the intellectual elite, considered hostile to the communist regime. Brînzeu was freed from Sighet in 1952 and, until his death in 1962, he was placed under house arrest in Călărași, Orăştie and Lugoj. In 1955, after the death of Stalin, the fourth Geneva Convention (1949), and the accession of communist Romania to the U.N.O, an amnesty freed some of the other imprisoned priests, transferred a part of them to less severe penitentiaries, or placed still others under house arrest.

The case "Nicolae Brînzeu" was carefully instrumentalized by the Romanian *Securitate* because, after his return home, Brînzeu took the place of the Bishop of the Lugoj Diocese, Ioan Bălan, who was still imprisoned. All the information concerning Brînzeu's activity was gathered in a database called "Nicolae Brînzeu's Personal File." This file (actually an assiduously documented personal dossier) covers a period of 17 years (1945-1962) and contains 464 pages of various informative records. In general, the files kept in the *Securitate* archives were labeled according to one of the following funds they belonged to: the Informative (Tracking) Fund, the Documentary Fund, the Information Network Fund, the Correspondence Fund, and the Criminal Records Fund. Nicolae Brînzeu's dossier was part of the Informative Fund and contains three action plans, several plans delivered to coordinate the 77 information notes of those who surveyed him, Brînzeu's

correspondence (mainly the letters he sent to the Bishops Ioan Bălan of Lugoj and Alexandru Rusu of Maramureş), the informative correspondence of the inferior rank *Securitate* employers addressed to their superiors, the officers' reports, their descriptions, and all kinds of other information gathered by them. All archived documents were carefully selected and ordered, according to precise details, and the process was repeated whenever new orders and instructions were added. This can easily be noticed in Brînzeu's file, where pages were numbered three times. The old page numbers were crossed out with a line and the numbering was restarted with smaller figures. The explanation lies in the fact that sometimes documents were taken out and placed in other dossiers, while the documents related to acts of punishment or torture were destroyed.

The surveillance of Nicolae Brînzeu was carried out by three different regional departments of the *Securitate*. These departments belonged to the General Directorate of the *Securitate*, managed by the Ministry of Internal Affairs. A department was led by a head, who was responsible for the activity of all the regional departments and who functioned under the strict supervision of the General Director of State Security. In order to optimally fulfill the strategic and ideological objectives of the *Securitate*, the regional departments had local branches, offices, and agencies, whose number depended on the size and the political and economic importance of the region.

Three regional departments can be identified as operational in Brînzeu's surveillance: the Regional Department of the Ialomiţa County (when Nicolae Brînzeu was placed under house arrest in Călăraşi) – with its district offices in Urziceni, Slobozia, Feteşti, and Lehliu; the Regional Department of the Hunedoara County (when Nicolae Brînzeu was placed under house arrest in Orăştie) – with its district

offices in Alba Iulia and Petroşani and agencies in Brad, Orăştie, Haţeg, and Hunedoara; and the Regional Department of Timişoara – with the Timişoara local branch and its district offices in Lugoj, Sânnicolau Mare, and Deta. The task of these regional departments included the recruitment of informants, the control of secret correspondence, house searches, etc. A total of 20 *Securitate* officers and operational staff were involved in Brînzeu's surveillance, working for different organizational structures of the main regional department. The following names appear in the file: Olimpiu Andrei, Coloman Francisc Ambruş, George Bota, Matei Ciucurel, Neculai Dumitraşcu, Andrei Gedo, Kling Zoltan, Ioan Gologan, Constantin Moise, Aurel Moiş, Vasile Negrea, Iosif Peter, Viliam Steskal, Dumitru Toader, Sub-lieutenant Iliescu, the Lieutenants Aurel Ştefi, Ioan Bella, Gheorghe Reghiş, Captain Iosif Weber, and Major Paul Sterescu.

The regional departments had five agencies, of which Agency no. 4 and the Agency for Correspondence Control investigated Nicolae Brînzeu. Agency no. 4 was responsible for "the activity of the Orthodox Church, the activities of the reactionary clergy and the reactionary elements of the Ministry for Cults and Religious Affairs; the hostile activities of the Catholic and Greek Catholic clergy; the activity of the Lutheran and Protestant cults and the activity of sects and Freemasonry." [447] The main task of the Agency for Correspondence Control was "the secret control of correspondence at the national level with the aim of identifying and evaluating the people's attitude regarding government and party policy, the anti-democratic

[447] All quotations are from Florica Dobre (Coordonator); Florian Banu, Theordor Bărbulescu, Camelia Ivan Duică, Liviu Ţăranu (Autori); *Securitatea, Structuri - cadre. Obiective şi metode (1948-1967)*, Vol. I, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2006, *passim*.

behavior of various people, the correspondence of various individuals whose activity is relevant for the *Securitate*."

Besides the above mentioned departments and agencies, Nicolae Brînzeu was also surveyed by The Third Directorate of the State Security, whose main tasks were to organize "the fight against terrorism, hostile nationalist groups and reactionary sects or clergy; the informative monitoring of the legionaries, of the former leaders of the bourgeois parties, of the clergy, and of national sects; the identification of various communication channels used by these target groups to get in touch with religious, nationalist, and migrants' foreign centers, which conduct a counter-revolutionary activity against the People's Republic of Romania."

In its turn, The Third Directorate had 6 departments. Brînzeu was investigated by Departments 3 and 4. The main task of Department no. 3 was "the detection, monitoring and removal of the enemy's propaganda sources." This department had two subordinated offices: Office no. 1, which identified and eliminated "the authors of hostile propaganda material," and Office no. 2, which controlled and supported "various local *Securitate* groups in the process of monitoring the authors of anonymous propaganda leaflets." Department no. 4 identified and eliminated " hostile groupings, especially those disguised as clergy and sects intending to de-legitimize the democratic order in communist Romania." This agency had three subordinated offices: Office no. 1, which identified "the hostile activities of the reactionary Orthodox clergy"; Office no. 2, which identified "the hostile activities of the reactionary Catholic clergy"; and Office no. 3, which identified "the hostile activities of the reactionary sects and Protestant clergy".

An important role in the complex structure of the *Securitate* was played by the informants used in order to keep the "suspects" under observation. Their main task was to gather

information and to report to their supervisors. The unqualified informants had no direct contact with the suspects and provided the *Securitate* with general information only. They were called "collaborators" and were considered secondary rank workers. The qualified informants were recruited from the suspect's circle of friends and were trained for a longer period of time by the *Securitate* officers. After signing the Declaration of Commitment, as requested by the *Securitate*, all informants were given various conspiratorial pseudonyms, selected by the informants together with their supervisors. 13 informants were identified in Brînzeu's file: "N.A.," "Joseph," "Ursulache," "Radu," "Frunză," "Rândunica," "Trofan Pavel," "Pădureanu Axente," "Marcu Rusalin," "Radu Sabin," "Scrutător," "Ambrozie Gheorghe," and "Tudor Popa." The informants met with the *Securitate* agents in the so-called "conspiracy dwellings." The following three dwellings are mentioned in Brînzeu's file: "Morărescu", "Adam," and "Andrei Petri."

Following the instructions issued by the *Securitate*, the informants had to gather as much information as possible, usually handed in as informative notes. In the 17 years of surveillance, the 13 informants handed in a total of 77 notes, of which the greatest number (51) was obtained from the same informant with two code names, "Trofan Pavel" / "Tudor Popa". The notes were completed with the following details: the code name of the informant, the connection agent, the date of issue, the place where the notes were handed in, and the registration number of the suspect (1085 in the case of Nicolae Brînzeu). All notes were attached to the file after a detailed analysis, since the *Securitate´*s main objective was not only to monitor Nicolae Brînzeu's activity, but also to closely observe his circle of friends. They were mainly the Greek Catholic priests of the Lugoj Diocese: Vasile Albu, Nicolae Armeanu, Ștefan Bălan, Ioan Belle, Vasile Borda, Valer Paveloniu, Dimitrie Răsădean,

Iuliu Raţiu, Dumitru Sălăgean, Vasile Tiut, Iosif Vezoc, Teodor Voştinaru, and the lawyer Ioan Craşovan. From the names mentioned in the file, one can also infer that Brînzeu's most important disciples were Vasile Tiut, Dumitru Sălăjanu, Victor Deciu, and Nicolae Armeanu.

The *Securitate* kept Nicolae Brînzeu under surveillance until his death in 1962. Today, the documents of his file have become an important proof of Brînzeu's anti-totalitarian attitude as well as of the dramatic situation of the Greek Catholic Church in communist Romania.

Bibliografie

I. Fonduri arhivistice

I.1. Arhiva Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii (ACNSAS), Bucureşti

1. Dosar nr. 44725, *Acţiunea informativă Bălan Ioan*, I 195466.
2. *Dosar Individual privind pe Brînzeu Nicolae*, nr. I 5.150.
3. Dosar arhivă I 259613/1, *Dosar de grup privind pe Borda Vasile, Cut Teodor, Raţiu Iuliu, Albu Vasile, Brînzeu Nicolae,* deschis la data de 10 mai 1951, Direcţia Regională Timişoara, Serviciul III, Biroul II.
4. Dosar de grup: *privind pe Borda Vasile, Cut Teodor, Raţiu Iuliu, Albu Vasile, Brînzeu Nicolae,* I 259613/4, vol. 4.
5. Dosar Nr. 2418, Vol. 1, Ministerul Afacerilor Interne, Direcţia Regională Timişoara, Anul 1955, Dosar nr. 331 *Referitor la Ploscaru Ioan*.
6. Dosar cu privire la Greco-Catolici, D001222, vol. 2, 1943-1945-1946-947-1948.

I.2. Arhive ecleziastice

I.2.1. Arhiva Episcopiei Greco-Catolice de Lugoj

1. Fond *Liste preoţi*, întocmit de Episcop Ioan Ploscaru.
2. Fond *Sălăgean Dumitru*.
3. Fond *Tiut Vasile*.

I.2.2. Arhiva Diecezei Romano-Catolice Timişoara

1. Fond *Personalia, Borda Bazilius (Vasile)*, gr. kath. Priester, war 1948 – 1957 in der Pfarrei Temeswar III, fond neordonat.
2. Fond *Părintele Buding Josef Zoltán 1924 – 1996, prezentare pe scurt a vieţii şi activităţii sale pastorale, Oraviţa*.

I.3. Arhivă personală

I.3.1 Arhiva personală Brînzeu Pia

1. Documente ale Prepozitului Capitular Nicolae Brînzeu; fotografii.

II. Manuscrise

1. Iuliu Raţiu (manuscris), *„Revenirea" din 1948 sau Unificarea Bisericilor Româneşti. Păţaniile mai multora, Amintirile şi comentariile unuia care şi el a trăit-o*, Arhiva Episcopiei Greco-Catolice de Lugoj, Fond *Iuliu Raţiu*.

III. Interviuri

1. Interviu cu preotul Borda Vasile (nepotul Preotului Vasile Borda), Timişoara, 13 ianuarie 2012.
2. Interviu cu dr. Maria Grigoriţă Vezoc, fiica Canonicului Iosif Vezoc, Timişoara, 2 decembrie 2011.
3. Interviu cu Raţiu Eger (fiica părintelui Iuliu Raţiu), Lugoj, 14 iulie 2011.

IV. Publicaţii

1. Albu, Mihai, *Informatorul. Studiu asupra colaborării cu Securitatea*, Iaşi, Editura Polirom, 2008.
2. Brînzeu, Pia, *Microistoria Reconsiderată: Nicolae Brînzeu*, în Smaranda Vultur (editor), *Banatul în memorie*, Timişoara, Editura Marineasa, 2009.
3. Brînzeu, Nicolae, *Memoriile unui preot bătrîn,* Timişoara, Editura Marineasa, 2008.
4. Brînzeu, Nicolae, *Jurnalul unui preot bătrân*, Timişoara, Editura Eurostampa, 2011.
5. Brînzeu, Nicolae, *Păstorul şi turma. Hodegetica.* Lugoj, Editura autorului, 1930.
6. Brînzeu, Nicolae, *Semănătorul I. Catehetica,* Lugoj, Editura autorului, 1936.
7. Brînzeu, Nicolae, *Semănătorul II. Omiletica modernă*, Lugoj, Editura Diecezană, 1944.
8. Brînzeu, Nicolae, *Pocăiţii. Cuvântări bisericeşti asupra aşa numiţilor pocăiţi (adventişti nazaranieni),* Petroşani, 1913.
9. Chivu, Carmen; Albu, Mihai, *Dosarele Securităţii, studii de caz*, Iaşi, Editura Polirom, 2007.
10. Demetriu, Radu, *Diecesa Lugoşului. Şematism istoric*, Lugoj, Tipografia Ioan Virányi, 1903.
11. Dobeş, Andrea; Ciupea, Ioan, *Decapitarea elitelor. Metode, mijloace, mod de acţiune. Memoria închisorii Sighet,* Sighetul Marmaţiei, Fundaţia Academică Civică, 2003.
12. Dobre, Florica, (Coordonator); Banu Florian, Bărbulescu Theordor, Duică Ivan Camelia, Ţăranu Liviu (Autori); *Securitatea, Structuri – cadre. Obiective şi metode (1948-1967)*, Vol. I, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2006.

13. Hossu, Iuliu, *Credinţa noastră este viaţa noastră*, Cluj-Napoca, Editura Viaţa Creştină, 2003.
14. Ioan, Andrei, *Cruci de gratii*, Timişoara, Editura Helicon, 1993.
15. Marcu, Vasile, *Drama Bisericii Române Unite cu Roma (Greco-Catolică). Documente şi mărturii,* Bucureşti, Editura Crater, 1997.
16. Muraru, Andrei (coordonator), *Dicţionarul Penitenciarelor din România comunistă (1945-1967)*, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului din România, Iaşi, Editura Polirom, 2008.
17. Ploscaru, Ioan, *Lanţuri şi teroare*, Timişoara, Editura Signata, 1994.
18. Roske, Octavian (coordonator), *Enciclopedia Regimului Comunist, Represiunea*, Vol. A-E, Colecţia Enciclopedii, Bucureşti, Editura Institutul Naţional pentru Studiul Totalitarismului, 2011.
19. Roske, Octavian, (coordonator), *Mecanisme represive în România 1945-1989, Dicţionar Biografic M,* vol. IV, Academia Română, Institutul Naţional pentru Studiul Totalitarismului, Bucureşti, Editura INST, 2005.
20. Sigmirean, Cornel, *Intelectualitatea ecleziastică. Preoţii Blajului (1806 – 1948)*, Târgu-Mureş, Editura Universității Petru Maior, 2007.
21. *** *Cardinalul Todea – Omagiu – Centenarul Naşterii*, Târgu Lăpuş, Editura Galaxia Gutenberg, 2012.
22. *** Memorialul victimelor comunismului şi al rezistenţei, *Muzeul de luat acasă, replică virtuală a Memorialului Sighet*, Bucureşti, Editura Fundaţia Academică Civică.

V. Periodice

1. Brînzeu, Pia, *Jurnal de Familie*, în *Orizont*, Revistă a Uniunii Scriitorilor din România, serie nouă, nr. 5, 24 mai 2011.
2. *Sionul Românesc*, anul XVII, Lugoj, nr. 23-24, 15 decembrie 1930.
3. *Sionul Românesc, Foaie oficială a Diecezei Lugojului*, anul XXIV, Lugoj, 28 februarie 1937.

VI. Webografie

1. Lista ofiţerilor şi subofiţerilor de Securitate, verificaţi de Consiliu în urma accesului persoanelor la dosar sau ca urmare a deţinerii unei funcţii şi demnităţi publice, prevăzute de Art.3 din Legea 293/2008. Accesibil online: http://www.cnsas.ro/cadrele_securitatii.html (13 iunie 2013).
2. Fişe matricole penale – deţinuţi politici. Accesibil online: http://www.iiccr.ro/ro/fise_detinuti_politici/fise_detinuti/ (25 mai 2013).
3. Alois Moraru şi Dănuţ Doboş, *Preot Dumitru Matei*. Accesibil online la adresa: http://www.ercis.ro/lumina/numar.asp?an=2001&numar=2&id=31 (13 iunie 2013).
4. Cf. Alois Moraru şi Dănuţ Doboş, *Calvarul unui om: Mons. Dumitru Romila*. Accesibil online la adresa: http://www.ercis.ro/lumina/numar.asp?an=2000&numar=7&id=142 (13 iunie 2013).
5. Alois Moraru şi Dănuţ Doboş, *Figuri ilustre: Pr. Mărtin "Matei" Ghiuzan*. Accesibil online la adresa: http://www.ercis.ro/lumina/numar.asp?an=2010&numar=1&id=11 (13 iunie 2013).

Indici de nume

A

Aftenie Vasile (Episcop), 53, 78, 139, 140, 176, 277, 286, 333
Agârbiceanu Ion (Canonic), 78, 257, 277, 280, 282, 284, 293, 306, 307, 308
Albu Vasile (Preot), 28, 47, 51, 57, 58, 59, 139, 172, 205, 221, 228, 266, 268, 274, 372, 382, 388, 390, 392
Alexandru Ștefan (Ofițer Securitate), 339
Alföldy Bela, 194
Ambrozie Gheorghe (Informator), 29, 50, 371, 381, 388
Andrei Olimpiu (Ofițer Securitate), 20, 369,
Antal Emilian (Episcop), 129
Armeanu Nicolae (Preot), 32, 33, 37, 51, 59, 60, 75, 77, 180, 216, 220, 246, 250, 251, 258, 288, 290, 293, 294, 295, 303, 308, 309, 322, 323, 324, 326, 372, 382, 388
Armin Hirschl (Evreu), 96
Aștileanu Vasile (Episcop Arad), 271, 300, 309, 323, 324, 330, 335

B

Baicu Florean (Ofițer Securitate), 174
Barna Semproniu (Preot), 299
Bălan Ioan (Episcop), 11, 12, 13, 17, 30, 31, 32, 33, 39, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 60, 61, 63, 68, 71, 78, 99, 107, 110, 117, 139, 147, 162, 164, 172, 176, 178, 183, 192, 193, 199, 200, 201, 202, 204, 205, 206, 209, 215, 220, 228, 229, 230, 231, 235, 236, 237, 240, 247, 253, 256, 257, 258, 260, 261, 265, 271, 272, 273, 274, 276, 277, 278, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 291, 294, 296, 297, 298, 299, 300, 305, 306, 307, 310, 312, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 324, 332, 333, 334, 335, 339, 341, 342, 343, 365, 367, 372, 373, 376, 382, 384, 388, 390
Bălan Ștefan (Canonic), 61, 294, 307, 310, 315, 319, 321, 333, 341, 342
Bejan Ioan (Preot), 306, 307
Bele Ioan (Preot), 41, 51, 61, 62, 139, 178, 216, 301, 314, 372, 382, 388

Bella Ioan (Ofiţer Securitate), 26, 37, 38, 40, 41, 42, 45, 48, 49, 76, 80, 182, 183, 184, 187, 188, 196, 198, 199, 200, 201, 202, 204, 206, 214, 217, 219, 220, 225, 229, 248, 251, 252, 266, 268, 298, 312, 319, 338, 345, 348, 349, 369, 378, 386
Benedict XV (Papă), 320
Berinde Ştefan (Preot), 111, 147, 175, 226, 263, 264, 265, 334
Berinde Titus (Preot), 111, 113
Birtaş Gavril (Ofiţer Securitate), 158
Bob Gheorghe (Canonic), 111, 300
Bora Gheorghe (Ofiţer Securitate), 334
Borda Vasile (Preot), 51, 63, 64, 65, 66, 139, 177, 178, 182, 205, 206, 221, 222, 228, 267, 273, 274, 275, 372, 382, 388, 390, 391
Boroş Ioan (Episcop), 11, 12, 51, 155
Bot Ion (Preot), 297, 298
Bota Gheorghe (Ofiţer Securitate), 21, 49, 50, 54, 259, 260, 262, 331, 344, 369, 378, 386
Breban Vasile (Preot), 297, 324
Brînzeu Domnica, 82, 185, 213
Brînzeu Emilia, 144
Brînzeu Felician, 7, 149, 185, 252
Brînzeu Nicolae, 1, 3, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 26, 27, 28, 30, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 46, 47, 51, 52, 71, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 82, 84, 85, 86, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 126, 128, 129, 130, 131, 134, 135, 136, 137, 139, 140, 142, 152, 153, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 171, 172, 173, 174, 175, 177, 178, 179, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 252, 253, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 274, 276, 277, 278, 279, 282, 283, 284, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 298, 299, 300, 302, 303, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 361, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 394

Brînzeu Pia, 137, 353
Buding Zoltán Josef (Preot), 155, 157, 159, 161, 163, 391
Burducea Constantin (Ministru), 123, 124

C

Capros Cornel (Preot), 37, 79, 231, 252, 322
Carol al II-lea (Rege), 52
Chertes Ioan (Episcop), 111, 135, 175, 271, 300, 309
Chişinevschi Iosif (Om politic), 120
Chişiu Alexandru (Preot), 111, 113
Chivu Stoica (Prim-ministru), 224, 247
Ciolpan Vasile (Director Penitenciar), 146, 147
Cipu Ioan (Preot), 226
Cisar Alexandru (Mitropolit), 56, 130, 237, 238, 247, 289, 301
Ciucurel Matei (Ofiţer Securitate), 21, 38, 42, 50, 76, 80, 369, 378, 386
Ciumaş Samoilă (Preot), 301, 303, 309
Colan Nicolae (Episcop), 244
Coloman Ambruş (Ofiţer Securitate), 20, 141, 369, 378, 386
Corneanu Nicolae (Mitropolit), 337
Craşovan Ioan (Avocat), 51, 74, 75, 275, 293, 372, 382, 389
Cristea Ioan (Preot), 111, 127, 129, 275, 322,
Cristea Vasile (Episcop), 336
Cristescu I. (Ofiţer Securitate), 45, 109, 128
Crişan Teofil (Canonic), 13
Crişan Ioan (Preot), 216, 217, 322

D

Deciu Victor (Canonic), 13, 39, 75, 77, 178, 179, 187, 199, 200, 226, 227, 248, 250, 251, 257, 263, 264, 274, 284, 296, 298, 301, 302, 311, 312, 347, 372, 382, 389
Deliman Ioan (Preot), 111, 344, 345
Dell'Acqua Angelo (Arhiepiscop), 255, 274
Demetriu Radu (Episcop), 12, 392
Dragomir Ioan (Episcop), 57, 93
Dumitraşcu Nicolae (Ofiţer Securitate), 22, 288, 292, 369, 378, 386
Dumitru Matei (Preot), 131, 394
Durcovici Anton (Episcop), 130

F

Folea Augustin (Canonic), 111, 127, 129, 209, 210, 225, 327, 328

Frenţiu Traian Valeriu (Episcop), 53, 55, 68, 69, 129, 135, 142, 149, 150, 175, 176, 241, 277, 333, 342
Frollo Vladimir Anton (Avocat), 130

G

Gedö Andrei (Ofiţer Securitate), 22, 171, 180, 369, 378, 386
Georgescu Ioan (Canonic), 233, 320, 321, 331, 332, 333, 334, 335, 339, 340, 343
Ghibu Onisifor (Profesor), 243
Ghiuzan Mihai (Preot), 133, 203, 394
Gologan Ioan (Ofiţer Securitate), 23, 369, 378, 386
Groza Petru (Prim-ministru), 116, 117, 119, 120, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 145, 150, 152, 165, 166, 167, 169, 170, 177, 186, 191, 201, 215, 244, 256, 274, 280, 329, 332, 337,
Guido del Mestri (Secretar Nunţiatură), 56

H

Haţieganu Iuliu (Medic), 78, 280
Herineanu Teofil (Episcop), 271, 273
Hossu Iuliu (Cardinal), 31, 53, 78, 111, 149, 151, 176, 193, 199, 201, 204, 209, 215, 220, 236, 261, 263, 273, 284, 285, 300, 316, 333, 393
Hruşciov Sergheevici Nikita (Premier U.R.S.S.), 246

I

Ienea Ioan (Canonic), 13, 142, 143, 187, 346, 347
Iliescu M. (Ofiţer Securitate), 26, 48, 58, 172, 369, 378, 386
Ioan al XXIII-lea (Papă), 274, 303
Iosif Vasile (Ofiţer Securitate), 91
Iszaki Alexandru (Evreu), 96
Iuga Emil (Preot), 244, 286

J

Joseph (Informator), 29, 48, 130, 371, 381, 388

K

Kecskemety Ştefan (Ofiţer Securitate), 219
Klein Inocenţiu (Episcop), 191
Kling Zoltan (Ofiţer Securitate), 22, 23, 52, 57, 84, 85, 92, 95, 108, 369, 378, 386

L

Lăzărescu Vasile (Mitropolit), 182, 223, 242, 330, 347, 348
Lemeny Emilian (Canonic), 226, 228

Luca Vasile (Om politic), 120
Luminosu Ioan (Preot), 221
Lupu Nicolae (Preot), 155, 163

M

Macavei Victor (Canonic), 52, 255, 303, 325, 327
Madincea Paul (Preot), 299
Maghiar Augustin (Canonic), 150, 212
Man Leon (Preot-călugăr), 139
Maniu Iuliu (Preşedinte PNŢ), 67, 118, 119, 121, 147, 330
Manu Petru (Prefect), 128
Marina Justinian (Patriarh), 97, 111, 112, 114, 128, 129, 240, 244, 246
Márton Áron (Episcop), 56,199, 155, 197, 201, 226, 310, 313
Mauriţiu Epstein (Evreu), 96
Maxer Ioan (Preot), 194, 256
Maxer Pius, 218
Mihali Victor de Apşa (Mitropolit), 306
Mihaly Alexandru (Preot), 174
Mikoian Anastas (Om politic), 246
Moise Constantin (Ofiţer Securitate), 23, 161, 164, 170, 369, 378, 386
Moiş Aurel (Ofiţer Securitate), 24, 171, 181, 301, 369, 378, 386
Moldovan Ioan (Canonic), 111
Muntean Nicolae (Preot), 52
Mureşanu Alexandru (Preot), 155, 161, 163

N

Naghi Victor (Ofiţer Securitate), 84, 85, 88, 89, 92, 95, 99, 102
Neda Dumitru (Canonic), 139
Negrea Vasile (Ofiţer Securitate), 24, 219, 369, 378, 386
Nicolescu Alexandru (Mitropolit), 52, 55, 68
Nossa Simion (Preot), 221
Novac Constantin (Ofiţer Securitate), 270

O

O'Hara Aloysius Gerard Patrick (Nunţiu), 56, 57, 118, 119, 335
Olteanu Alexandru (Preot), 111, 127, 129, 201
Oniga (Avocat), 36, 37, 303, 304
Otto Roth (Om politic), 82, 83, 130, 181, 186

P

Pacha Augustin (Episcop), 64, 156, 178, 182, 184, 187, 188, 204, 238, 301, 302
Pauker Ana (Ministru), 119, 120, 125, 126
Paveloniu Valer (Preot), 51, 66, 67, 97, 176, 372, 382, 388

Pădureanu Axente (Informator), 29, 48, 49, 214, 371, 381, 388
Pâclişanu Zenovie (Preot), 258, 260, 266, 267, 333, 334
Peter Iosif (Ofiţer Securitate), 25, 156, 369, 378, 386
Petrescu Elena (Persoană laică), 312
Pfarenkopf Otto Ganisius (Preot), 130
Pius al IX-lea (Papă), 11
Pius al X-lea (Papă), 255
Pius al XII-a (Papă), 246
Ploscaru Ioan (Episcop), 23, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 63, 65, 71, 72, 74, 117, 139, 147, 151, 178, 180, 205, 206, 215, 216, 221, 222, 223, 226, 227, 228, 229, 248, 249, 250, 251, 257, 268, 272, 274, 301, 305, 310, 316, 390, 393
Pop Ioan (Protopop), 207, 264, 265
Pop Valer (Om politic), 32, 33, 257, 260, 280, 282, 283, 284, 288, 290, 291, 306, 307, 308
Pop Victor (Canonic), 297, 298, 310, 313, 314
Popa Eugen (Preot Profesor), 111
Popa Iacob (Preot), 52
Popescu Gogu (Ofiţer Securitate), 269, 270
Popescu Petre (Ofiţer Securitate), 165, 170
Popşa Gheorghe (Preot), 301
Prunduş Silvestru Augustin (Preot), 263
Pura Nicolae (Canonic), 204, 263

R

Radu (Informator), 12, 48, 50, 127, 159, 392
Ralea Mihail (Om politic) , 122
Raţiu Iuliu (Preot), 13, 51, 53, 68, 110, 111, 112, 113, 115, 136, 139, 147, 148, 188, 205, 232, 250, 273, 318, 323, 336, 346, 347, 348, 365, 372, 374, 382, 389, 390, 391
Rădescu Nicolae (General), 120, 126
Răsădeanu Dimitrie (Preot), 51, 67, 68, 220, 372, 382, 388
Reghis Gheorghe (Ofiţer Securitate), 26, 48, 49, 175, 221, 222, 230, 231, 232, 236, 378
Rusalin Marcu (Informator), 29, 40, 49, 50, 266, 267, 330, 371, 381, 388
Rusan Sebastian (Mitropolit), 112, 114, 115, 129, 169, 177, 238
Rusu Alexandru (Episcop), 17, 53, 78, 111, 129, 136, 138, 149, 176, 193, 199, 201, 202, 209, 215, 220, 221, 223, 232, 235, 236, 237, 245, 248, 258,

259, 261, 263, 275, 313, 333, 335, 367, 376, 385

S

Sabin Radu (Informator), 29, 50, 371, 381, 388
Sava Ionel, 329, 330
Sălăgean Dumitru (Preot), 39, 51, 61, 69, 70, 71, 117, 147, 178, 215, 226, 265, 274, 284, 289, 290, 297, 298, 299, 300, 302, 303, 312, 372, 382, 389, 390
Sălăjan Gheorghe (Protopop), 111
Sârbu Leon (Preot), 111
Schnellbach Martin (Ofiţer Securitate), 141
Stalin Iosif Vissarionovici (Om politic), 22, 120, 121, 122, 124, 125, 129, 246, 325, 327, 384
Stanciu Ioan (Canonic), 81, 97, 98, 215, 296, 298
Stanislav Jovanelli (Preot), 196, 317
Stănescu H. (Ofiţer Securitate), 150, 154, 158
Sterescu Paul (Ofiţer Securitate), 26, 31, 34, 40, 49, 50, 76, 80, 264, 272, 276, 277, 278, 282, 283, 288, 290, 292, 295, 296, 298, 299, 302, 304, 312, 313, 314, 315, 318, 320, 321, 322, 323, 324, 334, 335, 336, 337, 369, 378, 386
Steskal Wiliam (Ofiţer Securitate), 25, 30, 32, 287, 369, 378, 386
Stoian Stanciu (Ministru), 127, 152, 233
Suciu Ioan (Episcop), 127, 139, 140, 150, 176, 201, 203, 333
Surdu Gheorghe (Preot), 117, 119, 191, 266

Ş

Ştefi Aurel (Ofiţer Securitate), 26, 48, 369, 378, 386

T

Tămâian Coriolan (Canonic), 111
Teglaşiu Ladislau (Preot), 13, 111, 113, 365, 374, 384
Teoctist Arăpaşu (Patriarh), 112, 113, 128, 242
Teodorescu G. (Ofiţer Securitate), 91
Teohari Georgescu (Om politic), 14, 123, 124, 125, 239
Teris Ştefan (Ofiţer Securitate), 339
Tisserand Eugène (Cardinal), 285
Tit Liviu Chinezu (Episcop), 111, 135, 150, 175, 211
Tiut Vasile (Canonic), 39, 51, 61, 70, 71, 75, 139, 147, 178, 215, 216, 226, 228, 230, 284, 289, 290, 297, 298, 302, 303, 309, 312, 372, 382, 389, 390

Toader Dumitru (Ofiţer Securitate), 26, 164, 170, 369, 378, 386
Todea Alexandru (Cardinal), 148, 393
Trofan Pavel (Informator), 29, 46, 48, 49, 50, 175, 182, 184, 196, 200, 201, 204, 221, 225, 230, 232, 235, 236, 245, 248, 252, 253, 257, 260, 261, 262, 264, 265, 371, 381, 388
Tudor Popa (Informator), 5, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 39, 43, 45, 46, 50, 78, 79, 271, 272, 276, 277, 282, 283, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 301, 302, 303, 306, 307, 308, 309, 310, 313, 314, 315, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 326, 330, 331, 334, 335, 336, 337, 344, 348, 371, 380, 381, 388
Tufescu Patriciu (Preot), 57, 199, 200, 201, 202, 204, 272, 312, 329
Turcu Ştefan (Preot), 57, 139, 297

Ţ

Ţeperdel Mihai (Împuternicit), 227

U

Ursulache (Informator), 29, 48, 371, 381, 388

V

Vezoc Iosif (Canonic), 13, 39, 51, 52, 71, 72, 107, 110, 111, 136, 147, 178, 215, 216, 226, 263, 264, 305, 310, 319, 329, 365, 372, 382, 384, 389, 391
Vida Ludovic (Caonic), 111, 208, 210, 262, 327
Vîşinschi Andrei (Om politic), 121, 126
Volf Kilzner (Evreu), 96
Voştinaru Teodor (Canonic), 41, 51, 73, 74, 82, 142, 143, 180, 187, 215, 267, 275, 305, 310, 319, 372, 382, 389
Vultur Ioan (Preot), 111, 392

W

Weber Iosif (Ofiţer Securitate), 26, 50, 378, 386
Weinschrot Paulus (Preot), 63, 64

Z

Zasloţi Cornel (Preot), 100, 104, 235
Zudor Francisc (Preot), 54, 289, 305, 316, 317, 318, 332

Indici de localităţi

A

Agapia, 133, 134
Alba, 10, 19, 51, 57, 60, 76, 114, 140, 143, 145, 153, 155, 164, 177, 185, 189, 195, 197, 199, 226, 240, 258, 271, 299, 313
Alba Iulia, 10, 19, 57, 155, 195, 197, 199, 226, 240, 271, 313
Anglia, 242, 246, 248, 250
Arad, 22, 61, 67, 68, 73, 110, 142, 156, 177, 213, 217, 221, 300, 301, 302, 306, 336, 337, 340, 344, 345
Argeş, 54, 193, 211, 227, 236, 245, 248, 250, 310, 316
Austria, 130

B

Bacău, 131, 203
Bad Deutsch-Altenburg, 130
Baia Mare, 31, 53, 111, 136, 193, 202, 212, 260, 262, 327
Basarabia, 86, 136
Băcia, 166
Băile Herculane, 266
Bărăgan, 156
Beiuş, 73, 172, 187, 306, 340
Beşenova-Veche, 156
Bihor, 113, 175
Biled, 155, 156
Bistriţa, 22, 63, 300
Bixad, 10, 362, 363
Blaj, 51, 52, 55, 56, 60, 69, 100, 104, 111, 117, 122, 127, 139, 150, 175, 187, 201, 209, 211, 217, 226, 244, 252, 253, 255, 262, 263, 289, 299, 301, 303, 306, 309, 310, 313, 316, 318, 320, 325, 327, 340, 362, 363
Brad, 19, 252
Braşov, 20, 22, 24, 55, 127, 325, 340
Bucureşti, 10, 13, 14, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 31, 32, 33, 34, 53, 54, 56, 57, 59, 60, 61, 65, 67, 72, 74, 78, 82, 83, 90, 107, 110, 111, 115, 117, 125, 127, 130, 131, 132, 133, 141, 147, 150, 151, 155, 156, 161, 165, 170, 175, 177, 191, 193, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 204, 206, 209, 211, 215, 219, 220, 223, 238, 244, 245, 248, 249, 258, 260, 263, 266, 269, 272, 273, 274, 277, 282, 283, 284, 285, 286, 288, 289, 290, 291, 292, 294, 303, 305, 306, 307, 309, 317, 318, 320, 324, 329, 330, 331, 342, 363, 390, 392, 393
Budapesta, 10, 51, 116, 153, 187, 320

C

Canalul Dunăre – Marea Neagră, 143, 300
Caracal, 243
Caransebeş, 41, 265, 314, 337
Caraş-Severin, 71
Carei, 208
Călăraşi, 13, 16, 19, 77, 107, 150, 155, 156, 157, 158, 161, 162, 163, 164, 165, 167, 168, 169, 170, 183, 189, 191, 195, 243, 269, 332
Căldăruşani, 13, 16, 53, 69, 73, 107, 113, 135, 136, 137, 138, 139, 147, 148, 153, 175, 176, 205, 208, 209, 253, 285, 316, 353, 361
Câmpul lui Neag, 175, 263
Cenad, 187
Cernăuţi, 130
Chereluş, 61, 217
China, 126
Ciorogârla, 30, 31, 32, 33, 34, 54, 71, 78, 147, 253, 256, 258, 259, 260, 278, 283, 284, 287, 290, 292, 294, 297, 305, 306, 307, 310, 315, 316, 317, 321
Cisnădie, 320, 332, 340, 342
Cluj, 21, 22, 31, 53, 54, 55, 57, 59, 60, 66, 69, 109, 111, 130, 139, 175, 191, 204, 217, 220, 228, 240, 241, 244, 255, 257, 263, 266, 267, 268, 271, 273, 279, 282, 284, 285, 287, 293, 299, 300, 301, 306, 307, 309, 313, 322, 325, 336, 363, 393
Cluj-Napoca, 22, 139, 244
Cocoş, 147, 258, 261, 263
Codlea, 127
Comloşu Mare, 10
Constanţa, 23
Cordău, 111, 113
Coşteiul-Mare, 166
Craiova, 97, 139, 183, 263, 264, 265, 334
Curtea de Argeş, 54, 78, 147, 193, 202, 215, 216, 231, 232, 233, 235, 236, 237, 245

D

Deta, 19
Deva, 19, 34, 60, 68, 111, 117, 177, 196, 256, 279, 294, 295, 309, 322
Dobrogea, 23, 261
Dognecea, 156
Dragoslavele, 53, 112, 135, 137, 147, 273
Dragşina, 217
Dudeştii Vechi, 156

F

Făgăraş, 127, 303, 327
Fâlciu, 132
Filimon Sârbu, 100
Firiza de Sus, 58
Franţa, 55, 117, 118, 226, 250, 287, 333, 341

Frata, 55

G

Galeş, 59, 60, 61, 74
Geneva, 15, 151, 233
Gherla, 58, 60, 62, 66, 75, 204, 208, 217, 227, 244, 263, 265, 300, 313
Giarmata, 72
Giurgeni, 60, 62
Grecia, 242, 252

H

Haţeg, 19, 139, 313
Hălăuceşti, 132, 133, 203
Hunedoara, 10, 19, 20, 37, 59, 66, 75, 77, 100, 147, 170, 171, 172, 173, 175, 180, 183, 194, 216, 251, 252, 258, 263, 268, 269, 290, 334
Huşi, 131, 132

I

Ialomiţa, 19, 23, 155, 157, 168
Iaşi, 15, 28, 47, 48, 112, 114, 121, 130, 131, 132, 138, 148, 182, 196, 225, 327, 328, 392, 393
Ilfov, 24, 26
India, 126, 130
Italia, 37, 79, 132, 192, 252, 264, 285, 307
Iugoslavia, 74, 124, 218

J

Japonia, 126
Jilava, 57, 60, 65, 66, 73, 131, 217, 258
Jimbolia, 220

L

Lipova, 259, 306
Londra, 246
Lugoj, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19, 23, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 45, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 65, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 75, 76, 77, 81, 84, 85, 86, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 104, 105, 106, 107, 111, 115, 116, 117, 122, 128, 134, 136, 139, 140, 141, 142, 143, 145, 147, 150, 153, 157, 158, 161, 162, 163, 164, 166, 168, 169, 171, 172, 173, 174, 177, 178, 179, 180, 181, 183, 185, 186, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 197, 198, 199, 200, 202, 203, 205, 207, 208, 209, 210, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 220, 223, 226, 228, 230, 232, 235, 236, 237, 240, 243, 245, 252, 253, 259, 260, 262, 263, 264, 265, 266, 268, 269, 270, 275, 277, 283, 288, 290, 293, 294,

296, 297, 298, 299, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 323, 324, 327, 328, 329, 330, 331, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 344, 346, 347, 348, 349, 361, 362, 363, 390, 391, 392, 394
Luizi-Călugăra, 133
Lupeni, 207, 264

M

Maramureş, 17, 57, 113, 114, 138, 146, 208
Mărgineni, 133
Mediaş, 121, 211
Minişul de Sus, 73, 142, 221
Mireşul Mare, 111
Moftinul Mic, 68
Moldova, 226, 260, 263, 313, 314
Moscova, 78, 120, 123, 127, 233, 245, 277, 286
Mureş, 51, 70, 393

N

Neamţ, 13, 14, 16, 69, 71, 72, 107, 111, 112, 113, 114, 116, 128, 131, 133, 134, 135, 137, 141, 147, 153, 177, 191, 209
Nyiregyhaza, 255

O

Ohaba, 327
Oradea, 53, 62, 66, 68, 111, 119, 124, 129, 135, 150, 155, 175, 208, 249, 260, 262, 263, 277, 286, 299, 306, 320, 325, 331, 332, 339, 342
Oraviţa, 155, 156, 391
Orăştie, 10, 13, 16, 19, 66, 75, 77, 82, 107, 130, 150, 156, 165, 166, 170, 172, 173, 174, 176, 177, 178, 180, 186, 189, 194, 209, 269, 303, 309, 322, 323, 326, 332
Ostrov, 62

P

Paris, 117, 119, 266
Periprava, 61, 63, 75
Petrilaca, 70
Petroşani, 10, 19, 147, 203, 279, 361, 392
Piteşti, 58, 208, 210, 213
Poarta Albă, 74, 143
Polonia, 120, 129, 254
Pricaz, 32, 59, 75, 77, 220, 253, 288
Prislop, 10, 139, 363

R

Ramna, 71
Răducăneni, 132
Râmnicul Vâlcea, 328

Reşiţa, 156, 194, 256, 297
Roma, 14, 52, 72, 73, 78, 97, 126, 131, 132, 153, 190, 192, 193, 202, 246, 252, 255, 263, 274, 276, 277, 285, 286, 287, 296, 300, 322, 336, 393
Roman, 132
România, 10, 15, 17, 54, 72, 100, 117, 118, 121, 124, 141, 148, 155, 225, 227, 243, 254, 361, 393, 394
Rusia, 87, 89, 123, 124, 129, 234

S

Salcia, 75
Satu Mare, 58, 208, 211, 262
Săbăoani, 133
Sălaj, 68
Sărata, 131
Sărăţel, 300
Sâlha, 306
Sânicolau Mare, 19
Sântana, 156
Scorei, 320
Secu, 133
Sibiu, 20, 117, 237, 244, 277, 286, 299, 320, 327, 332, 337, 340
Sighetul Marmaţiei, 13, 14, 15, 16, 24, 53, 61, 62, 69, 70, 71, 72, 73, 77, 107, 111, 130, 135, 139, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 157, 158, 163, 175, 178, 193, 201, 205, 208, 209, 211, 233, 241, 251, 258, 263, 269, 300, 328, 344, 361, 392, 393
Simeria, 166, 294
Strasbourg, 55, 60, 100, 117, 341, 342
Suceava, 114, 129

T

Teiuş, 31, 51, 60
Timiş, 21, 25, 63, 67, 68, 139, 217, 321
Timişoara, 11, 13, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 30, 32, 35, 39, 41, 51, 54, 55, 57, 58, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 80, 81, 82, 85, 88, 91, 95, 100, 106, 107, 110, 111, 113, 124, 139, 140, 143, 147, 152, 154, 155, 156, 163, 166, 178, 181, 182, 186, 187, 190, 192, 194, 195, 196, 204, 205, 212, 214, 215, 217, 218, 221, 222, 223, 225, 226, 227, 228, 230, 242, 248, 259, 264, 268, 269, 270, 273, 274, 275, 279, 293, 295, 301, 305, 306, 308, 310, 312, 323, 327, 329, 330, 336, 337, 344, 362, 363, 364, 390, 391, 392, 393
Tulcea, 258, 259
Turcia, 149, 252

U

U.R.S.S., 23, 77, 141, 145, 185, 269
Ucraina, 129, 234, 282
Uricani, 194, 256

V

Valea Jiului, 207, 231, 256, 265
Valea lui Mihai, 111
Varşovia, 242
Vatican, 97, 111, 117, 126, 192, 196, 221, 241, 258, 284, 287, 296
Văcăreşti, 58, 59, 60, 61, 66, 67, 101, 118, 140
Văratic, 134
Viena, 10, 51, 126, 139, 320
Vinga, 155, 156
Vintere, 175
Visag, 299
Vişeul de Jos, 146
Voitec, 118, 119
Vulcan, 10, 11, 19, 73, 171, 268, 361, 363